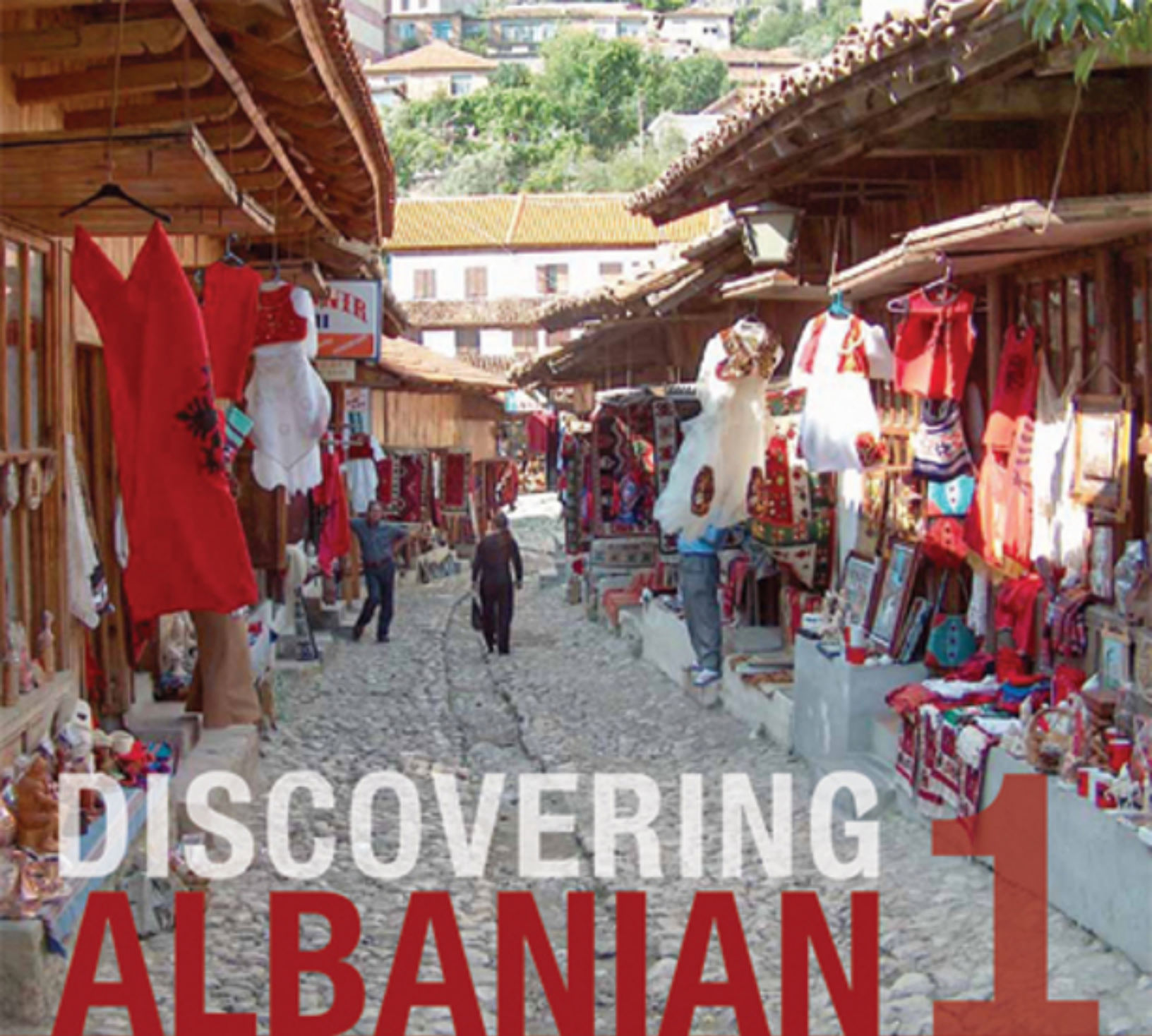

DISCOVERING ALBANIAN 1

T E X T B O O K

Linda Mëniku

Héctor Campos

DISCOVERING ALBANIAN 1 TEXTBOOK

DISCOVERING ALBANIAN 1

TEXTBOOK

Linda Mëniku and Héctor Campos

The University of Wisconsin Press

The University of Wisconsin Press
1930 Monroe Street, 3rd Floor
Madison, Wisconsin 53711-2059
uwpress.wisc.edu

3 Henrietta Street
London WC2E 8LU, England
eurospanbookstore.com

Copyright © 2011

The Board of Regents of the University of Wisconsin System

All rights reserved. No part of this publication may be reproduced, stored in a retrieval system, or transmitted, in any format or by any means, digital, electronic, mechanical, photocopying, recording, or otherwise, or conveyed via the Internet or a Web site without written permission of the University of Wisconsin Press, except in the case of brief quotations embedded in critical articles and reviews.

5 4 3 2 1

Printed in the United States of America

Library of Congress Cataloging-in-Publication Data

Mëniku, Linda.

Discovering Albanian I textbook / Linda Mëniku and Héctor Campos.

p. cm.

ISBN 0-299-25084-3 (pbk. : alk. paper) — ISBN 0-299-25083-6 (e-book)

1. Albanian language—Textbooks for foreign speakers—English. I. Campos, Héctor. II. Title.

PG9527.5.E5M46 2011

491'.99182421—dc23

2011021822

CONTENTS

Preface	xi
Acknowledgments	xv
Introduction	3
The Albanian Alphabet	3
The Pronunciation of Albanian Letters	3
The Alphabet and Some Common Albanian Names	4
Mësimi 1: Prezantimi dhe përshëndetjet (Introductions and greetings)	6
§1 Subject pronouns in Albanian	7
§2 The verb jam ‘to be’ in the present indicative	8
§3 The numbers from 0 to 12	9
§4 Telling time (part 1)	9
§5 Negative and interrogative sentences	12
Mësimi 2: Nga jeni? Ç’gjuhë flisni? (Where are you from? What language do you speak?)	17
§6 The six classes of verbs and the verb flas ‘to speak’ in the present indicative	18
§7 Countries, nationalities, and languages	21
§8 Basic cases in Albanian; nga ‘from’ to express origin and the nominative definite form of countries	21
§9 Addressing someone by name	23
§10 The numbers from 13 to 99	27
§11 Telling time (part 2)	28
Mësimi 3: Ku banoni? (Where do you live?)	31
§12 The verb punoj ‘to work’ and class 1 verbs	32
§13 The particle po	33
§14 The preposition në ‘in, at’	34
§15 Sa vjeç? Sa vjeçe? (How old?)	34
§16 The verb kam ‘to have’ in the present indicative	38
§17 The verb vij ‘to come’ in the present indicative	38
§18 The preposition te(k) ‘to, at (a place)’	38
§19 The numbers from 100 to 1 000 and the basic mathematical operations	38

Mësimi 4:	Çfarë profesioni keni? (What is your profession? lit., What profession do you have?)	45
§20	Masculine, feminine, singular, and plural professions and nationalities	47
§21	The demonstrative forms	48
§22	The days of the week and other time expressions	49
§23	The irregular verbs jap ‘to give’, dua ‘to want’, and them ‘to say’	55
§24	Inviting someone: a plus the present indicative	55
§25	Në ç’orë? Në çfarë ore? (What time?)	55
§26	The numbers from 1 000 to 10 000	56
Mësimi 5:	Në shtëpi (At home)	62
§27	Nominative singular definite nouns: feminine nouns	64
§28	Nominative singular definite nouns: masculine nouns	65
§29	Ka ‘there is’, ‘there are’	66
§30	The prepositions mbi ‘on’ and nën ‘under’	66
§31	Class 2 adjectives: the linking article with singular definite nouns	73
§32	Class 2 adjectives: adjective agreement (singular forms)	74
§33	Class 2 adjectives with nominative singular indefinite nouns	75
§34	The weather	76
§35	The seasons and the months of the year	77
Mësimi 6:	Përsëritje (Review)	85
Mësimi 7:	Çfarë ka sonte në televizor? (What’s on TV tonight?)	90
§36	The verbs njoh ‘to know’ and shoh ‘to see’ in the present indicative	92
§37	Nominative/accusative plural indefinite nouns: masculine nouns	92
§38	Nominative/accusative plural definite nouns: masculine nouns	94
§39	Nationality and class 1 adjectives	95
§40	Nominative/accusative plural indefinite nouns: feminine nouns	100
§41	Nominative/accusative plural definite nouns: feminine nouns	101
§42	Class 2 adjectives: the linking article with plural definite nouns	102
§43	Class 2 adjectives: adjective agreement (plural forms)	103
§44	Class 2 adjectives with nominative/accusative plural indefinite nouns	104
§45	Some irregular class 2 adjectives in the plural	105
Mësimi 8:	Në dyqan (At the store)	114
§46	Class 2 verbs	116
§47	Superlative constructions	117
§48	Comparative constructions	119
§49	The present subjunctive	122
§50	The modal verbs duhet ‘must’ and mund ‘can’ and the present subjunctive	124
§51	Other basic constructions that require the present subjunctive	125
§52	The future indicative	126

Mësimi 9: Shtëpi dhe hotel (House and hotel)	133
§53 Accusative singular nouns	135
§54 Accusative plural nouns	137
§55 Prepositions and the accusative case	137
§56 The demonstrative forms in the accusative case	138
§57 The interrogative pronouns kush ‘who’ and cili ‘which’	139
§58 Class 2 adjectives: the linking article with accusative definite nouns	144
§59 Class 2 adjectives: the linking article with accusative indefinite nouns	146
§60 Ordinal numbers	147
§61 Class 3 and 4 verbs	148
 Mësimi 10: Festat zyrtare në Shqipëri (Official holidays in Albania)	 155
§62 Genitive singular definite nouns	157
§63 Genitive plural definite nouns	161
§64 Basic uses of the genitive case	163
§65 Asking questions with “whose”	164
§66 Modifying the genitive definite form	165
§67 The genitive indefinite form	170
§68 The genitive forms of cili ‘which’	172
§69 The genitive forms of the demonstratives ky ‘this’ and ai ‘that’	172
 Mësimi 11: Rrobat (Clothes)	 180
§70 Class 6 verbs: the present indicative of verbs that end in -(h)em	182
§71 Passive constructions	184
§72 Negative, progressive, subjunctive, and future of class 6 verbs	184
§73 Dative pronouns: strong and weak forms	189
§74 Basic uses of the dative case	189
§75 Dative case on nouns	191
§76 Position of the dative clitic pronouns	192
§77 Dative demonstratives	192
§78 Dative forms of kush ‘who’ and cili ‘which’	193
 Mësimi 12: Përsëritje (Review)	 199
 Mësimi 13: Pushime dhe libra (Vacations and books)	 205
§79 The simple past indicative of class 1 verbs	207
§80 The simple past indicative of class 3 verbs	209
§81 The simple past indicative of class 2 verbs	209
§82 The simple past indicative of irregular verbs	210
§83 Accusative pronouns: strong and weak forms	215
§84 Basic uses of the accusative clitic pronouns	215
§85 Të plus accusative clitic pronouns	216

Mësimi 14: Kinema, imejl dhe internet (Movies, e-mail, and the Internet)	223
§86 The simple past indicative of class 6 verbs	224
§87 Possessive adjectives: nominative forms	229
§88 Possessive adjectives: accusative forms	230
 Mësimi 15: Çfarë dëshironi? (How can I help you?)	239
§89 Attributive ablative singular indefinite nouns	241
§90 Attributive ablative plural indefinite nouns	243
§91 Basic uses of the ablative indefinite case	243
§92 Çfarë versus ç’	244
§93 The imperative	245
§94 Negative imperative clitic pronouns	247
§95 Ablative singular definite nouns	252
§96 Basic uses of the ablative case	253
§97 The ablative forms of kush ‘who’ and cili ‘which’	254
§98 The ablative forms of ky ‘this’ and ai ‘that’	254
§99 The ablative forms of the personal pronouns	255
 Mësimi 16: Pushime dhe histori (Vacations and history)	263
§100 The imperfect indicative of active verbs	265
§101 The imperfect indicative of class 6 verbs	267
§102 The imperfect subjunctive	268
§103 The genitive, dative, and ablative forms of possessive adjectives	271
 Mësimi 17: Shëndeti (Health)	280
§104 The present perfect of class 1 through class 5 verbs	282
§105 The present perfect of class 6 verbs	284
§106 Uses of the present perfect	285
§107 The future perfect and present perfect subjunctive	289
§108 The pluperfect	290
 Mësimi 18: Përsëritje (Review)	298
 Appendix 1: Personal pronouns and clitic pronouns	305
Appendix 2: Demonstrative pronouns and adjectives	306
Appendix 3: Possessive adjectives	307
Appendix 4: The interrogative and relative pronouns cili ‘which’ and kush ‘who’	309
Appendix 5: Masculine nouns	310
Appendix 6: Feminine nouns	312
Appendix 7: Linking articles with class 2 adjectives	314

Appendix 8: Present and imperfect verb forms	315
Appendix 9: Most common regular and irregular verbs	318
Appendix 10: Past tense of regular and irregular verbs	320
Appendix 11: Answers to selected exercises	325
Vocabulary List	341
Grammatical Index	367

PREFACE

THE ALBANIAN LANGUAGE

About seven million people speak Albanian as their native language. It is the official language of Albania and Kosovo as well as of some municipalities in Macedonia and Montenegro.¹ It is also the first language for numerous minorities in other Balkan countries such as Greece, Serbia, and Bulgaria, even though some of these countries may not officially recognize these minorities as such. It is also spoken natively by different communities in southeastern Italy, all the way from Abruzzi to the island of Sicily. There is also a diaspora of Albanian speakers in the United States, Canada, Australia, New Zealand, Turkey, Germany, Russia, and Ukraine, among other countries.

In Albanian the language is called *shqip* [ʃcip], but until the fifteenth century it was known as Arbërisht or Arbnisht, which is still the name given to the dialects spoken in Italy. Already in the second century A.D., Ptolemy, the Alexandrian astronomer, geographer, and mathematician, used the name *Albanoi* to refer to an Illyrian tribe that lived in what is now central Albania. Modern Greeks refer to the variety of Albanian spoken in Greece as Arvanitika. Albanian belongs to the Indo-European family, where it forms a branch of its own. Although there is no agreement as to its origin, most scholars would claim today that it is a descendant of the Illyrian language. However, another group of scholars would support the claim that it is a descendant of Thracian, while yet others would argue that it is related to Dacian.

Albanian is a Balkan language, together with Greek, Romanian, Aromanian, Serbian, Croatian, Bulgarian, and Macedonian, among others.² Albanian exhibits many of the Balkan *Sprachbund* properties,³ among them enclitic definite articles (where the definite article follows, rather than precedes, the noun) (Lesson 5), object reduplication (where the direct and the indirect objects may co-occur with the corresponding object clitic pronoun) (Lessons 11 and 13), dative and genitive merged into one case (Lessons 10 and 11), loss of the infinitive (Lesson 8), infinitive clauses replaced by a subjunctive clause (Lesson 8), future tense originating from the equivalent of the verb ‘to want’ (Lesson 8), conditional formed with a future marker followed by an imperfect (Lesson 16), evidentials (see volume 2), and so on.

Albanian has a literary tradition that goes back to the Middle Ages. Father Brocardus, a Dominican friar, observed in a leaflet published in 1332 that the “Albanians have a language quite

1. The name Kosovo is feminine in Albanian, so a better name in English might have been Kosova rather than Kosovo.

2. For a recent discussion of the Balkan *Sprachbund* properties, see Olga Mišeska Tomić, *Balkan Sprachbund Morpho-syntactic Features* (Dordrecht: Springer, 2006).

3. *Sprachbund* is a group of languages that share linguistic features because of geographical proximity or because of language contact. It must be noted that while Romanian and Aromanian are Romance languages, Serbian, Croatian, Bulgarian, and Macedonian are Slavic languages.

other than the Latins” and that “they use the Latin letters in all their books.”⁴ Unfortunately, the first written record only dates from 1462 and is a fragmentary document published by Pal Engjëlli (Paulus Angelus), archbishop of Durrës. The first book in Albanian, the Meshari (Missal), was written by Dom Gjon Buzuku in 1555 and is a compendium of church rituals. The first known Latin–Albanian dictionary, *Dictionarium latino–epiroticum*, was published in 1635 by Frang Bardhi. Regarding the study of Albanian grammar, Newmark, Hubbard, and Prifti have observed that the “study of Albanian grammar has a tradition of 350 years” and includes the work by Bardhi (1606–43), Bogdani (1600–1685), and Katalanos (1637–94), among others.⁵

Albanian is divided into two major dialects: Gheg, spoken north of the river Shkumbini, and Tosk, spoken south of it. The differences between these two dialects are mainly phonological, though some morphological, syntactic, and lexical differences are also evident. Typical characteristics of Gheg are distinctive vowel length and nasal vowels. Gheg speakers preserve *n*, while Tosk speakers have replaced *n* with *r*. Tosk speakers use diphthongs, while Gheg speakers have preserved the original monophthongs. There are a few morphological and syntactic differences between the two dialects as well. Gheg has a form equivalent to the infinitive using the preposition **me** + past participle, while Tosk uses the preposition **për** in a similar construction. The imperfect in Gheg is formed with the endings **-sha** and **-she**, while in Tosk it is formed with **-nja** and **-nje**. Tosk has borrowed many words from Greek, while Gheg has borrowed more extensively from Turkish and Slavic. The Albanian spoken in Italy and Greece suggests a Tosk origin, while that spoken in Serbia, Macedonia, and Kosovo reflects a Gheg origin.

The current conventions of using the Latin alphabet as well as a near phonetic system of writing were agreed upon in 1908, when a group of influential scholars met at the Congress of Manastir (now Bitola, in Macedonia). In 1916–17 the Literary Commission of Shkodër, Albania, ratified the necessity that the orthography should be as phonetic as possible and proposed that a national literary language be adopted. This literary language was to preserve the literary elements that all the dialects had in common while discarding at the same time the more stigmatized regional forms. The commission’s proposal was that the dialect of Elbasan (a southern Gheg dialect and perhaps the closest to Tosk) be adopted. This proposal was adopted by the Educational Congress of Lushnjë in 1920. However, the commission’s efforts to create a unified orthography and a unified standard language did not succeed.

When the Communists took power in 1944, there was no standard form of the language that Albanians from all the regions would accept. However, over time, Tosk (the southern dialect) started to dominate and permeate writings in the political as well as in the cultural arena. In 1968, and in spite of the fact that they spoke the Gheg variety, members of the Konsulta Gjuhësore e Prishtinës (Linguistic Conference of Prishtina), which took place in Kosovo (then in the former Yugoslavia), officially adopted the “Standard Albanian” in use in Albania as their literary language as well.

In November 1972 the Kongresi i Drejtshkrimit të Gjuhës Shqipe (Congress of Albanian Orthography) took place in Tirana. In 1976, and under the auspices of the Academy of Science and the Institute of Language and Literature of the University of Tirana, the *Fjalori drejtshkrimor i gjuhës*

4. In L. Newmark, P. Hubbard, and O. Prifti, *Standard Albanian: A Reference Grammar for Students* (Stanford, Calif.: Stanford University Press, 1982), 3.

5. Ibid.

shqipe (Dictionary of Albanian Orthography) was published. This dictionary established the standard form and regulated the morphological and syntactic use of these words as well.

It must be pointed out that the Tosk elements prevail in Standard Albanian, although, in principle, Standard Albanian is neither Tosk nor Gheg but a mixture of the two dialects.

ABOUT THIS TEXTBOOK

This textbook is an introduction to Standard Albanian, although reference will be made to the Gheg and Tosk dialects when the dialectal forms differ drastically from the standard form. This textbook is accompanied by a CD that contains all the dialogues and readings. It is also accompanied by a workbook, *Discovering Albanian 1 Workbook*, in which additional grammar and vocabulary exercises can be found. This material is intended to be covered in sixty to eighty hours. We hope to supplement this textbook and workbook with two additional volumes, one dedicated to intermediate students and another dedicated to advanced students.

This first volume, entitled *Discovering Albanian 1 Textbook*, consists of eighteen lessons, including three review lessons.⁶ Each lesson is centered on a communicative topic that the learner is likely to encounter if he or she travels to an Albanian-speaking country or community. These topics teach the basic functions and vocabulary necessary to achieve a level A2/B1 in the scale provided by the Common European Framework of Reference (CEFR).⁷

Each lesson has more or less the following structure:⁸

- Dialogue 1: grammar explanations, comprehension questions, grammar exercises
- Dialogue 2: grammar explanations, comprehension questions, grammar exercises
- Reading: comprehension questions

The dialogues are intended to introduce the grammatical structures as well as the vocabulary to be treated in each lesson. Brief grammatical explanations follow the introductory dialogue(s). Full translations have been provided for all the examples discussed in the grammar sections so that this book can also serve as a descriptive grammar of Standard Albanian for someone who does not wish to learn the language per se. Technical linguistic terms have been kept to a minimum, and where their introduction has been unavoidable, they have been duly explained. We follow both an inductive as well as a deductive method of introducing the grammar: sometimes the student is given the rule, other times he or she is asked and guided to “discover” the rule. There is a constant review of the structures. An ample cross-reference system throughout the text allows the student to compare and expand structures.

Exercises follow the grammar explanations. These exercises are divided into two categories. First, there are exercises that test the student’s comprehension of the introductory dialogues. In these exercises the student is asked to *recognize* and *mimic* the structures and the vocabulary being

6. This volume basically concentrates on the internal structure of the noun phrase, the system of case, and the most basic tenses and moods needed for communication: the present indicative, the present subjunctive, the imperative, the simple past, the imperfect indicative, and the imperfect subjunctive. Volume 2 will expand some of these issues in more depth and will finish the description of the complex verbal system of Albanian.

7. See http://www.coe.int/T/DG4/Linguistic/Source/Framework_EN.pdf.

8. Some lessons may contain an extra reading instead of a dialogue. The format for the grammar and exercises, however, remains the same.

taught while answering questions about the dialogues and readings. Second, there are exercises that allow the student to actively *practice* and *generate* the different grammatical points and vocabulary items. These exercises are carefully graded, starting with mechanical exercises and ending with more generative and productive exercises at the end of each section. Additional exercises to practice and master the structures can be found in the accompanying workbook. The vocabulary from previous lessons is also systematically reviewed in later lessons. An appendix with solutions to the more mechanical exercises is provided at the end of both the textbook and the workbook.

All chapters end with a reading related to the topic under discussion. The reading is followed by comprehension exercises in which the grammar that has been introduced in the lesson is actively practiced. From Lesson 6 on, a crossword puzzle closes each lesson in the workbook. Students are highly encouraged to try solving these crosswords (solutions are given in the workbook), which include the active grammar and vocabulary from the current and previous lessons. Most lessons in the textbook end with a “cultural note” that discusses issues raised in the lesson as they relate to Albania or Kosovo. These cultural notes also discuss some basic differences between Standard Albanian and the northern and southern dialects.

The textbook includes appendixes with charts of the most important constructions or forms presented in this volume. There is also an appendix with the answers to selected exercises and a grammatical index. The book ends with a vocabulary list of the words and expressions used in this book. For reasons of space, we have not included an English–Albanian lexicon. For a bidirectional Albanian–English, English–Albanian dictionary, we refer the student to Ramazan Hysa’s *Albanian, Standard Dictionary* (Hippocrene Books, 2003). For a very good English–Albanian dictionary, we recommend Pavli Qesku’s *Fjalor Anglisht–Shqip* (Botime EDFA, 2007), and for Albanian–English, Leonard Newmark’s *Albanian–English Dictionary* (Oxford University Press, 1999). There are also some good sources online that you can access to help you with your translation exercises, both from English to Albanian and from Albanian to English: translate.google.com and www.argjiro.net/fjalor. For an excellent reference book for verb forms, we recommend Rozeta Stefanllari and Bruce Hintz’s *541 Albanian Verbs* (BookSurge, 2008).

ACKNOWLEDGMENTS

These materials were tested at Arizona State University's Critical Languages Institute (CLI) during the summers of 2008, 2009, and 2010 as well as at the University of Tirana during the Faculty of History and Philology's Albanian summer course. We would like to thank CLI's director, Dr. Steven Batalden, for letting us test these materials and for his continuing support for the Albanian language (along with many other less-studied languages) at CLI. We would also like to thank the students who participated in those classes and helped us make these two books more user-friendly. Special thanks to Yujun Mei for her thorough comments and suggestions on a previous version of this work. We are grateful to Lori Amy, Michael Kosse, Cynthia Lujan-Jenkins, Kimberly Kalaja, Jonathan Deaton, Tyson Sadler, Loren Paschke, Michael McIntyre, Marco Purpura, Zachary Yentzer, and Kay K. New Win as well as to Ellen Johnson, Robert Laws, Charles Nagle, and Ariel Zachman from Georgetown University, all of whom helped with different aspects of the production of these volumes. We are deeply grateful to Violeta Librazhdi and Danko Sipka for their professional comments, suggestions, and support.

Finally, our gratitude to Gwen Walker, all the production staff at the University of Wisconsin Press, and two anonymous reviewers for their encouragement and constructive suggestions to improve our presentation. The mistakes in the text remain, of course, only ours.

DISCOVERING ALBANIAN 1 TEXTBOOK

Albania

Kosovo

INTRODUCTION

THE ALBANIAN ALPHABET

A	B	C	Ç	D	Dh	E	Ë	F	G	Gj	H
a	b	c	ç	d	dh	e	ë	f	g	gj	h
I	J	K	L	Ll	M	N	Nj	O	P	Q	R
i	j	k	l	ll	m	n	nj	o	p	q	r
Rr	S	Sh	T	Th	U	V	X	Xh	Y	Z	Zh
rr	s	sh	t	th	u	v	x	xh	y	z	zh

THE PRONUNCIATION OF ALBANIAN LETTERS

Vowels

Letter	Pronunciation	Approximate English Equivalent
a	[a]	father
e	[e]	pest
ë	[ə]	around; not pronounced at the end of a word
i	[i]	elite
o	[o]	more
u	[u]	roof
y	[ü]	vacuum, French tu

Consonants

Letter	Read As	Pronunciation	English Equivalent
b	bë	[b]	boy
c	cë	[ts]	pants
ç	çë	[tʃ]	child
d	dë	[d]	day
dh	dhë	[ð]	they
f	fë	[f]	fine
g	gë	[g]	go
gj	gjë	[dʒ ¹]	gene ¹
h	hë	[h]	hot
j	jë	[j]	yacht
k	kë	[k]	scooter
l	lë	[l]	light
ll	llë	[t]	bull
m	më	[m]	many

1. Pronounce like the **g** in gene, but with the tongue retracted toward the palate.

n	në	[n]	nothing
nj	një	[ɲ]	canyon
p	pë	[p]	spot
q	që	[t͡ɕ]	chin ²
r	rë	[r, r]	city (when pronounced as a flap; Spanish pero)
rr	rrë	[ɾ]	Spanish perro
s	së	[s]	sun
sh	shë	[ʃ]	show
t	të	[t]	stop
th	thë	[θ]	thought
v	vë	[v]	vow
x	xë	[ɕ]	ads
xh	xhë	[ɕʰ]	jar
z	zë	[z]	zone
zh	zhë	[ʒ]	vision

THE ALPHABET AND SOME COMMON ALBANIAN NAMES

	Females	Males
A	Albana	Arbër
B	Bora	Bledi
C	Cuca	Cemtar
Ç	Çiljeta	Çlirim
D	Donika	Dardan
Dh	Dhurata	Dhurim
E	Era	Ermal
Ë	Ëngjëllushe	Ëngjëll
F	Fatbardha	Fisnik
G	Genta	Gëzim
Gj	Gjenovefa ³	Gjergj
H	Hotiana	Hekuran
I	Ilira	Indrit
J	Jona	Jetmir
K	Klesta	Kreshnik
L	Linda	Lekë
Ll	Llamburi	Llesh
M	Mimoza	Mentor
N	Nevila	Neritan
Nj	Njomza	Njomzak
O	Olta	Oltion
P	Pranvera	Plarent
Q	Qetim	Qershina
R	Rozafa	Redon

2. Pronounce like the **ch** in chin, but with the tongue retracted toward the palate.

3. Originally not an Albanian name.

Rr	Rrezarta	Rron
S	Sidita	Saimir
Sh	Shpresa	Shkëlzen
T	Teuta	Taulant
Th	Thëllëza	Thanor
U	Ulpiana	Urim
V	Vesa	Vullnet
X	Xixa	Xixëllim
Xh	Xhina ⁴	Xhevahir ⁵
Y	Yllka	Ylli
Z	Zana	Zamir
Zh	Zhuljeta	Zhani ⁶

4. Originally not an Albanian name.

5. Originally not an Albanian name.

6. Originally not an Albanian name.

MËSIMI 1

Prezantimi dhe përshëndetjet

Introductions and greetings

In this lesson you will learn:

- the basic greetings in Albanian
- the numbers from 1 to 12
- how to tell time (part 1)

You will learn the following grammatical points:

- the subject pronouns
- the verb **jam** 'to be' in the present indicative
- affirmative, negative, and interrogative sentences with the verb **jam** 'to be'

DIALOGU 1.1: PREZANTIMI

A.

Iliri: Mirëmëngjes! Unë jam Iliri. Kush je ti?

Teuta: Unë jam Teuta.

B.

Iliri: Mirëmëngjes! Unë jam Iliri. Kush jeni ju?

Teuta: Unë jam Teuta.

C.

Albana: Mirëdita! Unë quhem Albana. Si quhesh ti?

Arjani: Unë quhem Arjan. Po ai, si quhet?

Adi: Ai quhet Adi.

D.

Iliri: Mirëmbërëma, Teuta! Si je?

Teuta: Mirë, faleminderit. Po ti?

Iliri: Çka.

E.

Brizi: Mirëmbërëma, Eanda! Si është Trimi?

Eanda: Mirë, faleminderit. Po Vesa, si është?

Brizi: Shumë mirë.

F.

Bora: Mirëmbërëma, Bledi!

Bledi: Mirëmbërëma, Bora!

Bora: Si janë Iliri dhe Teuta?

Bledi: Iliri dhe Teuta janë shumë mirë. Po ju, si jeni?

Bora: Ne jemi shumë mirë. Po Doruntina dhe Vesa, si janë?

Bledi: Shumë mirë.

Bora: Mirupafshim!

Bledi: Mirupafshim, Bora!

FJALOR¹

ai	he	Mirëmbërëma!	Good evening!
ai qëhet	he is called (his name is)	Mirëmëngjësi!	Good morning!
çka	so-so	Mirupafshim!	Good-bye!
Ditën e mirë!	Good-bye! (lit., [Have] a good day!)	Natën e mirë!	Good night!
është	he, she is	përshëndetje	greetings
Falemindërit!	Thank you!	po	and (in questions)
jam	(I) am	prezantim	introduction
janë	(they) are	si	how
je ti?	are you?	Si quëheni ju?	What is your name? (lit., How are you called? [formal sing.])
jëni	(you) are		
jëni ju?	are you?	shumë	very
ju	you (formal sing., formal/informal pl.)	shumë mirë	very well
ju jëni	you are	ti je	you are (informal sing.)
keq	bad	ti qëhesh	you are called (your name is)
kush	who	unë	I
mirë	well	unë jam	I am
Mirëditë!	Good afternoon!	unë quëhem	I am called (my name is)

GRAMATIKË

§1 Subject pronouns in Albanian

The subject pronouns are:

Singular	Plural
unë I	ne we
ti you (informal)	ju you (informal)

1. Albanian does not use accent marks to indicate stress. We have bolded and written an accent mark on the stressed syllable in all vocabulary lists so that you know where to stress the new words.

ju	you (formal)	ju	you (formal)
ai	he	ata	they (masc.)
ajo	she	ato	they (fem.)

Notice some important differences from English:

- In the singular, the second-person pronoun (you) is distinguished for formality. **Ti** is the informal form (equivalent to the French *tu*), while **ju** is the formal form (equivalent to the French *vous*). In the plural form only **ju** is used, and it can be either informal or formal (again, equivalent to the French *vous*). Following tradition, we will always list **ju** as a plural form.
- There is no equivalent pronoun for the English ‘it’. All nouns will be either masculine or feminine, and the pronouns **ai** and **ajo**, respectively, can be used in place of the nouns. Remember, however, that pronouns are used mostly for emphasis. As a general rule, avoid the pronoun, since the verbal form clearly indicates the person.
- **Ato** is used when referring to a group of women exclusively. **Ata** can refer either to an exclusive group of men or to a mixed group of men and women.

Kush janë ata ?	Who are they?
Ata janë Agroni dhe Sokoli.	They are Agroni and Sokoli.
Ata janë Agroni dhe Teuta.	They are Agroni and Teuta.
Kush janë ato ?	Who are they?
Ato janë Bora dhe Albana.	They are Bora and Albana.

- The third-person pronouns **ai**, **ajo**, **ata**, and **ato** can also be used as demonstrative adjectives or pronouns equivalent to English ‘that’ or ‘those’ (see §21). Thus, the following example is ambiguous:

Ata janë Agroni dhe Sokoli.	They are Agroni and Sokoli.
	Those are Agroni and Sokoli.

- The pronoun **kush** ‘who’ is typically used with the verb conjugated in the third-person singular (as in English; cf. “Who **speaks** Albanian?”). Lately, however, and most often with the verb ‘to be’, as in the examples below, it is used with the verb conjugated in the third-person plural if we know that the answer will be more than one person:

Kush është ajo?	Who is she?
Ajo është Vesa.	She is Vesa.
Kush janë ato?	Who are they?
Ato janë Vesa dhe Bora.	They are Vesa and Bora.

§2 The verb **jam** ‘to be’ in the present indicative

These are the forms of the verb **jam** ‘to be’ in the present indicative:

unë jam	I am	ne jemi	we are
ti je	you are	ju jeni	you are
ai është	he is	ata janë	they are (masc.)
ajo është	she is	ato janë	they are (fem.)

In Standard Albanian there is no infinitive; thus, the form of the first-person singular in the present indicative (**jam** in our example) is the form used to refer to the verb or the form found in dictionaries.²

§3 The numbers from 0 to 12

0	zero
1	një
2	dy
3	tre/tri
4	katër
5	pesë
6	gjashtë
7	shtatë
8	tetë
9	nëntë
10	dhjetë
11	njëmbëdhjetë
12	dymbëdhjetë

Notice that the number 3 has two forms, **tre** and **tri**. **Tre** is used with masculine nouns, while **tri** is used with feminine nouns. To form the numbers 11 and 12, simply add **-mbëdhjetë** (lit., on ten) to the basic unit.

§4 Telling time (part 1)

Sa është ora? What time is it?
Ora është katër. It's four o'clock.

1:00	Ora është një.	It's one o'clock.
2:00	Ora është dy.	It's two o'clock.
3:00	Ora është tre.	It's three o'clock.
8:00	Ora është tetë.	It's eight o'clock.
9:00	Ora është nëntë.	It's nine o'clock.
12:00	Ora është dymbëdhjetë.	It's twelve o'clock.

Notice that when you say “Ora është dy” (It's two o'clock), you are literally saying “The hour is two.”

2. Albanian has two major dialects: the northern dialect (called Gheg) and the southern dialect (called Tosk). In Gheg, verbs do have an infinitival form, which is the form listed in dictionaries. The infinitival form of the verb ‘to be’ is **me qen(ë)/me ken(ë)/me kan**, depending on the region.

USHTRIMI 1.1

Complete the following sentences with the appropriate subject pronoun. Remember that proper names that end in **-i** are typically masculine, while proper names that end in **-a** are typically feminine.

1. _____ jam Sokoli. _____ je Albana.
2. _____ jemi mirë.
3. _____ jeni mirë. _____ jam shumë mirë.
4. _____ është Albana, _____ është Sokoli.
5. _____ janë Albana dhe Agroni.
6. _____ janë Albana dhe Teuta.
7. _____ janë Sokoli dhe Agroni.

USHTRIMI 1.2

Complete the following sentences with the appropriate form of the verb **jam** in the present indicative.

1. Unë _____ Gëzimi.
2. Ju _____ mirë, ne _____ keq.
3. Gëzimi dhe Iliri _____ shumë mirë.
4. Mirëmëngjes! Unë _____ Iliri. Po ti, kush _____? Unë _____ Teuta.
5. Ai _____ Arjani.
6. Iliri dhe unë _____ mirë.
7. Albana dhe Vesa _____ keq.
8. Ajo dhe ai _____ shumë mirë.
9. Ata _____ mirë.
10. Ajo _____ Albana dhe ai _____ Sokoli.

USHTRIMI 1.3

Introduce yourself to a classmate and inquire how he or she is. Do this exercise in a formal style first and then in an informal style.

USHTRIMI 1.4

Tell the time.

8:00 Ora është tetë.

1. 7:00	5. 12:00	9. 2:00
2. 10:00	6. 5:00	10. 4:00
3. 9:00	7. 3:00	11. 6:00
4. 11:00	8. 1:00	12. 8:00

USHTRIMI 1.5

Read these numbers as fast as possible. Read them forward and backward.

1 3 5 7 9 11 2 4 6 8 10 5 7 6 9 10 12 9 4 2 12 1 5 7 9 10 9 8 7

DIALOGU 1.2: PËRSHËNDETJE

D.

Zonja Lira: Mirëmëngjes, zoti Agim! Si jeni?

Zoti Agim: Mirë, faleminderit! Po ju, si jeni zonja Lira?

Zonja Lira: Shumë mirë. Mirupafshim, zoti Agim!

Zoti Agim: Mirupafshim!

E.

Zonja Besa: Mirëdita, zoti Dritan!

Zoti Dritan: Mirëdita, zonja Besa!

Zonja Besa: Si jeni me shëndet?

Zoti Dritan: Mirë, faleminderit. Po ju?

Zonja Besa: Mirë, në përgjithësi. Ditën e mirë!

Zoti Dritan: Ditën e mirë!

F.

Beni: Mirëmbërëma! Si je Idlir?

Idliri: Jo keq. Po ti?

Beni: Mirë. Natën e mirë, Idlir!

Idliri: Natën e mirë!

FJALOR

dítë	day	Po tí?	And you? (informal)
Dítën e mírë!	Good-bye! (lit., Have a good day!)	si	how
dhe	and	Si jé?	How are you? (informal)
jo	no, not	Si jéni?	How are you? (formal)
jó kéq	not bad	Si jéni me shëndét?	How are you? (lit., How are you with your health?)
me shëndét	with health	shëndét	health
Mirupáfshim!	Good-bye!	shúmë	very
nátë	night	Shúmë mírë!	Very well!
Nátën e mírë!	Good night! (lit., Have a good night!)	ti	you (informal)
në përgjithësi	in general	ti jé	you are (informal)
përschëndétje	greetings	zónja	Miss or Mrs.
		zóti	Mr.

§5 Negative and interrogative sentences

Look at the following examples and then answer the questions below:

Declarative sentence:

Ju jeni Agimi. You are Agimi.

Negative sentence:

Ju **nuk** jeni Agimi. You are not Agimi.
Ju **s'**jeni Agimi.

Interrogative sentence:

Jeni ju Agimi? Are you Agimi?
A jeni ju Agimi?

What are the two ways to form a negative sentence?

What are the two ways to form an interrogative sentence?

- As we can see in the examples above, a negative sentence is made by adding **nuk** or **s'** in front of the verb. There is no difference between **nuk** and **s'**.
- An interrogative sentence is made by inverting the subject and the verb. You can also use the interrogative particle **a** in front of the inverted verb. There is no difference in meaning between the two interrogative sentences above.
- To answer a question, you can use **po** 'yes' or **jo** 'no':

Jeni ju Drita?	Are you Drita?
Po , unë jam Drita.	Yes, I am Drita.
Jeni ju Agimi?	Are you Agimi?
Jo , unë nuk jam Agimi. Unë jam Genci.	No, I'm not Agimi. I'm Genci.
Jo , unë s' jam Agimi. Unë jam Genci.	No, I'm not Agimi. I'm Genci.

- To answer a question affirmatively, use **po** 'yes'.
- To answer a question negatively, use **jo** 'no'.
- **Po** is also used to introduce the topic of a question. The closest English equivalent to this use is 'and'.

Unë jam mirë. Po ti?	I am well. And you?
Ne jemi mirë. Po ju, si jeni?	We are well. And you, how are you?

USHTRIMI 1.6

Follow the model and answer the questions affirmatively (indicated here as +) using the formal form **ju**. Remember that masculine names typically end in **-i**, while feminine names typically end in **-a**. Practice with a classmate.

Albani (+) (A) jeni ju Albani?
Po, unë jam Albani. Kush jeni ju?
Unë jam _____.

1. Drini (+)	6. Edoni (+)
2. Genta (+)	7. Besmiri (+)
3. Iliri (+)	8. Entela (+)
4. Arbri (+)	9. Kaltrina (+)
5. Vesa (+)	10. Ermali (+)

USHTRIMI 1.7

Do Ushtrimi 1.6 again, but now use the informal form **ti**, as in the example:

Albani (+) (A) je ti Albani?
Po, unë jam Albani. Kush je ti?
Unë jam _____.

USHTRIMI 1.8

Follow the model and answer the questions negatively (indicated here as -). Practice with a classmate.

Albani (-), Arbi (+)	(A) është ai Albani?
	Jo, ai nuk është Albani. Ai është Arbi.
	<i>or</i> Jo, ai s'është Albani. Ai është Arbi.
Eva (-), Edlira (+)	(A) është ajo Eva?
	Jo, ajo nuk është Eva. Ajo është Edlira.
	<i>or</i> Jo, ajo s'është Eva. Ajo është Edlira.

1. Drini (-), Brizi (+)
2. Drita (-), Persida (+)
3. Dhurata (-), Manjola (+)
4. Kastrioti (-), Shpëtimi (+)
5. Genci (-), Mondi (+)

USHTRIMI 1.9

Follow the model and answer the questions negatively (indicated here as –). Practice with a classmate.

Albani dhe Arbi (–), Ervini dhe Iliri (+)

(A) janë ata Albani dhe Arbi?
Jo, ata nuk janë Albani dhe Arbi.
Ata janë Ervini dhe Iliri.

Lura dhe Bardha (–), Ilda dhe Arlinda (+)

(A) janë ato Lura dhe Bardha?
Jo, ato s'janë Lura dhe Bardha.
Ato janë Ilda dhe Arlinda.

1. Artani dhe Beni (–), Edi dhe Arditi (+)
2. Qëndresa dhe Lirza (–), Flaka dhe Kaltrina (+)
3. Liridoni dhe Trimi (–), Amlu dhe Kevini (+)
4. Manjola dhe Alma (–), Dhurata dhe Andra (+)
5. Lura dhe Jonida (–), Eni dhe Kristina (+)

USHTRIMI 1.10

Hold miniconversations with your classmates, as in the example. Pay attention to the proper pronunciation of the names.

Genci, 8:00

Mirëmëngjes, Genci!
Mirëmëngjes _____.
Genci, sa është ora?
Ora është tetë.

1. 10:00, Çiljeta
2. 9:00, Erjon
3. 8:00, Agron
4. 12:00, Gëzim
5. 6:00, Jehona

INFORMACIONE KULTURORE

- The most common Albanian greetings are **mirëmëngjes** 'good morning', **mirëdita** 'good afternoon', and **mirëmbrema** 'good evening'. In Shkodër (northwestern Albania) **nadja e mirë** is also used for 'good morning'. In Gheg-speaking populations, **mirëmëngjes** is pronounced like **mir-mjes**. In northern Albania and in Kosovo, **mirëmbrema** is pronounced **mirmrama**, and in central Albania, it is pronounced **mirmroma**. The word **natën** alone is often used for **natën e mirë**.
- **Tungjatjeta** (lit., May your life become longer!) used to be a common equivalent to English 'hello'. Nowadays this form is used only sporadically. However, its short form, **tung**, has be-

Tirana (photo: Afërdita Koçi)

come common for ‘good-bye’, especially in Kosovo. In Albanian-speaking populations in Macedonia, **tung** is also used for ‘hello’.

- Another common greeting that Albanians use when they greet one another informally is **Ç’kemi** (or in popular speech among young people, **Ç’kena?**), which is the equivalent of the English “What’s up?” (lit., What do we have?). In Kosovo, **Ç’ka bone?** is used instead.
- **Çao**, an adaptation of the Italian *ciao*, is an informal farewell greeting, and it is especially popular among young people.
- Another word that is used for ‘Mr.’ both in Standard Albanian and in Tosk is **zotëri**. In Gheg, **zotni** is used instead.
- **Zonjushë** is the equivalent for English ‘Miss’. In Gheg, this is often pronounced **zojushë**.³
- **Zonjë** ‘Mrs.’ was used to refer to the marital status of a woman (married, single). Nowadays, however, it is used also to address a woman who does not look young or to show respect. **Zonjë**, especially in Gheg-speaking populations, is often pronounced **zoj**.
- During the Communist period **zoti**, **zonjë**, and **zonjushë** were not used. Instead, people addressed one another by using the word **shok** ‘comrade’ (masc.) and **shoqe** ‘comrade’ (fem.). Nowadays these words are used to mean ‘friend’.
- Albanian-speaking people usually shake hands when greeting someone or when saying good-bye. When joining or leaving a group of people, they shake the hand of everyone present. The

3. Nowadays, a reduced form of **zojushë**—**zysh** is colloquially used to address female teachers: **zysh** Mira ‘Teacher Mira’.

handshake is quick and relaxed. Albanian-speaking people also stand very close to each other when talking. Speakers of Albanian move their hands a great deal while talking.

- Use **ju** when you talk to someone you address using a title such as **zoti Agim**, **zonja Dea**.
- Use the informal **ti** when you refer to a person using his or her first name.
- Although **ju** is considered formal and **ti** informal, the use of **ti** for both situations is becoming more common among Albanians.
- **Faleminderit** ‘thank you’ has two forms: **falemnderit** and **faleminderit**. Both of them are used interchangeably.
- **Rrofsh!** (lit., May you live!) is also used for thank you.

MËSIMI 2

Nga jeni? Ç'gjuhë flisni?

Where are you from? What language do you speak?

In this lesson you will learn to say:

- where you are from
- what language(s) you speak
- what time it is
- the names of different countries, nationalities, and languages

You will learn the following grammatical points:

- the verb **flas** 'to speak' in the present indicative
- agreement between noun and adjective
- the definite and indefinite forms of the names of countries
- the use of **nga** + the nominative definite form

DIALOGU 2.1: NGA JENI?

Drini: Zonja Paola, nga jeni ju?

Zonja Paola: Unë jam nga Italia. Unë jam italiane.

Drini: Po ju, nga jeni, zoti Pjer?

Zoti Pjer: Unë jam nga Franca. Unë jam francez.

Drini: Çfarë gjuhe flisni ju, zonja Paola?¹

Zonja Paola: Unë flas italisht.

Drini: Po ju, zoti Pjer?

Zoti Pjer: Unë flas frëngjisht.

Zonja Paola: Po ju, Drini, nga jeni?

Drini: Unë jam nga Shqipëria. Jam shqiptar dhe flas shqip.

Zoti Pjer: A flisni ju frëngjisht?

Drini: Jo, unë nuk flas frëngjisht, por flas pak anglisht.

1. Notice that in the title we used the form **Ç'gjuhë**, while in the dialogue we used the form **çfarë gjuhe** to mean 'what language'. Both constructions can be used interchangeably. As we will learn later, **ç'** is used with the object case, while **çfarë** is used with the ablative case, hence the different forms **gjuhë** and **gjuhe**, respectively.

FJALOR

In this lesson you will learn that nouns have an indefinite as well as a definite form. We will list both forms in that order here. We will also list adjectives in their masculine and feminine singular forms.

a	interrogative particle	Italí, -a	Italy
ç'	what	italián, -e	Italian (masc., fem.)
çfárë	what		(nationality)
çfárë gjúhe	what language	italísht	Italian (language)
ç'gjúhë	what language	nga	from, from where
flas	(I) speak	Nga jéni jú?	Where are you from?
flísni	(you) speak	pak	a little
Fránc/ë, -a	France	por	but
francéz, -e	French (masc., fem.)	shqip	Albanian (language)
	(nationality)	Shqipëri, -a	Albania
frëngjisht	French (language)	shqiptár, -e	Albanian (masc., fem.)
gjúhë	language		(nationality)

GRAMATIKË

§6 The six classes of verbs and the verb **flas** 'to speak' in the present indicative

In Standard Albanian there is no infinitive. Verbs are classified according to the form that the first person singular (**unë**) takes. There are six classes of verbs:

- Class 1: verbs that end in **-j** (**mësoj** 'to learn')
- Class 2: verbs that end in a consonant (**hap** 'to open')
- Class 3: verbs that end in a vowel (**ha** 'to eat')
- Class 4: a few verbs that end in **-i** (**hipi** 'to get on')
- Class 5: irregular verbs (**jap** 'to give')
- Class 6: verbs that end in **-(h)em** (**quhem** 'to be called')

In this section we will start with the verb **flas**, which, as we will see later, is a subtype of class 2:

unë flas	I speak	ne flasim	we speak
ti flet	you speak	ju flisni	you speak
ai flet	he speaks	ata flasin	they speak (masc.)
ajo flet	she speaks	ato flasin	they speak (fem.)

- Notice the three vowels that appear in this conjugation: **-a-** with **unë**, **ne**, and **ata/ato**; **-e-** with **ti** and **ai/ajo**; and finally **-i-** with **ju**.
- In §5 you learned how to make a simple question (i.e., a question that you can answer with 'yes' or 'no') for the verb **jam** 'to be'. Unlike what we observe in English, all verbs follow the same pattern as **jam** in Albanian:

Declarative sentence: Ti flet anglisht. You speak English.
 Interrogative sentence: **Flet ti** anglisht? Do you speak English?

- You can also use the interrogative particle **a** in front of the inverted verb:

Flet ti anglisht? Do you speak English?
A flet ti anglisht?

- It is also possible to make a question using the word order of a declarative sentence and raising the voice at the end of the sentence. Thus, the following three sentences are equivalent ways of asking a question in Albanian:

Flet ti anglisht? Do you speak English?
A flet ti anglisht?
 Ti flet anglisht?

- To answer a question affirmatively, use the particle **po** 'yes':

Flet ti anglisht? Do you speak English?
Po, unë flas anglisht. Yes, I speak English.

- To answer negatively, use the particle **jo** 'no' and have **nuk** or **s'** 'not' precede the verb (see also §5):

Flet ti anglisht? Do you speak English?
Jo, unë **nuk** flas anglisht. No, I don't speak English.
 Jo, unë **s'**flas anglisht.

- Notice the position of the adverb **pak** 'a little' in the following sentence:

Unë flas **pak** shqip. I speak a little Albanian.

- Finally, observe that while names of countries are capitalized, as in English, names of languages and nationalities are not:

	Country	Language	Nationality
Albania	Shqipëria	shqip	shqiptar, -e
England	Anglia	anglisht	anglez, -e
France	Franca	frëngjisht	francez, -e
Italy	Italia	italisht	italian, -e

USHTRIMI 2.1

Indicate whether the following statements are true (T) or false (F) based on Dialogu 2.1. If the sentence is false, briefly explain why (in Albanian!).

- _____ Zonja Paola është nga Italia.
- _____ Zoti Pjer është italian.
- _____ Zonja Paola flet frëngjisht.

4. _____ Zoti Pjer nuk flet italisht.
5. _____ Zonja Paola është nga Franca.
6. _____ Drini është shqiptar.
7. _____ Drini flet shqip.
8. _____ Drini nuk flet anglisht.

USHTRIMI 2.2

Answer the following questions based on Dialogu 2.1. Don't use a subject in your answer unless you are being asked a question with **kush** 'who'.

1. Nga është zonja Paola?

2. Çfarë gjuhe flet zonja Paola?

3. Është zonja Paola nga Franca?

4. A është Drini nga Italia?

5. Çfarë gjuhe flet Drini?

6. Është Drini francez?

7. Kush është shqiptar?

8. Kush flet italisht?

9. Kush flet shqip?

10. Zoti Pjer është nga Franca?

USHTRIMI 2.3

Complete the following sentences according to Dialogu 2.1 using the following words.

Italia	Franca	Shqipëria	italisht	frëngjisht	anglisht	shqip
italian	italiane	francez	franceze	shqiptar	shqiptare	

1. Zonja Paola është nga _____.
2. Zonja Paola flet _____.
3. Zoti Pjer është nga _____.
4. Zoti Pjer flet _____.

5. Drini është nga _____.
6. Drini flet _____.
7. Drini nuk flet _____.
8. Drini është _____.
9. Zonja Paola është _____.
10. Zoti Pjer është _____.

GRAMATIKË

§7 Countries, nationalities, and languages

In Dialogu 2.1 we encountered the following countries, nationalities, and languages:

Shtet (Country)	Kombësi (Nationality)	Gjuhë (Language)	English Name
Itali	italian/e	italisht	(Italy)
Francë	francez/e	frëngjisht	(France)
Shqipëri	shqiptar/e	shqip	(Albania)

In Ushtrimi 2.3 you formed the following sentences:

Zonja Paola është italiane .	(Mrs.) Paola is Italian.
Zoti Pjer është francez .	(Mr.) Pierre is French.
Drini është shqiptar .	Drini is Albanian.

- Paola is a feminine noun; therefore, the adjective of nationality must appear in the feminine form. Zoti Pjer and Drini are masculine names, so the adjective of nationality must appear in the masculine form. This phenomenon, where the noun and the adjective must bear the same gender (masculine or feminine) as well as the same number (singular or plural), is called *agreement*.
- To form the feminine form from a masculine adjective of nationality, simply add **-e** to the masculine form of the adjective:²

Masculine Form	Feminine Form
italian	italiane
francez	franceze
shqiptar	shqiptare

§8 Basic cases in Albanian; nga 'from' to express origin and the nominative definite form of countries

Albanian, unlike English, is highly inflected for case. Cases are endings added to nouns to indicate or mark a particular function of that noun in a sentence. There are five cases in Albanian:

2. There are two classes of adjectives in Albanian. Class 1 is the class like adjectives of nationality. These adjectives do not need any extra element to modify a noun apart from agreement in gender and number. We will study adjectives that belong to Class 2 in §31. These adjectives require the presence of a linking article (typically **i**, **e**, **së**, or **të**) to be able to modify a noun. The following examples show the two classes of adjectives in Albanian:

Class 1: Zonja Paola është italiane .	(Mrs.) Paola is Italian.
Class 2: Zonja Paola është e sëmurë .	(Mrs.) Paola is sick.

- **nominative** (typically used with subjects and a couple of prepositions)
- **accusative** (typically used with direct objects and some prepositions)
- **dative** (typically used with indirect objects)
- **genitive** (typically used to indicate possession but also used with some prepositions)
- **ablative** (typically used with some temporal and locative prepositions)

Since the definite article follows the noun in Albanian, definite and indefinite nouns will have different endings in the different cases. (This may sound overwhelming, but we will study these different cases one by one, so there is no need to worry about them right now.)

You have already encountered the following sentences expressing country of origin:

Zonja Paola është nga Italia .	(Mrs.) Paola is from Italy.
Zoti Pjer është nga Franca .	(Mr.) Pierre is from France.
Drini është nga Shqipëria .	Drini is from Albania.

In the previous section we observed that names of countries have two forms: **Itali, Italia; Francë, Franca; Shqipëri, Shqipëria**. The first form is the indefinite form, while the second form is the definite form. The feminine article **-a** is equivalent to our English ‘the’, so when you say **Shqipëria**, you are actually saying “the Albania.” Notice that the definite article in Albanian follows the noun; thus, when you say **Shqipëria**, you are actually saying “Albania-the.”

To express the country of origin we use the preposition **nga** ‘from’. **Nga** requires the definite form of the country in the nominative case. As mentioned above, the nominative case is typically used to express subjects, but it is also used after a couple of prepositions, including **nga** (see also §18). Literally, **nga Italia** means “from the Italy.” Notice also that since the definite article follows the noun in Albanian, when you say **nga Italia**, you are literally saying “from Italy-the.”

To form the nominative definite form of a country, follow the following rules:

1. If the noun ends in **-ë**, change the **-ë** into **-a**:

Francë	Franca
--------	--------

2. If the noun ends in a stressed **-i**, add **-a**:

Itali	Italia
Shqipëri	Shqipëria

3. If the noun ends in a stressed vowel, except **-i**, add **-ja**:

Kanada	Kanadaja
Eritre	Eritreja

4. If the noun ends in a consonant, add **-i**:

Brazil	Brazili
Egjipt	Egjipti

5. If the noun ends in a **-k, -g, or -h**, add **-u**:

Irak	Iraku
Luksemburg	Luksemburgu
Nagorni Karabah	Nagorni Karabahu

In general, nouns that end in a vowel are considered feminine; those that end in a consonant are considered masculine. Thus, rules 1 through 3 apply to feminine nouns, while rule 4 applies to masculine nouns.

§9 Addressing someone by name

Compare the following sentences:

Agimi është nga Tirana.

Agim is from Tirana.

Nga je, **Agim**?

Where are you from, Agim?

In the first example, Agimi is the subject of the sentence. Subjects typically are expressed in the nominative case. Notice that with proper names, the nominative definite form of the proper name must be used when the name is used as a subject.

In the second example, we are addressing or talking to Agim. Notice that in this instance, we have used the indefinite form of the masculine noun.³

If a masculine name ends in **-i**, then the **-i** is kept both when addressing that person and when the name serves as a subject:

Ardi është nga Tirana.

Ardi is from Tirana.

Nga je, **Ardi**?

Where are you from, Ardi?

With feminine names, on the other hand, we use the definite form when we use the names as subjects or as address forms:

Paola është nga Italia.

Paola is from Italy.

Nga je, **Paola**?

Where are you from, Paola?

When we use the title **zoti** ‘Mr.’, we use the indefinite form of the name, unless the name ends in **-i**:

Zoti Agim, Zoti Arben

Mr. Agim, Mr. Arben

Zoti Ardi, Zoti Bledi

Mr. Ardi, Mr. Bledi

With the feminine title **zonja** ‘Mrs.’, we also use the indefinite form of the noun, unless the feminine name ends in **-a**:

Zonja Ingrid, Zonja Evis

Mrs. Ingrid, Mrs. Evis

Zonja Arta, Zonja Eda

Mrs. Arta, Mrs. Eda

With other titles, like **doktor(eshë)** ‘doctor’ and **mësues(e)** ‘teacher’, we always use the definite form of the name while we use the indefinite form of the title. Notice that in this instance there is no difference between masculine and feminine names:

Doktor Agimi, Doktor Ardi

Mësues Agimi, Mësues Bledi

Doktoreshë Ingridi, Doktoreshë Arta

Mësuese Evisi,⁴ Mësuese Eda

3. Vocative case is typically the case used to address someone. Traditional grammars of Albanian, however, do not consider the vocative to be a separate case. This is due to the fact that the forms used are the same as the nominative (definite and indefinite) forms.

4. Notice that the definite forms for **Ingrid** and **Evis** are **Ingridi** and **Evisi**, respectively. Although they are feminine names, they are treated as masculine names because they both end in a consonant. We add **-i** to form the corresponding definite form.

USHTRIMI 2.4

Make sentences as in the example. Pay close attention to the way you form the definite form of the country and to the agreement with the adjective of nationality:

Amerikë, amerikan **Ai është nga Amerika; është amerikan.⁵**
Ajo është nga Amerika; është amerikane.

1. Shqipëri (Albania), shqiptar
2. Angli (England), anglez
3. Bullgari (Bulgaria), bullgar
4. Gjermani (Germany), gjerman
5. Kinë (China), kinez

USHTRIMI 2.5

Make sentences using the information given, as in the example:

Tom (male), Amerikë Tomi është **nga Amerika**; (ai) është **amerikan**.
Maria (female), Spanjë Maria është **nga Spanja**; (ajo) është **spanjolle**.

1. Ahmeti (male), Turqi _____
2. Gëzimi (male), Shqipëri _____
3. Ming (male), Kinë _____
4. Elena (female), Gjermani _____
5. Melita (female), Greqi _____

USHTRIMI 2.6

Make sentences using the information given in Ushtrimi 2.5, as in the example. Remember to use the correct form of the name, since you are talking to these people.

Tom (male), Amerikë Tom/Tomi, nga je?
Jam nga Amerika; jam amerikan.

Maria (female), Spanjë Maria, nga je?
Jam nga Spanja; jam spanjolle.

5. In the spoken language you can use **Amerikë**; however, in more formal language you should use **Shtetet e Bashkuara të Amerikës** (typically abbreviated as SHBA and pronounced as 'shëbëa'). In a more formal language, then, this example should be **Tomi është nga Shtetet e Bashkuara të Amerikës, ai është amerikan**.

USHTRIMI 2.7

On the next page there is a list of countries, nationalities, and languages. Make statements as in the example:

Danieli është **nga Anglia**, është **anglez**. Ai flet **anglisht**.

Maria është **nga Brazili**, është **braziliane**. Ajo flet **portugalisht**.

USHTRIMI 2.8

Using the list of countries, nationalities, and languages that follows, ask questions as in the example. Then have a classmate answer your question.

Mohamedi është nga Egjipti. **Çfarë gjuhe flet ai?**

Zoti Bacila flet rumanisht. **Nga është ai?**

Countries, Nationalities, and Languages

Shtet (Country)	Kombësi (Nationality)	Gjuhë (Language)	English Name
Angli	anglez/e	anglisht	England
Armeni	armen/e	armenisht	Armenia
Austri	austriak/e	gjermanisht	Austria
Brazil	brazilian/e	portugalisht	Brazil
Bullgari	bullgar/e	bullgarisht	Bulgaria
Çeki	çek/e	çekisht	Czech Republic
Danimarkë	danez/e	danisht	Denmark
Egjipt	egjiptian/e	arabisht	Egypt
Estoni	estonez/e	estonisht	Estonia
Finlandë	finlandez/e	finlandisht	Finland
Francë	francez/e	frëngjisht	France
Gjermani	gjerman/e	gjermanisht	Germany
Greqi	grek/e	greqisht	Greece
Holandë	holandez/e	holandisht	the Netherlands
Hungari	hungarez/e	hungarisht	Hungary
Irlandë	irlandez/e	irlandisht	Ireland
Itali	italian/e	italisht	Italy
Izrael	izraelit/e, hebre	hebraisht	Israel
Japoni	japonez/e	japonisht	Japan
Jordani	jordanez/e	arabisht	Jordan
Kanada	kanadez/e	anglisht/frëngjisht	Canada
Kinë	kinez/e	kinezisht	China
Kosovë	kosovar/e	shqip	Kosovo
Kroaci	kroat/e	kroatisht	Croatia
Letoni	letonez/e	letonisht	Latvia
Lituani	lituanez/e	lituanisht	Lithuania
Meksikë	meksikan/e	spanjisht	Mexico
Norvegji	norvegjez/e	norvegjisht	Norway

Countries, Nationalities, and Languages (continued)

Shtet (Country)	Kombësi (Nationality)	Gjuhë (Language)	English Name
Poloni	polak/e	polonisht	Poland
Portugali	portugez/e	portugalisht	Portugal
Qipro	qipriot/e	greqisht/turqisht	Cyprus
Rumani	rumun/e	rumanisht	Romania
Rusi	rus/e	rusisht	Russia
Serbi	serb/e	serbisht	Serbia
Sllovaki	sllovak/e	sllovakisht	Slovakia
Slloveni	slloven/e	sllovenisht	Slovenia
Spanjë	spanjoll/e	spanjisht	Spain
Suedi	suedez/e	suedisht	Sweden
Shqipëri	shqiptar/e	shqip	Albania
Shtetet e Bashkuara të Amerikës	amerikan/e	anglisht	United States of America
Turqi	turk/e	turqisht	Turkey
Ukrainë	ukrainas/e	ukrainisht	Ukraine
Zvicër	zvicëran/e	frëngjisht/gjermanisht /italisht/retorumanisht	Switzerland

DIALOGU 2.2: Ç’GJUHË FLISNI?

Paola: Si je Pjer?

Pjeri: Mirë, faleminderit. Po ti, Paola?

Paola: Mirë, në përgjithësi. Pjer, kush është ajo?

Pjeri: Ajo është Ava.

Paola: Përshëndetje, Ava. Nga jeni ju?

Ava: Jam nga Franca. Po ju?

Paola: Jam nga Italia. A flisni ju italisht?

Ava: Jo, nuk flas italisht. Unë flas frëngjisht dhe pak spanjisht, kurse Pjeri flet frëngjisht dhe pak gjermanisht. Po ju, flisni frëngjisht?

Paola: Flas pak. Po ti, Besa, a flet frëngjisht?

Besa: Edhe unë flas pak frëngjisht. Por flas shumë mirë shqip.

Ava: Pse flet shqip mirë?

Besa: Sepse jam shqiptare.

Ava: Më falni! Sa është ora tani?

Besa: Tani është ora katër e gjysmë.⁶

Paola: Jo, Besa. Tani ora nuk është katër e gjysmë, por katër e një çerek.⁷

Ava: Faleminderit! Mirupafshim!

Paola, Besa: Mirupafshim!

6. We could also say **katër e tridhjetë minuta** ‘four and thirty minutes’.

7. We could also say **katër e pesëmbëdhjetë minuta** ‘four and fifteen minutes’.

FJALOR

çerék	quarter	Më fálni!	Excuse me!
édhe	also	pak	little
edhe únë	I also (me too)	pse	why
gjýsmë	half	sépse	because
kúrse	while, whereas	taní	now

GRAMATIKË

§10 The numbers from 13 to 99

In the previous lesson we learned the numbers from 1 through 12. Do you remember how to say 11 and 12?

11 _____
 12 _____

You see that we add **-mbëdhjetë** (lit., on ten) to the basic unit to form the numbers 11 and 12. Follow the same pattern for the numbers between 13 and 19.

To form units of ten, add **-dhjetë** to the basic unit. Notice that 20 and 40 are formed on **-zet**, an old measure indicating twenty units.

13	trembëdhjetë	30	tridhjetë
14	katërmëdhjetë	40	dyzet ⁸
15	pesëmëdhjetë	50	pesëdhjetë
16	gjashtëmbëdhjetë	60	gjashtëdhjetë
17	shtatëmbëdhjetë	70	shtatëdhjetë
18	tetëmbëdhjetë	80	tetëdhjetë
19	nëntëmbëdhjetë	90	nëntëdhjetë
20	njëzet		

Use the conjunction **e** if you want to add units to the units of ten:

- 21 njëzet e një
- 35 tridhjetë e pesë
- 46 dyzet e gjashtë
- 57 pesëdhjetë e shtatë
- 68 gjashtëdhjetë e tetë
- 79 shtatëdhjetë e nëntë
- 81 tetëdhjetë e një
- 99 nëntëdhjetë e nëntë

8. In the Gheg dialect **katërdhjetë** is used.

§11 Telling time (part 2)

In Dialogu 2.2 you encountered the following times. Notice the words for ‘quarter’ (**një çerek**) and ‘half’ (**gjysmë**):

4:15	(Ora është) katër e një çerek .	It’s a quarter after four.
4:30	(Ora është) katër e gjysmë .	It’s four thirty.

- Use the conjunction **e** to express the minutes after the hour:

6:20	(Ora është) gjashtë e njëzet (minuta).	(It’s) twenty (minutes) past six.
8:40	(Ora është) tetë e dyzet (minuta).	(It’s) eight forty.
10:50	(Ora është) dhjetë e pesëdhjetë (minuta).	(It’s) ten fifty.

- You can, optionally, use **minuta** ‘minutes’ after the number indicating the minutes.
- Use the conjunction **pa** to express minutes before the hour:

8:40	Është nëntë pa njëzet (minuta).	It’s twenty (minutes) to nine.
9:45	Është dhjetë pa një çerek.	It’s a quarter to ten.
7:35	Është tetë pa njëzet e pesë (minuta).	It’s twenty-five to eight.

USHTRIMI 2.9

Complete the following chart based on the information in Dialogu 2.2. Under **nga** write the country these people are from; under **kombësi** write their nationality (pay attention to the agreement!). Under the different languages indicate whether they speak them (+) or not (–).

	nga	kombësi	italisht	frëngjisht	gjermanisht	shqip
Paola						
Pjer						
Ava						
Besa						

USHTRIMI 2.10

Indicate whether the following statements are true (T) or false (F) based on Dialogu 2.2. If a statement is false, briefly explain why (in Albanian!).

1. _____ Ava është nga Italia.
2. _____ Pjeri dhe Ava flasin italisht.
3. _____ Pjeri dhe Ava janë nga Franca.
4. _____ Paola flet italisht.
5. _____ Ava dhe Pjeri flasin frëngjisht dhe gjermanisht.
6. _____ Besa është nga Shqipëria.
7. _____ Ora është katër e gjysmë tani.
8. _____ Ora është katër e një çerek.

USHTRIMI 2.11

Read the following numbers as fast as you can.

10	23	35	39	48	59	67	79	88
12	20	29	30	40	42	22	96	87
25	22	40	44	65	74	89	98	76

USHTRIMI 2.12

Read the following times as fast as you can.

4:45	Ora është katër e dyzet e pesë. Ora është pesë pa pesëmbëdhjetë. Ora është pesë pa një çerek.		
3:20	8:50	9:25	6:05
4:40	10:45	2:35	1:55
7:30	11:10	5:15	10:00

USHTRIMI 2.13

Complete the following sentences with the correct form of the verb **jam** or **flas**.

1. Drini dhe unë _____ (flas) shqip. Ne _____ (jam) nga Shqipëria.
2. A _____ (flas) ju greqisht? Jo, ne nuk _____ (flas) greqisht. Ne _____ (flas) spanjisht dhe pak shqip.
3. A _____ (jam) Pjeri dhe Ava nga Egjipti? Jo, nuk _____ (jam) nga Egjipti. _____ (jam) nga Franca. Mohamedi _____ (jam) nga Egjipti. Nga _____ (jam) ti? Unë _____ (jam) nga Anglia.
4. Pse _____ (flas) ju shqip? Ne _____ (flas) shqip, sepse _____ (jam) nga Shqipëria! Nga _____ (jam) ju? Unë _____ (jam) nga Suedia dhe _____ (flas) suedisht.

INFORMACIONE KULTURORE

- On TV, in official meetings and activities, as well as in airline timetables, military time is used. Thus, **Ora është trembëdhjetë** would be the equivalent of “It’s one o’clock in the afternoon.”
- With military time **një çerek** and **e gjysmë** are not used. Instead, the full minutes are mentioned: **Ora është trembëdhjetë e tridhjetë (minuta)** “It’s one thirty (p.m.),” or **Ora është trembëdhjetë e pesëmbëdhjetë (minuta)**, “It’s one fifteen (p.m.).”

Prishtina, Kosovo, February 17, 2008. Flags of nations that have supported the independence of Kosovo. (photo: Bevis Fusha)

- In the spoken language **një çerek** is often pronounced just as **çerek**. Thus, you will hear **tetë e çerek** instead of **tetë e një çerek** for “a quarter after eight.”
- In Kosovo time is told differently. Instead of using **Sa është ora?**, Kosovars say **Sa asht sahati?**⁹ Also, **pesëmbëdhjetë** ‘fifteen’ is used instead of **një çerek**. Thus, instead of saying **Ora është pesë e një çerek**, they would say **Ora është pesë e pesëmbëdhjetë**.
- In Kosovo, to say the minutes lacking before the hour Kosovars use **edhe** (minutes) **në** (hour). Thus, instead of saying **dy pa pesë** for “five (minutes) to two,” they say **edhe pesë në dy**.
- It may seem strange that Albanians use **zoti** ‘Mr.’ and **zonja** ‘Mrs.’ followed by the first name (see §9). This may be due to the fact that during the Communist government, people addressed each other with the appellation **shoku** ‘comrade’, which was followed by the first name. When **shoku** was replaced by **zoti**, it continued to be used with the first name. The use of the last name after **zoti** or **zonja** is considered more formal.

9. **Sahat** is a Turkish word (from Arabic) meaning ‘clock’.

MËSIMI 3

Ku banoni?

Where do you live?

In this lesson you will learn to say:

- where you come from
- where you live
- the numbers from 100 to 1 000
- the names of some basic mathematical operations

You will learn the following grammatical points:

- the verb **punoj** 'to work' and class 1 verbs
- the particle **po** to express action in progress
- the preposition **në** 'in, at' and **te(k)** 'to, at (a place)'
- the verbs **kam** 'to have' and **vij** 'to come'

DIALOGU 3.1: KU BANONI?

Drini: Zonja Paola, ju dhe zoti Marko jeni nga Roma?

Zonja Paola: Po, jemi nga Roma.

Drini: A banoni ju në Romë?

Zonja Paola: Po, banojmë në Romë.

Drini: Po ju, zoti Pjer? A jeni ju nga Parisi?

Zoti Pjer: Jo, unë jam nga Lioni, por banoj në Paris. Po ju, Drini, ku banoni?

Drini: Unë jam nga Tirana, por banoj në Sarandë. Ç'bëni ju në Shqipëri? Punoni këtu?

Zonja Paola: Jo, unë dhe burri im nuk punojmë në Shqipëri. Jemi këtu me pushime.

Zoti Pjer: Kurse unë po mësoj shqip në universitet.

Drini: Paola, a keni fëmijë?

Zonja Paola: Po, kam një vajzë.

Drini: Sa vjeçe është ajo?

Zonja Paola: Vajza ime, Maria, është 10 vjeçe.

Drini: Po ju, zoti Pjer, a jeni i martuar?

Zoti Pjer: Po, jam i martuar dhe kam një djalë. Djali im, Eduardi, është 12 vjeç.

Zonja Paola: Po ju, Drini, a jeni i martuar?

Drini: Jo, nuk jam i martuar. Jam beqar.

FJALOR

banó <i>j</i>	(I) live, to live	i martúar	married (masc.)
banó <i>jmë</i>	(we) live	e martúar	married (fem.)
banó <i>ni</i>	(you) live	me pushíme	on vacation
beqár	single (masc)	në	in, at
beqáre	single (fem)	París, -i	Paris
bë <i>j</i>	(I) do, to do	po më <i>só</i> <i>j</i>	I am learning
bë <i>ni</i>	you do	po punó <i>jmë</i>	we are working
búrrë, búrr <i>i</i>	husband, the husband	punó <i>jmë</i>	we work
búrr <i>i</i> ím	my husband	punón	he or she works, you work
ç', çfá <i>rë</i>	what	pushíme	vacation(s), holidays
djalë, djá <i>li</i>	son, the son/boy, the boy	Róm/ë, -a	Rome
djá <i>li</i> ím	my son	Saránd/ë, -a	Saranda
fëm <i>ijë</i>	child, children	Tirán/ë, -a	Tirana
im	my (masc.)	universitét	university
íme	my (fem.)	vájz/ë, -a	daughter, the daughter/girl,
këtú	here		the girl
ku	where	vájza íme	my daughter
Líón, -i	Lyon (France)	vjéç, -e	years old

GRAMATIKË

§12 The verb **punoj** 'to work' and class 1 verbs

As we mentioned in §6, there are six verb classes in Albanian. Verbs that end in **-j** belong to class 1. Below is the verb **punoj** 'to work' in the present indicative. Notice that the stress falls on the vowel preceding the ending:¹

unë	punó <i>j</i>	ne	punó <i>jmë</i>
ti	punón	ju	punón <i>i</i>
ai, ajo	punón	ata, ato	punón <i>jnë</i>

Notice that the forms for both **ne** and **ata/ato** keep the **-j** that the first-person singular (**unë**) also bears.

The verb **mësoj** 'to learn' is conjugated like **punoj**:

unë	mëso <i>j</i>	ne	mëso <i>jmë</i>
ti	mëson	ju	mëson <i>i</i>
ai, ajo	mëson	ata, ato	mëso <i>jnë</i>

1. Remember that accent marks are not used in Albanian. We have added accents to the model conjugation so that you know where to put the correct stress.

The verb **bëj** ‘to do’ follows the same pattern:

unë	bëj	ne	bëjmë
ti	bën	ju	bëni
ai, ajo	bën	ata, ato	bëjnë

Bëj is used in interrogative structures: **Çfarë bëni?** **Ç'bëni?** “What do you do?” “What are you doing?”

The verb **gatuaj** ‘to cook’ also follows the same pattern:

unë	gatuaj	ne	gatuajmë
ti	gatuan	ju	gatuani
ai, ajo	gatuan	ata, ato	gatuajnë

All verbs that end in **-oj**, **-ëj**, **-ij**, **-yej**, **-uaj**, **-aj**, and so on follow the same pattern.

In Dialogu 3.1 we encountered the following verbs:

banoj	to live
bëj	to do
mësoj	to learn
punoj	to work

Practice conjugating them in all persons!

§13 The particle **po**

So far you have encountered two different uses of **po**.

- To answer a question affirmatively (§5):

A flisni ju shqip?	Do you speak Albanian?
Po , flas pak shqip.	Yes, I speak a little Albanian.

- To introduce the topic of a question (§5):

Unë flas spanjisht. Po ti?	I speak Spanish. And you?
-----------------------------------	---------------------------

In Dialogu 3.1 you encountered the following sentence:

Unë po mësoj shqip në universitet.	I am learning Albanian at the university.
---	---

- We also use the particle **po** followed by a verb in the present indicative to express an action or condition that is taking place at the moment. Notice that to make a negative sentence, **nuk** precedes **po**.

Unë po mësoj shqip.	I am learning Albanian.
Unë nuk po mësoj shqip.	I am not learning Albanian.

§14 The preposition **në** ‘in, at’

Consider the following sentences:

Drini është **nga Shqipëria**. Ai banon dhe punon **në Shqipëri**.

Zoti Pjer është **nga Franca**, por ai punon **në Francë**.

Drini është **nga Tirana**, por nuk banon **në Tiranë**.

Paola është **nga Roma** dhe banon **në Romë**.

What nominative form of the noun (definite or indefinite) follows the preposition **nga** in these examples?

What form of the noun follows the preposition **në** in these examples?

In §8 we saw that **nga** ‘from’ is followed by the nominative definite form of the country or city. **Në** ‘in, at’, on the other hand, is followed by the accusative indefinite form of the country or city. The accusative indefinite form (which is the same form as the nominative indefinite form) is usually the form listed first in our glossary and in dictionaries and is taken as the base to form the definite form.

§15. Sa vjeç? Sa vjeçe? (How old?)

To ask how old someone is, use **Sa vjeç?** if you are asking a male and **Sa vjeçe?** if you are asking a female.

Sa vjeçe është vajza? How old is the girl (the daughter)?

Sa vjeç është djali? How old is the boy (the son)?

To answer, use **vjeç/vjeçe** following the age. As in the corresponding question, use **vjeç** for males and **vjeçe** for females:

Sa vjeç është Agimi? How old is Agim?

Është 22 **vjeç**. He is 22 years old.

Sa vjeçe është Mira? How old is Mira?

Është 18 **vjeçe**. She is 18 years old.

USHTRIMI 3.1

Indicate whether the following statements are true (T) or false (F), based on Dialogo 3.1. If a statement is false, briefly explain why (in Albanian!).

1. _____ Paola është nga Italia, nga Roma.
2. _____ Paola banon në Romë.
3. _____ Tani Paola është në Itali.
4. _____ Paola po mëson shqip në Shqipëri.
5. _____ Drini është nga Saranda.

6. _____ Drini punon në Tiranë.
7. _____ Pjeri është nga Parisi, por është në Shqipëri tani.
8. _____ Paola është shqiptare.
9. _____ Paola dhe Pjeri po mësojnë shqip në universitet.
10. _____ Paola punon në Shqipëri.
11. _____ Paola ka një djalë.
12. _____ Zoti Pjer është beqar.

USHTRIMI 3.2

Answer the following questions based on Dialogu 3.1.

1. Nga janë Paola dhe zoti Marko? Ku banojnë ata?

2. Ç'bën Paola në Shqipëri?

3. A është zoti Pjer nga Parisi?

4. Ku banon zoti Pjer në Francë?

5. Ç'bën ai në Shqipëri?

6. Kush është nga Tirana?

7. A banon ai në Tiranë?

8. A është i martuar zoti Pjer?

9. Sa vjeç është Eduardi?

10. Sa vjeçe është Maria?

USHTRIMI 3.3

Complete the following sentences with the correct form of the country or city indicated. Remember that **nga** takes the nominative definite form, while **në** takes the accusative indefinite form.

1. Paola është nga _____ (Itali). Është nga _____ (Romë). Ajo banon dhe punon në _____ (Romë).
2. Pjeri është nga _____ (Francë). Banon në _____ (Paris), por nuk është nga _____ (Paris). Është nga _____ (Lion).

3. Drini është nga _____ (Shqipëri). Është nga _____ (Tiranë), por tani nuk po banon në _____ (Tiranë). Ai po banon në _____ (Sarandë).
4. Unë jam nga _____ (Amerikë). Jam nga _____ (Boston), por tani po banoj në _____ (Shqipëri). Banoj në _____ (Korçë). Burri im është nga _____ (Korçë).
5. Erika dhe Klausi janë nga _____ (Austri). Ata janë nga _____ (Vjenë), por tani nuk po banojnë në _____ (Vjenë). Po banojnë në _____ (Shqipëri), në _____ (Vlorë).

USHTRIMI 3.4

Complete the following sentences with the appropriate form of the verb **banoj** 'to live' in the present indicative.

1. Unë _____ në Tiranë.
2. Ju _____ në Francë, kurse ne _____ në Itali.
3. Ata _____ në Egjipt.
4. Unë _____ në Gjermani. Po ti?
Edhe unë _____ në Gjermani
5. Ti _____ në Portugali.
6. Ema dhe unë _____ në Turqi.
7. Ata _____ në Greqi.
8. Ajo dhe ai _____ në Bullgari.
9. Ato _____ në Meksikë.
10. Ajo _____ në Kosovë, kurse ai _____ në Angli.

USHTRIMI 3.5

Add the missing endings for questions and answers.

1. Çfarë bë_____ ju në universitet?
(Ne) mëso_____ shqip.
2. Çfarë po bë_____ ajo?
Ajo po puno_____.
3. Ç'po bë_____ ata?
Ata po fla_____ italisht.
4. Ç'po bë_____ ti?
Unë po mëso_____ anglisht.
5. Ç'po bë_____ ato?
Ato po mëso_____ turqisht dhe greqisht.

DIALOGU 3.2: KU PO SHKON?

Gëzimi: Mirëdita, Drilona!

Drilona: Mirëdita, Gëzim!

Gëzimi: Drilona, nga po vjen?

Drilona: Po vij nga puna.

Gëzimi: Po tani, ku po shkon?

Drilona: Po shkoj në shtëpi. Po ti, ku po shkon?

Gëzimi: Po shkoj te Sokoli.

Drilona: Si është Sokoli?

Gëzimi: Mirë.

Drilona: A ka fëmijë Sokoli?

Gëzimi: Po, ka një djalë dhe një vajzë. Vajza është 8 vjeçe dhe djali është 10 vjeç. Ata shkojnë në shkollë. Po vajza jote shkon në shkollë?

Drilona: Jo, vajza ime nuk shkon në shkollë. Ajo është 5 vjeçe dhe shkon në kopsht.

Gëzimi: Me se shkon ajo në kopsht?

Drilona: Në mëngjes shkojmë bashkë në kopsht me biçikletë, kurse pasdite vjen nga kopshti me makinë.

Gëzimi: Po në mbrëmje, ç'bën, Drilona?

Drilona: Zakonisht lexoj, shikoj televizor ose gatuaj, kurse vajza luan.

Gëzimi: Edhe unë lexoj ose shikoj televizor.

Drilona: Gëzim, po vjen autobusi.

Gëzimi: Unë nuk po vij me autobus. Po shkoj më këmbë. Mirupafshim, Drilona!

Drilona: Mirupafshim, Gëzim!

FJALOR

autobús, autobúsi	bus, the bus	shikój	to watch
báshkë	together	shkoj	to go
biçiklétë	bicycle	shkój në shtëpí	I go home
gatúaj	to cook	shkóllë	school
këmbë	foot, feet	shkon	you go, he or she goes
kopsht, kópshti	kindergarten, the kindergarten	shtëpí	house
		në shtëpí	at home
lexój	to read	te, tek	to, at
lúaj	to play	televizór	television
makínë	car	vájzë, vájza	girl/daughter, the girl/the daughter
me sé	how (transportation)	vájza íme	my daughter
më këmbë	on foot	vájza jóte	your daughter
në mbrëmje	in the evening	víj	I come, to come
në mëngjës	in the morning	vjén	you come, he or she comes
óse	or	zakónisht	usually
pún/ë, -a	work, the work/job, the job		

§16 The verb **kam** 'to have' in the present indicative

unë	kam	ne	kemi
ti	ke	ju	keni
ai, ajo	ka	ata, ato	kanë

§17 The verb **vij** 'to come' in the present indicative

unë	vij	ne	vijmë
ti	vjen	ju	vini
ai, ajo	vjen	ata, ato	vijnë

The verb **vij** takes the same endings as **punoj** (see §12); however, notice that with the pronouns **ti** and **ai/ajo**, the vowel of the stem changes from **-i-** to **-je-**.

Notice that the verb **vij** is typically used with the preposition **nga** 'from', while the verb **shkon** is typically used with the preposition **në** 'at, to':

Unë vij **nga** puna. I'm coming from work.
Unë shkoj **në** punë. I'm going to work.

§18 The preposition **te(k)** 'to, at (a place)'

In this lesson you encountered the following sentences:

Unë po shkoj **te** Sokoli. I am going to Sokoli's house.

Tek or **te**, like **nga** (see §8), is followed by a nominative definite noun, and it expresses the direction to or the location at a definite place.

Tani jam **tek** Albani. Now I am at Alban's (house).
Tani jam **te** Sokoli. Now I am at Sokoli's (house).

Tek is used when the noun that follows starts with a vowel; **te** is used when the noun that follows starts with a consonant.

§19 The numbers from 100 to 1 000 and the basic mathematical operations

Units of 100 are formed by adding **-qind** to the basic unit.

100 njëqind	600 gjashtëqind
200 dyqind	700 shtatëqind
300 treqind	800 tetëqind
400 katërqind	900 nëntëqind
500 pesëqind	1 000 një mijë

Pay special attention to the forms derived from the number 3:

3 tri
30 tridhjetë
300 treqind

Notice the use of e ‘and’ between the hundreds and the tens and also between the tens and the units (see also §10):

355 treqind e pesëdhjetë e pesë

846 tetëqind e dyzet e gjashtë

Now let’s learn the names of two basic mathematical operations:

Sa bëjnë . . . ? How much is . . . ? (lit., How much do . . . make?)

$5 + 5 = 10$ pesë **plus** pesë bëjnë dhjetë

$12 - 3 = 9$ dymbëdhjetë **minus** tre bëjnë nëntë

USHTRIMI 3.6

Indicate whether the following statements are true (T) or false (F) based on Dialogu 3.2. If a statement is false, briefly explain why (in Albanian!).

1. _____ Drilona vjen nga shtëpia.
2. _____ Gëzimi tani po shkon në shtëpi.
3. _____ Sokoli është i martuar.
4. _____ Sokoli ka një djalë dhe një vajzë.
5. _____ Djali i Sokolit (Sokoli’s son) është 8 vjeç.
6. _____ Djali i Sokolit nuk shkon në shkollë.
7. _____ Vajza e Sokolit (Sokoli’s daughter) është 10 vjeçe.
8. _____ Vajza e Sokolit shkon në kopsht.
9. _____ Drilona ka një vajzë.
10. _____ Vajza e Drilonës (Drilona’s daughter) është 5 vjeçe.
11. _____ Vajza e Drilonës shkon në shkollë.
12. _____ Vajza e Drilonës shkon në shkollë me makinë.
13. _____ Drilona nuk shikon televizor në mbrëmje.
14. _____ Gëzimi gatuan dhe luan në mbrëmje.
15. _____ Gëzimi dhe Drilona shkojnë me autobus.

USHTRIMI 3.7

Answer the following questions based on Dialogu 3.2.

1. Nga po vjen Drilona?

2. Ku po shkon ajo?

3. Ku po shkon Gëzimi?

4. Sa (How many) fëmijë ka Sokoli?

5. Sa vjeçe është vajza e Sokolit?

6. Sa vjeç është djali i Sokolit?

7. A shkojnë ata në universitet?

8. A ka fëmijë Drilona?

9. Sa vjeçe është vajza e Drilonës?

10. A shkon ajo në kopsht? Me se shkon?

11. Ç'bën Drilona në mbrëmje?

12. Ç'bën Gëzimi në mbrëmje?

USHTRIMI 3.8

Complete the following sentences with the appropriate form of the verb or noun indicated in parentheses.

1. Sokoli _____ (vij) nga _____ (Vlorë), por tani _____ (banoj) dhe _____ (punoj) në _____ (Tiranë).
2. Entela _____ (vij) nga _____ (Durrës). Edhe ajo _____ (banoj) dhe _____ (punoj) në _____ (Tiranë), por _____ (shkoj) shpesh në Durrës. Ajo _____ (shkoj) me _____ (autobus), sepse nuk _____ (kam) makinë.
3. Ne _____ (kam) një djalë dhe një vajzë. Ata _____ (banoj) dhe _____ (punoj) në Tiranë. Pasdite ata _____ (lexoj) dhe _____ (shikoj) televizor.
4. Me se _____ (shkoj) ti në punë?
(Unë) _____ (shkoj) me autobus. Po ti, _____ (shkoj) më këmbë?
Jo, unë _____ (shkoj) me biçikletë.
5. Ç'po _____ (bëj) ti tani?
Unë _____ (shkoj) në punë.
Me se _____ (shkoj)?
_____ (shkoj) me autobus.
6. Nga _____ (vij) ju tani?
Ne _____ (vij) nga Sokoli. Ai _____ (jam) në shtëpi.
7. Ku po _____ (shkoj) tani?
Po _____ (shkoj) te Mira.

USHTRIMI 3.9

Read the following numbers as fast as you can. Read them forward and backward.

25	36	47	78	284	395	467	578	699
29	69	71	87	745	820	948	566	222
49	26	78	89	149	246	344	587	897

USHTRIMI 3.10

Read and calculate.

1. Sa bëjnë $48 + 35$?
2. Sa bëjnë $144 - 12$?
3. Sa bëjnë $230 + 445$?
4. Sa bëjnë $847 - 27$?

LEXIMI 3.1

Skënderi

Skënderi është nga Shqipëria, nga Vlora, por tani banon në Tiranë. Skënderi është mjek dhe punon në një spital në Tiranë. Kupton anglisht shumë mirë dhe flet lirisht. Ai po mëson edhe frëngjisht. Ai kupton pak frëngjisht, por flet me vështirësi.

Skënderi është i martuar. Gruaja e tij quhet Ema. Ajo është mësuese dhe punon në një shkollë në Tiranë. Skënderi punon shumë, sepse puna në spital fillon herët në mëngjes dhe mbaron pasdite vonë.

Skënderi dhe Ema kanë një vajzë dhe një djalë. Vajza shkon në shkollë, kurse djali shkon në kopsht. Në mbrëmje vajza mëson, kurse djali luan.

FJALOR

fillój	to start	në mbrëmje	in the evening
grúa, grúaaja	woman/wife, the woman/ wife	një	one, a
grúaaja e tij	his wife	quhet	she, he, or it is called
herët	early	spital	hospital
kuptój	to understand	shkollë, shkolla	school
lirisht	fluently	shpesh	often
mbarój	to finish, end	vështirësi	difficulty
mësuese	teacher (fem.)	me vështirësi	with difficulty, not fluently
mjek	doctor	vonë	late

USHTRIMI 3.11

Indicate whether the following statements about Leximi 3.1 are true (T), false (F), or not mentioned (NM). If a statement is false, briefly explain why (in Albanian!).

1. _____ Skënderi është nga Tirana.
2. _____ Skënderi punon në një spital.
3. _____ Skënderi flet anglisht dhe frëngjisht lirisht.
4. _____ Skënderi mëson edhe gjermanisht.
5. _____ Skënderi flet anglisht.
6. _____ Skënderi është i martuar.
7. _____ Ema flet anglisht.
8. _____ Ema është mësuese.
9. _____ Skënderi dhe Ema kanë një vajzë dhe një djalë.
10. _____ Vajza shkon në shkollë.
11. _____ Djali shkon në kopsht.
12. _____ Puna në spital fillon herët në mëngjes.
13. _____ Djali luan në kopsht.

USHTRIMI 3.12

Fill in the appropriate endings—where necessary—to summarize Leximi 3.1.

Skënder_____ është nga Shqipëri_____, nga Vlor_____, por tani jeton në Tiran_____. Ai është mjek dhe puno_____ në një spital në Tiran_____. Kupto_____ anglisht shumë mirë. Ai po mëso_____ edhe frëngjisht. Ai kupto_____ pak frëngjisht.

Ema është mësues_____ dhe puno_____ në një shkollë në Tiranë. Skënder_____ puno_____ shumë, sepse pun_____ në spital; fillo_____ herët në mëngjes dhe mbaro_____ pasdite vonë.

Skënderi dhe Ema ka_____ një vajzë dhe një djalë. Vajza shko_____ në shkollë. Djali_____ shkon në kopsht. Në mbrëmje vajza mëso_____, kurse djali lua_____.

USHTRIMI 3.13

Write five original questions about Leximi 3.1. Then have your classmates answer your questions.

Vlora (photo: Albes Fusha)

INFORMACIONE KULTURORE

- In Gheg, the forms **çikë**, **cucë**, and **gocë** are used for ‘girl’. In Tosk, **çupë** is used.
- In Gheg, the word **çun** is used for ‘boy’. In spoken Albanian, this word might be used to refer to a waiter in an informal way: **o çuni**. A more formal way of calling a waiter would be to say **ka-marier**.
- In the spoken language, the word **shtëpi** is reduced to **shpi**.

- For addition, **edhe** can also be used instead of the English word ‘plus’: **pesë edhe pesë bëjnë dhjetë** (five plus five equals ten).
- Instead of the English word ‘minus’, two other forms can be used: **pa**: **pesë pa pesë bëjnë zero**; and **heqim** (lit., we deduct): **pesë heqim pesë bëjnë zero**.
- In Gheg, **hekun prej** (lit., deducted from) is used for subtraction: **pesë hekun prej dhet(ë) ban pes(ë)**.
- In Standard Albanian, the typical question for mathematical operations is **Sa bëjnë?** “How much do . . . make?” In the northern and central Gheg dialect, however, **Sa bajn(ë)?** is used. Southern Gheg speakers use **Sa bojn(ë)?**
- In colloquial speech, **çfarë** ‘what’ is often pronounced like **ça**: **Në ça gjuhe?**

MËSIMI 4

Çfarë profesioni kenî?

What is your profession? (lit., What profession do you have?)

In this lesson you will learn:

- the days of the week
- some common professions
- how to order simple drinks and food at a coffee shop
- the numbers from 1 000 to 10 000

You will learn the following grammatical points:

- masculine, feminine, singular, and plural forms of professions and nationalities
- the demonstrative forms
- the verbs **dua** 'to want' and **jap** 'to give'

LEXIMI 4.1

Profesione

Unë jam mjek dhe punoj në spital. Edhe Alma është mjeke dhe punon në ambulancë. Ne jemi mjekë dhe punojmë në Tiranë. Doruntina dhe Adea janë mjeke. Doruntina, Adea dhe unë punojmë këtu.

Kjo është Elda dhe ky është Beni. Çfarë profesioni kanë ata? Beni është inxhinier dhe punon në fabrikë. Elda është inxhinierë dhe punon në uzinë. Të dy janë inxhinierë dhe punojnë në Vlorë. Jona dhe Adela janë inxhinierë. Edhe ato punojnë bashkë në Vlorë.

Këta janë Pjeri dhe Ava. Çfarë kombësie dhe çfarë profesioni kanë ata? Pjeri është francez, por tani jeton në Shqipëri. Është dentist dhe punon në një klinikë në Tiranë. Gruaja e tij, Ava, është franceze. Edhe ajo është dentiste dhe punon në një laborator në Tiranë. Pjeri dhe Ava janë francezë dhe punojnë si dentistë në Tiranë.

Stefania dhe Tomi janë amerikanë. Janë ekonomistë dhe punojnë në një bankë në Boston, në Shtetet e Bashkuara. Këto janë Elida dhe Dorina. Ç'kombësi kanë ato? Ato janë shqiptare. Ç'profesion kanë? Janë ekonomiste dhe punojnë në një firmë në Durrës.

Johani dhe Elena vijnë nga Gjermania. Janë burrë e grua. Janë gjermanë, por tani jetojnë në Shqipëri. Elena është mësuese në një shkollë në Korçë. Ajo punon të hënën, të martën, të mërkurën, të enjten dhe të premten. Të shtunën nuk punon. Të shtunën pushon. Burri i saj, Johani nuk është mësues. Ai është avokat. Nuk punon në Korçë. Ai punon në Tiranë, por shkon në Korçë çdo fundjavë.

Bledi dhe Bora janë nga Kosova. Ata janë kosovarë. Janë aktorë në Prishtinë. Bledi dhe Bora punojnë në teatër. Ata punojnë vetëm të premten, të shtunën dhe të dielën.

FJALOR

From now on, nouns will be given in their singular indefinite, singular definite, and plural indefinite forms. Adjectives will be listed with their masculine and feminine forms. The new vocabulary that is introduced in the exercises is presented in the vocabulary list preceding the exercises.¹

aksidént, -i, -e	accident	grúa, -ja, gra	woman, the woman,
aktór, -i, -ë	actor		women
ambulánc/ë, -a, -a	outpatient clinic, ambulance	grúaja e tËj	his wife
amerikán, -i, -ë	American	gËjrmán, -i, -ë	German (nationality)
artíst, -i, -ë	artist	e hën/ë, -a	Monday
atjé	there	të hënën	on Monday
avokát, -i, -ë	lawyer	inxhiniér, -i, -ë	engineer
bánk/ë, -a, -a	bank	jáv/ë, -a, -ë	week
búrrë, -i, -a	man, husband	pësë dítë në jávë	five days a week
búrrë e grúa	husband and wife	ju lútem	please
búrri i sáj	her husband	kamariér, -i, -ë	waiter
ç'kombësi	what nationality	këndój	to sing
ç'profesiön	what profession	këngëtár, -i, -ë	singer
çdo	every	kërcëj	to dance
çdo dítë	every day	këtá	these (masc.)
çdo fundjávë	every weekend	këtó	these (fem.)
çfárë kombësie	what nationality	këtú	here
çfárë profesiön	what profession	kjó	this (fem.)
dentíst, -i, -ë	dentist	kliník/ë, -a, -a	clinic
e, dhe, édhe	and	kombësi, -a, -	nationality
e díel	Sunday	kosovár, -i, -ë	from Kosovo
të díelën	on Sunday	kuzhiniér, -i, -ë	cook
e énjte	Thursday	ky	this (masc.)
të énjten	on Thursday	laboratór, -i, -ë	laboratory
ekonomíst, -i, -ë	economist	e márt/ë, -a	Tuesday
fabrík/ë, -a, -a	factory	të mártën	on Tuesday
fírm/ë, -a, -a	firm	e mërkúr/ë, -a	Wednesday
francéz, -i, -ë	French (nationality)	të mërkúrën	on Wednesday
fundjáv/ë, -a	weekend	mësim, -i, -e	lesson
në fundjávë	on the weekend	mësúes, -i, -	teacher
futbollíst, -i, -ë	football player	mjëk, -u, -ë	doctor
gazetár, -i, -ë	journalist	muzikánt, -i, -ë	musician
		në Shtétet e	in the United States
		Bashkúara	

1. A slash (/) separates the stem from its ending. A dash (-) followed by a vowel indicates that you must add that vowel to the stem to form the appropriate definite or plural form of the noun. Where a dash appears by itself, you must use the original stem with the original vowel to obtain that particular form.

pastrues, -i, -	cleaning person	shkrimtar, -i, -ë	writer
pastrój	to clean	shkrúaj	to write
piktór, -i, -ë	painter	shofér, -i, -ë	driver
e prémte, -ja	Friday	shpjegój	to explain
të prémten	on Friday	shpjegój mësímin	to explain the lesson
Prishtín/ë, -a	Prishtina	shqiptár, -i, -ë	Albanian (nationality)
punój si	to work as	e shtún/ë, -a	Saturday
pushój	to rest	të shtúnën	on Saturday
raportój	to report	teát/ër, -ri, -ro	theater
román, -i, -e	novel	të dý	both of them
sekretár, -i, -ë	secretary	udhëtój	to travel
si	as, how	uzín/ë, -a, -a	plant
spítál, -i, -e	hospital	vallëtar, -i, -ë	dancer
shítës, -i, -	seller	vallëzój	to dance
shkoj	to go		

GRAMATIKË

§20 Masculine, feminine, singular, and plural professions and nationalities

In Leximi 4.1 you encountered several professions in the different genders and numbers. Read the first paragraph again and pay attention to the words in bold:

Unë jam **mjek** dhe punoj në spital. Edhe Alma është **mjeke** dhe punon në ambulancë.
 Ne jemi **mjekë** dhe punojmë në Tiranë. Doruntina dhe Adea janë **mjeke**. Doruntina, Adea dhe unë punojmë këtu.

Do you see a pattern? Write the different forms for **mjek** ‘doctor’ below:

Masculine singular: _____ Feminine singular: _____
 Masculine plural: _____ Feminine plural: _____

If we take the masculine singular form **mjek** as the base, how do we form the feminine singular, the masculine plural, and the feminine plural forms?

Consider all the professions in Leximi 4.1:

Singular (njëjës)		Plural (shumës)		
<i>Masculine</i>	<i>Feminine</i>	<i>Masculine</i>	<i>Feminine</i>	
mjek	mjeke	mjekë	mjeke	doctor
inxhinier	inxhiniere	inxhinierë	inxhiniere	engineer
dentist	dentiste	dentistë	dentiste	dentist
ekonomist	ekonomiste	ekonomistë	ekonomiste	economist
aktor	aktore	aktorë	aktore	actor
mësues	mësuese	mësues*	mësuese	teacher

We see that if we take the masculine singular form as the base, we find the following patterns:

- add **-e** to form the feminine singular form
- add **-ë** to form the masculine plural form
- the feminine plural has the same form as the feminine singular: add **-e** to the masculine singular form.

* Notice that the plural of **mësues** ‘teacher’ is **mësues**. In general, masculine nouns that end in **-es** (**mësues** ‘teacher’), **-as** (**maqedonas** ‘Macedonian’), **-ës** (**shitës** ‘seller’), or **-yes** (**përkthyes** ‘translator’) have the same form in the singular and in the plural.

The same rules apply to the nationalities we learned in §7. Here are the nationalities that appeared in Leximi 4.1:

Singular (njëjës)		Plural (shumës)		
<i>Masculine</i>	<i>Feminine</i>	<i>Masculine</i>	<i>Feminine</i>	
francez	franceze	francezë	franceze	French
amerikan	amerikane	amerikanë	amerikane	American
gjerman	gjermane	gjermanë	gjermane	German
kosovar	kosovare	kosovarë	kosovare	Kosovar

Use the feminine plural form to refer to a group whose members are only women. Even if there are twenty women and one man, you should use the masculine plural form to refer to the group. A similar rule was observed for the use of **ata/ato** ‘they’ (see §1).

§21 The demonstrative forms

Demonstratives are words that serve to mark the distance in relation to the speaker. In Leximi 4.1, you found the following demonstrative pronouns:

Ky është Beni dhe kjo është Elda.	This is Beni and this is Elda.
Këta janë Pjeri dhe Ava.	These are Pjer and Ava.
Këto janë Elida dhe Dorina.	These are Elida and Dorina.

In these examples, demonstratives are used as pronouns. They can also be used as demonstrative adjectives, in which case they precede the noun:

Ky burrë është mjek.	This man is a doctor.
Kjo grua është amerikane.	This woman is American.
Këta burra janë shqiptarë.	These men are Albanian.
Këto gra janë aktore.	These women are actresses.

The demonstrative pronouns and the demonstrative adjectives are exactly the same. The forms in the examples express **closeness** to the speaker. If you want to express **distance** from the speaker, use the same forms that you used for the third-person pronouns (see §1):

Ai është Beni.	That (or ‘he’) is Beni.
Ajo është Elda	That (or ‘she’) is Elda.
Ata janë Pjeri dhe Ava.	Those (or ‘they’) are Pjer and Ava.
Ato janë Elida dhe Dorina.	Those (or ‘they’) are Elida and Dorina.

As with the forms of **ky**, these forms can also be used as demonstrative adjectives:

Ai burrë është dentist.	That man is a dentist.
Ajo grua është gjermane.	That woman is German.
Ata burra janë spanjollë.	Those men are Spanish.
Ato gra janë mësuese.	Those women are teachers.

The following chart summarizes the demonstrative forms:

	Singular		Plural	
	<i>Masculine</i>	<i>Feminine</i>	<i>Masculine</i>	<i>Feminine</i>
Close to speaker	ky	kjo	këta	këto
Far from speaker	ai	ajo	ata	ato

Notice that in Albanian, as in English, the demonstrative adjective typically precedes the noun, which appears in its indefinite form.

Related to these forms are the locative adverbs:

këtu	here
atje	there

Doruntina, Adea dhe unë punojmë **këtu**. Doruntina, Adea, and I work **here**.
 Jemi nga Franca, por nuk ne banojmë **atje**. We are from France, but we don't live **there**.

§22 The days of the week and other time expressions

The indefinite days of the week are:

e hënë	Monday	e premte	Friday
e martë	Tuesday	e shtunë	Saturday
e mërkurë	Wednesday	e diel	Sunday
e enjte	Thursday		

The days of the week are all preceded by **e**. This **e** is a linking article, which typically appears with many adjectives as well as with a few nouns (for the use of linking articles, see Mësimi 5 and 9). This **e** used with the days of the week is believed to originate as a possessive linking article from the phrase **dita e hënës** (lit., the day of the moon), from which the word **dita** 'the day' was later omitted. The days of the week are not capitalized in Albanian.

Here are some words used to express time:

sot	today
nesër	tomorrow
pasnesër	day after tomorrow
pardje	day before yesterday
dje	yesterday

To say "on Monday" or "on Tuesday," you don't need a preposition as you do in English. Just use the linking article **të** rather than **e** and then add an **-n** to the name of the day:²

2. As we will see later in Mësimi 7, these forms are the accusative definite forms.

të hënë	on Monday	të premten	on Friday
të martën	on Tuesday	të shtunën	on Saturday
të mërkurën	on Wednesday	të dielën	on Sunday
të enjten	on Thursday		

To ask about the days of the week, we use these questions:

Ç' ditë është sot?	What day is today?
Çfarë dite është sot?	What day is today?
Kur . . . ?	When . . . ?

We saw in §8 that **nga** ‘from’ requires the definite form of the noun in the subject, or nominative, case. If you want to say “from Monday . . .” you will need the nominative definite forms of the days of the week. These are:

e hëna	Monday	e premjtja	Friday
e marta	Tuesday	e shtuna	Saturday
e mërkura	Wednesday	e diela	Sunday
e enjtja	Thursday		

The days of the week are feminine in Albanian. To make the definite form of the day, change the **-ë** to **-a** if the day ends in **-ë**, or change the **-e** to **-ja** if the day ends in **-e**.

To express “until,” we use the preposition **deri**, which takes the definite form of the day in the accusative case, the same form you use to say “on Monday,” “on Tuesday,” and so on:

nga e hëna deri të premten	from Monday to Friday
--	-----------------------

Try a few expressions to practice these forms:

_____	Wednesday
_____	on Thursday and Friday
_____	from Tuesday to Saturday
_____	from Wednesday to Sunday

USHTRIMI 4.1

Indicate whether the following statements are true (T) or false (F) based on Leximi 4.1. If a statement is false, briefly explain why (in Albanian!).

- _____ Alma është mjeke dhe punon në spital.
- _____ Beni dhe Elda janë inxhinierë.
- _____ Pjeri dhe Ava janë francezë, por punojnë në Shqipëri si dentistë.
- _____ Elida dhe Dorina janë shqiptare dhe punojnë si ekonomiste në Tiranë.
- _____ Elena dhe Johani janë gjermanë dhe punojnë si mësues në Shqipëri.
- _____ Elena punon çdo ditë.

7. _____ Johani është në Tiranë çdo fundjavë.
8. _____ Bledi dhe Bora janë bullgarë.
9. _____ Bledi është aktor dhe punon në teatër.
10. _____ Bora punon pesë ditë në javë.

USHTRIMI 4.2

Answer the following questions based on Leximi 4.1.

1. Ç'bëjnë Alma, Doruntina dhe Adea?

2. Ç'bën Beni? Ku punon ai?

3. Çfarë profesioni kanë Pjeri dhe Ava? Çfarë kombësie kanë ata?

4. Çfarë bëjnë Tomi dhe Stefania? Ku punojnë ata?

5. Çfarë profesioni ka Elena? Kur punon ajo?

6. Ç'bën ajo të shtunën?

7. Elena dhe burri i saj, Johani, punojnë bashkë?

8. Ç'kombësi kanë Bledi dhe Bora? Ku punojnë ata?

USHTRIMI 4.3

Make statements in the singular and in the plural as in the examples. Make all the necessary changes to the professions and nationalities.

(shitës, shqiptar, Sarandë)

Ky burrë është **shitës**. Është **shqiptar** dhe punon në **Sarandë**.

Këta burra janë **shitës**. Janë **shqiptarë** dhe punojnë në **Sarandë**.

(këngëtare, amerikan, Tiranë)

Kjo grua është **këngëtare**. Është **amerikane**, por punon në **Tiranë**.

Këto gra janë **këngëtare**. Janë **amerikane**, por punojnë në **Tiranë**.

1. (kuzhinier, italian, Korçë)
2. (artist, rumun, Berat)
3. (piktor, portugez, Elbasan)
4. (muzikant, gjerman, Durrës)

5. (shofer, egjiptian, Korçë)
6. (sekretare, grek, Vlorë)
7. (kamariere, kinez, Krujë)

USHTRIMI 4.4

Ask four questions for each of your sentences above. Have different classmates answer your questions.

Ky burrë është shitës. Është shqiptar dhe punon në Sarandë.

Ç'kombësi ka ky burrë?	Ky burrë është shqiptar.
A është bullgar ky burrë?	Jo, nuk është bullgar. Është shqiptar.
Çfarë profesioni ka ai?	Është shitës.
A punon në Tiranë?	Jo, nuk punon në Tiranë. Punon në Sarandë.

USHTRIMI 4.5

Complete the following sentences with the appropriate day of the week. Be careful with the correct form of the linking article required by the day of the week in the different constructions.

1. Sot është e diel, nesër është _____ dhe dje ishte (was) _____.
2. Sot është e mërkurë, nesër është _____ dhe pasnesër është _____.
Dje ishte _____ dhe pardje ishte _____.
3. Dje ishte e hënë, sot është _____ dhe nesër është _____.
Pardje ishte _____.
4. Nesër është e shtunë, pasnesër është _____. Dje ishte _____ dhe pardje ishte _____.

USHTRIMI 4.6

Çfarë bëni ju? For each of the examples below, ask questions as in the example. Then answer the questions.

- (këngëtar/këndoj/e shtunë)
- Ç'punë bëni ju? Jam këngëtare.
- Kur këndon ju? Këndoj të shtunën.

1. (vallëtar/vallëzoj/çdo fundjavë)
Ç'punë bëjnë ata?
2. (futbollist/luaj futboll/e diel)
Ç'punë bën ti?
3. (pastruese/pastroj/çdo ditë)
Ç'punë bën ajo?

4. (shkrimtar/shkruaj romane/e hënë dhe e mërkurë)
Çfarë profesioni ka ai?
5. (mësues/shpjegoj/e hënë, e martë, e mërkurë, e enjte, e premte, nga . . . deri)
Ç'profesion ka zonja Dodona?
6. (gazetare/raportoj një aksident/tani)
Ç'po bën kjo gazetare?
7. (kuzhinier/gatuaj/e shtunë dhe e diel)
Ç'punë bën zoti Pjer?

DIALOGU 4.1: NË KAFENE

Agimi dhe Mira bëjnë shëtitje në qytet. Ata gjejnë një kafene.

Agimi: Kjo kafene është e bukur. A hyjmë brenda?

Mira: Mirë.

...

Kamerieri: Mirëmbërma! Çfarë dëshironi?

Agimi: Çfarë keni?

Kamerieri: Kemi çaj, kafe, lëng frutash, birra.

Agimi: Unë dua një birra. Po ti, Mira?

Mira: Unë dua një kafe dhe një gotë ujë, ju lutem.

Kamerieri: Bëjmë edhe sanduiçë. Doni?

Agimi: Jo, faleminderit!

Kamerieri: Mirë! Porosia vjen menjëherë.

Agimi: Çfarë është kjo, Mira?

Mira: Kjo është një fotografi.

Agimi: Kush është ky?

Mira: Ky është babai im, Gjergji.

Agimi: Sa vjeç është babai yt?

Mira: Është 48 vjeç.

Agimi: Çfarë profesioni ka?

Mira: Është mjek dhe punon në spital, në Tiranë. Punon edhe si profesor në universitet. Jep mësim atje.

Agimi: Po kjo, kush është? Nëna jote?

Mira: Po, kjo është nëna ime, Teuta. Ajo është gazetare.

Agimi: Gazetare? Ku punon ajo?

Mira: Punon në një gazetë.

Agimi: Sa vjeçe është nëna jote?

Mira: Është 41 vjeçe.

Agimi: Është shumë e re dhe e bukur! Po kjo, kush është?

Mira: Kjo është motra ime, Brikena.

Agimi: Ç'bën ajo?

Mira: Është studente; studion në universitet. Por në fundjavë punon.

Agimi: A ke vëllezër?

Mira: Kam vetëm një vëlla. Vëllai im, Albani, është student; është 18 vjeç.

Agimi: Shumë mirë. Mira, a shkojmë nesër në kinema? Kam dy bileta.

Mira: Mirë. Në ç'orë fillon filmi?

Agimi: Film i fillon në orën 21:00.

Mira: Mirë! Mirupafshim nesër.

FJALOR

A hýjmë brénda?	Shall we go in?	lën/g, -gu, -gje	juice
A shkójmë báshkë?	Shall we go together?	lëng frútash	fruit juice
asnjë	any, not one, anything	menjëhére	immediately
babá, -i	father	mësójt	to study
babái ím	my father	Mirupáfshim!	Good-bye! (lit., May we
babái ýt	your father		see each other well
babái i sáj	her father		[again]!)
babái i tíjt	his father	Mirupáfshim nésër!	See you tomorrow!
běj shëtítjtje	to take a walk	mót/ër, -ra, -ra	sister, the sister/sisters
bilét/ë, -a, -a	ticket	mótra íme	my sister
bírr/ë, -a, -a	beer	mótra jóte	your sister
brénda	inside	mótra e sáj	her sister
i búkur	pretty, beautiful,	mótra e tíjt	his sister
	handsome (masc.)	nën/ë, -a, -a	mother
e búkur	pretty, beautiful (fem.)	nëna íme	my mother
çaj, -i	tea	nëna jóte	your mother
déri	until	nëna e sáj	her mother
dëshirójt	to wish, desire	nëna e tíjt	his mother
disá	some	porosí, -a, -	order
do	you (informal) want	qytét, -i, -e	city
dóni	you want	e ré	young, new (fem.)
dúa	to want	revíst/ë, -a, -a	magazine
fotografí, -a, -	picture	i rí	young, new (masc.)
gót/ë, -a, -a	glass	sanduíc, -i, -ë	sandwich
gjéjt	to find	shëtítjt/e, -a, -e	walk, stroll, promenade
hýjt	to go in	shok, -u, -ë	friend
jap	to give	shpjegójt	to explain
jap mësím	to teach (lit., to give a	them	to say
	lesson)	thúa	you say
jep	you give, he or she gives	Si thúa?	What do you say? (What
káf/e, -ja, -e	coffee		do you think?)
kafené, -ja, -	coffee shop	újë, újt	water, the water
këng/ë, -a, -ë	song	vëllá, -i, vëllézër	brother
këtú	here	vëllái ím	my brother
kinemá, -ja	cinema	vónë	late

§23 The irregular verbs **jap** ‘to give’, **dua** ‘to want’, and **them** ‘to say’

	jap	dua	them
unë	jap	dua	them
ti	jep	do	thua
ai, ajo	jep	do	thotë
ne	japim	duam	themi
ju	jepni	doni	thoni
ata, ato	japin	duan	thonë

Notice the different vowels in the different persons. Irregular verbs belong to class 5 (see §6).

§24 Inviting someone: **a** plus the present indicative

In Dialogu 4.1 you encountered the forms:

A hyjmë brenda?	Shall we go in?
A shkojmë bashkë?	Shall we go together?

To invite someone to do something with you, use the present indicative of the verb in the **ne** (we) form preceded by the interrogative particle **a**:

(A) Kërcejmë ?	Shall we dance?
(A) Shkojmë në kinema?	Shall we go to the movies?

As with simple questions, the particle **a** is optional (see §5).

§25 **Në ç’orë? Në çfarë ore? (What time?)**

In English, we use the question phrase “what time” to ask “What time is it?” or “What time do you go to school?” You already know how to form the first question: in Albanian we use **Sa është ora?** when we ask someone to tell us the time.

To ask at what time something happens, we use **në ç’orë** or **në çfarë ore**:³

Në ç’orë shkon në shkollë?	What time do you go to school?
Në çfarë ore shkon në shkollë?	What time do you go to school?

To answer these questions, you simply say **në orën**:

Në ç’orë shkon në shkollë?	What time do you go to school?
Shkoj në orën tetë.	I go (to school) at eight o’clock.
Në çfarë ore shikon televizor?	What time do you watch TV?
Shikoj televizor në orën dhjetë.	I watch TV at ten o’clock.

3. Notice that we use the form **orë** following **ç’** and **ore** following **çfarë**. **Orë** is the nominative indefinite form, while **ore** is the ablative indefinite form. As we will see later (§92), **çfarë** requires an ablative form.

To say “I work from nine to five,” use the prepositions **nga** ‘from’ and **deri** ‘to, until’ (see §22). **Nga** should be followed by the nominative definite form **ora** ‘the hour’, while **deri** is followed by **në orën**, ‘at the time’:

Punoj **nga ora** nëntë **deri në orën** pesë. I work from nine to five.

§26 The numbers from 1 000 to 10 000

To form units of a thousand, use the word **mijë** ‘thousand’, following the basic unit and written separately.

1 000	një mijë	1 200	një mijë e dyqind
2 000	dy mijë	2 332	dy mijë e treqind e tridhjetë e dy
3 000	tre mijë	3 561	tre mijë e pesëqind e gjashtëdhjetë e një
4 000	katër mijë	4 672	katër mijë e gjashtëqind e shtatëdhjetë e dy
5 000	pesë mijë	5 783	pesë mijë e shtatëqind e tetëdhjetë e tre
6 000	gjashtë mijë	6 846	gjashtë mijë e tetëqind e dyzet e gjashtë
7 000	shtatë mijë	7 452	shtatë mijë e katërqind e pesëdhjetë e dy
8 000	tetë mijë	8 921	tetë mijë e nëntëqind e njëzet e një
9 000	nëntë mijë	9 897	nëntë mijë e tetëqind e nëntëdhjetë e shtatë
10 000	dhjetë mijë		

USHTRIMI 4.7

Indicate whether the following statements are true (T) or false (F). If a statement is false, briefly explain why (in Albanian!).

- _____ Gjergji është 40 vjeç.
- _____ Gjergji punon si mjek në Tiranë.
- _____ Teuta është gazetarë.
- _____ Teuta punon për një gazetë në Tiranë.
- _____ Nëna është e re dhe e bukur.
- _____ Mira ka dy motra.
- _____ Brikena është studente në universitet.
- _____ Brikena është në shtëpi në fundjavë.
- _____ Mira ka dy vëllezër.
- _____ Albani shkon në shkollë.
- _____ Të dielën Albani shkon në teatër.
- _____ Mira ka dy bileta për në kinema.

USHTRIMI 4.8

Answer the following questions based on Dialogu 4.1.

1. Çfarë po bëjnë Agimi dhe Mira?

2. Kush ka një fotografi?

3. Sa vjeç është Gjergji? Ku punon ai?

4. Çfarë profesioni ka Teuta? Sa vjeçe është ajo?

5. Ku punon ajo?

6. A ka Mira vëllezër? Ç'bëjnë ata?

7. Ç'bën Brikena në fundjavë?

8. Sa vjeç është Albani?

9. Kush ka dy bileta për në kinema?

USHTRIMI 4.9

Complete the following sentences with the appropriate form of the verb in parentheses.

1. Ç'_____ (bëj) Agimi dhe Mira?

_____ (Bëj) shëtitje, _____ (gjej) një kafene dhe _____ (hyj) brenda.

2. Në ç'orë _____ (shkoj) ju çdo ditë në punë?

Ne _____ (shkoj) në orën tetë.

Në ç'orë _____ (shkoj) ti në punë?

Unë _____ (shkoj) në orën tetë.

3. Kamrieri: Ç'_____ (dëshiroj)?

Brikena: Unë _____ (dua) një çaj. Po ti, Sokol, ç' _____ (dua)?

Sokoli: Unë _____ (dua) një kafe.

Era: _____ (Dua) një çaj dhe një kafe, ju lutem.

Kamrieri: Porosia _____ (vij) menjëherë.

LEXIMI 4.2

Agroni

Agroni është shqiptaro-amerikan dhe jeton në Amerikë, në Çikago. Babai i tij është shqiptar, kurse nëna e tij është amerikane. Agroni është 20 vjeç dhe studion në universitet. Në shtëpi nuk flasin shqip, sepse nëna e tij nuk flet asnjë fjalë shqip. Megjithatë, tani Agroni po studion shqip në universitet. Gjuha shqipe është pak e vështirë, prandaj ai studion disa orë çdo ditë. Agroni jeton në një konvikt. Megjithëse atje ka disa shokë shqiptarë, nuk flet shqip me ata, sepse ai flet shqip me vështirësi. Çdo ditë shkon në universitet. Në mbrëmje shkon në bibliotekë. Atje lexon dhe mëson. Të shtunën shkon në kinema ose në diskotekë.

Agroni ka një vëllai dhe një motër. Vëllai i tij, Bledi, është i vogël. Ai është nxënës dhe shkon në shkollë nga e hëna deri të premten. Të shtunën luan futboll.⁴ Motra e tij, Bora, është sekretare dhe punon për një firmë italiane. Ajo është e martuar. Burri i saj është avokat. Ai jep edhe mësim në universitet. Ata nuk kanë fëmijë.

FJALOR

biblioték/ë, -a, -a	library	studiój	to study
diskoték/ë, -a, -a	discotheque, disco, dance club	shqiptaro-amerikán, -e	Albanian American
fjál/ë, -a, -ë	word	e títj	his (if a feminine singular noun is possessed)
gjúha shqípe	the Albanian language	i títj	his (if a masculine singular noun is possessed)
kërcéj	to dance		
konvíkt, -i, -e	dorm		
me atá	with them	vëllái i títj	his brother
megjíthatë	however	i vështírë	difficult (masc.)
megjíthëse	even though	e vështírë	difficult (fem.)
nxënës, -i, -	pupil	i vógël	small, young (masc.)
prandáj	therefore	e vógël	small, young (fem.)
e sáj	her (if a feminine singular noun is possessed)		
i sáj	her (if a masculine singular noun is possessed)		

4. Nxënës ‘pupil, student’ is used for students in elementary school (grades 1–8) and secondary school (grades 9–12), while **student** ‘student’ is used for students at the university level.

USHTRIMI 4.10

Indicate whether the following statements are true (T), false (F), or not mentioned (NM). Where they are false or not mentioned, briefly explain why (in Albanian!). You can say **Nuk e dimë sepse nuk është në tekst**, “We don’t know. It is not in the text.”

1. _____ Agroni banon në Shqipëri.
2. _____ Babai dhe nëna e tij janë shqiptarë.
3. _____ Nëna e tij flet pak shqip.
4. _____ Babai i tij është avokat.
5. _____ Në shtëpi, Agroni flet shqip.
6. _____ Agroni studion në universitet.
7. _____ Agroni jeton në konvikt.
8. _____ Agroni ka disa shokë shqiptarë në universitet.
9. _____ Agroni flet shqip lirisht.
10. _____ Agroni studion shqip një orë çdo ditë.
11. _____ Agroni kërcen në diskotekë.
12. _____ Bledi është futbollist.
13. _____ Bledi është student.
14. _____ Bora punon në një firmë shqiptare.
15. _____ Bora është beqare.

USHTRIMI 4.11

Answer the following questions based on Leximi 4.2.

1. Nga është Agroni?

2. A banon në Shqipëri?

3. Babai i tij edhe nëna e tij janë shqiptarë?

4. A flasin shqip në shtëpi?

5. Pse nuk flet shqip Agroni në shtëpi?

6. Çfarë gjuhe studion Agroni në universitet?

7. Pse studion shqip Agroni çdo ditë?

8. A banon Agroni në shtëpi?

9. Ka shokë shqiptarë?

10. A flet Agroni shqip me ata? Pse (jo)?

11. Ç'bën Agroni në mbrëmje?

12. Ç'bën ai të shtunën?

13. Kush është Bledi? Ç'bën ai?

14. Kush është Bora?

15. A është e martuar motra e Agronit? Ç'bën burri i saj?

USHTRIMI 4.12

Read out loud or write out the following years. These are important dates in Albanian history.

1443: Gjergj Kastrioti, known as Skanderbeg, the national hero of Albania, declares war against the Ottoman Empire.

1468: Skanderbeg dies.

1822: Ali Pasha of Tepelenë is assassinated by the Ottomans for promoting an independent state.

1908: Albanian intellectuals in Bitola (Manastir) choose the Latin alphabet rather than Arabic or Cyrillic as standard script.

1912: Delegates in Vlorë declare Albania independent and establish an independent government.

1913: The great powers recognize Albania as an independent state ruled by a constitutional monarchy.

1914: Prince Wilhelm zu Wied, a German army captain, is installed as head of the new Albanian state, but the state collapses soon after the beginning of World War I.

1920: Albania is admitted to the League of Nations as an independent state.

1922: The patriarch in Constantinople recognizes the Autocephalous Albanian Orthodox Church.

1924: Ahmet Zogu's party wins elections for the National Assembly. Ahmet Zogu steps down after a financial scandal and an assassination attempt. In December 1924 he returns to power and tries to smother the parliamentary democracy.

1928: Ahmet Zogu pressures the National Assembly to dissolve itself; a new assembly declares Albania a kingdom, and he becomes Zogu I, king of the Albanians.

1939: Mussolini's troops invade Albania. The National Assembly votes to unite the country with Italy. King Zogu flees to Greece. Italy's king, Emmanuel III, assumes the Albanian crown.

1941: The Albanian Communist Party is created. Enver Hoxha becomes first secretary.

1943: German forces invade and occupy Albania.

1944: In November the Germans withdraw from Tirana and the Communists move into the capital.

1946: The People's Assembly proclaims Albania a people's republic.

1985: The Albanian dictator Enver Hoxha dies.

1992: Elections end forty-seven years of Communist rule. The Democratic Party takes power.

Gjergj Kastrioti-Skanderbeg (photo: Albes Fusha)

INFORMACIONE KULTURORE

- In Gheg, the days of the week are pronounced differently. In northern Gheg, **e hënë** is pronounced **e hanë**, and **e diel** is pronounced **e dill**.
- In southern Gheg, **e hënë** is pronounced **e hon** (colloquially), whereas **e martë** is pronounced **e mort**.
- Often **e enjte** is pronounced like **e ejte** (both in Gheg and colloquially).
- In the spoken language, the -ë in -të is often reduced. What you might hear is **t'hënë** (**t'honën**, **t'hanën**), **t'martën** (**t'mortën**), **t'mërkurën**, **t'enjten** (**t'ejten**), **t'premtën**, **t'shtunën**, **t'dielën** (**t'dilën**, **t'dillën**), and so on. (You might also find apostrophes used in old texts or in texts written in Gheg. According to the orthography of Standard Albanian, the apostrophe should not be used.)
- The verb **dua** has a different stem in the Gheg dialect: **due** (northern Gheg) or **du** (southern Gheg). In the second and third person, this verb also takes an -n ending in Gheg: **ti don** 'you want', **ai/ajo don** 'he/she wants'.
- Another form for the first-person plural in Gheg is **na dona** 'we want'.
- The verb **dua** 'to want' is shown in Standard Albanian and in Gheg.

Standard Albanian

unë dua
ti do
ai, ajo do
ne duam
ju doni
ata, ato duan

Gheg

unë due/du
ti don
ai, ajo don
ne duem/dum/dona
ju doni
ata, ato duen/dun

MËSIMI 5

Në shtëpi

At home

In this lesson you will learn:

- the months of the year
- the seasons of the year
- how to describe the weather during the different seasons of the year
- colors

You will learn the following grammatical points:

- the nominative definite forms of nouns
- the use of **ka** to mean 'there is/there are'
- the prepositions **mbi** 'on' and **nën** 'under'
- adjectives

DIALOGU 5.1: NË TELEFON

A. Era dhe nëna e saj janë në shtëpi. Bie telefoni.

Arbi: Mirëdita! Më falni, a është Era në shtëpi?

Nëna: Mirëdita! Po, këtu është. Kush jeni ju?

Arbi: Unë jam Arbi.

Nëna: Era!

Era: Urdhëro, nënë! Kush është?

Nëna: Një shok!

Era: Faleminderit, nënë!

...

Era: Alo!

Arbi: Mirëdita, Era. Jam Arbi.

Era: Po, Arbi.

Arbi: Era, ti je në shtëpi? Por ne tani kemi një takim në zyrë.

Era: Oh, po! Në ç'orë fillon takimi?

Arbi: Në orën nëntë e gjysmë! A banon larg nga zyra?

Era: Jo. Jam afër. Po vij menjëherë.

Arbi: Dakord! Shihemi më vonë në zyrë.

B. Besa dhe Arbi janë në shtëpi dhe po shikojnë fotografi.

Arbi: Besa, çfarë po shikon atje?

Besa: Një fotografi.

Arbi: Oh, sa fotografi e bukur! Kush është atje, majtas?

Besa: Jam unë. Kurse kjo këtu është një shoqe.

Arbi: Si quhet shoqja?

Besa: Jonida. Ky këtu është burri i saj.

Arbi: Po ai burri atje, kush është?

Besa: Ai është një shok.

Arbi: Si quhet shoku?

Besa: Kastriot.

Arbi: Po kjo grua, kush është?

Besa: Kjo është grua e tij, Vera.

Arbi: Po ky këtu djathtas është zog?

Besa: Po, është një papagall.

C.

Teuta: Sokol, ku është nëna jote?

Sokoli: Nëna ime është në punë.

Teuta: Në ç'orë fillon punë ajo?

Sokoli: Në orën tetë. Ajo punon tetë orë në ditë, nga ora tetë në mëngjes deri në orën katër pasdite.

Teuta: Po babai yt, ku është?

Sokoli: Babai është tek mjeku. Është i sëmurë.

Teuta: A ka njeri në shtëpi?

Sokoli: Po. Është gjyshi dhe gjyshja.

Teuta: Ku janë ata?

Sokoli: Gjyshi po shikon televizor në dhomë.

Teuta: Po gjyshja?

Sokoli: Ajo është në kuzhinë. Po gatuan.

Teuta: Ti ke mace në shtëpi?

Sokoli: Po. Kam një mace dhe një qen. Macja është atje nën kolltuk dhe qeni është mbi divan.

FJALOR

Remember that the vocabulary lists now also include the new words introduced in the exercises that follow each grammar section.

áfër	near(by)	Dakórd!	All right!
babá, -i,	father	diván, -i, -e	sofa, couch
baballárë		djáthtas	to the right, on the right
bíe	to ring, fall	dritár/e, -ja, -e	window
bíe telefóni	the phone rings	dyqán, -i, -e	store
i búkur, e búkur	handsome, pretty (masc., fem.)	dhóm/ë, -a, -a	room
búrr/ë, -i, -a	husband, man	flamúr, -i, -ë	flag
çélës, -i, -a	key	fletór/e, -ja, -e	notebook
		frigorifér, -i, -ë	refrigerator

garázh, -i, -e	garage	Oh!	Oh!
gót/ë, -a, -a	glass	ór/ë, -a, -ë	clock
grúa, -ja, gra	woman/wife	papagá/lI, -lli, -j	parrot
gjýsh, -i, -ër	grandfather	pár/k, -u, qe	park
gjýsh/e, -ja, -e	grandmother	pém/ë, -a, -ë	tree
hér/ë, -a, -ë	time	pësh/k, -u, q	fish
njëhërë	once	pirún, -i, -ë	fork
jáshtë	outside	pún/ë, -a, -ë	work
jóte	your (fem., informal)	qén, -i, -	dog
ka	there is/there are	sa	how
karríg/e, -ia, -e	chair	i sáj, e sáj	her (masc., fem.)
kóh/ë, -a	time, weather	i sëmúré,	sick (masc., fem.)
kolltúk, -u, -ë	armchair	e sëmúré	
kráh, -u, -ë	arm	shah, -u	chess
kutí, -a, -	box	Shíhemi më	See you later! (lit., We see
kuzhín/ë, -a, -a	kitchen	vónë!	each other later!)
láps, -i, -a	pencil	shók, -u, -ë	(male) friend
larg	far	shóq/e, -ja, -e	female friend
líf/ër, -ri, -ra	book	takím, -i, -e	meeting
lúg/ë, -a, -ë	spoon	tavolín/ë, -a, -a	table
lúl/e, -ja, -e	flower	thík/ë, -a, -a	knife
mác/e, -ja, -e	cat (fem.)	Urdhëró! ¹	May I help you? (lit.,
maçók, -u, -ë	cat (masc.)		Command me!)
i madh, e mádhe	big (masc., fem.)	vázo, -ja, -	vase
májtas	to the left	vónë	late
mbi	on, on top of	më vónë	later
nën/ë, -a, -a	mother	yt	your (masc., informal)
nën	under	zýr/ë, -a, -a	office
njerí, -u, njërëz	human being, somebody	Sa fotografi e	What a beautiful photo!
obórr, -i, -e	yard	búkur!	

GRAMATIKE

§27 Nominative singular definite nouns: feminine nouns

We have already seen that nouns that end in a vowel are typically feminine in Albanian (§8). We also saw that the names of countries and cities can be indefinite or definite and that the definite article follows the noun in Albanian, unlike in English, where it precedes the noun.

We saw that the preposition **në** ‘in’ requires the accusative indefinite form of the country or city (§14), while **nga** ‘from’ requires the nominative definite form (§8). Consider the following pairs of examples. The first example in each pair contains the accusative indefinite form of the country, while the second contains its nominative definite form:

1. **Urdhëro** is also used to welcome people or to invite people inside a house or office.

Unë jetoj në Shqipëri .	I live in Albania.
Unë jam nga Shqipëria .	I am from Albania.
Ajo banon në Korçë .	She lives in Korça.
Ajo është nga Korça .	She is from Korça.
Ne banojmë në Kanada .	We live in Canada.
Ne jemi nga Kanadaja .	We are from Canada.

§8 provided the rules for forming nominative definite nouns from indefinite nouns. The same rules apply to other feminine nouns that are not proper names of countries or cities:

- If a noun ends in **-ë**, replace **-ë** with **-a**:

nënë	mother	nëna	the mother
------	--------	------	------------

- If a noun ends in a stressed **-i**, add **-a**:

shtëpi	house	shtëpia	the house
--------	-------	---------	-----------

- If a noun ends in an unstressed **-e**, replace **-e** with **-ja**:

shoqe	female friend	shoqja	the female friend
gjyshe	grandmother	gjyshja	the grandmother

- If a noun ends in a stressed vowel, add **-ja**:

kafene	coffee shop	kafeneja	the coffee shop
--------	-------------	----------	-----------------

An exception to this rule is the word **grua** ‘woman, wife’, whose definite form is **gruaja** ‘the woman, the wife’, in spite of the fact that the final **-a** is not stressed.

- Some feminine nouns end in **-ël**, **-ëll**, **-ër**, or **-ërr**; in these cases, drop the **-ë** and add **-a**:

motër	sister	motra	the sister
pupël	feather	pupla	the feather
krikëll	mug	kriklla	the mug
letër	letter	letra	the letter
ëndërr	dream	ëndrra	the dream

§28 Nominative singular definite nouns: masculine nouns

In §8 we saw that nouns that end in a consonant are typically masculine in Albanian. We also saw some masculine countries and cities that had an indefinite form and a definite form. As with feminine nouns, **në** ‘in, at’ is typically followed by the accusative indefinite form while **nga** ‘from’ is followed by the nominative definite form:

Filipi banon në Brazil .	Filip lives in Brazil.
Filipi është nga Brazili .	Filip is from Brazil.
Hansi punon në Mynih .	Hans works in Munich.
Hansi vjen nga Mynihu çdo muaj.	Hans comes from Munich every month.

To form the nominative definite form of nouns that are not countries, follow the same rules as with the countries in §8:

- If the noun ends in a **consonant**, add **-i**:

gjysh	grandfather	gjyshi	the grandfather
-------	-------------	--------	-----------------

- A few masculine nouns end in **-ë**; in this case, replace **-ë** with **-i**:

burrë	man, husband	burri	the man, the husband
djalë	boy	djali	the boy

- Very few masculine nouns end in a stressed **-a**; in this case, add **-i**:

baba	father	babai	the father
------	--------	-------	------------

- Some masculine nouns end in **-ër**; in this case, drop the **-ë** and add **-i**:

libër	book	libri	the book
-------	------	-------	----------

- If a noun ends in **-k**, **-g**, or **-h**, add **-u**:

shok	friend	shoku	the friend
zog	bird	zogu	the bird
krah	hand	krahu	the hand

§29 **Ka** ‘there is’, ‘there are’

Ka is used to express ‘there is’ and ‘there are’, regardless of whether the noun that follows is singular or plural:

Ka një student këtu.	There is a student here.
Ka shumë studentë këtu.	There are many students here.

§30 The prepositions **mbi** ‘on’ and **nën** ‘under’

In Dialogu 5.1, part C, you encountered the following constructions:

Qeni është mbi divan.	The dog is on the couch.
Macja është nën kolltuk.	The cat is under the armchair.

The prepositions **mbi** ‘on’ and **nën** ‘under’, just like **në** ‘at’ (§14), require the accusative indefinite form of the noun, which is the same as the nominative form, or the base form typically listed in the dictionary. Notice that in English, unlike what is observed in Albanian, the noun that follows the prepositions ‘on’ and ‘under’ appears in the definite form.

USHTRIMI 5.1

Indicate whether the following statements are true (T) or false (F) based on Dialogu 5.1.

Dialogu 5.1, part A

1. _____ Era është në punë kur bie telefoni.
2. _____ Në telefon është Kastrioti.
3. _____ Arbi është në shtëpi.
4. _____ Arbi dhe Era punojnë bashkë.
5. _____ Takimi fillon në orën tetë e një çerek.
6. _____ Era banon afër.

Dialogu 5.1, part B

7. _____ Besa shikon një fotografi.
8. _____ Fotografia është e bukur.
9. _____ Shoqja e Besës (Besa's female friend) është beqare.
10. _____ Shoku i Besës (Besa's male friend) është i martuar.
11. _____ Kastrioti është majtas në fotografi.
12. _____ Besa ka një mace dhe një qen.

Dialogu 5.1, part C

13. _____ Nëna e Sokolit (Sokoli's mother) është tek mjeku.
14. _____ Babai i Sokolit (Sokoli's father) është në punë.
15. _____ Gjyshi i Sokolit është në kuzhinë.
16. _____ Gjyshja e Sokolit po gatuan
17. _____ Macja dhe qeni janë në shtëpi.
18. _____ Macja është mbi divan.
19. _____ Qeni është në kuzhinë.
20. _____ Gjyshi i Sokolit po shikon televizor.

USHTRIMI 5.2

Ask questions and have a classmate answer, as in the following examples. Try both dialogue models:

telefon, majtas

Ku është telefoni?

Telefoni është majtas.

1. zog, djathtas

2. student, në universitet

3. peshk, në frigorifer

4. kolltuk, dhomë

5. laps, mbi tryezë

6. shtëpi, afër

7. frigorifer, në kuzhinë

8. vajzë, në shkollë

9. televizor, në dyqan

10. shkollë, afër

11. shah, mbi tryezë²

12. studente, në universitet

13. çelës, mbi tryezë

2. Në can also be used.

14. flamur, jashtë

15. mësues, në shkollë

16. fletore, në shtëpi

17. karrige,³ në dhomë

18. kuti, mbi karrige

19. tryezë, në oborr

20. lugë, mbi tryezë

USHTRIMI 5.3

Ask questions and have a classmate answer as in the following example:

orë, mbi tryezë
A ka një orë këtu?
Po, ka një orë.
Ku është ora?
Ora është mbi tryezë.

3. The definite form of **karrige** 'chair' is not **karrigja** but **karrigia**. This is due to the fact that we need to maintain the [g] sound of the original form.

1. pirun, mbi tryezë

2. lule, në vazo

3. makinë, në garazh

4. fletore, mbi tryezë

5. mjek, në spital

6. kolltuk, në shtëpi

7. çelës, këtu

8. gotë, në kuzhinë

9. pemë, në oborr

10. dritare, atje

DIALOGU 5.2: QYTETI IM

Martini: Dea, si është qyteti yt, Tirana?

Dea: Tirana është një qytet i madh dhe i bukur. Është qytet i zhurmshëm dhe plot me gjallëri.

Po qyteti yt, si është Martin?

Martini: Qyteti im, Shëngjini, është një qytet i vogël bregdetar. Është shumë i këndshëm në pranverë dhe në verë, por i trishtuar në vjeshtë dhe në dimër.

Dea: Pse është i trishtuar në vjeshtë dhe në dimër?

Martini: Sepse në vjeshtë dhe në dimër, qyteti është i qetë dhe pa gjallëri.

Dea: Si është koha në vjeshtë?

Martini: Nuk është e ftohtë, por bie shpesh shi dhe fryn shumë erë. Qielli është shpesh gri dhe nganjëherë ka edhe mjegull. Prandaj vjeshta është pak e trishtuar.

Dea: Po dimri, si është?

Martini: Dimri është i butë dhe jo shumë i gjatë. Bie shi, por nuk bie asnjëherë borë. Po në Tiranë, si është koha në dimër?

Dea: Koha në dimër nuk është e keqe. Nuk bën shumë ftohtë, por bie shpesh shi. Shumë rrallë bie edhe borë.

Martini: Po vera, si është në Tiranë?

Dea: Vera në Tiranë është e nxehtë. Bën shumë vapë dhe nganjëherë bie shi.

Martini: Cila është stina jote e parapëlqyer, Dea?

Dea: Stina ime e parapëlqyer është pranvera.⁴ Koha në pranverë është e ngrohtë dhe natyra është e bukur. Qielli është i kaltër; dielli ndriçon. Dita është e gjatë; nata është e shkurtër. Në rrugë ka shumë gjallëri.

Martini: Kurse stina ime e preferuar është vera. Në verë, dielli ndriçon, deti është blu dhe qyteti është plot jetë.

4. **Stina ime e preferuar** can also be used instead of **Stina ime e parapëlqyer** to mean 'my favorite season'.

FJALOR

asnjëherë	never	i,e lîrë	free, not busy, not
i bárdhë, e	white (masc., fem.)		occupied; cheap
bárdhë		i,e lúmtur	happy
blu	blue	i mádh, e mádhe	big
bór/ë, -a	snow	máj, -i	May
bíe bórë	it snows	márs, -i	March
bregdetár, -e	coastal	i,e mbýllur	closed
budallá, -qe	stupid	mjégull, -a	fog
i,e búkur	beautiful, handsome	ka mjégull	it is foggy (lit., it has fog)
i,e bútë	mild, soft	múaj, -i, -	month
cíli	which (masc.)	nát/ë, -a, net	night
cíla	which (fem.)	natýr/ë, -a	nature
dét, -i	ocean	ndërsá	whereas
díe/ll, -lli, -j	sun	ndriçój	to shine
dím/ër, -ri, -ra	winter	díelli ndriçón	the sun shines
dít/ë, -a, -ë	day	i ndrýsh/ëm,	different
dhjetór, -i	December	e -me	
i,e ftóhtë	cold	i nevójsh/ëm,	necessary
fjalór, -i, -ë	dictionary	e -me	
frýj	to blow	nëntór, -i	November
frýn éré	it is windy (lit., it blows	nga ána tjëtër	on the other hand
	wind)	nganjëherë	sometimes
gri	gray	i,e ngróhtë	warm
gúsht, -i	August	i,e nxéhtë	hot
gjallëri, -a	liveliness, vitality	i,e parapëlqyer	preferred, favorite
i,e gjátë	long	plot	full
i,e gjëlber	green	plot jëtë	full of life
i,e hápur	open	prandáj	therefore
i,e húaj	foreign	pranvér/ë, -a, -a	spring
janár, -i	January	i,e preferúar	favorite
jét/ë, -a, -ë	life	príll, -i	April
jóte	your (fem., sing.)	qershór, -i	June
i,e káltër	sky blue	i,e qëtë	quiet
i keq, e kéqe	bad	qíe/ll, -lli, -j	sky
i,e kënáqur	satisfied	qytét, -i	city
i këndsh/ëm,	pleasant	i,e rëndë	heavy
e -me		i rí, e ré	new, young
kliént, -i, -ë	client	rrállë	rarely
kóh/ë, -a	weather, time	rrallëherë	rarely
korrík, -u	July	rrúg/ë, -a, -ë	street, road
i kuq, e kúqe	red	si	how
i,e léhtë	easy, light	i sót/ëm, e -me	today's, from today

stín/ë, -a, -ë	season	vér/ë, -a, -a	summer
i shëndétsh/ëm,	healthy	i,e vërtëtë	true
e -me		i,e vështirë	difficult
shí, -u, -ra	rain	vjësht/ë, -a, -a	fall
bíe shí	it rains	i,e vjëtër	old
shkúrt, -i	February	i,e vógël	small
i,e shkúrtër	short	yt	your (masc., informal)
i,e shpéjtë	fast	i,e zakónsh/ëm,	usual
shtatór, -i	September	e -me	
i,e shtrénjtë	expensive	i,e zënë	busy, occupied
tetór, -i	October	i zi, e zézë	black
i,e trishtúar	gloomy, sad	i,e zgjúar	smart, intelligent
ushtrím, -i, -e	exercise	i zhúrsh/ëm,	noisy
valíxh/e, -ja, -e	suitcase	e -me	

GRAMATIKË

§31 Class 2 adjectives: the linking article with singular definite nouns

As we have seen before (§7), adjectives typically follow nouns in Albanian. We have also seen that there are two kinds of adjectives: those that appear without a linking article (like adjectives of nationality, see §7, Class 1 adjectives) and those that appear with a linking article (Class 2 adjectives). In this lesson we will concentrate on adjectives that bear an obligatory linking article. Consider first the following examples with definite singular nouns:

- (1) **Studenti i mirë** është këtu. The good student (masc.) is here.
(2) **Studentja e mirë** është këtu. The good student (fem.) is here.

Class 2 adjectives require a linking article to be able to modify a noun; this linking article always precedes the adjective. Look at examples (1) and (2) above and write down the linking article for the definite singular nouns in the examples above:

	Masculine	Feminine
Nominative (subject)	_____	_____

As you have observed, the linking article **i** is used with a nominative masculine noun while **e** is used with a nominative feminine noun (remember that nominative is normally the case used with subjects).

Notice that in all these examples the adjective immediately follows the noun. When an adjective modifies a noun directly we say that it is **an attributive adjective**. The following chart shows the forms of the linking article with attributive adjectives in the nominative singular form:

	Singular	
	<i>Masculine</i>	<i>Feminine</i>
Nominative	studenti i mirë	studentja e mirë

Adjectives can also be used after a copular verb, such as **jam** ‘to be’ or **duket** ‘to seem’. In these instances we say that the adjective is a predicative adjective. Consider the following examples:

- (3) Studenti është **i mirë**. The student (masc) is good.
 (4) Studentja është **e mirë**. The student (fem) is good.

Write down the linking article for the predicative adjectives above:

		Singular
	<i>Masculine</i>	<i>Feminine</i>
Nominative (subject)	_____	_____

As you can see, the forms of the linking article are the same when the adjective is used attributively as when it is used predicatively. This is true for singular nouns.⁵ The following chart shows the forms of the linking article with predicative adjectives in the nominative singular form:

		Singular
	<i>Masculine</i>	<i>Feminine</i>
Nominative	Studenti është i mirë.	Studentja është e mirë

§32 Class 2 adjectives: adjective agreement (singular forms)

Now that you know the form of the linking article for singular nominative nouns, you need to master the different forms of the adjective. As you already know, the adjective agrees with the noun it modifies. Most class 2 adjectives only have two forms, one for the feminine plural and another form for all the other cases. Let’s consider the singular forms first:

- Studenti **i mirë** (masc.). The good student (masc.).
 Studentja **e mirë** (fem.). The good student (fem.).

As you can see, adjectives that require a linking article have the same form in the masculine singular as in the feminine singular; only the linking article changes. Here are some more useful adjectives. They are not from the dialogue, but you will find them useful for everyday conversation:

Masculine	Feminine	
i bardhë	e bardhë	white
i gjelbër	e gjelbër	green
i hapur	e hapur	open
i huaj	e huaj	foreign
i kaltër	e kaltër	sky blue
i kënaqur	e kënaqur	satisfied
i lehtë	e lehtë	easy, light
i lirë	e lirë	free
i lumtur	e lumtur	happy
i mbyllur	e mbyllur	closed
i rëndë	e rëndë	heavy

5. We will see later (§42) that plural definite forms have different forms for the linking article when used attributively and when used predicatively. Hence it is important to understand the difference between these two types of modification.

i sëmurë	e sëmurë	sick
i shpejtë	e shpejtë	fast
i shtrenjtë	e shtrenjtë	expensive
i verdhë	e verdhë	yellow
i vërtetë	e vërtetë	true
i vështirë	e vështirë	difficult
i vjetër	e vjetër	old
i zënë	e zënë	busy, occupied
i zgjuar	e zgjuar	smart, intelligent

Adjectives that end in **-ëm** in the masculine form take **-me** in the corresponding feminine singular form:

Masculine	Feminine	
i këndshëm	e këndshme	pleasant
i ndryshëm	e ndryshme	different
i nevojshëm	e nevojshme	necessary
i sotëm	e sotme	today's, of today
i shëndetshëm	e shëndetshme	healthy
i zakonshëm	e zakonshme	usual

Some adjectives are irregular. These you must memorize:

Masculine	Feminine	
i keq	e keqe	bad
i kuq	e kuqe	red
i madh	e madhe	big
i ri	e re	young, new
i zi	e zezë	black

Notice that **i ri** means both 'young' and 'new', while **i vjetër** means 'old', referring to both people and objects:

Djali është i ri .	The boy is young.
Libri është i ri .	The book is new.
Burri është i vjetër .	The man is old.
Libri është i vjetër .	The book is old.

§33 Class 2 adjectives with nominative singular indefinite nouns

In §31 we saw how class 2 adjectives behaved when modifying definite nouns. In this section we will learn how they behave when modifying indefinite nouns. Consider the following examples:

Ky është një student i mirë .	This is a good student (masc.).
Kjo është një studente e mirë .	This is a good student (fem.).

Write down your observations. What is the linking article when the adjective is used attributively and when the noun is indefinite?

	Masculine	Feminine
Nominative	_____	_____

The following charts summarize the forms of the linking article with attributive adjectives when they modify a nominative (subject) noun:

Linking articles to modify a definite noun:

	Singular	
	<i>Masculine</i>	<i>Feminine</i>
Nominative	studenti i mirë	studentja e mirë

Linking articles to modify an indefinite noun:

	Singular	
	<i>Masculine</i>	<i>Feminine</i>
Nominative	(një) student i mirë	(një) studente e mirë

§34 The weather

Here are some useful expressions for the weather.

Si është koha sot?	How is the weather today?
Koha është e mirë sot.	The weather is good today.
Është me diell.	It's sunny.
Po ndriçon dielli.	The sun is shining.
Është vapë.	It's hot.
Bën vapë.	It's hot.
Është ngrohtë.	It's warm.
Koha është e keqe sot.	The weather is bad today.
Po bie shi.	It's raining.
Është me erë.	It's windy.
Fryn erë.	It's windy.
Po bie borë.	It's snowing.
Është ftohtë.	It's cold.
Është me re.	It's cloudy.
Ka re.	It's cloudy.
Është me lagështirë.	It's muggy.
Ka lagështirë.	It's muggy.
Është me mjegull.	It's foggy.
Ka mjegull.	It's foggy.
Është freskët.	It's cool.

§35 The seasons and the months of the year

Muajt (the months) and **dhe stinët** (the seasons):

Stinë	dimër	pranverë	verë	vjeshtë
Muaj	janar	prill	korrik	tetor
	shkurt	maj	gusht	nëntor
	mars	qershor	shtator	dhjetor

There are two ways to ask for the date:

Sa është data sot? What's the date today?

Sot është 12 qershor 2012. Today is June 12, 2012.

Ç' datë është sot? What's the date today?

Sot është 28 nëntor 2012. Today is November 28, 2012.

When you write the date on a letter, you write:

Tiranë, më 12.02.2012 (më dymbëdhjetë shkurt dy mijë e dymbëdhjetë)

Notice that in Albanian you must write day, month, year in that order. Thus, the date above is February 12, not December 2!

Notice the way the different English prepositions are translated into Albanian when using days, months, seasons, and years:

on Monday	të hënë (see §22)
in February	në shkurt
in 2012	në vitin 2012 (or në 2012-ën)
on Monday, February 18, 2012	të hënë, më 18 shkurt 2012
in (the) summer	në verë
in the summer of 2012	në verën e vitit 2012

Christmas is on December 25. Krishtlindjet janë më 25 dhjetor.

Summer starts on June 21. Vera fillon më 21 qershor.

USHTRIMI 5.4

Indicate whether the following statements are true (T), false (F), or not mentioned (NM) based on Dialogu 5.2.

- _____ Tirana është një qytet i madh dhe i bukur.
- _____ Tirana është e zhurmshme dhe plot gjallëri.
- _____ Shëngjini është një qytet i vogël. Është shumë i këndshëm në dimër dhe në vjeshtë.
- _____ Tirana është shumë e qetë në verë.
- _____ Në Tiranë qielli është shpesh gri dhe nganjëherë ka dhe mjegull në dimër.
- _____ Dea thotë se vjeshta është stinë e këndshme.
- _____ Në dimër bie shumë shi në Tiranë.

8. _____ Martini thotë se në dimër qielli është gri në Shëngjin.
9. _____ Në Tiranë bie nganjëherë borë.
10. _____ Në Tiranë, vera nuk është asnjëherë e nxehtë.
11. _____ Dea thotë se stina e saj e parapëlqyer është dimri.
12. _____ Koha në pranverë është e ngrohtë dhe natyra është shumë e bukur në Tiranë.
13. _____ Shëngjini është një qytet bregdetar dhe është plot jetë në verë.
14. _____ Në Shëngjin, deti në verë është blu.

USHTRIMI 5.5

Answer the following questions based on Dialogu 5.2.

1. Nga është Dea?

2. Nga është Martini?

3. Si është Tirana?

4. Si është Shëngjini?

5. Si është koha në dimër në Tiranë?

6. Si është koha në verë në Tiranë?

7. Pse thotë Martini se vjeshta është stinë e trishtuar?

8. Si është koha në pranverë?

9. Bie shi në dimër në Tiranë?

10. Si është koha në verë në Shëngjin?

USHTRIMI 5.6

Si është koha? Briefly describe the weather in the two cities mentioned in Dialogu 5.2 depending on the season.

	Shëngjini	Tirana
Në pranverë:	_____	_____
	_____	_____

Në verë: _____

 Në vjeshtë: _____

 Në dimër: _____

USHTRIMI 5.7

Complete the following sentences with the appropriate form of the adjective in parentheses. Make sure you understand the meaning of the adjectives you are using!

1. Qyteti është _____ (i madh) dhe _____ (i bukur).
2. Rruga është _____ (i zhurmshëm).
3. Natyra është _____ (i këndshëm) në pranverë.
4. Pranvera është stinë _____ (i bukur).
5. Dimri është _____ (i ftohtë).
6. Dita është _____ (i gjatë).
7. Shtëpia është _____ (i qetë).
8. Vjeshta është _____ (i bukur) dhe pak _____ (i trishtuar).
9. Qielli është _____ (i kaltër).
10. Qyteti është _____ (i qetë).

USHTRIMI 5.8

Complete the following sentences with the appropriate form of the words in parentheses.

1. _____ (The red notebook) është mbi tryezë.
2. _____ (Today's newspaper) është këtu.
3. _____ (The small boy) tani shkon në shkollë.
4. _____ (The white book) është mbi tryezë.
5. _____ (The table) është _____ (red).
6. _____ (This beer) është _____ (cold), kurse ajo është _____ (warm).
7. _____ (The new lesson) është _____ (easy).
8. _____ (The new discotheque) është _____ (open), kurse _____ (the old discotheque) është _____ (closed).
9. _____ (The new [male] student) nuk është _____ (healthy), ai është shpesh _____ (sick).
10. _____ (The flower) është _____ (yellow); nuk është _____ (green).

USHTRIMI 5.9

In Dialogu 5.1, you encountered the following expression:

Sa fotografi e bukur! What a beautiful picture!

This is what we call an exclamative noun phrase. What is the “formula” to form exclamative noun phrases?

(i) _____ + (ii) _____ + (iii) _____.

Now try to say the following exclamative noun phrases. Be careful with the form of the linking article. Remember that you need to use the indefinite form of the noun. These exclamative noun phrases always start with the exclamative word **sa** ‘how’.

1. What a beautiful girl! _____
2. What a tall boy! _____
3. What an intelligent woman! _____
4. What an easy exercise! _____
5. What an expensive car! _____
6. What an old house! _____
7. What a cold winter! _____
8. What a hot summer! _____
9. What a difficult book! _____
10. What an old city! _____

LEXIMI 5.1: LETËR NGA PUSHIMET

Xhimi është një student nga Shtetet e Bashkuara dhe studion shqip në universitet. Tani është me pushime në Sarandë dhe po shkruan një letër për një shok që banon në Tiranë

Sarandë, më 15.08.2012

I dashur Artan,

Tani jam në Sarandë. Jam në hotel “Cosmopole”. Kam një dhomë me pamje nga deti. Dhoma ka një ballkon. Në ballkon ka dy karrige, një tryezë dhe një çadër. Atje ha mëngjes [I eat breakfast] çdo ditë. Për mëngjes zakonisht ha kos me fruta, bukë me gjalpë dhe me reçel dhe pi kafe turke me shumë sheqer. Kafeja është shumë e fortë këtu.

Koha është e mirë. Në mëngjes, temperatura është 20 gradë Celsius dhe është shumë këndshëm, sepse nuk bën vapë. Por në mesditë dielli është shumë i fortë dhe bën shumë vapë (30–33 gradë C). Zakonisht në mesditë unë shkoj në plazh. Edhe në mbrëmje është vapë dhe ka pak lagështi. Për fat të mirë, hoteli ka ajër të kondicionuar dhe nga deti fryn gjithmonë një fllad i freskët.

Në dhomë ka dy krevate dhe një dollap. Dhoma nuk është si dhoma ime në Uashington. Në dhomë ka frigorifer dhe televizor. Unë shikoj televizor çdo pasdite. Megjithëse ka

disa kanale në anglisht si BBC dhe CNN, unë shikoj vetëm kanale shqiptare. Nuk kuptoj çdo gjë, por kuptoj shumë (70 për qind). Në televizor ka shumë telenovela italiane dhe latino-amerikane!

Tri minuta larg nga hoteli është tregu dhe një supermarket.⁶ Shkoj çdo ditë në treg, sepse blej fruta, kurse në supermarket blej bukë, djathë, gjalpë, reçel, qumësht, lëng frutash dhe koka-kola.⁷ Drekë ha zakonisht në plazh. Në mbrëmje shkoj në kafene ku pi kafe ose lëng frutash, ose ha patate të skuqura.⁸

Çdo ditë blej dy gazeta dhe lexoj disa artikuj. Kam edhe dy shokë këtu. Ata nuk janë nga Saranda, por punojnë këtu në verë. Valdeti është nga Tirana dhe Tofiku është nga Prishtina (nga Kosova). Valdeti punon si kamarier në një hotel këtu afër, kurse Tofiku është murator. Valdeti dhe Tofiku vijnë çdo pasdite në hotel.

Tani në Sarandë ka kryesisht turistë nga Balkani, por jo nga Evropa Perëndimore ose nga Shtetet e Bashkuara.

Nuk po shkruaj më, sepse po troket dera.

Të fala, shoku yt Xhimi

FJALOR

afër	nearby	fryj	to blow
ájër i kondicionuar	air conditioning (nom.)	gadíshu/ll, -lli, -j	peninsula
ájër të kondicionuar	air conditioning (acc.)	grád/ë, -a, -a	degree
ballkón, -i, -e	balcony	gjálp/ë, -i	butter
búk/ë, -a, -ë	bread	gjë, -ja, -ra	thing
çád/ër, -ra, -ra	parasol, sunshade	çdó gjë	everything
dér/ë, -a, dyer	door	gjithmónë	always
dét, -i, -e	sea	kanál, -i, -e	channel
díe/ll, -lli, -j	sun	i këndsh/ëm, e -me	comfortable
djáth/ë, -i, -ëra	cheese	kóka-kóla	Coca-Cola
dolláp, -i, -ë	wardrobe	kos, -i	yogurt
drek/ë, -a, -a	lunch	krevát, -i, -e	bed
fát, -i	fate, destiny, luck	kryesísht	mainly
për fat të mirë	luckily, fortunately	lagështí, -a	humidity
flad, -i, -e	light breeze	latíno-amerikán, -e	Latin American
i,e fórtë	strong	lën/g, -gu, -gje	juice
i,e fréskët	refreshing, fresh	lëng frútash	fruit juice
frigorifér, -i, -ë	refrigerator	megjíthtëse	although
frút/ë, -a, -a	fruit	më	more, any more
		muratór, -i, -ë	stonemason, bricklayer
		pámj/e, -ja, -e	view, sight

6. In the spoken language, **tre minuta** is usually used.

7. In the spoken language, just use **kola**.

8. In the spoken language, **kafe** is used instead of **kafene**: **Shkojmë në kafe!** 'Let's go to a coffee shop!'

me pákje nga	facing, with a view to	telenovél/ë, -a, -a	soap opera
patát/e, -ja, -e	potato	të fála	greetings, regards
patáte të skúqura	fried potatoes	tré/g, -gu, -gje	market
perëndimór, -e	western	trokás	to knock
për qínd	percent	Po trokét déra.	Someone is knocking.
pi	to drink		(lit., The door is knocking.)
plázh, -i, -e	beach		
qúmësht, -i	milk	turíst, -i, -ë	tourist
reçél, -i	jam	váp/ë, -a	heat
sa	like	Është vápë.	It's hot.
i,e skúqur	fried	Kam vápë.	I am hot.
sheqér, -i	sugar		

USHTRIMI 5.10

Answer the following questions based on Leximi 5.1.

1. Nga është Xhimi? Ku është tani?

2. Ç'muaj është? Ç'stinë është?

3. Sa është data?

4. Ç'po bën Xhimi në Sarandë tani? Në ç'hotel është ai?

5. Si është koha në Sarandë në verë?

6. Si është dhoma?

7. Ç'ka në ballkon?

8. Çfarë ka në dhomë?

9. A shikon Xhimi programe në anglisht në televizor? Pse?

10. Sa gazeta blen çdo ditë?

11. Sa shokë ka ai në Sarandë? Ç'bëjnë ata? Çfarë kombësie kanë?

12. A ka turistë nga Evropa Perëndimore?

USHTRIMI 5.11

Classify the following words into one of the following categories. Write these nouns (except **turistë**) in their singular definite form, as in the example. These are very practical words to know when you're traveling!

ballkon, bukë, çadër, det, diell, dhomë, fllad, frigorifer, frutë, gjalpë, kafe, kamarier,
karrige, krevat, lagështi, murator, reçel, sheqer, tryezë, televizor, [turistë], treg, Tofik,
Valdet, vapë, verë

Ushqime/Pije (food/drink)	Mobilje (furniture)	Qytet (city) turistë	Hotel (hotel) ballkoni	Shokë (friends)	Koha (weather)
------------------------------	------------------------	----------------------------	------------------------------	--------------------	-------------------

USHTRIMI 5.12

Create dialogues for the following situations.

1. Imagine you are Xhimi. Using the information given in the reading, register at the Hotel Cosmopole in Saranda. A classmate will play the role of the receptionist. Ask as many questions as you can about the room.
2. Xhimi eats breakfast in the hotel dining room. He talks to the waiter about where he is from. The waiter tells him what the hotel offers for breakfast. Use some of the vocabulary in Ushtrimi 5.11
3. Xhimi goes to dinner at a nice restaurant. He talks to the waiter and asks many questions about Saranda. The waiter tells him what is on the menu. Use some of the vocabulary in Ushtrimi 5.11.

Shëngjin (photo: Edmond Prifti)

INFORMACIONE KULTURORE

- Tirana, located in central Albania, is the capital of Albania.
- Shëngjin is a city on the Adriatic Sea.
- Saranda is a city in southern Albania on the coast of the Ionian Sea.
- Albania has a mild, Mediterranean climate, with hot, dry summers and cool, wet winters in the lowlands. In the highlands, snow can fall from November until March; mountain towns are very cold at this time of year. The coastal lowlands typically have Mediterranean weather; the highlands have a Mediterranean continental climate. In both the lowlands and the interior, the weather varies markedly from north to south. The lowlands have mild winters, averaging about 7° C. Summer temperatures average 24° C. In the southern lowlands, temperatures average about five degrees higher throughout the year. The difference is greater than five degrees during the summer and somewhat less during the winter.
- In Gheg, the months of the year are **Kallnuer** (kallnor), **fruer** (fror), mars, prill, **qershuer**, korrik, gusht, **shtatuer**, **Tetuer**, **nantuer**, **dhetuer**.
- In Gheg, the seasons of the year are **pra(e)ndverë**, **verë**, **vjeshtë**, **dimën**.
- Adjectives that end in **-uar** in Standard Albanian typically end in **-u(e)m** in the Gheg dialect:

i trisht**uar** → i trisht**u(e)m**

i gëz**uar** → i gëz**u(e)m**

- Adjectives that end in **-ur** end in **-un** in Gheg:

i lum**tur** → i lum**tun**

MËSIMI 6

Përsëritje

Review

DIALOGU 6.1: PAMELA

Drini: Kush është kjo këtu në fotografi?

Vesa: Kjo është Pamela.

Drini: Nga është Pamela?

Vesa: Është nga Uashingtoni.¹

Drini: Sa vjeçe është ajo?

Vesa: Pamela është 20 vjeçe.

Drini: Është në punë apo studion në universitet?

Vesa: Studion në universitet.

Drini: Për çfarë studion ajo?²

Vesa: Pamela studion për matematikë. Ajo ka bursë nga universiteti.

Drini: Banon me prindërit apo vetëm?

Vesa: Jo, banon me dy shoqe në konvikt.

Drini: Sa lëndë ka këtë semestër?

Vesa: Këtë semestër ka katër lëndë: matematikë, kimi, fizikë. Studion edhe shqip.

Drini: Shqip? Pse studion shqip?

Vesa: Sepse babai i saj është shqiptar.

Drini: Po në shtëpi, çfarë gjuhe flet me prindërit?

Vesa: Në shtëpi flet vetëm anglisht. Nëna e saj është amerikane dhe nuk flet shqip.

Drini: Ku punon babai i saj?

Vesa: Babai i saj është dentist dhe punon në një klinikë dentare.

Drini: Po nëna e saj, ç'punë bën?

Vesa: Nëna është pedagoge. Punon në universitet. Jep letërsi.

Drini: A ka motra dhe vëllezër?

Vesa: Ka një motër dhe një vëlla. Ata shkojnë në shkollë.

Drini: Ç'bën Pamela në fundjavë?

Vesa: Të shtunën në mëngjes noton në pishinë ose vrapon. Pastaj studion pak. Në mbrëmje shkon në diskotekë ose në kinema.

Drini: Po të dielën?

Vesa: Të dielën shkon në bibliotekë. Atje kalon shumë orë, sepse studion dhe bën detyrat.

1. Typically, foreign names are written the way they sound to an Albanian person. Notice that since Uashington ends in a consonant, it is considered a masculine noun. Hence, Uashingtoni is its definite form, which is required after **nga**.

2. This structure is used to ask about the major a person is pursuing at a university.

FJALOR

A ka mótra dhe vëllézër?	Does she have brothers and sisters?	lënd/ë, -a, -ë	course, subject
búrs/ë, -a, -a	scholarship, stock exchange	matematík/ë, -a	mathematics
detýr/ë, -a, -a	assignment, homework	pastáj	afterward
běj detýrat	to do the homework	pedagóg, -u, -ë	teacher, professor (at the university level)
Është në púnë?	Is she working? (lit, Is she at work?)	pishín/ë, -a, -a	swimming pool
fizík/ë, -a	physics	prind, -i, -ër	parent
kalój	to spend time	me príndërit	with the parents
kětë	this (accusative)	semést/ër, -ri, -ra	semester
kimí, -a	chemistry	kětë seméster	this semester
kliník/ë, -a, -a	clinic	shúmë	many
kliníkë dentáre	dental clinic	shúmë órë	many hours
letërsí, -a	literature	Uashington, -i	Washington
		vétëm	only, alone
		vrapój	to run

USHTRIMI 6.1

True (T), false (F), or not mentioned (NM)?

1. _____ Pamela është nga Shtetet e Bashkuara.
2. _____ Pamela është 20 vjeçe.
3. _____ Pamela studion në mëngjes dhe punon në mbrëmje.
4. _____ Pamela jeton me një shoqe.
5. _____ Pamela studion në universitet.
6. _____ Pamela ka 4 lëndë këtë semestër.
7. _____ Pamela flet shqip lirisht.
8. _____ Babai i Pamelës (Pamela's father) është nga Shqipëria.
9. _____ Nëna e Pamelës (Pamela's mother) është amerikane.
10. _____ Babai i Pamelës punon në Uashington.
11. _____ Nëna e Pamelës punon në shkollë.
12. _____ Nëna e Pamelës jep matematikë.
13. _____ Pamela ka një vëlla dhe një motër.
14. _____ Të shtunën dhe të dielën Pamela shkon në diskotekë.

USHTRIMI 6.2

Answer the following questions based on Dialogu 6.1.

1. A është Pamela nga Uashingtoni?

2. Ç'bën babai i saj? Ku punon ai?

3. Ç'bën nëna e saj? Ku punon ajo?

4. A ka vëllezër dhe motra? Ç'bëjnë ata?

5. Ku studion Pamela? Ç'studion?

6. Sa lëndë ka këtë semestër?

7. Studion Pamela shqip? Pse?

8. Ka ajo bursë nga universiteti?

9. Ç'bën ajo të shtunën?

10. Ç'bën Pamela të dielën?

USHTRIMI 6.3

Geri is in the fifth grade. Below is his **orari i mësimëve** 'schedule of classes' preceded by a brief vocabulary list. Study the schedule and answer the questions.

aftësím, -i	qualification, skill
aftësím teknologjik	technology (lit., technological skill)
diturí, -a	knowledge
diturí natýre	science (lit., knowledge of nature)
edukát/ë, -a	education
edukátë fizíke	physical education
ekonomí, -a	economics
ekonomí shtëpiáke	home economics
lexím, -i	reading
lexím letrár	the subject of literature for elementary school
pushím, -i	break
vizatím, -i	drawing

ORARI I MËSIMEVE

	E hënë	E martë	E mërkurë	E enjte	E premte
08:00–08:45	Gjuhë Shqipe	Histori	Gjuhë Shqipe	Anglisht	Gjuhë Shqipe
08:50–09:35	Histori	Edukatë fizike	Lexim letrar	Matematikë	Anglisht
09:40–10:25	Vizatim	Matematikë	Dituri natyre	Edukatë fizike	Matematikë
10:25–10:50	P	U	Sh	I	M
10:50–11:35	Anglisht	Gjeografi	Matematikë	Gjuhë Shqipe	Ekonomi shtëpiake
11:40–12:25	Matematikë	Lexim letrar	Muzikë	Lexim letrar	Aftësim teknologjik
12:30–13:15	Muzikë	Ekonomi shtëpiake		Dituri natyre	Dituri natyre

1. Në ç'orë fillon shkolla (the school) çdo ditë?

2. Në ç'orë mbaron?

3. Sa orë kalon Geri në shkollë çdo ditë?

4. Ka Geri mësim çdo ditë?

5. Sa lëndë ka Geri në shkollë?

6. Kur ka Geri gjuhë shqipe?

7. Sa orë matematikë ka në javë? Kur ka matematikë?

8. Sa orë histori ka Geri në javë? Po dituri natyre?

9. Kur ka lexim letrar?

10. Ç'lëndë ka të premtën?

11. Nga ç'orë deri në ç'orë ka pushim çdo ditë?

12. Ç'gjuhë mëson Geri? Sa orë ka në javë?

13. Mëson ai italisht në shkollë?

14. Në ç'lëndë mëson kompjuterin (learn about the computer)?

Polytechnic University of Tirana (photo: Albes Fusha)

USHTRIMI 6.4

Create dialogues for the following situations.

1. You are an exchange student in Tirana. A classmate is a reporter and interviews you about your life in Albania. Follow the model of Ushtrimi 6.3.
2. You and a friend go for a drink at a coffee shop. You each talk about your family and friends.
3. Briefly discuss your weekly schedule of classes as a university student.
4. You are a junior in high school. Briefly discuss your schedule of classes. Look up in the dictionary the names of the classes you are taking that you have not learned yet.

INFORMACIONE KULTURORE

- Albanian law used to require all children to attend school for eight years. Since the educational reform of 2004, education is now compulsory for nine years.
- Children typically start first grade at the age of six.
- The first cycle of elementary education (grades 1–5) is called **Cikël i Ulët** (Low Cycle). The second cycle is called **Cikël i Lartë** (High Cycle).
- After **Cikël i Lartë** students earn a **Dëftesë Lirimi** (Leaving Certificate).
- In the Albanian grading system, 10 is the highest grade, and 5 is the lowest passing grade.
- Compulsory subjects for elementary education are mother tongue/literature (Albanian), mathematics, history, geography, physics, biology, knowledge of nature, art, music, civic education, technological education (technology), physical education, and a foreign language.

MËSIMI 7

Çfarë ka sonte në televizor?

What's on TV tonight?

In this lesson you will learn:

- activities that you do in a language class
- how to describe a city

You will learn the following grammatical points:

- the verbs **njoh** 'to know' and **shoh** 'to see' in the present indicative
- the nominative and accusative forms of plural nouns
- class 1 adjectives that modify a plural noun
- class 2 adjectives that modify a plural noun

DIALOGU 7.1: NË KLASË

Gazetari: Mirëdita, profesor! Sa studentë ka kjo klasë?

Profesori: Mirëdita! Kjo klasë ka 15 studentë.

Gazetari: Çfarë studiojnë ata?

Profesori: Ata studiojnë shqip.

Gazetari: Pse studiojnë shqip?

Profesori: Ata studiojnë shqip për shumë arsye. Disa studentë po mësojnë shqip, sepse jetojnë në Shqipëri. Disa po mësojnë shqip sepse janë studiues dhe po bëjnë kërkime në Shqipëri. Në klasë ka edhe dy përkthyes. Ata flasin disa gjuhë dhe tani po mësojnë edhe shqip.

Gazetari: A është kjo klasë për fillestarë?

Profesori: Jo. Këta studentë tashmë kuptojnë dhe flasin mirë shqip.

Gazetari: A bëjnë shumë gabime kur flasin?

Profesori: Jo shumë!

Gazetari: Ç'bëjnë studentët në klasë?

Profesori: Studentët flasin shqip, lexojnë tekste, bëjnë ushtrime dhe shpesh shohin në televizor emisione kulturore.

Gazetari: A diskutojnë ata në klasë për tekstet që lexojnë?

Profesori: Po. Ata diskutojnë gjatë për tekstet që lexojnë: bëjnë pyetje dhe japin mendime. Ata shfaqin interes në veçanti për tekstet historike dhe kulturore. Po ashtu, bëjnë diskutime për emisionet kulturore dhe për filmat shqiptarë që shohin në klasë ose në shtëpi.

Gazetari: Studentët punojnë në grupe apo në mënyrë individuale?

Profesori: Studentët punojnë kryesisht në grupe. Ndërsa, kur bëjnë ushtrime në fletore, punojnë në mënyrë individuale.

Gazetari: A shohin filma në klasë?

Profesori: Po, nganjëherë ata shohin edhe filma. Pastaj ne diskutojmë për filmat në klasë dhe unë shpjegoj me hollësi çdo gjë që ata nuk kuptojnë.

Gazetari: Klasa duket shumë interesante dhe informuese. Përgëzime!

Profesori: Shumë faleminderit!

FJALOR

arsý/e, -ja, -e	reason	kryeqytét, -i	capital (city)
për shumë arsýe	for many reasons	kryesísht	primarily
ashtú	so, thus	kulturór, -e	cultural
bisedój	to talk, discuss	kuptój	to understand
diskutím, -i, -e	discussion	mendím, -i, -e	opinion
bëj një diskutím	to have a discussion	jáp mendíme	to give opinions
diskutój	to discuss	mënyr/ë, -a	manner, way
dúket	(it) seems	në mënyrë	individually (lit., in an
emisión, -i, -e	show (from TV)	individuále	individual way)
fílm, -i, -a	film	përgëzím, -i, -e	compliment
fillestár, -i, -ë	beginner	Përgëzíme!	Congratulations!
gabím, -i, -e	mistake	përkthéj	to translate
grúp, -i, -e	group	përkthýes, -i, -	translator
gjátë	long, for a long time	prandáj	therefore
hollësí, -a, -	detail	që	that, who, which
me hollësí	in detail	studiúes, -i, -	researcher
individuál, -e	individual	shfaq	to show
informatív, -e	informative	shoh	to see, watch
interés, -i, -a	interest	shpéjt	fast
shfáq interés	to show interest	táshmë	already
interesánt, -e	interesting	tékst, -i, -e	text
jap	to give	ushtrím, -i, -e	exercise
jáp mendíme	to give opinions	veçantí, -a	particularity, peculiarity
jetój	to live	në veçantí	especially
kërkím, -i, -e	research		

§36 The verbs **njoh** ‘to know’ and **shoh** ‘to see’ in the present indicative

	njoh	shoh
unë	njoh	shoh
ti	njeh	sheh
ai, ajo	njeh	sheh
ne	njohim	shohim
ju	njihni	shihni
ata, ato	njohin	shohin

Njoh ‘to know’ and **shoh** ‘to see’ are class 2 verbs (see §6). Notice the vowel change from **-o-** to **-e-** with **ti** and **ai/ajo** and from **-o-** to **-i-** with **ju**.

Njoh and **shoh** are transitive verbs; that is, they typically occur with a direct object, which is marked with the accusative case. We have already learned that subjects are typically marked with the nominative case. Indefinite nouns have the same form in the nominative (when used as subjects) as in the accusative case (when used as direct objects).

Një student po lexon.	One/A student is reading.
Unë njoh një student .	I know one/a student.

In the examples above, **një student** ‘a student’ is used both as a subject and as a direct object, respectively. The former is in the nominative case, while the latter is in the accusative case. In the next couple of sections we will learn how to form plural indefinites; these can also be used either as subjects or as objects. Then we will learn how to form and use plural definite forms in subject and object positions.

§37 Nominative/accusative plural indefinite nouns: masculine nouns

Masculine nouns typically end in a consonant in Albanian. The following explains how masculine indefinite nouns form their nominative/accusative plural.

1. Some masculine nouns add **-ë**. This is perhaps the most productive of all classes.

(një) student	(a) student
(disa) studentë	(some) students
(një) kompozitor	(a) composer
(disa) kompozitorë	(some) composers

2. Other masculine nouns form their plural by adding **-a**:

(një) film	a film
(disa) filma	some films

3. Other masculine nouns add **-e**:

(një) gabim	a mistake
(disa) gabime	some mistakes

(një) ushtrim	an exercise
(disa) ushtrime	some exercises
(një) universitet	a university
(disa) universitete	some universities
(një) mendim	an opinion
(disa) mendime	some opinions
(një) stacion	a (bus, train) stop
(disa) stacione	some stations

Notice that most nouns in group 3 end in **-im** or are foreign loanwords that end in **-et** or **-on**. It is important to remember that these masculine nouns change gender in the plural. Thus, while they are masculine in the singular, they become feminine in the plural.

një shtet evropian (masc.)	a European country
disa shtete evropiane (fem.)	some European countries

4. Some masculine names that end in **-ër** drop the **-ë-** and add **-a**:

(një) libër	a book
(disa) libra	some books

5. Masculine nouns that end in **-ll** form their plural by replacing **-ll** with **-j**:

(një) artikull	an article
(disa) artikuj	some articles
(një) papagall	a parrot
(disa) papagaj	some parrots
(një) konsull	a consul
(disa) konsuj	some consuls

6. Some masculine nouns have the same form in the singular and in the plural. These are typically nouns that end in **-as**, **-(ë)s**, **-ues**, or **-yes**:

(një) maqedonas	a Macedonian
(disa) maqedonas	some Macedonians
(një) nxënës	a student
(disa) nxënës	some students
(një) mësues	a teacher
(disa) mësues	some teachers
(një) përkthyes	a translator
(disa) përkthyes	some translators
(një) studiues	a researcher
(disa) studiues	some researchers

7. Some nouns are irregular. You have already encountered several:

(një) baba	a father
(disa) baballarë	some fathers
(një) djalë	a boy, son
(disa) djem	some boys, sons
(një) gjysh	a grandfather
(disa) gjyshër	some grandfathers
(një) prind	a parent
(disa) prindër	some parents
(një) vëlla	a brother
(disa) vëllezër	some brothers
(një) zë	a sound, voice
(disa) zëra	some sounds, voices

With the exception of the nouns in groups 2, 4, 5, and 6, Albanian masculine nouns are a little erratic as to how they form their plural. You must memorize these forms! The plural form will be listed immediately after the definite form in the vocabulary lists and in the glossary. Thus, if you find the following entries in the vocabulary list or in the glossary at the end of the book, you will know how to make the singular definite form as well as the plural indefinite form:

Vocabulary Entry	Singular Indefinite	Singular Definite	Plural Indefinite
student, -i, -ë (student)	student	studenti	studentë
universitet, -i, -e (university)	universitet	universiteti	universitete
film, -i, -a (film)	film	filmi	filma
libër, -ri, -ra (book)	libër	libri	libra
nxënës, -i, - (pupil)	nxënës	nxënësi	nxënës
burrë, -i, -a (man)	burrë	burri	burra
gjysh, -i, -ër (grandfather)	gjysh	gjyshi	gjyshër

Indefinites share the same form in the nominative as in the accusative, and thus they can be used either as subjects (where they bear the nominative case) or as direct objects (where they bear the accusative case):

Një student po shkruan në tabelë.	A student is writing on the board.
Unë njoh një student .	I know a student.
Disa studentë po shkruajnë tani.	Some students are writing now.
Unë njoh disa studentë .	I know some students.

§38 Nominative/accusative plural definite nouns: masculine nouns

In §37 you learned how to form the plural indefinite. To make the plural definite, simply add **-t** to the plural indefinite form:

Singular Indefinite	Plural Indefinite	Plural Definite
student (student)	studentë	studentët (the students)
burrë (man)	burra	burrat (the men)
ushtrim (exercise)	ushtrime	ushtrimet (the exercises)
libër (book)	libra	librat (the books)
artikull (article)	artikuj	artikujt (the articles)

If the plural form ends in a consonant, add **-it**:

Singular Indefinite	Plural Indefinite	Plural Definite
maqedonas (Macedonian)	maqedonas	maqedonasit
nxënës (pupil)	nxënës	nxënësit
mësues (teacher)	mësues	mësuesit
përkthyes (translator)	përkthyes	përkthyesit
vëlla (brother)	vëllezër	vëllezërit
prind (parent)	prindër	prindërit

Unlike English, Albanian does not allow plain indefinites to be used as subjects. Generic subjects (when we refer to an entity as a group) are typically used with a definite article in Albanian:

Studentët punojnë shumë. Students work hard.

If we want to refer to an indefinite group, we must use the determiner **disa** ‘some’:

Disa studentë nuk mësojnë në shtëpi. Some students don’t study at home.

Masculine plural definite nouns have the same form in both the nominative and accusative cases; therefore, just like the indefinites discussed in §37, these plural definite forms can be used either as subjects (nominative) or as direct objects (accusative):¹

Mësuesit lexojnë ushtrimet. The teachers read the exercises.
Ne shohim **mësuesit**. We see the teachers.

§39 Nationality and class 1 adjectives

We saw in §7 that class 1 adjectives are those adjectives that are used without a linking article.

Consider the following examples:

(1) një mësues shqiptar	an Albanian (male) teacher
(2) një mësuese shqiptare	an Albanian (female) teacher
(3) mësuesi shqiptar	the Albanian (male) teacher
(4) mësuesja shqiptare	the Albanian (female) teacher

Why do we find **shqiptar** in examples (1) and (3) but **shqiptare** in (2) and (4)?²

1. Masculine singular definite nouns have different forms in the nominative and accusative (see §53).

2. If you cannot answer quickly, please review §7.

Consider now the corresponding plural forms:

(5) disa mësues shqiptarë	some Albanian (male) teachers
(6) disa mësuese shqiptare	some Albanian (female) teachers
(7) mësuesit shqiptarë	the Albanian (male) teachers
(8) mësueset shqiptare	the Albanian (female) teachers

Why do we find **shqiptarë** in examples (5) and (7) but **shqiptare** in (6) and (8)?

Now look at examples (1) through (8). Do the adjectives take a different form when they modify a definite or an indefinite noun?

Write the corresponding forms for the adjective **shqiptar** ‘Albanian’:

masculine singular	feminine singular	masculine plural	feminine plural
_____	_____	_____	_____

Adjectives must agree with the noun they modify. In general, nationality adjectives and adjectives that end in a consonant and that are stressed on the last syllable take an **-ë** to form the plural if they are masculine and an **-e** if they are feminine. The feminine forms are the same in the singular and in the plural. Class 1 adjectives remain the same whether they modify a definite or an indefinite noun.

Masculine		Feminine	
<i>Singular</i>	<i>Plural</i>	<i>Singular</i>	<i>Plural</i>
shqiptar	shqiptarë	shqiptare	shqiptare
amerikan	amerikanë	amerikane	amerikane
italian	_____	_____	_____
anglez	_____	_____	_____
interesant	interesantë	interesante	interesante
kulturor	kulturorë	kulturore	kulturore
informativ	_____	_____	_____
fillestar	_____	_____	_____

Class 1 adjectives in Albanian are not inflected for case, so the adjective will have the same form when it modifies a nominative subject and an accusative direct object:

Studentët **amerikanë** flasin mirë shqip.
 The American students speak Albanian well.

Unë njoh disa studentë **amerikanë**.
 I know some American students.

USHTRIMI 7.1

Indicate whether the following statements are true (T), false (F), or not mentioned (NM) in Dialogu 7.1.

1. _____ Klasa ka 25 studentë.
2. _____ Ajo nuk është një klasë për fillestarë.
3. _____ Studentët bëjnë shumë gabime kur flasin shqip.
4. _____ Studentët bisedojnë për filma shqiptarë.
5. _____ Studentët mësojnë shqip për shumë arsye
6. _____ Ka tre përkthyes në klasë.
7. _____ Në klasë ka pesë studiues.
8. _____ Klasa është shumë interesante.
9. _____ Profesori shpjegon çdo gjë me hollësi, kur studentët nuk kuptojnë.
10. _____ Në klasë, studentët flasin shqip, lexojnë tekste, bëjnë ushtrime dhe shpesh shohin në televizor emisione kulturore.
11. _____ Studentët nuk diskutojnë për filmat që shohin në klasë.
12. _____ Studentët flasin shqip në klasë.

USHTRIMI 7.2

Answer the following questions based on Dialogu 7.1.

1. Sa studentë ka klasa?

2. Studentët janë fillestarë?

3. Pse mësojnë shqip studentët?

4. Ç'bëjnë studiuesit në Shqipëri?

5. Ç'bëjnë studentët në klasë?

6. A bëjnë shumë gabime kur flasin?

7. A shohin ata filma në klasë?

8. A diskutojnë ata për filmat që shohin?

9. A japin mendime për tekstet që lexojnë në klasë?

10. Si duket klasa?

USHTRIMI 7.3

Here are some nouns that appear in Dialogu 7.1. Write the corresponding forms, as in the example.

Singular Indefinite	Singular Definite	Plural Indefinite	Plural Definite
student	studenti	studentë	studentët
gabim			
përkthyes			
ushtrim			
televizor			
film			
studiues			
kërkim			
mendim			

USHTRIMI 7.4

Now let's practice the plural of masculine nouns. Change the following sentences into the plural, making all necessary additional changes.

1. Ky **këngëtar** është nga Turqia.
2. Unë njoh **një kuzhinier** në hotel.
3. Ata mësojnë **një mësim** çdo ditë.
4. Ne lexojmë **një libër**.
5. Unë njoh **një djalë**.
6. Ne shohim **një film** në mbrëmje.
7. **Universiteti** është në kryeqytet.
8. **Takimi** mbaron në orën katër.
9. **Kuzhinieri** po gatuan darkë (dinner).
10. **Mësuesi** po shikon një emision në televizor.

USHTRIMI 7.5

Change all the nouns in the following sentences into the plural. Make all the necessary additional changes.

1. Zakonisht bëj një gabim kur shkruaj.
2. Përkthyesi po përkthen një libër.
3. Ky burrë po sheh një film.
4. Ku është vëllai?
5. Ushtrimi është në fletore.
6. Tani (Now) po lexojmë një tekst.

7. Ku është gjyshi dhe babai?
8. Unë njoh një studiues gjerman.
9. Nxënësi është në klasë.
10. Mësuesi po shpjegon një ushtrim.

DIALOGU 7.2: ÇFARË PO SHIKON NË TELEVIZOR?

Dardani: Çfarë po sheh Ajkuna?

Ajkuna: Po shoh lajmet në televizor.

Dardani: Çfarë po japin lajmet?

Ajkuna: Tani po japin një kronikë për një olimpiadë ballkanike në matematikë.

Dardani: A ka nxënës shqiptarë në olimpiadë?

Ajkuna: Po, ka dhe një ekip me nxënës shqiptarë. Ata përfaqësojnë shkolla të ndryshme private dhe publike.

Dardani: Si janë rezultatet e tyre në olimpiadë?

Ajkuna: Ata po arrijnë rezultate shumë të mira dhe mësuesit e tyre janë shumë të kënaqur. Ata thonë se këta djem të rinj dhe vajza të reja janë krenaria jonë.

Dardani: Po vetë nxënësit shqiptarë çfarë thonë?

Ajkuna: Ata thonë se në olimpiadë ka shumë vajza të talentuara dhe djem të talentuar, prandaj konkurrenca është shumë e fortë.

Dardani: A studiojnë shumë?

Ajkuna: Po. Ushtrimet janë shumë të vështira, prandaj ata studiojnë disa orë në ditë.

Dardani: A janë të gëzuar që kanë rezultate të larta?

Ajkuna: Po, ata janë shumë të gëzuar që kanë rezultate të larta.

Dardani: Po në olimpiada botërore a janë të suksesshme ekipet shqiptare?

Ajkuna: Po. Ekipet shqiptare janë të suksesshme në aktivitete të rëndësishme ballkanike dhe botërore.

Dardani: Shumë mirë. Rezultatet e larta në aktivitetet kombëtare dhe ndërkombëtare janë shumë të rëndësishme për nxënësit e talentuar shqiptarë dhe për shkollat shqiptare.

FJALOR

arrfj	to achieve, arrive, reach	jónë	our
botëror, -e	world (adj.), worldwide	konkurrënc/ë, -a	competition
diskutim, -i, -e	discussion	krenarí, -a	pride
bëj një diskutim	to have a discussion	kulturór, -e	cultural
ekíp, -i, -e	team	lajm, -i, -e	news
i,e fórtë	strong	i,e lártë	high
ftoj	to invite	ndërkombëtár, -e	international
i,e gëzuar	glad	i ndrysh/ëm, e -me	different
		përfaqësój	to represent
		prandáj	therefore

privát, -e	private (adj.)	shoh	to see
publík, -e	public (adj.)	shpéjt	fast
që	that, who, which	i,e talentúar	talented
rezultát, -i, -e	result	tékst, -i, -e	text
i rëndësish/ëm, e -me	important	i,e týre	their
studiúes, -i, -e	researcher, scholar	i,e vështíre	difficult
i sukséssh/ëm, e -me	successful	vetë	oneself
shfaq	to show	vetë nxënësit	the students themselves

GRAMATIKË

§40 Nominative/accusative plural indefinite nouns: feminine nouns

Feminine nouns are typically those that end in a vowel in Albanian (see §27). The following shows how feminine nouns form their nominative/accusative plural indefinite form:

1. If a noun ends in **-ë**, replace the **-ë** with **-a**. This is the most common class.

një gazetë	a newspaper
(disa) gazeta	some newspapers

një revistë	a magazine
(disa) revista	some magazines

2. Feminine nouns that end in **-ër** drop the **-ër** and add **-a**:

(një) motër	a sister
(disa) motra	some sisters

(një) letër	a letter
(disa) letra	some letters

3. Feminine nouns that end in a stressed **-i**, **-e**, or **-a** have the same form in the singular and plural:

(një) shtëpi	a house
(disa) shtëpi	some houses

(një) kafene	a coffeehouse
(disa) kafene	some coffeehouses

(një) kala	a castle
(disa) kala	some castles

4. Feminine nouns that end in an unstressed **-e** or **-o** also have the same form in the singular and plural:

(një) mace	a cat
(disa) mace	some cats

(një) radio	a radio
(disa) radio	some radios

5. Some feminine nouns that end in **-ë** have the same form in the singular and plural:

(një) ditë	a day
(disa) ditë	some days
(një) gjuhë	a language
(disa) gjuhë	some languages
(një) këmbë	a leg
(disa) këmbë	some feet

6. Some feminine nouns are irregular. So far you have encountered only a couple of these irregular forms:

(një) grua	a woman
(disa) gra	some women
(një) derë	a door
(disa) dye	some doors

With the exception of the rules in groups 5 and 6, feminine plural nouns, unlike masculine nouns, are very easy to form and to remember. The irregular forms in groups 5 and 6 must be memorized. The other forms are predictable. The plural forms will be listed immediately following the definite form in the vocabulary lists and in the glossary:

Vocabulary Entry	Singular Indefinite	Singular Definite	Plural Indefinite
gazet/ë, -a, -a (newspaper)	gazetë	gazeta	gazeta
mot/ër, -ra, -ra (sister)	motër	motra	motra
shtëpi, -a, - (house)	shtëpi	shtëpia	shtëpi
mac/e, -ja, -e (cat)	mace	macja	mace
dit/ë, -a, -ë (day)	ditë	dita	ditë
grua, -ja, gra (woman)	grua	gruaja	gra

As we mentioned in §37, indefinites (whether singular or plural) share the same form in the nominative as in the accusative case; thus, they can be used either as subjects or as direct objects:

Një gazetë është mbi tryezë.	A newspaper is on the table.
Ne lexojmë një gazetë çdo ditë.	We read a newspaper every day.
Disa gazeta janë mbi tryezë.	Some newspapers are on the table.
Ne lexojmë disa gazeta çdo ditë.	We read some newspapers every day.

§41 Nominative/accusative plural definite nouns: feminine nouns

We saw in §38 that to make the definite form of masculine plural nouns we take the plural indefinite form as the base. The same is observed with feminine nouns. This is how you form feminine plural nouns:

1. If the plural ends in an unstressed vowel, add **-t**:

Singular Form	Plural Indefinite	Plural Definite
revistë (magazine)	revista	revistat
motër (sister)	motra	motrat
ditë (day)	ditë	ditët
mace (cat)	mace	macet

2. If the plural ends in a stressed vowel, add **-të**:

Singular Form	Plural Indefinite	Plural Definite
shtëpi (house)	shtëpi	shtëpitë
kafene (coffee shop)	kafene	kafenetë
kala (castle)	kala	kalatë
grua (woman)	gra	gratë

Feminine plural definite nouns—just like masculine plural definite nouns (see §38)—have the same form in the nominative and accusative cases. Thus, they can appear in both the subject and the direct object positions:³

Gazetat janë mbi tryezë.	The newspapers are on the table.
Ne lexojmë gazetat .	We read the newspapers.

§42 Class 2 adjectives: the linking article with plural definite nouns

In §§31–33, we saw how class 2 adjectives behave when they modify a singular noun. Let's review before we look at class 2 adjectives that modify plural nouns. In this section, we will concentrate on the forms of the linking article that appear with the adjective. In the next section, we will look at the way the adjective itself agrees with the noun.

Consider the following examples with singular nouns. In examples (1) and (2), the adjectives are being used attributively; in examples (3) and (4), they are being used predicatively:⁴

(1) Studenti i mirë është atje.	The good (male) student is over there.
(2) Studentja e mirë është atje.	The good (female) student is over there.
(3) Studenti është i mirë .	The (male) student is good.
(4) Studentja është e mirë .	The (female) student is good.

Write down the forms of the linking article depending on whether the adjective is used attributively (examples [1] and [2]) or predicatively (examples [3] and [4]):

	Singular	
	<i>Masculine</i>	<i>Feminine</i>
Attributive adjective	_____	_____
Predicative adjective	_____	_____

3. Singular definite nouns will have a different form in the nominative and accusative cases (see §53).

4. An attributive adjective modifies a noun directly (in Albanian it typically follows the noun directly; see examples [1] and [2] as well as [5] and [6]), while a predicative adjective is used after a copular verb like the verb **jam** 'to be' (see

Consider the following examples of definite nouns in the plural:

- (5) Studentët **e mirë** janë atje. The good (male) students are over there.
 (6) Studentet **e mira** janë atje. The good (female) students are over there.
 (7) Studentët janë **të mirë**. The (male) students are good.
 (8) Studentet janë **të mira**. The (female) students are good.

Let's concentrate on the form of the linking article first. Write down the forms of the linking article depending on whether the plural adjective is used attributively (examples [5] and [6]) or predicatively (examples [7] and [8]):

	Plural	
	<i>Masculine</i>	<i>Feminine</i>
Attributive adjective	_____	_____
Predicative adjective	_____	_____

When an adjective modifies a plural noun, the form of the linking article is sensitive to whether the adjective is attributive or predicative. The following chart contains the forms the linking article takes depending on whether it modifies a singular or a plural noun. Keep in mind that all the cases we have discussed so far involve nominative definite nouns and adjectives:

	Singular		Plural	
	<i>Masculine</i>	<i>Feminine</i>	<i>Masculine</i>	<i>Feminine</i>
Attributive adjective	i mirë	e mirë	e mirë	e mira
Predicative adjective	i mirë	e mirë	të mirë	të mira

As you can see, **i** is the linking article for masculine singular adjectives, whether they are used attributively or predicatively, and **e** is the linking article for feminine singular adjectives when they are used either as attributes or as predicates. For plural adjectives, on the other hand, **e** is the linking article both for masculine and feminine attributive adjectives, while **të** is the linking article for masculine and feminine predicative adjectives.⁵

Now that you know how the linking article works, let's see the different forms that the adjective itself may take.

§43 Class 2 adjectives: adjective agreement (plural forms)

Now we will look at the forms of class 2 adjectives when they modify a noun. Look at the chart at the end of §42, repeated here for convenience.

examples [3] and [4] as well as [7] and [8]). As you can see in the plural examples (5) through (8), this difference is important in Albanian (not so in English!), since the linking article will have a different form depending on whether it is being used attributively or predicatively.

5. Notice that in examples (5) and (6) the linking article appears following the definite noun. If the linking article is separated from the definite noun, then instead of the linking article **e**, you must use **të**:

1. a. studentët **e mirë** the good (male) students
 b. studentët shqiptarë **të mirë** the good Albanian (male) students
2. a. studentet **e mira** the good (female) students
 b. studentet shqiptare **të mira** the good Albanian (female) students

	Singular		Plural	
	<i>Masculine</i>	<i>Feminine</i>	<i>Masculine</i>	<i>Feminine</i>
Attributive adjective	i mirë	e mirë	e mirë	e mira
Predicative adjective	i mirë	e mirë	të mirë	të mira

If we take the masculine singular form **mirë** as the base form, how are the other forms derived?

You probably concluded that the only adjective form that varies in form is that of the feminine plural form, which takes an **-a** rather than an **-ë** ending. Notice that the form of the adjective itself (excluding the linking article!) remains the same when used as an attribute or when used as a predicate. That is easy and should compensate for the complexity of the linking article!

§44 Class 2 adjectives with nominative/accusative plural indefinite nouns

In §33 we saw the forms of the linking article when it modifies a singular indefinite noun. Let's review:

(1) Ky është një student i mirë .	He is a good (male) student.
(2) Kjo është një studente e mirë .	She is a good (female) student.
(3) Unë njoh një student të mirë .	I know a good (male) student.
(4) Unë njoh një studente të mirë .	I know a good (female) student.

In examples (1) and (2), the adjective modifies a nominative indefinite noun; in (3) and (4), it modifies an accusative indefinite noun. Write down the forms of the linking article when it modifies a singular indefinite noun:

	Singular	
	<i>Masculine</i>	<i>Feminine</i>
Nominative	_____	_____
Accusative	_____	_____

Let's consider now the corresponding plural forms:

(5) Këta janë studentë të mirë .	These are good (male) students.
(6) Këto janë studente të mira .	These are good (female) students.
(7) Unë njoh disa studentë të mirë .	I know some good (male) students.
(8) Unë njoh disa studente të mira .	I know some good (female) students.

Write down the forms for the linking article when a class 2 adjective modifies a plural indefinite noun:

	Plural	
	<i>Masculine</i>	<i>Feminine</i>
Nominative	_____	_____
Accusative	_____	_____

The following chart summarizes the forms we have studied so far. The accusative singular forms will be dealt with in Mësimi 9.

Linking articles when modifying a definite noun:

	Singular		Plural	
	<i>Masculine</i>	<i>Feminine</i>	<i>Masculine</i>	<i>Feminine</i>
Nominative	studenti i mirë	studentja e mirë	studentët e mirë	studentet e mira
Accusative	xxx	xxx	studentët e mirë	studentet e mira

Linking articles when modifying an indefinite noun:

	Singular		Plural	
	<i>Masculine</i>	<i>Feminine</i>	<i>Masculine</i>	<i>Feminine</i>
Nominative	(një) student i mirë	(një) studente e mirë	(disa) studentë të mirë	(disa) studente të mira
Accusative	(një) student të mirë	(një) studente të mirë	(disa) studentë të mirë	(disa) studente të mira

Observe that **mirë** is used with masculine singular and feminine singular as well as with masculine plural nouns, while **mira** is used with feminine plural nouns. That form of the adjective remains the same whether the adjective modifies a definite or an indefinite noun. As you can see in the charts above, the only element that changes is the linking article.

Before you start using class 2 adjectives productively, try to explain both the form of the linking article as well as the form of the adjective in the following examples from Dialogo 7.2:

Konkurrenca është shumë e fortë .	Competition is very strong.
Mësuesit e tyre janë shumë të kënaqur .	Their professors are very satisfied.
Ushtrimet janë shumë të vështira .	The exercises are very hard. ⁶
Ata po arrijnë rezultate shumë të mira .	They are achieving very good results.

Ata janë shumë **të gëzuar** që kanë rezultate **të larta**.
They are very happy that they have high scores.

Ekipet shqiptare janë **të suksesshme** në aktivitete **të rëndësishme** ballkanike dhe botërore.
The Albanian teams are successful in important Balkan and world activities (competitions).

Rezultatet **e larta** në aktivitetet kombëtare dhe ndërkombëtare janë shumë **të rëndësishme**.
High results (scores) in national and international activities (competitions) are very important.

§45 Some irregular class 2 adjectives in the plural

In §32 we saw that class 2 adjectives, without taking into account the linking article, typically have two forms: one for the feminine plural and another for both the masculine and feminine singular and the masculine plural:

djali i zgjuar	the intelligent boy
vajza e zgjuar	the intelligent girl
djemtë e zgjuar	the intelligent boys

6. Notice that **ushtrim** 'exercise' is masculine in the singular (**ushtrim** → **ushtrimi** 'the [masc.] exercise'). Why are we saying **të vështira** 'difficult (fem.)' here? If you cannot think of an answer fast, you may want to review §38.

vajzat e zgjuara the intelligent girls

i keq _____

i madh _____

i ri _____

i zi _____

Singular		Plural	
<i>Masculine</i>	<i>Feminine</i>	<i>Masculine</i>	<i>Feminine</i>
i keq	e keqe	e/të këqij	e/të këqija (bad)
i madh	e madhe	e/të mëdhenj	e/të mëdha (big)
i ri	e re	e/të rinj	e/të reja (new, young)
i vogël	e vogël	e/të vegjël	e/të vogla (small, young)
i zi	e zezë	e/të zinj	e/të zeza (black)

1. _____ Ajkuna po shikon televizor.
2. _____ Ajkuna po sheh një kronikë për një olimpiadë ballkanike.
3. _____ Olimpiada është në matematikë.
4. _____ Në olimpiadë ka dhe një ekip me nxënës shqiptarë.
5. _____ Ata studiojnë në shkolla publike dhe private.
6. _____ Mësuesit e tyre janë shumë të kënaqur.
7. _____ Konkurrenca është shumë e fortë, sepse në olimpiadë ka shumë nxënës të talentuar.
8. _____ Ata nuk studiojnë shumë, sepse ushtrimet janë shumë të lehta.
9. _____ Nxënësit janë shumë të gëzuar për rezultatet.
10. _____ Nxënësit shqiptarë kanë rezultate të mira në aktivitete të rëndësishme ballkanike dhe botërore.

USHTRIMI 7.7

Answer the following questions based on Dialogu 7.2. Provide as much information as you can.

1. Çfarë po bën Ajkuna?

2. Çfarë po japin lajmet?

3. Çfarë olimpiade është?

4. A ka nxënës shqiptarë në olimpiadë?

5. Si janë rezultatet e tyre në olimpiadë?

6. Çfarë thonë mësuesit e tyre?

7. Po vetë nxënësit?

8. A studiojnë shumë nxënësit?

9. A janë ata të gëzuar që kanë rezultate të larta?

10. Po në olimpiada botërore a janë të suksesshme ekipet shqiptare?

USHTRIMI 7.8

Complete the following sentences with the appropriate form of the adjective.

1. Nxënësit janë _____ (i mirë).
2. Rezultatet janë _____ (i lartë).
3. Ekipet shqiptare janë _____ (i suksesshëm).
4. Këto vajza _____ (i gëzuar) po flasin në telefon.
5. Këto aktivitete janë _____ (i rëndësishëm).
6. Studentët janë shumë _____ (i gëzuar).
7. Djemtë _____ (i ri) nuk janë në shtëpi.
8. Këto vajza _____ (i ri) po diskutojnë.
9. Mësueset janë _____ (i kënaqur) me nxënësit.
10. Mësuesit janë _____ (i kënaqur) me nxënësit.

USHTRIMI 7.9

Change the following sentences into the plural.

1. Qyteti është i madh dhe i bukur.

2. Djali është i madh.

3. Dita është e këndshme në pranverë.

4. Nata është e ngrohtë.

5. Ushtrimi është i gjatë.

6. Shtëpia është e qetë.

7. Mësimi është i vështirë.

8. Studentja është e talentuar.

9. Nxënësi është i mirë.

10. Libri është i bukur.

USHTRIMI 7.10

Complete the following sentences with the appropriate form of the words in parentheses. Then change those words into the plural. Finally, change the whole sentence into the plural form. Make all the necessary changes.

1. _____ (The small boy) tani shkon në shkollë.

2. _____ (The red notebook) është mbi tryezë.

3. _____ (The flower) është _____ (yellow); nuk është _____ (green).

4. _____ (The white book) është mbi tryezë.

5. A është _____ (expensive) apo _____ (cheap)
_____ (that dictionary)?
6. _____ (This beer) është _____ (cold), kurse ajo është
_____ (warm).
7. _____ (This suitcase) është _____ (light), ndërsa ajo atje është
_____ (heavy).
8. _____ (The new lesson) është _____ (easy).
9. _____ (This store) është _____ (open), kurse ai atje është
_____ (closed).
10. _____ (This magazine) është shumë _____ (expensive). _____ (This newspaper), nga ana tjetër (on the other hand), është
_____ (cheap).

LEXIMI 7.1

Tirana

Tirana është një qytet i madh dhe i bukur. Në Tiranë ka shumë ndërtesa të reja dhe të vjetra. Ndërtesat e reja janë të larta dhe moderne, kurse ndërtesat e vjetra janë kryesisht të ulëta dhe me ngjyra të forta.

Në ditët e sotme, Tirana është një qytet plot me hotele, restorante, bare dhe kafene. Tirana ka në qendër një shesh të madh dhe të bukur. Ky është sheshi 'Skënderbej'. Atje ndodhen Muzeu Historik Kombëtar, Pallati i Kulturës, Hotel 'Tirana', Xhamia e Ethem Beut, Kulla e Sahatit. Kulla e Sahatit është 35 metra e lartë. Kulla është e hapur për turistët. Nga kjo kullë, turistët shohin pamje shumë të bukura. Muzeu Historik Kombëtar është një muze shumë i rëndësishëm dhe me shumë objekte historike.

Në Tiranë ka disa kisha dhe xhami. Teatri i Operës dhe i Baletit, Teatri Kombëtar, Galeria e Arteve etj., janë qendra të rëndësishme kulturore. Në Tiranë ka universitete publike dhe private. Tirana ka një klimë të mirë. Dimri është i shkurtër dhe i butë. Temperaturat në dimër nuk janë shumë të ulëta. Kurse vera është e nxehtë dhe me temperatura të larta.

FJALOR

balét, -i, -e	ballet	óper/ë, -a, -a	opera
i,e bûtë	mild, soft, weak	Teátri i Óperës dhe	Opera and Ballet
etj. (e tjerë)	etc.	i Balétit	Theater
i,e hápur	open	pallát, -i, -e	palace (building)
historík, -e	historical	Palláti i Kultúrës	Palace of Culture
hotél, -i, -e	hotel	pámj/e, -a, -e	view
kísh/ë, -a, -a	church	plót	full
klím/ë, -a, -a	climate	plót me	full of
kultúr/ë, -a, -a	culture	qénd/ër, -ra, -ra	center
kulturór, -e	cultural	i sót/ëm, e -me	today's, of today
kúll/ë, -a, -a	tower	sáll/ë, -a, -a	lobby, auditorium
Kúlla e Sahátit	Tower Clock	shésh, -i, -e	square
i,e lártë	tall, high	shéshi 'Skënderbéj'	Skanderbeg Square
muzé, -u, -	museum	i,e úlët	low
Muzéu Historík	National History	universitét, -i, -e	university
Kombëtár	Museum	teát/ër, -ri, -ro	theater
ndërtës/ë, -a, -a	building	Teátri Kombëtár	National Theater
ndódhem	I am located	xhamí, -a, -	mosque
ndódhën	they are located	Xhamía e Ethém	Ethem Bej Mosque
ngjýr/ë, -a, -a	color	Béut	
objékt, -i, -e	object		

USHTRIMI 7.11

Indicate whether the following statements are true (T) or false (F) based on Leximi 7.1. When a statement is false, briefly explain why (in Albanian!).

1. _____ Tirana është një qytet i këndshëm.
2. _____ Tirana ka ndërtesa të reja dhe të vjetra, tradicionale dhe moderne.
3. _____ Ndërtesat janë me ngjyra të forta.
4. _____ Në Tiranë ka hotele dhe restorante.
5. _____ Sheshi 'Skënderbej' është një shesh i madh dhe i bukur.
6. _____ Kulla e Sahatit është 25 metra e lartë.
7. _____ Kulla e Sahatit është e hapur për turistët.
8. _____ Një muze shumë i rëndësishëm është Muzeu Historik Kombëtar.
9. _____ Teatri i Operës dhe i Baletit është qendër e rëndësishme kulturore.
10. _____ Tirana ka klimë të mirë.

USHTRIMI 7.12

Answer the following questions based on Leximi 7.1.

1. Si është Tirana?

2. Çfarë ka në Tiranë?

3. Si janë ndërtesat e reja?

4. Po ndërtesat e vjetra?

5. Si është Tirana në ditët e sotme?

6. Ç'objekte ndodhen në shesh?

7. Sa e lartë është Kulla e Sahatit?

8. A është e hapur për turistët?

9. Cilat janë qendra të rëndësishme kulturore?

10. Si është klima në Tiranë? Si janë temperaturat në dimër, po në verë?

USHTRIMI 7.13

Complete the following text with the appropriate form of the adjective or expressions in parentheses.

Tirana është një qytet _____ (big) dhe _____ (beautiful). Në Tiranë ka shumë ndërtesa _____ (new) dhe _____ (old). Ndërtesat _____ (new) janë _____ (tall, high) dhe _____ (modern), kurse ndërtesat _____ (old) janë kryesisht _____ (low) dhe me ngjyra _____ (strong).

Në ditët _____ (of today's, these days), Tirana është një qytet plot me hotele, restorante, bare dhe kafene. Tirana ka në qendër një shesh _____ (big) dhe _____ (beautiful). Ky është sheshi 'Skënderbej'. Atje ndodhen Muzeu Historik Kombëtar, Pallati i Kulturës, Hotel 'Tirana', Xhamia e Ethem Beut, Kulla e Sahatit. Kulla e Sahatit është 35 metra _____ (tall). Kulla është _____ (open) për turistët. Nga kjo kullë turistët shohin pamje shumë _____ (beautiful). Muzeu Historik Kombëtar është një muze shumë _____ (important) dhe me shumë objekte _____ (historical).

Në Tiranë ka disa kisha dhe xhami. Teatri i Operës dhe i Baletit, Teatri _____ (National), Galeria e Arteve etj. janë qendra _____ (important, cultural). Në Tiranë

ka universitete _____ (public) dhe _____ (private). Tirana ka klimë _____ (good). Dimri është _____ (short) dhe _____ (mild). Temperaturat në dimër nuk janë shumë _____ (low). Kurse vera është _____ (hot) dhe me temperatura _____ (high).

USHTRIMI 7.14

Create dialogues for the following situations.

1. Imagine you are an inhabitant of Tirana. A classmate will play the role of a tourist. Using the information given in the reading, the tourist will ask you for information about Tirana.
2. You are with some friends in Tirana. Describe your city to them.
3. You are a student, and you have met an Albanian friend who is studying English. Each of you describes your teacher. Then ask each other questions about the activities you do in class. Say what you like and don't like about your classes.

INFORMACIONE KULTURORE

- The city of Tirana was founded in 1614. Tirana became the capital of Albania in 1920. Recent archaeological findings have discovered that Tirana might have been settled at the beginning of the first or second century A.D.

National History Museum, Tirana (photo: Albes Fusha)

- The Mosque of Ethem Bej (Xhamia e Ethem Beut) was built in 1821.
- Tirana's Clock Tower (Kulla e Sahatit) was built in 1830.
- The Orthodox Church of Saint Prokop (Kisha e Shën Prokopit) was built in 1780.
- The Catholic Church of Saint Mary (Kisha e Shën Mërisë) was built in 1865.
- Twelve kilometers from Tirana is the Fortress of Petrela (Kalaja e Petrelës), which dates back to the fourth century B.C.
- The ministry buildings in the center of Tirana, the National Bank, the City Hall, and the Palace of Brigades (the former residence of the king of Albania) were designed by Italian architects.
- Tirana's main boulevard, Martyrs of the Nation (Dëshmorët e Kombit), was built in 1930. In honor of the king of Albania, Ahmet Zogu, it was then called Zogu I. After the Communists came into power in 1945, the street was renamed Dëshmorët e Kombit.
- Tirana is located thirty-five kilometers east of the Adriatic Sea (Deti Adriatik, or Adriatiku) and twenty-five kilometers west of Dajti Mountain (Mali i Dajtit).

MËSIMI 8

Në dyqan

At the store

In this lesson you will learn:

- about food
- about groceries
- how to go grocery shopping

You will learn the following grammatical points:

- class 2 verbs: **mbyll** 'to close', **përgatis** 'to prepare', **dal** 'to go out', **marr** 'to take', and so on
- the subjunctive and future indicative

DIALOGU 8.1: NË TELEFON

Eanda: Alo, Bojken, ku je?

Bojkeni: Tani po dal nga zyra. Po ti, Eanda, ku je?

Eanda: Jam në shtëpi. Po gatuaj për darkë, por kam nevojë për disa gjëra.

Bojkeni: Për çfarë ke nevojë?

Eanda: Po përgatis një byrek dhe një ëmbëlsirë me mjaltë dhe me arra, por nuk kam shumë miell.

Bojkeni: Sa kilogramë miell do?

Eanda: Dua dy kilogramë miell.

Bojkeni: Po arra, a ke?

Eanda: As arra nuk kam shumë. Nuk besoj se mjaftojnë.

Bojkeni: Mirë. Po shkoj në dyqan. Dyqanet mbyllin për një orë. Kam kohë. Po tjetër, çfarë do?

Eanda: Merr dy kilogramë sheqer, dy pako kafe dhe një kuti kakao.

Bojkeni: Mirë. Po çaj, a kemi në shtëpi?

Eanda: Nuk e di. Po shoh njëherë në bufe.

Bojkeni: Mirë. Po pres në telefon.

Eanda: Bojken, kemi disa kuti me çaj.

Bojkeni: Mirë. Në qoftë se kemi çaj, nuk po marr. Po marr dy pako makarona dhe dy kilogramë oriz. Si thua?

Eanda: Shumë mirë po bën. Merr makarona 'Barilla', sepse ato janë makaronat më të mira.

Bojkeni: Po vaj, a kemi?

Eanda: Kemi vetëm vaj vegjetal, kurse vaj ulliri nuk kemi.

Bojken: Atëherë, po marr dy litra vaj ulliri. Tjetër?

Eanda: Merr një pako kripë dhe piper të zi.

Bojkeni: Po rigon, do?

Eanda: Jo, rigon kemi.

Bojkeni: Eanda, po marr dhe gjalpë, reçel dhe çokollata. Si thua?

Eanda: Shumë mirë. Por merr gjalpë me kripë, sepse ai është gjalpi më i mirë.

Bojkeni: Mirë. Po pyes nëse ka.

Eanda: Nëse ke mundësi merr dhe 300 gramë bajame, 200 gramë lajthi dhe 500 gramë kikirikë.

Bojkeni: Në rregull. Po marr edhe një bukë dhe po paguaj tani.

Eanda: Merr një bukë të zezë, sepse është më e mirë se buka e bardhë.

Eanda: Mirë.

FJALOR

Remember that the vocabulary lists also include the new words introduced in the exercises following the respective grammar section.

árr/ë, -a, -a	nut, walnut	mas	to measure
as	neither, not even	mbyll	to close
bajám/e, -ja, -e	almond	Merr!	Take! (imperative form)
besój	to believe	míell, -i, -ra	flour
besój se	I believe that	i,e mírë	good
bufé, -ja, -	cupboard	më i/e mírë	better
búk/ë, -a, -ë	bread	mjaftój	to be sufficient
byrék, -u, -ë	pie	i mjaftúesh/ëm,	sufficient
çáj, -i	tea	e -me	
çokollát/ë, -a, -a	chocolate	mjált/ë, -i	honey
dal	to go out, leave	mundésí, -a, -	possibility, opportunity
dál nga	to leave from	ndónjë	any
dárk/ë, -a, -a	dinner	ndónjë gjë	anything
dyqán, -i, -e	store, shop	nevój/ë, -a, -a	need
ëmbëlsír/ë, -a, -a	dessert, sweet	kám nevójë	to have the need
frík/ë, -a, -ë	fear, dread	në qóftë se	if
gjë, -ja, -ra	thing	nëse	if
káf/e, -ja, -e	coffee	njëhéré	first, once
kakáo, -ja	cocoa	oríz, -i	rice
kikirík, -u, -ë	peanut	páko, -ja, -	package, parcel
kilogram, -i, -ë	kilogram	një páko káfe	a package of coffee
kóh/ë, -a, -ë	time	përgatís	to prepare
kám kóhë	to have time	pipér, -i	pepper
krip/ë, -a, -ëra	salt	pipér i zi	black pepper
lajthí, -a, -	hazelnut	pres	to wait, cut
lít/ër, -ri, -ra	liter	rigón, -i	oregano
makaróna, -t	pasta	sheqér, -i	sugar
běj makaróna	to prepare pasta	telefonát/ë, -a, -a	phone call

tjëtër	other, something else	ushqím, -i, -e	food
e/të tjéra	other (fem. pl.)	váj, -i	oil
e/të tjerë	other (masc. pl.)	váj ullíri	olive oil
ullí, -ri, -nj	olive	váj vegjetál	vegetable oil

GRAMATIKË

§46 Class 2 verbs

In §6 we saw that verbs that end in a consonant belong to class 2 verbs. In Dialogu 8.1 you encountered the verbs **mbyll** ‘to close’ and **marr** ‘to take’, both of which are class 2 verbs:

Dyqanet **mbyllin** pë r një orë.

The shops close in one hour.

Po **marr** edhe gjalpë.

I am taking (buying) butter also.

The following chart shows the conjugation in the present indicative for the verbs **mbyll** ‘to close’ and **hap** ‘to open’:

	mbyll	hap
unë	mbyll	hap
ti	mbyll	hap
ai, ajo	mbyll	hap
ne	mbyllim	hapim
ju	mbyllni	hapni
ata, ato	mbyllin	hapin

Notice that class 2 verbs take no ending in the singular forms. In §6 you learned the conjugation for the verb **flas** ‘to speak’, which is also a class 2 verb.

Complete the following chart with the forms of the present indicative of **flas**:

unë	_____
ti	_____
ai, ajo	_____
ne	_____
ju	_____
ata, ato	_____

How does **flas**, which is a class 2 verb, differ from **mbyll** and **hap**?

The verb **flas** has two peculiarities that make it different from most class 2 verbs: (a) its conjugation includes three different vowels, and (b) the -s changes to -t in the second- and third-person singular.

In Dialogu 8.1 you saw two more verbs that function like **flas** with regard to the different vowels: the verbs **dal** ‘to go out’ and **marr** ‘to take’. Here are their present indicative forms:

	flas	dal	marr
unë	flas	dal	marr
ti	flet	del	merr
ai, ajo	flet	del	merr
ne	flasim	dalim	marrim
ju	flisni	dilni	merrni
ata, ato	flasin	dalin	marrin

Notice the stem change in the forms **ti**, **ai/ajo** (the **a** of the first-person singular changes to **e**), and **ju** (the **a** changes to **i** or **e**).

In Dialogu 8.1 you also encountered the verb **përgatis** ‘to prepare’:

Po **përgatis** një ëmbëlsirë me mjaltë dhe arra.
I am preparing a dessert with honey and nuts.

Verbs like **përgatis** ‘to prepare’ are also considered class 2 verbs since they end in a consonant. However, just like the verb **flas**, the **-s** changes to **-t** in the second- and third-person singular.

Other verbs like **përgatis** are **pres** ‘to wait’, **shëtis** ‘to walk’, and **shes** ‘to sell’:

	përgatis	pres	shëtis	shes
unë	përgatis	pres	shëtis	shes
ti	përgatit	pret	shëtit	shet
ai, ajo	përgatit	pret	shëtit	shet
ne	përgatisim	presim	shëtisim	shesim
ju	përgatitni	pritni	shëtitni	shitni ¹
ata, ato	përgatisin	presin	shëtisin	shesin

Some verbs that end in **-s**, like **përgatis** ‘to prepare’ and **mas** ‘to weigh’, take **-s-** with the persons **unë**, **ne**, **ju**, and **ata/ato**. However, they can also be conjugated with a **-t** throughout the whole paradigm:

	përgatis	përgatit	mas	mat
unë	përgatis	përgatit	mas	mat
ti	përgatit	përgatit	mat	mat
ai, ajo	përgatit	përgatit	mat	mat
ne	përgatisim	përgatitim	masim	matim
ju	përgatisni	përgatitni	masni	matni
ata, ato	përgatisin	përgatitin	masin	matin

§47 Superlative constructions

In Dialogu 8.1 you encountered the following structures:

Ato janë makaronat **më** të mira.
That is the best pasta.

1. You will also hear **përgatisni**, **prisni**, **shëtisni**, **shisni**, as the **s** generalizes in the plural form.

Por merr gjalpë me kripë, sepse ai është gjalpi **më** i mirë.
But take salted butter, because that is the best butter.

These constructions are called relative superlatives. In English, the superlative is formed in two ways: add ‘-est’ to the end of the adjective, or add ‘the most’ in front of the adjective:

big → biggest
beautiful → the most beautiful

These constructions indicate that there is no other element within a group that has the quality being expressed by the adjective.

In Albanian, the superlative structure is formed by putting the adverb **më** ‘most’ in front of the adjective. Unlike the adjective and the linking article, which agree with the noun, the adverb **më** remains invariable. This applies to both class 1 and class 2 adjectives:

libri interesant	the interesting book
libri më interesant	the most interesting book
vajza e zgjuar	the smart girl
vajza më e zgjuar	the smartest girl

Be careful when you make the superlative of a plural definite noun. Since the linking article is no longer adjacent to the definite noun (it is now separated by the adverb **më** ‘most’), the linking article must change from **e** to **të** (see §42).

vajzat e zgjuara	the smart girls
vajzat më të zgjuara	the smartest girls

Më ‘most’ can also be used with adverbs in a superlative construction. Notice the use of the preposition **nga** ‘from, among’ with superlative constructions:

Unë flas **shpejt**.
I speak fast.

Unë flas shpejt, por Gëzimi flet **më shpejt** nga të gjithë.
I speak fast, but Gëzim speaks the fastest of all.

Dona flet italisht **mirë**.
Dona speaks Italian well.

Elona flet **më mirë** nga të gjithë.
Elona speaks the best of all.

There is a second type of superlative, called the absolute superlative. It is formed with the help of adverbs like **absolutisht** ‘absolutely’, **fort** ‘very’, **jashtëzakonisht** ‘extremely’, **shumë** ‘very’, and **tepër** ‘extremely’. This construction, just like the relative superlative, is used with class 1 and 2 adjectives as well as with adverbs.

Ky libër është absolutisht interesant !	This book is absolutely interesting!
Gëzimi flet jashtëzakonisht shpejt !	Gëzim speaks extremely fast!

Ky roman është **tepër i gjatë**.
Butrinti është **fort i bukur**.

This novel is very long.
Butrint is very beautiful.

§48 Comparative constructions

In Dialogu 8.1 you encountered the following structure:

Merr një bukë të zezë, sepse është **më e mirë se** buka e bardhë.
Take black bread (corn bread), because it is better than (the) white bread.

In English, we use ‘-er than’ or ‘more than’ to compare qualities. In Albanian, we use **më . . . se/sesa** ‘more than’ to express a higher degree:²

Gëzimi është më i zgjuar se Artani.	Gëzim is smarter than Artan.
Këto ushtrime janë më të lehta sesa ato.	These exercises are easier than those.
Kjo ndërtesë është më e lartë se ajo.	This building is taller than that (one).
Vëllai im është më i gjatë se(sa) unë.	My brother is taller than I.

The same construction can be used with adverbs:

Qeni vrapon më shpejt se macja.	The dog runs faster than the cat.
Unë punoj më shumë se vëllai im.	I work more than my brother.
Unë mësoj më pak se ti.	I study less than you.

To express an equal degree of quality for both adjectives and adverbs, use **aq . . . sa (edhe)** ‘as . . . as’. Notice that the particle **po** may also optionally appear in front of the comparative:

Gëzimi është (po) aq i zgjuar sa Artani.	Gëzim is as smart as Artan.
Ky mësim është (po) aq i vështirë sa ai.	This lesson is as hard as that (one).
Unë flas (po) aq shpejt sa edhe ti.	I speak as fast as you.

USHTRIMI 8.1

Indicate whether the following statements are true (T) or false (F) based on Dialogu 8.1.

1. ____ Bojkeni po del nga zyra, kurse Eanda është në shtëpi.
2. ____ Dyqanet mbyllin për dy orë.
3. ____ Eanda po përgatit një ëmbëlsirë me lajthi dhe bajame.
4. ____ Eanda ka nevojë për arra dhe mjaltë.
5. ____ Dyqanet mbyllin për tri orë.
6. ____ Bojkeni shkon në dyqan dhe blen kikirikë.
7. ____ Ai blen dy pako kafe dhe një pako kakao.
8. ____ Ata nuk kanë çaj në shtëpi.
9. ____ Bojkeni blen dhe një pako makarona dhe një kilogram oriz.
10. ____ Ai blen kripë dhe një litër vaj.

2. **Se** and **sesa** ‘than’ are interchangeable.

USHTRIMI 8.2

Answer the following questions based on Dialogu 8.1.

1. Ku është Bojkeni?

2. Po Eanda, ku është?

3. Për çfarë ka nevojë Eanda?

4. Çfarë po përgatit Eanda?

5. Ku shkon Bojkeni?

6. Sa kilogramë miell do Eanda?

7. Çfarë blen ai në dyqan?

8. A blen ai kafe dhe kakao?

9. A blen ai vaj?

10. A kanë ata çaj në shtëpi?

USHTRIMI 8.3

Complete the following sentences with the appropriate form of the verbs given in parentheses.

1. Kush po (hap) _____ dritaret? Unë po _____ (hap) dritaret.
2. Çfarë po _____ (përgatis) ju? Ne po _____ (përgatis) një ëmbëlsirë. Po ata, çfarë po _____ (përgatis)?
3. Ku po _____ (shëtis) ju? Ne po _____ (shëtis) në qytet.
4. Kush po _____ (mbyll) dyert? Djali po _____ (mbyll) dyert.
5. Çfarë po _____ (mas) ju? Ne po _____ (mas) një shtëpi.
6. Në çfarë ore _____ (dal) ata nga zyra? Ata _____ (dal) në orën 17:00. Po ju, kur _____ (dal)? Ne _____ (dal) për një orë.
7. Ti po _____ (marr) një shoqe në telefon.
8. Unë po _____ (marr) një kilogram arra në dyqan.
9. Ju po _____ (dal) nga shtëpia dhe po shkoni në zyrë.
10. Kush po _____ (marr) në telefon? Një shok po _____ (marr) në telefon.

USHTRIMI 8.4

Make comparative or superlative constructions as required. Pay attention to the agreement with the adjective.

(mace, qen, i vogël)

Macja është **më e vogël** se qeni.

(kjo, vajzë e bukur, të gjitha)

Kjo është vajza **më e bukur** nga të gjitha.

1. gjysh, gjyshe, i sëmurë
2. kjo zyrë, dhoma ime, i madh
3. kjo fotografi, ajo, i bukur
4. Gëzim, vëllai i tij, i gjatë
5. kjo kafe, ajo, i keq
6. ky, mësim i lehtë, ai
7. Dona dhe Besa, Sokol, i zënë
8. Artan, djalë i lumtur, të gjithë
9. shtëpia ime, shtëpia jote, i ri
10. këto valixhe, ato, i rëndë

DIALOGU 8.2: NË DYQAN

Shitësja: Mirëdita! Çfarë dëshironi?

Ana: Mirëdita! Dua të blej dy kilogramë domate. A keni?

Shitësja: Po. Kemi domate shumë të mira. Mund të zgjidhni këtu.

Ana: Po specatë të kuq, a keni?

Shitësja: Po, kemi specatë të kuq dhe specatë jeshile.

Ana: Mund të peshoni dy kilogramë specatë të kuq?

Shitësja: Patjetër. Po tjetër, çfarë dëshironi?

Ana: Dua të blej një kilogram qepë të bardha dhe dy kilogramë tranguj.

Shitësja: Kemi qepë të mira dhe tranguj të freskët.

Ana: Duhet të blej dhe 200 gramë hudhra. A keni?

Shitësja: Po. Ja, ku janë. Ndonjë gjë tjetër?

Ana: Edhe një kilogram patëllxhan dhe dy kilogramë patate.

Shitësja: Patjetër. Kemi patate të reja.

Ana: Po bizelet, si janë?

Shitësja: Bizelet janë shumë të freskëta. Do të merrni?

Ana: Mirë. Po marr një kilogram bizele. Po të jetë e freskët, po marr edhe një kilogram sallatë jeshile.

Shitësja: Po, sallata jeshile është shumë e freskët. Po fruta do të merrni?

Ana: Do të marr dy kilogramë qershi, po të jenë të ëmbla. Pres të vijë vajza sot nga pushimet dhe dua të përgatis një ëmbëlsirë të mirë me qershi.

Shitësja: Qershitë janë shumë të ëmbla. Po të doni, mund të provoni një kokërr.

Ana: Mirë. Po pëshkët si janë?

Shitësja: Pjeshkët janë shumë të mira.

Ana: Po kajsí, a keni?

Shitësja: Jo. Kajsí nuk kemi.

Ana: Po pjepra dhe shalqinj, a keni?

Shitësja: Po, kemi.

Ana: Atëherë, po marr një shalqi dhe dy pjepra të vegjël. Po dardhat si janë?

Shitësja: Janë pak të forta, por janë shumë të shijshme.

Ana: Mirë. Po marr një kilogram dardha dhe një kilogram mollë të kuqe. Sa kushtojnë të gjitha?

Shitësja: 2020 lekë.

FJALOR

bizél/e, -ja, -e	bean, pea	patjëtër	certainly, definitely
dárdh/ë, -a, -a	pear	períme, -t	vegetables ³
dëgjój	to listen	peshój	to weigh
do të	will (future marker)	pjép/ër, -ri, -ra	honeydew melon
domát/e, -ja, -e	tomato	pjeshk/ë, -a, -e	peach
i,e ëmbël	sweet	problém, -i, -e	problem
i,e fórtë	strong, hard	provój	to try
frút/ë, -a, -a	fruit	qép/ë, -a, -ë	onion
gjéj	to find	qershí, -a, -	cherry
húdh/ër, -ra, -ra	garlic	sallát/ë, -a, -a	salad
jeshíl, -e	green	sallátë jeshíle	green salad
kajsí, -a, -	apricot	spéc, -i, -a	pepper
kilogram, -i, -ë	kilogram	shalqí, -ri, -nj	watermelon
kók/ërr, -rra, -rra	piece, unit (of fruit)	i shíjsh/ëm, e -me	delicious, tasty
kushtój	to cost	të	subjunctive marker
Sa kushtojnë të gjitha?	How much for everything?	tjëtër	other, else, something else
móll/ë, -a, -ë	apple	trángu/ll, -lli, -j	cucumber
patát/e, -ja, -e	potato	zgjedh	to choose ⁴
patëllxhán, -i, -ë	eggplant		

GRAMATIKË

§49 The present subjunctive

Consider the following examples from Dialogu 8.2:

Dua të blej dy kilogramë domate.

I want to buy two kilograms of tomatoes.

3. Also **zarzavat/e, -ja, -e** 'vegetables'.

4. Notice the present indicative for **zgjedh** 'to choose': zgjedh, zgjedh, zgjedh, zgjedhim, zgjidhni, zgjedhin.

Mund **të zgjidhni** këtu.

You can choose here.

Mund **të peshoni** dy kilogramë specë të kuqe?

Can you weigh two kilograms of red peppers?

Duhet **të blej** dhe 200 gramë hudhra.

I must buy 200 grams of garlic.

Pres **të vijë** vajza sot nga pushimet.

I am waiting for my daughter to come back from the holidays.

As you can see in the translations above, in English, we use an infinitive after the conjugated forms of the verb ‘to want’: “I want to buy,” for example. Standard Albanian has no infinitive (see §6, §12); instead, we use a subjunctive form that agrees with the subject of the main verb. The subjunctive is formed by using the subjunctive particle **të** followed by the subjunctive form of the verb. The present subjunctive forms are very straightforward. The following chart contains the forms for class 1 verbs (e.g., **punoj** ‘to work’) and class 2 verbs (e.g., **dal** ‘to leave’). Both the present indicative and the present subjunctive forms are given so that you can compare the forms:

	Indicative	Subjunctive	Indicative	Subjunctive
unë	punoj	të punoj	dal	të dal
ti	punon	të punosh	del	të dalësh
ai, ajo	punon	të punojë	del	të dalë
ne	punojmë	të punojmë	dalim	të dalim
ju	punoni	të punoni	dilni	të dilni
ata, ato	punojnë	të punojnë	dalin	të dalin

As you can see, all subjunctive forms are formed with the help of the subjunctive particle **të**. Most persons are the same in the indicative and in the subjunctive. However, two forms differ.

What persons change form?

In what verb class does the change occur?

How do we form the present subjunctive forms if the verb ends in:

	-oj	a consonant (class 2 verb)
ti	_____	_____
ai, ajo	_____	_____

Notice that the verb **dal** changes to **del** and **dilni** in the present indicative. Which of the three forms serves as the base for the present subjunctive to derive the forms of **ti** and **ai/ajo**?

For verbs that undergo a change of stem, we take the form of the first-person singular as the base for the subjunctive and add **-ësh** (for the **ti** form) or **-(j)ë** (for the **ai/ajo** form).

The verbs **jam** ‘to be’ and **kam** ‘to have’ are irregular in the present subjunctive. Both verbs take similar forms, as you can see in the chart below:

	Indicative	Subjunctive	Indicative	Subjunctive
unë	jam	të jem	kam	të kem
ti	je	të jesh	ke	të kesh
ai, ajo	është	të jetë	ka	të ketë
ne	jemi	të jemi	kemi	të kemi
ju	jeni	të jeni	keni	të keni
ata, ato	janë	të jenë	kanë	të kenë

The verbs **dua** ‘to want’ and **them** ‘to say’ are also irregular since they don’t take the first-person singular as the base to form the second- and third-person singular in the present subjunctive:

	Indicative	Subjunctive	Indicative	Subjunctive
unë	dua	të dua	them	të them
ti	do	të duash	thua	të thuash
ai, ajo	do	të dojë	thotë	të thotë
ne	duam	të duam	themi	të themi
ju	doni	të doni	thoni	të thoni
ata, ato	duan	të duan	thonë	të thonë

§50 The modal verbs **duhet** ‘must’ and **mund** ‘can’ and the present subjunctive

English modal verbs like ‘will’, ‘can’, ‘must’, and so on, are typically followed by the root infinitive of a verb (i.e., the infinitive without the particle ‘to’), so we say “I will eat,” “I can go,” “she must go,” and so on. We saw before that Standard Albanian does not have infinitives; therefore, it also lacks root infinitives. Thus, a subjunctive fulfills the function of the root infinitive, as you can see in the following examples from Dialogu 8.2:

Duhet të blej dhe 200 gramë hudhra.	I must also buy 200 grams of garlic.
Mund të zgjidhni këtu.	You can choose here.

Just like in English, these modal verbs are not conjugated; that is, they keep the same form in all the different persons. Notice that in Albanian, the subjunctive verb, which obligatorily follows the modal, agrees with the main subject:

Unë duhet të zgjedh.	I must choose.
Ti duhet të zgjedhësh.	You must choose.
Ai duhet të zgjedhë.	She must choose.
Ajo duhet të zgjedhë.	She must choose.
Ne mund të zgjedhim.	We can choose.
Ju mund të zgjidhni.	You can choose.
Ata mund të zgjedhin.	They can choose.
Ato mund të zgjedhin.	They can choose.

To negate the sentences with a modal verb, simply add the word **nuk** ‘not’ in front of the modal:

Unë **nuk mund të shkoj** atje.
Ne **nuk duhet të shkojmë** atje.

I cannot go there.
We must not go there.

§51 Other basic constructions that require the present subjunctive

1. The verbs **filloj** ‘to start’ and **vazhdoj** ‘to continue’ are typically followed by the subjunctive. Notice that, unlike the modal verbs **duhet** ‘must’ and **mund** ‘can’, which remain invariable (see §50), these verbs are fully conjugated, similar to what we observed with the verb **dua** ‘to want’ in §49:

Ai po fillon **të studiojë**.
Po vazhdojmë **të këndojmë**.

He is starting to study.
We continue to sing.

2. With impersonal constructions like **është mirë** ‘it’s good’, **është më mire** ‘it’s better’, **është keq** ‘it’s bad’, **është e vështirë** ‘it’s difficult’, and **është e nevojshme** ‘it’s necessary’, we typically find the subjunctive:

Është mirë të pushosh.
Nuk është keq të pushosh pak.
Është e rëndësishme të mësoni çdo ditë.
Është e nevojshme të flasësh shqip.

It’s good (for you) to relax.
It is not bad if you rest a little bit.
It’s important (for you) to study every day.⁵
It’s necessary (for you) to speak Albanian.

To negate a subjunctive, use **mos** ‘not’ after the subjunctive marker **të**:

Është më mirë të mos shkojmë në teatër sot.
It’s better that we not go to the theater today.
Është e vështirë të mos thuash asgjë.
It’s difficult for you not to say anything.

3. To express a purpose, we usually use the conjunction **që** ‘in order to’. As it is in English, this conjunction is optional, especially in spoken Albanian:

Po shkoj në dyqan (**që**) **të blej** patate.
I’m going to the store (in order) to buy potatoes.

A more formal conjunction to express purpose is **me qëllim që** ‘in order to, so as to’:

Po mësoj shqip **me qëllim që** të shkoj në Shqipëri.
I’m studying Albanian in order to go to Albania.

4. The subjunctive typically follows some temporal conjunctions when the event or state described by the verb has not taken place yet. Some of these temporal conjunctions are **kur** ‘when’, **para se** ‘before’, **pasi** ‘after’, **sapo** ‘as soon as’, and **derisa** ‘until’:

Po vij, **kur të telefonosh** ti.
I’m coming when you telephone.
Po vij, **para se të shkosh** ti atje.
I’m coming before you go there.

5. In general, when we use an impersonal expression with an adjective, we use the feminine form of the adjective.

Po shkoj, **pasi të mbaroj** detyrat.
I'm going after I finish the homework.

Duhet të kërkosh, **derisa të gjesh** atë që do.
You must look until you find what you want.

Ajo do të dalë me shokët, **sapo të mbarojë** detyrat.
She's going out with her friends as soon as she finishes her homework.

Notice that in the examples above the temporal clause (i.e., the clause that starts with the temporal conjunction) follows the main clause. In written Albanian, these two clauses are typically separated by a comma. The temporal clause may also precede the main clause. Again, a comma is needed to separate the two clauses:

Sapo të mbarojë detyrat, ajo do të dalë me shokët.
When she finishes her homework, she will go out with her friends.

In all the examples above, the action or state expressed by the temporal verb has not taken place. If it usually takes place, then the present indicative rather than the present subjunctive should be used:

Ajo del shpesh me shokët, **sapo mbaron** detyrat.
She often goes out with friends as soon as she finishes her homework.

Compare the previous example with the following example:

Ajo do të dalë me shokët, **sapo të mbarojë** detyrat.
She will go out with her friends as soon as she finishes her homework.

§52 The future indicative

The future tense is formed by adding the particle **do** in front of the subjunctive form of the verb:⁶

	punoj 'to work'	dal 'to leave'
unë	do të punoj	do të dal
ti	do të punosh	do të dalësh
ai, ajo	do të punojë	do të dalë
ne	do të punojmë	do të dalim
ju	do të punoni	do të dilni
ata, ato	do të punojnë	do të dalin

To form the negative of a future form, use **nuk** 'not' in front of the future marker:

Nesër **nuk do të punoj**. I will not work tomorrow.
Ne **nuk do të vijmë nesër**. We will not come tomorrow.

6. The future particle **do** was originally the form of the second/third person of the verb **dua** 'to want' in the present indicative, which has grammaticalized as a future marker in Albanian. The same is observed in English (and in many other languages), where the modal verb 'will', which we use to form the future tense, also comes from an original verb that means 'to want'.

Some typical future time expressions are the following:

javën e ardhshme	next week
këtë javë	this week
këtë vit	this year
muajin e ardhshëm	next month
muajin që vjen	next month, the coming month
nesër	tomorrow
pasnesër	the day after tomorrow
sivjet	this year
sot	today
të hënë, të martën, . . .	(next/on) Monday, Tuesday, . . .
vitin e ardhshëm	next year
vitin që vjen	next year

USHTRIMI 8.5

Indicate whether the following statements are true (T) or false (F) based on Dialogu 8.2.

1. ____ Ana do të blejë dy kilogramë domate.
2. ____ Në dyqan ka domate shumë të mira.
3. ____ Në dyqan nuk ka speca të kuq.
4. ____ Ana do të blejë një kilogram qepë të bardha.
5. ____ Bizelet nuk janë shumë të freskëta.
6. ____ Ana blen një kilogram bizele.
7. ____ Qershitë janë të ëmbla.
8. ____ Pjeshkët janë shumë të mira.
9. ____ Në dyqan nuk ka kajsi.
10. ____ Ana merr një kilogram dardha dhe një kilogram mollë të kuqe.

USHTRIMI 8.6

Answer the following questions based on Dialogu 8.2.

1. Çfarë do të blejë Ana?

2. Si janë domatet?

3. A ka speca të kuq në dyqan?

4. Çfarë blen tjetër Ana?

5. Si janë bizelet?

6. Po fruta, a blen Ana?

7. Po qershitë, si janë?

8. A ka kajsi në dyqan?

9. Si janë dardhat?

10. A blen mollë Ana?

USHTRIMI 8.7

Complete the following sentences with the correct form of the verb in parentheses.

1. Ato po shkojnë që të _____ (blej) fruta.
2. Ti duhet të _____ (flas) me shokët që të _____ (ata, vij) sonte në koncert.
3. Ne po presim që të _____ (takoj) mësueset dhe të _____ (bisedoj) për detyrat.
4. Ti duhet të _____ (shkoj) në disa dyqane, derisa të _____ (gjej) atë që dëshiron.
5. Është mirë të _____ (flas, ne) bashkë për këto probleme.
6. Është e nevojshme që të _____ (dëgjoj, ju) edhe studentët, para se të _____ (jap, ju) rezultatet.
7. Ti duhet të _____ (dal) nga zyra, sepse këtu ne nuk mund të _____ (bisedoj).
8. Kur të _____ (vij) nëna, po vij dhe unë.
9. Flasim kur ju të _____ (shkoj) atje.
10. Po fillojnë të _____ (dal) shumë probleme.

LEXIMI 8.1

Këshilla për një dietë të shëndetshme

Një dietë e shëndetshme dhe e rregullt është shumë e rëndësishme për njerëzit. Frutat, perimet e freskëta dhe drithërat duhet të jenë çdo ditë në tryezë. Njerëzit e shëndetshëm duhet të konsumojnë katër deri në gjashtë gota ujë në ditë. Mjekët thonë se një dietë e mirë duhet të ketë vitamina dhe kripëra minerale që janë shumë të nevojshme.

Në dimër, mjekët këshillojnë që të përdorim sa më shumë perime dhe fruta të freskëta që kanë vitamina A dhe C, si: mandarina, kivi, spinaqi, kungulli dhe karota. Duhet të konsumojmë dhe produkte që kanë vitaminë E si: gruri, bajamet, arrat, patatet dhe lajthitë.

Në verë është mirë të konsumojmë shumë perime dhe fruta, sepse kanë ujë. Zgjedhje e mirë janë frutat e freskëta, si shalqiri dhe pjepri, perimet si domatet, sallata jeshile dhe brokoli.

Në situata stresi mjekët këshillojnë një dietë me bukë, makarona, oriz, sallatë jeshile, qepë, djathë, kos, vezë dhe qumësht. Frutat e ëmbla dhe mjalti ndihmojnë që të Jemi të qetë.

Në këto situata është mirë të mos përdorim kafe, çaj, kakao apo çokollata. Edhe ushqime pikante me piper apo me shumë kripë, si dhe alkooli janë shumë të dëmshme.

FJALOR

alkoól, -i	alcohol	mandarín/ë, -a, -a	tangerine
brókoli	broccoli	minerál, -e	mineral
i dëmsh/ëm, e -me	harmful	ndihmój	to help
diét/ë, -a, -a	diet	períme (pl.)	vegetables
dríth/ë, -i, -ëra	grain, cereal	përdór	to use
gót/ë, -a, -a	glass	pikánt, -e	spicy
një gótë ujë	a glass of water	qúmësht, -i	milk
grúr/ë, -i	corn, wheat	i,e rrégullt	regular
karót/ë, -a, -a	carrot	sa më shúmë	as much as possible
këshillój	to advise	situát/ë, -a, -a	situation, condition
këshíll/ë, -a, -a	advice	në situáta strési	in stressful situations
kívi	kiwi	spináq, -i	spinach
konsumój	to consume	stres, -i	stress
kos, -i	yogurt	tensión, -i, -e	blood pressure, pressure
krip/ë, -a, -ëra	salt	új/ë, -i, -ra	water
kripëra minerále	mineral salts	véz/ë, -a, -ë	egg
kúngu/ll, -lli, -j	pumpkin, squash	vitamín/ë, -a, -a	vitamin
lajthí, -a, -	hazelnut	zgjédhj/e, -a, -e	choice, pick

USHTRIMI 8.8

Indicate whether the following statements are true (T) or false (F) based on Leximi 8.1. When a statement is false, briefly explain why (in Albanian!).

- _____ Dieta e shëndetshme dhe e rregullt është shumë e rëndësishme.
- _____ Nuk është mirë të konsumoni një gotë ujë në ditë.
- _____ Mandarinat, kivi, spinaqi, kungulli dhe karota kanë vitamina A dhe C.
- _____ Gruri, bajamet, arrat, patatet dhe lajthitë kanë vitaminë E.
- _____ Ne verë është mirë të konsumojmë shalqi dhe pjepër.
- _____ Në verë nuk është mirë të përdorni domate dhe sallatë jeshile.
- _____ Një dietë e mirë është e rëndësishme në situata stresi.
- _____ Frutat e ëmbla dhe mjalti ndihmojnë që të jemi të qetë.
- _____ Kakaoja dhe çokollatat janë të dëmshme në situata stresi.
- _____ Është mirë të mos konsumoni shumë alkool.

USHTRIMI 8.9

Answer the following questions based on Leximi 8.1.

1. Çfarë është e rëndësishme për njerëzit?

2. Çfarë duhet të kenë njerëzit çdo ditë në tryezë?

3. Sa gota ujë në ditë duhet të konsumojnë njerëzit e shëndetshëm?

4. Çfarë duhet të ketë një dietë e mirë?

5. Çfarë këshillojnë mjekët në dimër?

6. Cilat fruta dhe perime kanë vitamina A dhe C?

7. Po vitaminë E?

8. Çfarë duhet të konsumojnë njerëzit në verë?

9. Çfarë diete këshillojnë mjekët në situata stresi?

10. Çfarë nuk duhet të përdorim në këto situata?

11. A është i dëmshëm alkooli?

USHTRIMI 8.10

Create dialogues for the following situations.

1. Using the information given in the reading, imagine you are a doctor who is asked for information about a healthy diet. A classmate will play the role of your patient. Ask your patient as many questions as you can about his or her diet.
2. It's your turn to cook dinner at home, and you are talking with your housemate about the food that you are going to prepare. You explain to him or her that you need to go to the supermarket to buy the different ingredients that you will need.

INFORMACIONE KULTURORE

- In Albania, fresh fruits and vegetables are available in all stores year-round. Some of them are season-specific. Tomatoes (**domate**), carrots (**karota**), salad greens (**sallatë jeshile**), green

The boulevard Dëshmorët e Kombit (Martyrs of the Nation), Tirana (photo: Albes Fusha)

beans (**bizele**), cucumbers (**tranguj**), garlic (**hudhra**; lit., garlies), and onions (**qepë**) can be found year-round.

- A large variety of fruits are sold year-round, for example, apples (**mollë**), oranges (**portokalle**), tangerines (**mandarina**), peaches (**pjeshkë**), watermelons (**shalqi**), honeydew melons (**pjepra**), grapes (**rrush**), apricots (**kajsi**), figs (**fiq**), and plums (**kumbulla**). The best watermelons and honeydew melons are produced in July and August. Fresh cherries (**qersh**) are typical of June.
- Albanians use the metric system:

Liquid Measure	Weight Measure
1 liter = 1.057 quarts	1 kilogram = 2.205 pounds
1 quart = .9464 liter	1 pound = .4536 kilogram
1 gallon = 3.785 liters	1 quintal = 220.5 pounds
1 liter = .2642 gallon	1 quintal = 100 kilograms

- In the spoken language, **kile** is used instead of **kilogram**. You will often hear **një kile domate** instead of **një kilogram domate**.
- In Kosovo, instead of **patëllxhan** (eggplant) you will hear **domate të zeza**. Also, instead of **dyqan**, the word **shitore** is used.
- In Gheg, just as in English and unlike what happens in Standard Albanian, an infinitive is used when the subject of both verbs is the same:

	Gheg	Standard Albanian	English
unë	du(e) me shkue	dua të shkoj	I want to go
ti	do(n) me shkue	do të shkosh	you want to go
ai, ajo	do(n) me shkue	do të shkojë	he/she wants to go
ne	du(e)m me shkue	do të shkojmë	we want to go
ju	doni me shkue	do të shkoni	you want to go
ata, ato	du(e)n me shkue	do të shkojnë	they want to go

- For the future tense, Gheg uses the verb **kam** ‘to have’ plus the infinitive:

	Gheg	Standard Albanian	English
unë	kam me shkue	dua të shkoj	I will go
ti	ke me shkue	do të shkosh	you will go
ai, ajo	ka me shkue	do të shkojë	he/she will go
ne	kemi me shkue	do të shkojmë	we will go
ju	keni me shkue	do të shkoni	you will go
ata, ato	kanë me shkue	do të shkojnë	they will go

MËSIMI 9

Shtëpi dhe hotel

House and hotel

In this lesson you will learn:

- how to talk about renting or buying an apartment
- how to read and write newspaper ads about renting and selling

You will learn the following grammatical points:

- the accusative (or object) case
- the demonstrative forms in the accusative case
- adjectives in the accusative case
- prepositions that require the accusative case
- **kush** 'who' and **cili** 'which' in the accusative case
- ordinal numbers
- class 3 and 4 verbs

DIALOGU 9.1: NË AGJENCINË IMOBILIARE

Arturi: Alo, mirëmëngjes! Flas me agjencinë imobiliare 'Tirana'?

Monika: Po. Jemi agjencia imobiliare 'Tirana'. Çfarë dëshironi?

Arturi: Jam një banor këtu në Tiranë dhe kërkoj një apartament me qira. Po lexoj në gazetën 'Shqip' se agjencia juaj ka shumë oferta të mira dhe me çmime të arsyeshme. Prandaj po marr në telefon, sepse jam i interesuar për këto oferta.

Monika: Është e vërtetë që ne kemi shumë oferta, por cilat janë kërkesat që keni ju për shtëpi?

Arturi: Unë dua një apartament me dy dhoma dhe një kuzhinë.

Monika: Kemi disa apartamente dy plus një. Kemi dy apartamente në rrugën 'Qemal Stafa', disa apartamente në rrugën 'Don Bosko', tri apartamente në rrugën 'Myslym Shyri', etj.

Arturi: Po në rrugën 'Mine Peza', a keni ndonjë apartament?

Monika: Kemi vetëm një apartament në atë rrugë, por është i pamobiluar.

Arturi: Nuk ka problem. Është apartament i ri apo i vjetër?

Monika: Është apartament i vjetër.

Arturi: Sa është çmimi për këtë apartament?

Monika: Është rreth 25 000 lekë, por për çmimin mund të diskutojmë më vonë.

Arturi: Shumë mirë, atëherë. Kam edhe një pyetje. A është me ballkon?

Monika: Po është me ballkon, por ballkoni nuk është i madh. A jeni i interesuar për këtë apartament?

Arturi: Jam shumë i interesuar, por sigurisht që duhet të shoh apartamentin para se të vendos.

Monika: Është mirë që të kaloni një ditë nga agjencia.

Arturi: A mund të vij sot?

Monika: Sot kemi shumë punë dhe nuk mund të shkojmë që të shohim apartamentin. Por mund të vini nesër.

Arturi: Në ç'orë?

Monika: Në orën dhjetë. Jeni i lirë në atë orë?

Arturi: Po. Atëherë, po vij nesër në orën dhjetë. Shumë faleminderit për ndihmën.

Monika: S'ka përse. Kënaqësia ime!

FJALOR

agjencí, -a, -	agency	i,e mobilúar	furnished
agjencí	housing agency (where you	ndíhm/ë, -a, -a	help
imobiliáre	can rent or buy a home	ndonjë	any
	or apartment; a real	ndonjë	any apartment
	estate office)	apartamént	
apartamént, -i, -e	apartment	ofért/ë, -a, -a	offer
i arsýesh/ëm, e -me	reasonable	ofrój	to offer
atëhërë	then	pallát, -i, -e	building (block of apartments), palace
banór, -i, -ë	resident, inhabitant	i,e pamobilúar	without furniture
çmím, -i, -e	price	pára se	before
i diskutúesh/ëm, e -me	negotiable	patjëtër	surely, without fail
dhóm/ë, -a, -a	room	përse	why, what for
i,e interesúar	interested	S'ká përsé!	You are welcome! Not at all!
júaj	your (formal)	prandáj	therefore, so
kalój	to pass (by)	pýes	to ask
kënaqësí, -a, -	pleasure	pýetj/e, -a, -e	question
kënaqësía ime	my pleasure	qirá, -ja, -	rent, lease
kërkés/ë, -a, -a	request, demand	marr me qirá	to rent
kërkój	to look for	jap me qirá	to rent out
këtë	this (masc. sing., fem. sing. acc.)	rreth	about, around
kuzhín/ë, -a, -a	kitchen	rrúg/ë, -a, -ë	street, road
lék, -u, -ë	Albanian money	vendós	to decide
i,e lírë	free, cheap	i,e vërtétë	true, real
márr në telefón	to call on the phone	është e vërtétë	it is true
		vónë	late
		më vónë	later

§53 Accusative singular nouns

In Dialogu 9.1 you encountered definite nouns in the accusative (or object) case, which is the case we typically use with direct objects (the object immediately affected by the action of the verb) or after certain prepositions like **për** ‘for’, **me** ‘with’, and **në** ‘in’.

Masculine nouns:

shohim apartament in	we see the apartment
për çmim in mund të diskutojmë	we can discuss the price

Feminine nouns:

me agjencin ë imobiliare	with the real estate office
në gazet ën ‘Shqip’	in the newspaper <i>Shqip</i>
në rrug ën ‘Mine Peza’	on Mine Peza Street

Do you see a pattern? How do we form the accusative definite form of singular nouns? What form do we take as the “base”? What do we add to that base?

Masculine nouns: _____

Feminine nouns: _____

Let’s consider first the forms of the singular masculine nouns when used as subjects (in the nominative case) and when used as objects (in the accusative case).

Nominative		Accusative	
<i>Indefinite</i>	<i>Definite</i>	<i>Indefinite</i>	<i>Definite</i>
apartament	apartament i	apartament	apartament in (apartment)
shok	shok u	shok	shok un (friend)

In the chart above we can observe two facts:

1. The masculine indefinite forms are the same in the nominative and accusative cases.
2. The masculine accusative definite form is built on the definite form of the noun in the nominative case. To form the masculine accusative definite form, all we need to do is add **-n** to the nominative definite form.

Consider now the singular feminine forms:

Nominative		Accusative	
<i>Indefinite</i>	<i>Definite</i>	<i>Indefinite</i>	<i>Definite</i>
gazetë	gazet a	gazetë	gazet ën (newspaper)
mësuese	mesues ja	mësuese	mësues en (teacher)
agjenci	agjenc ia	agjenci	agjenc inë (agency)

From the chart above we can get two generalizations:

1. The feminine indefinite forms are the same in the nominative and accusative cases.
2. The feminine accusative definite form is built on the indefinite form of the noun in the nominative case. There are basically two rules:
 - a. Add **-n** if the noun ends in an unstressed vowel.
 - b. Add **-në** if the noun ends in a stressed vowel.

We saw that feminine nouns that end in **-ër**, **-ërr**, or **-ël** typically drop the **ë** before the nominative definite article (**letër** ‘letter’ becomes **letra** ‘the letter’) (see §27). In the accusative definite form, this **ë** is also dropped, but since the result would be an unpronounceable **letrn**, we insert an extra **ë** before the **-n** of the accusative, getting **letrën**. Put simpler, if the noun ends in **-ër**, **-ërr**, or **-ël**, replace these endings with **-ën** to form the accusative singular definite form.

Nominative		Accusative	
<i>Indefinite</i>	<i>Definite</i>	<i>Indefinite</i>	<i>Definite</i>
motër	motra	motër	motrën (sister)
ëndërr	ëndrra	ëndërr	ëndrën (dream)
vegël	vegla	vegël	veglën (instrument/tool)

The same rules apply to personal names and the names of countries and cities. To see if you have mastered the rules above, briefly explain the accusative definite forms below:

Nominative		Accusative	
<i>Indefinite</i>	<i>Definite</i>	<i>Indefinite</i>	<i>Definite</i>
Gëzim	Gëzimi	Gëzim	Gëzimin
Irak	Iraku	Irak	Irakun
Tiranë	Tirana	Tiranë	Tiranën
	Diana		Dianën
Kanada	Kanadaja	Kanada	Kanadanë
Shkodër	Shkodra	Shkodër	Shkodrën
Eritre	Eritreja	Eritre	Eritrenë

There is a pattern that unifies the formation of singular masculine and feminine definite nouns: to form the accusative definite case of a noun, add **-n** if the noun ends in an unstressed vowel, and add **-në** if the noun ends in a stressed vowel. Just remember to apply this rule to the singular definite form of the masculine noun and to the indefinite form of the feminine noun.

Since there is no rule without exceptions, let’s just mention one exception here. Masculine nouns that end in a stressed **a** take **-në** for the accusative definite. Fortunately, “it stays in the family,” as you can see below:¹

Nominative		Accusative	
<i>Indefinite</i>	<i>Definite</i>	<i>Indefinite</i>	<i>Definite</i>
baba	babai	baba	babanë (father) ²
vëlla	vëllai	vëlla	vëllanë (brother)

1. Why are these forms exceptions? Notice that both words end in a stressed vowel and take **-në** in the accusative plural, thus apparently obeying the rule given above! Hint: What kind of words typically take **-në** in the accusative?

2. You will hear the forms **babain** and **vëllain** much more often than the grammatically correct forms **babanë** and **vëllanë**.

§54 Accusative plural nouns

If you remember the nominative plural definite forms (§38, 41), then the accusative forms will be easy, since they are the same as the nominative forms:

Nominative		Accusative	
<i>Indefinite</i>	<i>Definite</i>	<i>Indefinite</i>	<i>Definite</i>
(disa) juristë	juristët	(disa) juristë	juristët (lawyers)
(disa) gazetarë	gazetarët	(disa) gazetarë	gazetarët (reporters)
(disa) grupe	grupet	(disa) grupe	grupet (groups)
(disa) shkolla	shkollat	(disa) shkolla	shkollat (schools)
(disa) agjenci	agjencitë	(disa) agjenci	agjencitë (agencies)

§55 Prepositions and the accusative case

We have seen that the prepositions **në** ‘in, at’ (§14), **mbi** ‘on’, and **nën** ‘under’ (§30) require the accusative form. We saw that, unlike English, Albanian does not require a definite noun if the noun appears unmodified (or alone); instead, the indefinite form is used:

Banoj në Tiranë .	I live in Tirana.
Jemi në dhomë .	We are in the room.
Macja është mbi krevat .	The cat is on the bed.
Qeni është nën tryezë .	The dog is under the table.

However, if the noun is modified, then the noun must be inflected as an accusative definite noun:

Jemi në dhomën numër 121 .	We are in room 121.
Macja është mbi krevatin djathtas .	The cat is on the bed over there on the right.

Of course, the complement of the preposition can be an indefinite noun:

Drita punon në një agjenci në Elbasan.	Drita works for an agency in Elbasan.
---	---------------------------------------

In Dialogu 9.1, you encountered three more prepositions that also require the accusative case: **me** ‘with’, **për** ‘for’, and **pa** ‘without’:

Po flas me agjencinë.	I am speaking to the agency.
Mund të diskutojmë për çmimin.	We can discuss the price.
Nuk shkoj pa Irenën.	I am not going without Irena.

If a definite noun (where in English you would say “the + noun” or “possessive + noun”) follows **me** ‘with’ or **pa** ‘without’, use an accusative definite form for human nouns and an accusative indefinite form for nonhuman nouns:

Bisedoj me mësuesen.	I speak with the teacher.
Vëllai im po luan me top.	My brother is playing with the ball.
Gëzimi shkon në shtëpi pa shokët.	Gëzim goes home without (his) friends.
Shkon në shkollë pa stilograf.	He goes to school without (his) pen.

However, if the noun appears modified, then use a definite form in both cases:

Vëllai im po luan me **topin** e kuq.
Bisedoj me **mësuesen** shqiptare.

My brother is playing with the red ball.
I speak with the Albanian teacher.

If a definite noun follows **për** ‘for, about’, then use the accusative definite form of the noun whether the object is human or not:

Flasin **për mësuesin**.
Flasin **për shkollën**.

They talk about **the** teacher.
They talk about **the** school.

You may have noticed the following contradictory examples:

Po flas me **agjencinë**.
Vëllai im po luan me **top**.

I am speaking to **the** agency.
My brother is playing with **the** ball.

The indefinite form is used after **me** when what follows is the instrument with which we carry out the action expressed by the verb (**me top** ‘with the ball’). Otherwise, we use the definite form (**me agjencinë** ‘with the agency’).

§56 The demonstrative forms in the accusative case

In Dialogu 9.1, you found the following demonstrative adjectives:

Kemi një apartament në **atë** rrugë.
A jeni i interesuar për **këtë** apartament?

We have an apartment on that street.
Are you interested in this apartment?

In these examples, **këtë** is in the accusative case. The same forms are used when the demonstrative is used as a pronoun:

Ata flasin për **këtë**.

They are speaking about this.

The different forms for the demonstrative in the nominative and accusative cases are shown below:

	Singular		Plural	
	<i>Masculine</i>	<i>Feminine</i>	<i>Masculine</i>	<i>Feminine</i>
Nominative	ky/ai	kjo/ajo	këta/ata	këto/ato
Accusative	këtë/atë	këtë/atë	këta/ata	këto/ato

As you can see, in the plural, the masculine and feminine forms are the same in the nominative and accusative cases. Only the singular forms change.

Ky apartament është këtu.
Po shikoj **këtë** apartament.

This apartment is here.
I am looking at this apartment.

Ky është këtu.
Po punoj për **këtë**.

This is here.
I am working on this.

Këta gazetarë janë këtu.
Flasim për **këta** gazetarë.

These journalists are here.
We speak about these journalists.

Këto studente po shkruajnë.
Po flas me **këto** studente.

These students are writing.
I am talking to these female students.

Ajo është rrugë e bukur.	That is a beautiful street.
Unë shikoj atë rrugë.	I see that street.
Ai apartament është atje.	That apartment is there.
Po kërkoj atë apartament	I am looking for that apartment.
Ai është këtu.	This is here.
Po punoj për atë .	I am working on this.
Ata gazetarë janë atje.	Those journalists are there.
Po shoh ata gazetarë.	I am looking at those journalists.
Ato shkolla janë larg.	Those schools are far.
Po kërkojmë ato shkolla.	We are looking for those schools.

§57 The interrogative pronouns **kush** ‘who’ and **cili** ‘which’

Consider the following examples:

Kush po flet në telefon?	Who is talking on the phone?
Kë do të vizitojmë sot?	Whom will we visit today?
Po ti, me kë po flet?	And you, with whom are you talking?
	And you, to whom are you talking?

As you can see in the translation, **kush** and **kë** are equivalent to ‘who’ and ‘whom’, respectively. In colloquial English, the form ‘whom’ is losing ground to ‘who’; however, in Albanian, these two forms are kept separate both in colloquial as well as in formal speech.

When do we use kush ?	_____
When do we use kë ?	_____

You may have observed that **kush** is used with subjects, while **kë** is used with direct objects or as the complement of a preposition that requires the accusative case. **Kush** is the nominative form, while **kë** is the corresponding accusative form.

In this lesson we will learn a new question word, **cili** ‘which’, which has more forms than **kush** ‘who’, since it must agree with the noun it modifies. Consider first the masculine noun **gazetar** ‘(male) journalist’ and the corresponding plural form, **gazetarë** ‘(male) journalists’:

Cili gazetar është ky?	Which journalist is this?
Me cilin gazetar po flet?	With which journalist are you talking?
Cilët gazetarë janë këta?	Which journalists are these?
Me cilët gazetarë po flet?	With which journalists are you talking?

Consider now the feminine noun **gazetare** ‘(female) journalist’ and its corresponding plural form, **gazetare** ‘(female) journalists’:

Cila gazetare është kjo?	Which journalist is this?
Me cilën gazetare po flet?	With which journalist are you talking?
Cilat gazetare janë këto?	Which journalists are these?
Me cilat gazetare po flet?	With which journalists are you talking?

The forms for **cili** ‘which’ are shown in the following chart:

	Singular		Plural	
	<i>Masculine</i>	<i>Feminine</i>	<i>Masculine</i>	<i>Feminine</i>
Nominative (kush)	cili	cila	cilët	cilat
Accusative (kë)	cilin	cilën	cilët	cilat

Notice that the masculine endings that **cili** takes are the same endings that **studenti** ‘the (male) student’ takes (see §28, §38), while the endings of **cila** are the same endings that **vajza** ‘the girl’ takes (see §27, §41):

	Singular	Plural
Nominative	studenti	studentët
Accusative	studentin	studentët

	Singular	Plural
Nominative	vajza	vajzat
Accusative	vajzën	vajzat

As the chart above shows, you are basically adding the definite article to the bases **cil-** (masculine) and **cil(ë)** (feminine).

USHTRIMI 9.1

Indicate whether the following statements are true (T) or false (F) based on Dialogu 9.1.

1. ____ Arturi po kërkon një apartament me qira.
2. ____ Artur kërkon informacione në një agjenci imobiliare.
3. ____ Ai po lexon në një gazetë se agjencia imobiliare ‘Tirana’ ka oferta të mira.
4. ____ Çmimet nuk janë shumë të larta.
5. ____ Agjencia ofron disa apartamente në rrugën ‘Mine Peza’.
6. ____ Apartamenti në rrugën ‘Mine Peza’ është i ri dhe i mobiluar.
7. ____ Apartamenti ka një dhomë dhe një kuzhinë dhe nuk ka ballkon.
8. ____ Arturi nuk është i interesuar për apartamentin.
9. ____ Ai do të shkojë në agjenci sot pasdite.
10. ____ Ai do të shohë apartamentin në rrugën ‘Myslym Shyri’.

USHTRIMI 9.2

Answer the following questions based on Dialogu 9.1.

1. Ku banon Arturi?

2. Çfarë po bën ai tani?

3. Cila është agjencia që ka oferta të mira për shtëpi?

4. Çfarë apartamenti po kërkon Arturi?

5. A ofron agjencia apartamente në rrugën 'Mine Peza'?

6. Si është apartamenti?

7. Sa është çmimi?

8. A është i interesuar Arturi për këtë apartament?

9. Çfarë do të bëjë Arturi, para se të vendosë për apartamentin?

10. Kur shkon ai në agjenci?

USHTRIMI 9.3

Ask four questions using the words given. Have different classmates answer your questions.

Mira, Belgjikë, bisedoj, një djalë, një vajzë, Genti, Ilda

Kush është kjo?	Kjo është Mira.
Ç'po bën ajo?	Ajo po bisedon.
Me kë po bisedon?	Ajo po bisedon me një djalë dhe me një vajzë.
Cilët janë ata?	Ata janë Genti dhe Ilda.

1. Drita, takoj, një vajzë, kam, mace
2. Erdriti, Vera, Beni, Igli, bisedoj, raport, ekonomik
3. Moza, luaj, golf, vetëm
4. Sara, flas, telefon, Rea
5. Agimi, mësoj, shqip, shkollë

USHTRIMI 9.4

Complete the following sentences with the appropriate form of the words given in parentheses, making all necessary changes.

1. Me _____ (kush) po bisedon?
Po bisedoj me _____ (Drini).
2. _____ (Kush) është _____ (ky/kjo)?
_____ (Ky/Kjo) është Diana. _____ (Ai/Ajo) po flet me _____ (Erjoni, Albani dhe Besarti).

3. Për _____ (çfarë) po diskutojnë _____ (mësues)?
Ata po diskutojnë për _____ (ky/kjo) shkolla?
4. _____ (Kush) po intervistojnë _____ (ky/kjo) gazetarë?
_____ (Ky/Kjo) gazetarë po intervistojnë _____ (një sportist).
5. Për _____ (cili) vajzë po flisni?
Po flasim për _____ (Entela). Ajo ka disa _____ (student) amerikane që po studiojnë në Tiranë.

USHTRIMI 9.5

Çfarë bëni ju? Create dialogues as in the example.

lexoj, ti, gazetë, cila, kjo

Çfarë bën ti?

Po lexoj.

Çfarë po lexon?

Po lexoj një gazetë.

Cilën gazetë?

Po lexoj këtë gazetë.

1. flas, kjo, mjeke, kush
2. jap, një intervistë, çfarë, ky, gazetar
3. ky, manaxher/informoj (për)/projekt
4. Artani, përgatis, kjo, informacion, shtëpi
5. jurist, shkruaj, ky, raport
6. mësues, shpjegoj, mësim, këta, studentë
7. gazetar, raportoj, ky, takim, nga, Londër

DIALOGU 9.2: NË HOTEL

Receptionistja: Hotel 'Tirana', mirëdita!

Klara: Mirëdita! Dua të bëj një rezervim.

Receptionistja: Po, urdhëroni!

Klara: Dua të rezervoj një dhomë teke dhe një dhomë dyshe për datat 10–15 tetor.³ A keni dhoma të lira në këto data?

Receptionistja: Po. Kemi disa dhoma të lira.

Klara: Shumë mirë. Si janë dhomat?

Receptionistja: Dhomat janë të mëdha dhe shumë komode.⁴ Disa dhoma janë me pamje nga sheshi 'Skënderbej'. A jeni e interesuar të bëni rezervimin për këto dhoma?

Klara: Po, në rast se çmimi nuk është shumë i lartë.

3. **Dopio** can also be used instead of **dyshe** to mean 'double'.

4. You will also hear **rehatshëm**, **e rehatshme** instead of **komod**, **-e**.

Receptionistja: Jo. Çmimi ndryshon vetëm me pak euro.
 Klara: Mirë. Sa është çmimi për dhomën teke?
 Receptionistja: Çmimi për dhomën teke është 114 euro.
 Klara: A mund të rezervoni një dhomë teke në katin e dhjetë me pamje nga sheshi ‘Skënderbej’?
 Receptionistja: Patjetër. Po për dhomën dyshe, cilin kat preferoni?
 Klara: Preferoj katin e tetë.
 Receptionistja: Mirë. Pra, dhe njëherë, do të rri në hotel pesë net, nga data 10 deri në datën 15 tetor, apo jo?
 Klara: Saktë! Kam edhe një pyetje. Çfarë është e përfshirë në çmim?
 Receptionistja: Çmimi përfshin qëndrimin në hotel dhe mëngjesin. Ne kemi një restorant shumë të mirë, nëse jeni e interesuar të hani drekë apo darkë në hotel. Restoranti ka edhe një tarracë shumë të bukur.
 Klara: Shumë mirë. Ne mund të rrimë në tarracë që të punojmë dhe të hamë darkë.
 Receptionistja: Në katin e parë kemi dhe një kafene, ku mund të pini kafe shumë të mirë.
 Klara: Shumë mirë. A mund të paguaj me kartë?
 Receptionistja: Sigurisht. Ju mund të paguani me kartë kur të vini në hotel, me transfertë bankare ose dhe me para në dorë (kesh).
 Klara: Edhe një kërkesë të fundit. A mund të dërgoni një taksi në aeroport më datë 10 tetor?
 Receptionistja: Po. Por duhet të dimë orën e saktë kur vjen avioni, si dhe linjën ajrore.
 Klara: Do të telefonoj sërish që të jap informacionin e nevojshëm.

FJALOR

aeropórt, -i, -e	airport	dhóm/ë, -a, -a	room
ajrór, -e	air (adj.)	dhómë e lírë	free room (also ‘cheap room’)
línjë ajróre	airline		
apó	or	dhómë dýshe	double room
Apó jó?	Is that right? (lit., Or not?)	dhómë téke	single room
avión, -i, -ë	airplane, aircraft	étj/e, -a	thirst
bankár, -e	banking	kam étje	to be thirsty
çé/k, -ku, -qe	check	éuro	euro
çmím, -i, -e	price	i,e fúndit	last
dárk/ë, -a, -a	dinner	i,e gjáshtë	sixth
dát/ë, -a, -a	date	ha	to eat
dërgój	to send, deliver	ha dárkë	to eat dinner
di	to know	ha drékë	to eat lunch
dópio	double	ha mëngjés	to eat breakfast
drék/ë, -a, -a	lunch	i,e interesúar	interested
dýsh, -e	double	kárt/ë, -a, -a	card
i,e dýtë	second	kártë kredíti	credit card
i,e dhjété	tenth	kát, -i, -e	floor
		i,e kátërt	fourth

kërkës/ë, -a, -a	demand, request, requirement	qëndrím, -i, -e	stay
komód, -e	comfortable	rást, -i, -e	case, event
i,e lartë	high	në rást se	in case, in the eventuality that
línj/ë, -a, -a	line	receptioníst/e, -ja, -e	receptionist (fem.)
mëngjës, -i, -e	breakfast, morning	i rehátsh/ëm, e -me	comfortable
nát/ë, -a, -a	night	rezervím, -i, -e	reservation
ndryshój	to change, differ	rri	to stay
i,e nëntë	ninth	sáktë	exactly
njëhërë	once	i,e sáktë	exact
pámj/e, -a, -e	view	sërish	again
pará, -ja, -	money	i,e shtátë	seventh
me pará në dórë	(with) cash	taksí, -a, -	taxi
parapëlqéj	to prefer	tarrác/ë, -a, -a	terrace
i,e párë	first	ték, -e	single
i,e péstë	fifth	telefonój	to phone, call
përfshíj	to include	i,e tétë	eighth
i,e përfshírë	inclusive, included	transfért/ë, -a, -a	transaction, transfer
pra	so, then	i,e trétë	third
pra, dhe njëhërë	so, once more	urí, -a	hunger
preferój	to prefer	kam urí	to be hungry

GRAMATIKË

§58 Class 2 adjectives: the linking article with accusative definite nouns

As we have seen before (§7, §31), adjectives typically follow nouns in Albanian. We have also seen that there are two kinds of adjectives: class 1 adjectives, which appear without a linking article (§7, §39), and class 2 adjectives, which appear with a linking article (§31–§33). In this lesson we will concentrate on class 2 adjectives and learn how they behave when the noun they modify is in the accusative case. Consider first the following examples with singular definite nouns:

(1) Studenti i mirë është këtu.	The good student (masc.) is here.
(2) Unë shikoj studentin e mirë .	I see the good student (masc.).
(3) Studentja e mirë është këtu.	The good student (fem.) is here.
(4) Unë shikoj studenten e mirë .	I see the good student (fem.).

Class 2 adjectives require a linking article in order to modify a noun; this linking article always precedes the adjective. Look at examples (1) through (4) above and write down the linking article for each singular definite noun:

	Singular	
	Masculine	Feminine
Nominative	_____	_____
Accusative	_____	_____

As you have observed, the linking article **i** is used with masculine nouns, while **e** is used with feminine nouns. Notice that the same form of the linking article is used when the noun is in the nominative or accusative case if the noun is feminine. With definite masculine nouns, however, **i** in the nominative case changes to **e** in the accusative.

Let's now consider the equivalent plural forms:

(5) Studentët e mirë janë këtu.	The good students (masc.) are here.
(6) Unë shikoj studentët e mirë .	I see the good students (masc.).
(7) Studentet e mira janë këtu.	The good students (fem.) are here.
(8) Unë shikoj studentet e mira .	I see the good students (fem.).

Write down the linking article for each plural definite noun in examples (5) through (8) above:

	Plural	
	<i>Masculine</i>	<i>Feminine</i>
Nominative	_____	_____
Accusative	_____	_____

If the definite noun is plural, then the linking article is always **e**, whether it is masculine or feminine, whether it is nominative or accusative. Notice that in all these cases the adjective immediately follows the noun. We saw in §31 and §42 that when an adjective modifies a noun directly, we say that it is an attributive adjective. The following chart shows the forms of the linking article with attributive adjectives:

	Singular		Plural	
	<i>Masculine</i>	<i>Feminine</i>	<i>Masculine</i>	<i>Feminine</i>
Nominative	i mirë	e mirë	e mirë	e mira
Accusative	e mirë	e mirë	e mirë	e mira

Adjectives can also be used after a copular verb such as **jam** 'to be' or **duket** 'to seem'. In these instances, we say that the adjective is a predicative adjective. Consider the following examples.

(9) Studenti është i mirë .	The student (masc.) is good.
(10) Studentët janë të mirë .	The students (masc.) are good.
(11) Studentja është e mirë .	The student (fem.) is good.
(12) Studentet janë të mira .	The students (fem.) are good.

Write down the linking article for each predicative adjective above:

	Singular		Plural	
	<i>Masculine</i>	<i>Feminine</i>	<i>Masculine</i>	<i>Feminine</i>
Nominative	_____	_____	_____	_____

Now compare these linking articles with the linking articles in the previous chart. Notice that the singular forms are the same as the forms of the attributive adjective. However, in the plural forms, the linking article **të** is used instead of **e**. That's a complication to bear in mind!

Consider now these constructions:

(13) ditët e ftohta	the cold days
(14) ditët e gjata të ftohta	the long cold days
(15) ato ditë të ftohta	those cold days
(16) ditët shumë të ftohta	very cold days

In examples (13) through (16) we are using the adjective in an attributive function since we are not modifying the noun via a copular verb. In example (13), as expected, we use the linking article **e** because we are modifying the feminine plural noun **ditët** ‘days’. In examples (14), (15), and (16), however, we are still modifying **ditë(t) e gjata**, but now the linking article is **të**! What happened? The plural linking article **e** changes to **të** when the adjective does not immediately follow the definite form of the noun. This simple rule also explains the predicative examples in (10) and (12), so you won’t need to remember the difference between attributive and predicative anymore!

The following chart summarizes all the different forms of the linking article when an adjective modifies a definite noun. The slash indicates the possibility of two forms. Just remember that the second form is used when the adjective is far away from the definite form of the noun. This rule will explain both the predicative cases in examples (10) and (12) as well as the strange cases in examples (14), (15), and (16), where the plural adjective is not next to the definite noun.

	Singular		Plural	
	<i>Masculine</i>	<i>Feminine</i>	<i>Masculine</i>	<i>Feminine</i>
Nominative	i mirë	e mirë	e/të mirë	e/të mira
Accusative	e/të mirë	e/të mirë	e/të mirë	e/të mira

§59 Class 2 adjectives: the linking article with accusative indefinite nouns

Consider the following examples:

(1) Ai është (një) student i mirë .	He is a good student (masc.).
(2) Ajo është (një) studente e mirë .	She is a good student (fem.).
(3) Unë njoh një student të mirë .	I know a good student (masc.).
(4) Unë njoh një studente të mirë .	I know a good student (fem.).

Complete the following chart with the corresponding form of the linking article when the adjective modifies a singular indefinite noun:

	Singular	
	<i>Masculine</i>	<i>Feminine</i>
Nominative	_____	_____
Accusative	_____	_____

Consider now the corresponding examples in the plural:

(5) Ata janë studentë të mirë .	They are good students (masc.).
(6) Ato janë studente të mira .	They are good students (fem.).
(7) Unë njoh disa studentë të mirë .	I know some good students (masc.).
(8) Unë njoh disa studente të mira .	I know some good students (fem.).

Now complete the following chart with the corresponding forms of the linking article when the adjective modifies a plural indefinite noun:

	Plural	
	<i>Masculine</i>	<i>Feminine</i>
Nominative	_____	_____
Accusative	_____	_____

As you probably observed, **i** and **e** are used only with masculine nominative singular and feminine singular, respectively. In all other cases, we need to resort to **të**.

The following chart shows the different forms of the linking article when the adjective modifies an indefinite noun:

	Singular		Plural	
	<i>Masculine</i>	<i>Feminine</i>	<i>Masculine</i>	<i>Feminine</i>
Nominative	i mirë	e mirë	të mirë	të mira
Accusative	të mirë	të mirë	të mirë	të mira

§60 Ordinal numbers

There are two types of numbers: cardinal and ordinal. We use cardinal numbers when we count or when we want to indicate quantity: twenty students, ten houses. We use ordinal numbers when we want to put things in order: the twentieth house, the tenth house. The following charts summarize the different forms of both cardinal and ordinal numbers.

Cardinal	Ordinal	Cardinal	Ordinal
një	i/e parë	njëmbëdhjetë	i/e njëmbëdhjetë
dy	i/e dytë	dymbëdhjetë	i/e dymbëdhjetë
tre	i/e tretë	trembëdhjetë	i/e trembëdhjetë
katër	i/e katërt	katërmëdhjetë	i/e katërmëdhjetë
pesë	i/e pestë	pesëmëdhjetë	i/e pesëmëdhjetë
gjashtë	i/e gjashtë	gjashtëmëdhjetë	i/e gjashtëmëdhjetë
shtatë	i/e shtatë	shtatëmëdhjetë	i/e shtatëmëdhjetë
tetë	i/e tetë	tetëmëdhjetë	i/e tetëmëdhjetë
nëntë	i/e nëntë	nëntëmëdhjetë	i/e nëntëmëdhjetë
dhjetë	i/e dhjetë	njëzet	i/e njëzetë

Notice the difference between primary numbers and ordinal numbers for numbers above twenty:

Cardinal	Ordinal	Cardinal	Ordinal
njëzet e një	i,e njëzetënjë	dyzet	i,e dyzetë
njëzet e dy	i,e njëzetedytë	pesëdhjetë	i,e pesëdhjetë
njëzet e tre	i,e njëzetetretë	gjashtëdhjetë	i,e gjashtëdhjetë
njëzet e katër	i,e njëzetekatërt	shtatëdhjetë	i,e shtatëdhjetë
njëzet e pesë	i,e njëzetepestë	tetëdhjetë	i,e tetëdhjetë
njëzet e gjashtë	i,e njëzetegjashtë	nëntëdhjetë	i,e nëntëdhjetë
njëzet e shtatë	i,e njëzeteshtatë	njëqind	i/e njëqindtë
njëzet e tetë	i,e njëzetetetë	njëqind e	i,e njëqindtepesëdhjetë
njëzet e nëntë	i,e njëzetënëntë	pesëdhjetë e një	një
tridhjetë	i,e tridhjetë	dyqind	i,e dyqindtë

Cardinal	Ordinal	Cardinal	Ordinal
treqind	i,e treqindtë	një mijë	i,e njëmijtë
katërqind	i,e katërqindtë	një mijë e tetë	i,e njëmijetetë
pesëqind	i,e pesëqindtë	pesë mijë	i,e pesëmijtë
gjashtëqind	i,e gjashtëqindtë	pesëmijë e	i,e pesëmijepesëdhjetë
shtatëqind	i,e shtatëqindtë	pesëdhjetë	
tetëqind	i,e tetëqindtë	një milion	i,e njëmiliontë
nëntëqind	i,e nëntëqindtë	një miliard	i,e njëmiliardtë

As you can see above, ordinal numbers are class 2 adjectives, and they need to be accompanied by a linking article (see §31, §42). Numbers from two to five add **-të** or **-t** to form the corresponding ordinal number; higher numbers just add the linking article.

Notice that, unlike cardinal numbers, ordinal numbers follow the noun. In the chart below, you can see all the forms for **student i parë** ‘the first student’:

	Singular		Plural	
	<i>Masculine</i>	<i>Feminine</i>	<i>Masculine</i>	<i>Feminine</i>
Nominative	studenti	studentja	studentët	studentet
	i parë	e parë	e parë	e para
Accusative	studentin	studenten	studentët	studentet
	e parë	e parë	e parë	e para

As with other class 2 adjectives, pay attention to the feminine plural forms; these forms are the only ones that differ from the others (see §32). There are similar forms for the other ordinal numbers: **e/të dyta** ‘second’, feminine plural, **e/të treta** ‘third’, feminine plural, **e/të katërta** ‘fourth’, feminine plural, and so on.

Attention:

- Ordinal numbers are typically written as one word.
- The vowel **ë** in ‘ten’ drops before the linking article **e**: **gjashtëdhjetë e nëntë** becomes **i,e gjashtëdhjetenëntë**

§61 Class 3 and 4 verbs

Class 3 verbs are the verbs that end with a vowel (see §6). The verbs **ha** ‘to eat’, **pi** ‘to drink’, **rri** ‘to stay’, **di** ‘to know’, and **fle** ‘to sleep’ are all class 3 verbs. The present indicative is shown in the chart below:

	ha	pi	rri	di	fle
unë	ha	pi	rri	di	fle
ti	ha	pi	rri	di	fle
ai, ajo	ha	pi	rri	di	fle
ne	hamë	pimë	rrimë	dimë	flemë
ju	hani	pini	rrini	dini	flini
ata, ato	hanë	pinë	rrinë	dinë	flenë

Notice that the **ju** form of **fle** undergoes a stem change, where the **-e-** in the stem becomes **-i-**.

Remember that the present subjunctive has the same forms as the present indicative (§49), with the exception of **ti**, which takes **-sh**, and **ai/ajo**, which take **-jë**. The following are the forms of the present subjunctive for class 3 verbs:

	ha	pi	rri	di	fle
unë	të ha	të pi	të rri	të di	të fle
ti	të hash	të pish	të rrish	të dish	të flesh
ai, ajo	të hajë	të pijë	të rrijë	të dijë	të flejë
ne	të hamë	të pimë	të rrimë	të dimë	të flemë
ju	të hani	të pini	të rrini	të dini	të flini
ata, ato	të hanë	të pinë	të rrinë	të dinë	të flenë

Remember that the future indicative is formed by adding the auxiliary **do** in front of the subjunctive (§52).

	ha	pi	rri	di	fle
unë	do të ha	do të pi	do të rri	do të di	do të fle
ti	do të hash	do të pish	do të rrish	do të dish	do të flesh
ai, ajo	do të hajë	do të pijë	do të rrijë	do të dijë	do të flejë
ne	do të hamë	do të pimë	do të rrimë	do të dimë	do të flemë
ju	do të hani	do të pini	do të rrini	do të dini	do të flini
ata, ato	do të hanë	do të pinë	do të rrinë	do të dinë	do të flenë

There are three verbs that end in **-i** but that take different endings from verbs like **pi** ‘to drink’, **rri** ‘to stay’, and **di** ‘to know’, as shown above. These three verbs belong to class 4. The present indicative for **iki** ‘to go’, **eci** ‘to walk, ride’, and **hipi** ‘to climb, get on’ is shown below:

	iki	eci	hipi
unë	iki	eci	hipi
ti	ikën	ecën	hipën
ai, ajo	ikën	ecën	hipën
ne	ikim	ecim	hipim
ju	ikni	ecni	hipni
ata, ato	ikin	ecin	hipin

	iki	eci	hipi
unë	do të iki	do të eci	do të hipi
ti	do të ikësh	do të ecësh	do të hipësh
ai, ajo	do të ikë	do të ecë	do të hipë
ne	do të ikim	do të ecim	do të hipim
ju	do të ikni	do të ecni	do të hipni
ata, ato	do të ikin	do të ecin	do të hipin

USHTRIMI 9.6

Indicate whether the following statements are true (T) or false (F) based on Dialogu 9.2.

1. _____ Klara bisedon me recepsionisten.
2. _____ Klara rezervon një dhomë teke.
3. _____ Dhoma është shumë e shtrenjtë.
4. _____ Dhomat që rezervon Klara shohin nga sheshi 'Skënderbej'.
5. _____ Klara rezervon një dhomë në katin e parë.
6. _____ Hoteli ka një restorant shumë të mirë.
7. _____ Rezervimi është për datat 1–5 maj.
8. _____ Restoranti ka një tarracë të bukur.
9. _____ Hoteli ka një kafene të mirë.
10. _____ Klara paguan me çek.

USHTRIMI 9.7

Answer the following questions based on Dialogu 9.2.

1. Me kë bisedon Klara?

2. Pse telefonon Klara?

3. Për cilat data është rezervimi?

4. Sa dhoma rezervon Klara?

5. Cilin kat preferon (parapëlqen) ajo?

6. Çfarë është e përfshirë në çmim?

7. A ka hoteli restorant?

8. Si mund të paguajë Klara?

9. Për cilën datë kërkon ajo një taksì?

10. Çfarë thotë recepsionistja?

USHTRIMI 9.8

Complete the following sentences with the appropriate form of the verb.

1. Ku _____ (shkoj, ju) nesër?
(Ne) _____ (shkoj) në restorant. _____ (Ha) drekë dhe darkë atje.
2. Çfarë doni _____ (pi)?
Ngaqë nuk _____ (kam, ne) shumë kohë, duam _____ (pi) vetëm një kafe.
3. Ç'po _____ (ha, ti)?
Po _____ (ha) pak bukë me gjalpë.
4. Sa orë _____ (fle) ju çdo ditë?
Motra ime dhe unë _____ (fle) tetë orë, por gjyshja dhe gjyshi _____
(fle) dhjetë orë.
5. A _____ (flas) ju shumë me ata?
Po, gjithmonë (ne) _____ (ha) darkë bashkë dhe _____ (flas) shumë.

USHTRIMI 9.9

Complete the following sentences with the correct form of the linking article.

1. Unë banoj në katin _____ parë.
2. Dhoma është në katin _____ tretë.
3. Po flas me mësuesen _____ re.
4. Po dëgjoj mësimin _____ ri.
5. Hoteli është _____ madh dhe _____ bukur.
6. Qëndrimi në hotel nuk është _____ gjatë.
7. Po shikojmë dritaren _____ hapur.
8. Çmimet janë _____ larta.
9. Ky është hoteli im _____ preferuar.
10. Dhomat janë shumë _____ mira.

LEXIMI 9.1

Njoftime

Kërkoj një dyqan me qira në Tiranë, në rrugën 'Myslym Shyri' ose në rrugën 'Dëshmorët e 4 shkurtit' me sipërfaqe nga 30 deri në 50 m².

Dua të blej dy shtëpi në Dhërmi ose në Himarë.

Të gjithë personat që duan të shesin shtëpitë e tyre në Dhërmi ose në Himarë, mund të kontaktojnë në këtë numër telefoni: 393 2202.

Shes apartament dy dhoma e një kuzhinë në rrugën ‘Komuna e Parisit’, Tiranë. Apartamenti ndodhet në katin e shtatë dhe është ndërtim i ri, i sapopërfunduar.

Apartamenti ka hapësira të mëdha me punime bashkëkohore. Apartamenti sheh nga kopshti botanik.

Çmimi është i diskutueshëm.

Në qoftë se jeni të interesuar, ose nëse keni nevojë për më shumë informacione, mund të kontaktoni në këtë numër telefoni: 2 344 472.

Shes apartament 3+1 në rrugën ‘Sami Frashëri’, në katin e shtatë, i mobiluar shumë bukur.

Nga apartamenti shikon pamje të mrekullueshme. Apartamenti ka dy banja. Sipërfaqja është 150 m². Çmimi është 100 euro/ m².

tel: 2 239 523.

Jap me qira një vilë të re dykatëshe. Kati i parë është i përshtatshëm për zyra, kurse kati i dytë për banim. Ka edhe një oborr të madh në pjesën e përparme.

Vila ka punime shumë cilësore. Nuk është e mobiluar.

Cel: 069 20 21 715.

Ofrojmë apartamente të reja (me prenotim) një plus një dhe dy plus një, me punime shumë cilësore dhe pamje shumë të bukur. Apartamentet kanë sipërfaqe nga 60 m² deri në 150 m².

Çmimi për apartamentet është 450 euro/ m², kurse për dyqanet është 600 m².

Tel: 2 266 618.

FJALOR

baním, -i, -e	residence, dwelling	i mrekullúesh/ëm, e -me	marvelous
bánj/ë, -a, -a	toilet, bathroom	ndërtím, -i, -e	building, construction
bashkëkohór, -e	contemporary	njoftím, -i, -e	announcement, ad
botaník, -e	botanical	obórr, -i, -e	yard, court
cilësór, -e	distinctive	i përpár/më, e -me	frontal, in the front
i diskutúesh/ëm, e -me	negotiable	i përshtátsh/ëm, e -me	suitable, adaptable
dykátësh/e	two-story	pjés/ë, -a, -a	part
hapësír/ë, -a, -a	space	prenotím, -i, -e	reservation
jap	to give	puním, -i, -e	finish, scrollwork
jáp me qíra	to rent	qóftë	whether
kërkój	to search, look for	në qóftë se	if, in case
kontaktój	to contact	i sapopërfundúar, -e	completed recently
kópsht, -i, -e	garden	sipërfáq/e, -ja, -e	surface, area
kópshti botaník	botanical garden	shes	to sell
m ² = métra katrórë	square meter	víl/ë, -a, -a	villa
i,e mobilúar	furnished	zýr/ë, -a, -a	office

USHTRIMI 9.10

Read the previous ads (**njoftime**) from the newspaper. With a classmate, play roles where one of you wants to rent or buy and the other one is renting or selling the indicated product.

USHTRIMI 9.11

The following ads appeared in last Sunday's paper.

1. Kërkoj një apartament me qira 2+1, në Tiranë, tek '21 dhjetori'. Çmimi 20 000–25 000 lekë (bashkë me dritat). Telefon: 876-4814.

2. Shes një shtëpi 1+1, në rrugën 'Mine Peza'. Çmimi është i arsyeshëm. Shtëpia ka një ballkon dhe korridor. Telefon: 311-8065.

3. Jap me qira një apartament 1+1, në rrugën 'Qemal Stafa', me sipërfaqe 67 metra katrorë. Apartamenti është i mobiluar. Telefon: 283-7186.

Match the following situations with one of the ads and then carry out the corresponding transaction with a classmate.

1. Bora kërkon të blejë një shtëpi.
2. Enedi jep një apartament me qira 2+1.
3. Aida kërkon një apartament me qira 1+1.

Hotel Sheraton, Tirana (photo: Albes Fusha)

Grand Hotel in Prishtina (photo: Edmond Prifti)

INFORMACIONE KULTURORE

- In Tirana, the five-star Sheraton Hotel is located near the National Park (the artificial lake and zoo). The Sheraton is a few minutes' walk from the Convention Center (Pallati i Kongreseve) and the Presidential Palace (Presidenca).
- Hotel Europapark 'Rogner' is situated on the main boulevard of Tirana, Dëshmorët e Kombit, where many ministry buildings, the Presidential Palace, and embassies are located within walking distance. This makes Hotel Europapark a meeting place for the international world of business, politics, and art.
- Chateau Linza is located on the hill in the Linza area facing the city of Tirana, at the foot of Dajti Mountain, only fifteen minutes from downtown and one hour from Rinas airport.
- In Prishtina, the Grand Hotel is located in the premier shopping and business district. A few steps from the National Theater (Teatri Kombëtar), the Grand Hotel is perfectly situated for easy exploration of Prishtina's principal attractions. It was built in 1978 and has 13 floors and 368 rooms.
- Hotel Prishtina is located within the heart of the city's most important business district. This hotel has 4 floors and 45 rooms and suites.

MËSIMI 10

Festat zyrtare në Shqipëri

Official holidays in Albania

In this lesson you will learn:

- how to ask and talk about cultural events
- the official holidays in Albania
- how to buy tickets for a cultural show

You will learn the following grammatical points:

- the genitive case for definite nouns
- the genitive case for indefinite nouns
- basic uses of the genitive case in Albanian
- how to ask questions with 'whose'
- the genitive forms of demonstratives
- linking articles that modify a genitive noun

DIALOGU 10.1: FESTAT ZYRTARE NË SHQIPËRI

Ejona: Cilat janë festat zyrtare në Republikën e Shqipërisë?

Rea: Në Republikën e Shqipërisë ka disa festa zyrtare. Disa nga këto festa janë festa fetare.

Ejona: Cilat janë festat fetare?

Rea: Në Shqipëri bashkëjetojnë në harmoni tri fe: feja myslimane, feja ortodokse dhe feja katolike. Për këtë arsye, ne festojmë festat e tyre më të rëndësishme: Pashkët Katolike, Pashkët Ortodokse, Ditën e Novruzit, Bajramin e Madh, Bajramin e Vogël dhe Krishtlindjet.

Ejona: Çfarë është Dita e Novruzit?

Rea: Dita e Novruzit ose Dita e Sulltan Novruzit është festa e bektashinjve.

Ejona: Është hera e parë që dëgjoj për bektashinjtë. Çfarë janë ata?

Rea: Bektashizmi është një sekt fetar islamik. Bektashinj ka kryesisht Jugu i Shqipërisë.

Ejona: Cilat janë festat e tjera?

Rea: Më 14 mars ne festojmë Ditën e Verës.

Ejona: Çfarë është Dita e Verës?

Rea: Dita e Verës është një festë pagane. Ajo simbolizon largimin e dimrit dhe ardhjen e pranverës. Kjo është një festë tradicionale sidomos për qytetin e Elbasanit.

Ejona: Po Dita e Pavarësisë, kur është?

Rea: Dita e Pavarësisë është më 28 Nëntor. Kurse më 29 Nëntor festojmë Ditën e Çlirimit.

Ejona: Po Viti i Ri, a është festë tradicionale në Shqipëri?

Rea: Po. Më 1 dhe 2 janar festojmë Vitin e Ri. Kjo është një festë tradicionale dhe shumë popullore.

Ejona: Po festa ndërkombëtare, a festoni?

Rea: Më 1 Maj festojmë Ditën e Punëtorëve, kurse më 19 Tetor festojmë Ditën e Lumturimit të Nënë Terezës.

Ejona: Ju keni një festë zyrtare për Nënë Terezën?

Rea: Po, Nënë Tereza është me origjinë shqiptare. Emri i vërtetë i Nënë Terezës është Gonxhe Bojaxhi. Që nga 19 tetori 2004, Dita e Lumturimit të Nënë Terezës, është festë zyrtare për shqiptarët.

Ejona: Po ditë përkujtimore keni?

Rea: Kemi disa ditë përkujtimore: si 5 Majin (Dita e Dëshmorëve), 7 Marsin (Dita e Mësuesit), 8 Marsin (Dita Ndërkombëtare e Gruas), 1 Qershorin (Dita Ndërkombëtare e Fëmijëve), etj.

FJALOR

árdhj/e, -a, -e	arrival	kalendár, -i, -ë	calendar
arsý/e, -ja, -e	reason	kanáč/e, -ja, -e	tin
për këtë arsýe	for this reason	katolík, -e	Catholic
Bajrámi i Mádh	Eid ul-Fitr	kliént, -i, -ë	client
Bajrámi i Vógël	Eid Mubarak	lumturím, -i	beatification
bashkëjetój	cohabit, coexist	myslimán, -e	Moslem
bektashí, -u, -nj	Bektashi	kompjúter, -i, -a	computer
bektashízëm, -i	Bektashism	i,e krishtérë	Christian
çlirím, -i,	liberation	Krishtlíndj/e, -a, -e	Christmas
dëshmór, -i, -ë	martyr	largím, -i, -e	departure, removal
dít/ë, -a, -ë	day	origjín/ë, -a, -a	origin, source
Díta e Çlirímit	Liberation Day	ortodóks, -e	Orthodox
Díta e Dëshmórëve	Martyrs' Day	Páshkët	Easter
Díta e Lumturímit	Mother Teresa's	Páshkët Katolíke	Catholic Easter
të Nënë Terézës	Beatification Day	Páshkët Ortodókse	Orthodox Easter
Díta e Novrúzit	(Sultan) Novrusi's	patatína	potato chips
	Day	pavarësí, -a	independence
Díta e Pavarësisë	Independence Day	Díta e Pavarësisë	Independence Day
Díta e Punëtórëve	Labor Day (lit.,	përkujtimór, -e	commemorative
	Workers' Day)	popullór, -e	popular
drejtúes, -i, -	director, head, leader	prográm, -i, -e	program
fé, -ja, -	religion, faith	qés/e, -ja, -e	bag
fést/ë, -a, -a	holiday	i rehátshëm, e -me	comfortable
festój	to celebrate	sekt, -i, -e	sect
fetár, -e	religious	sidomós	especially
gjýsm/ë, -a, -a	half	simbolizój	to symbolize
harmoní, -a	harmony	sulltán, -i, -ë	sultan
hér/ë, -a, -ë	time, while	Sulltán Novrúzi	Sultan Novrus
héra e párë	the first time	shënój	to mark, indicate

tradicionál, -e	traditional	Víti i Rí	New Year
i,e veçantë	special	zyrtár, -e	official
i,e vërtëtë	real, true		

GRAMATIKË

§62 Genitive singular definite nouns

In Dialogu 10.1, you encountered several definite nouns in the genitive case, which is the case we typically use to indicate possession (in English we typically indicate this case with an apostrophe plus *s* or the word ‘of’). Let’s start with masculine singular definite nouns:

Dita e Novruzit	Novrus’s Day
libri i Aliut	Ali’s book
makina e babait	my father’s car
librat e babait	my father’s books

The nouns in bold above are in the genitive case, and they indicate the possessor. How do we form the genitive case of a definite noun that indicates the possessor? Do you see a pattern? What form do we take as the “base”? What do we add to that base?

Masculine singular nouns:

Base	Genitive Form
Novruz	_____
Ali	_____

You can see in the examples above that there is also a linking article. What does this linking article agree with, the possessor or the possessed object?

Let’s go step by step and consider first the genitive form of masculine singular nouns:

Nominative		Genitive
<i>Indefinite</i>	<i>Definite</i>	<i>Definite</i>
Novruz	Novru zi	Novruz it (Novrus)
baba	bab ai	bab ait (father)
student	student i	student it (student, masc.)
libër	libr i	libr it (book) ¹
Ali	Ali u	Ali ut (Ali)
shok	shok u	shok ut (friend)
Irak	Irak u	Irak ut (Iraq)

1. Notice that **libër** ‘book’ drops -ë- to form the definite form. The genitive form is formed on the definite form of the noun **libri** ‘the book’; thus, there is no -ë- in the genitive form **librit** ‘of the book’ either.

As you have observed above, the masculine definite possessive form is built on the form of the definite noun in the nominative case. All we need to do is add **-t** to the nominative definite form of the masculine singular noun to obtain the genitive definite form.

We also need to have a linking article to connect the possessor with the object possessed. Notice that the linking article agrees with the noun that is possessed and has exactly the same form as the linking article we use with class 2 adjectives (see §31 and §42):

- (1)
Ky është libri i mësuesit.	This is the teacher's (masc.) book.
Kjo është shtëpia e mësuesit.	This is the teacher's (masc.) house.
Këta janë librat e mësuesit.	These are the teacher's (masc.) books.
Këto janë shtëpitë e mësuesit.	These are the teacher's (masc.) houses.

As we saw with class 2 adjectives, the linking article must always agree in gender, case, number, and definiteness with the noun it modifies. In the previous examples, the (definite) possessee is in the nominative case. If the possessee is in the accusative case (i.e., it is a direct object), then the form of the linking article will always be **e** (see §58 and §59):

- (2)
Unë shoh librin e mësuesit.	I see the teacher's (masc.) book.
Unë shoh shtëpinë e mësuesit.	I see the teacher's (masc.) house.
Unë shoh librat e mësuesit.	I see the teacher's (masc.) books.
Unë shoh shtëpitë e mësuesit.	I see the teacher's (masc.) houses.

When we have an indefinite possessee, the linking article also takes different forms, since it is sensitive to the gender, case, number, and definiteness of the possessee. Notice that the genitive form of the possessor, however, remains unchanged:

- (3)
Ky është një libër i mësuesit.	This is one of the teacher's (masc.) books.
Kjo është një fletore e mësuesit.	This is one of the teacher's (masc.) notebooks.
Këta janë disa libra të mësuesit.	These are some of the teacher's (masc.) books.
Këto janë disa fletore të mësuesit.	These are some of the teacher's (masc.) notebooks.

- (4)
Unë shoh një libër të mësuesit.	I see one of the teacher's (masc.) books.
Unë shoh një fletore të mësuesit.	I see one of the teacher's (masc.) notebooks.
Unë shoh disa libra të mësuesit.	I see some of the teacher's (masc.) books.
Unë shoh disa fletore të mësuesit.	I see some of the teacher's (masc.) notebooks.

The following chart summarizes the forms of the linking article used to express possession when the element possessed is a definite noun (see examples in [1] and [2] above). Remember that the linking article agrees with the element that is possessed:

	Singular		Plural	
	<i>Masculine</i>	<i>Feminine</i>	<i>Masculine</i>	<i>Feminine</i>
Nominative	i	e	e	e
Accusative	e	e	e	e

The following chart summarizes the forms of the linking article used to express possession when the element possessed is an indefinite noun (see examples in [3] and [4] above). Again, remember that the linking article agrees with the element possessed.

	Singular		Plural	
	<i>Masculine</i>	<i>Feminine</i>	<i>Masculine</i>	<i>Feminine</i>
Nominative	i	e	të	të
Accusative	të	të	të	të

Let's now consider the formation of the genitive form of feminine singular definite nouns. The nouns in bold are feminine nouns in the genitive case:

Jugu i **Shqipërisë** the south of Albania
makina e **nënës** (my) mother's car

How do we form the genitive form of feminine definite nouns? What is the "base" form? What do we add to that base?

Feminine singular nouns:

Base	Genitive Form
nënë	_____
Shqipëri	_____

What does the linking article agree with, the possessor or the possessee?

You discovered that there are two endings to form the genitive case of feminine definite nouns: **-s** and **-së**. Let's see if you can figure out when you use **-s** and when you use **-së**. Consider the following examples:

Nominative		Genitive
<i>Indefinite</i>	<i>Definite</i>	<i>Definite</i>
nënë	nëna	nënës (mother)
Dritë	Drita	Dritës (Drita)
studente	student ja	studentes (student, fem.)
mësuese	mësues ja	mesueses (teacher, fem.)
Shqipëri	Shqipëri a	Shqipërisë (Albania)
shtëpi	shtëpi a	shtëpisë (house)

Use **-s** when _____

Use **-së** when _____

You probably discovered that the genitive form of feminine singular definite nouns is built on the nominative indefinite form of the feminine noun. We add **-s** when the last syllable of the indefinite form is unstressed. If the last syllable is stressed, then we add **-së**.²

2. For pronunciation purposes, **-s** and **-së** are pronounced the same way when you speak at normal speed; thus, both **nënës** 'of the mother' and **shtëpisë** 'of the house' would have two syllables. In more careful speech, however, **-së** would add an extra syllable to the original word.

We saw that feminine nouns that end in **-ër**, **-ërr**, or **-ël** typically drop the **-ë** (and add **-a**) to form the definite nominative form (**letër** ‘letter’ → **letra** ‘the letter’) (see §27). In the definite possessive form, this **-ë** is also dropped, but since the result would be an unpronounceable **letrs**, we insert an extra **-ë** before the **-s** of the possessive, getting **letrës**. More simply put, if the noun ends in **-ër**, **-ërr**, or **-ël**, replace those endings with **-ës** to form the definite singular nominative form.

Nominative		Genitive
<i>Indefinite</i>	<i>Definite</i>	<i>Definite</i>
motër	motra	motrës (sister)
ëndërr	ëndrra	ëndrrës (dream)
vegël	veglë	veglës (tool)

Feminine possessors also need a linking article to connect to the element being possessed. The linking article agrees with the preceding possessed object, as with class 2 adjectives (see §31 and §42):

Ky është libri i mësueses.	This is the teacher’s (fem.) book.
Kjo është shtëpia e mësueses.	This is the teacher’s (fem.) house.
Këta janë librat e mësueses.	These are the teacher’s (fem.) books.
Këto janë shtëpitë e mësueses.	These are the teacher’s (fem.) houses.

The linking article is sensitive to the gender, case, number, and definiteness of the noun it modifies. Notice that the genitive form of the noun **mësuese** ‘female teacher’ remains unchanged in the following examples, where the possessee is now in the accusative case (the possessee is a direct object). Only the linking article changes form (see §42 and §58):

Unë shoh librin e mësueses.	I see the teacher’s (fem.) book.
Unë shoh shtëpinë e mësueses.	I see the teacher’s (fem.) house.
Unë shoh librat e mësueses.	I see the teacher’s (fem.) books.
Unë shoh shtëpitë e mësueses.	I see the teacher’s (fem.) houses.

Notice the form of the linking article when the possessed noun is indefinite. On the other hand, the genitive form of **mësuese** remains unchanged:

Ky është një libër i mësueses.	This is one of the teacher’s (fem.) books.
Kjo është një fletore e mësueses.	This is one of the teacher’s (fem.) notebooks.
Këta janë disa libra të mësueses.	These are some of the teacher’s (fem.) books.
Këto janë disa fletore të mësueses.	These are some of the teacher’s (fem.) notebooks.
Unë shoh një libër të mësueses.	I see one of the teacher’s (fem.) books.
Unë shoh një fletore të mësueses.	I see one of the teacher’s (fem.) notebooks.
Unë shoh disa libra të mësueses.	I see some of the teacher’s (fem.) books.
Unë shoh disa fletore të mësueses.	I see some of the teacher’s (fem.) notebooks.

The following charts summarize the different forms of the linking article when the possessee is definite:

Singular definite possessee:

Nominative:	libri	i	mësues it /mësueses
	fletorja	e	mësues it /mësueses
Accusative:	librin	e	mësues it /mësueses
	fletoren	e	mësues it /mësueses

Plural definite possessee:

Nominative:	librat	e	mësues it /mësueses
	fletoret	e	mësues it /mësueses
Accusative:	librat	e	mësues it /mësueses
	fletoret	e	mësues it /mësueses

The following charts summarize the forms of the linking article when the possessed object is indefinite:

Singular indefinite possessee:

Nominative:	një libër	i	mësues it /mësueses
	një fletore	e	mësues it /mësueses
Accusative:	një libër	të	mësues it /mësueses
	një fletore	të	mësues it /mësueses

Plural indefinite possessee:

Nominative:	disa libra	të	mësues it /mësueses
	disa fletore	të	mësues it /mësueses
Accusative:	disa libra	të	mësues it /mësueses
	disa fletore	të	mësues it /mësueses

§63 Genitive plural definite nouns

Consider the following examples. The plural nouns in bold are the nouns bearing the genitive case:

shkolla	e studentëve	the (male) students' school
shkolla	e studenteve	the (female) students' school
babai	i djemve	the boys' father
babai	i vajzave	the girls' father
shtëpitë	e studentëve	the (male) students' houses
librat	e studenteve	the (female) students' books

How do we construct the genitive form of definite plural nouns? Which form do we take as the “base”? What suffix do we add to that base? Do masculine and feminine nouns differ in the way their genitive plural definite form is constructed?

Masculine plural nouns:

Base	Genitive Form
student	_____
djalë	_____

Feminine plural nouns:

Base	Genitive Form
studente	_____
vajzë	_____

You have just discovered that the genitive plural of definite nouns, both masculine and feminine, is formed by adding **-ve** to the plural indefinite form.

As with singular forms, we need a linking article to connect the possessor (in the genitive case) with the possessed object. The linking article will always agree in gender, case, number, and definiteness with the possessed object, while the genitive form of the possessor remains unchanged:

Ky është libri i vajzave/djemve.	This is the girls'/the boys' book.
Kjo është shtëpia e vajzave/djemve.	This is the girls'/the boys' house.
Këta janë librat e vajzave/djemve.	These are the girls'/the boys' books.
Këto janë shtëpitë e vajzave/djemve.	These are the girls'/the boys' houses.
Unë shoh librin e vajzave/djemve.	I see the girls'/the boys' book.
Unë shoh shtëpinë e vajzave/djemve.	I see the girls'/the boys' house.
Unë shoh librat e vajzave/djemve.	I see the girls'/the boys' books.
Unë shoh shtëpitë e vajzave/djemve.	I see the girls'/the boys' houses.
Ky është një libër i vajzave/djemve.	This is one of the girls'/the boys' books.
Kjo është një fletore e vajzave/djemve.	This is one of the girls'/the boys' notebooks.
Këta janë disa libra të vajzave/djemve.	These are some of the girls'/the boys' books.
Këto janë disa fletore të vajzave/djemve.	These are some of the girls'/the boys' notebooks.
Unë shoh një libër të vajzave/djemve.	I see one of the girls'/the boys' books.
Unë shoh një fletore të vajzave/djemve.	I see one of the girls'/the boys' notebooks.
Unë shoh disa libra të vajzave/djemve.	I see some of the girls'/the boys' books.
Unë shoh disa fletore të vajzave/djemve.	I see some of the girls'/the boys' notebooks.

The following charts summarize the forms of the linking article when the possessee is definite:

Singular definite possessee:

Nominative:	libri	i	djemve/vajzave
	fletorja	e	djemve/vajzave
Accusative:	librin	e	djemve/vajzave
	fletoren	e	djemve/vajzave

Plural definite possessee:

Nominative:	librat	e	djemve/vajzave
	fletoret	e	djemve/vajzave
Accusative:	librat	e	djemve/vajzave
	fletoret	e	djemve/vajzave

The following charts summarize the forms of the linking article when the possessee is indefinite:

Singular indefinite possessee:

Nominative:	një libër	i	djemve/vajzave
	një fletore	e	djemve/vajzave
Accusative:	një libër	të	djemve/vajzave
	një fletore	të	djemve/vajzave

Plural indefinite possessee:

Nominative:	disa libra	të	djemve/vajzave
	disa fletore	të	djemve/vajzave
Accusative:	disa libra	të	djemve/vajzave
	disa fletore	të	djemve/vajzave

§64 Basic uses of the genitive case

The genitive case is used:

1. to indicate possession:

shtëpia e vajzës	the girl's house
shoku i Dritës	Drita's friend

2. to indicate the object of a noun that expresses action:

Çlirimi i Shqipërisë	the liberation of Albania
leximi i librit	the reading of the book

3. to indicate the agent (or subject) of a noun that expresses action:

ardhja e pranverës	the arrival of spring
fillimi i dimrit	the beginning of winter

4. to indicate the name of a city, island, river, and so on:

qyteti i Elbasanit	the city of Elbasan
ishulli i Sazanit	the island of Sazan
liqeni i Shkodrës	Shkodër Lake
lumi i Vjosës	the Vjosa River

5. to indicate a part or division:

shumica e vajzave	the majority of the girls
gjysma e studentëve	half of the students

With measure phrases, you use just the plural form of count nouns (notice that in English you use a genitive form with the preposition 'of'):

një kilogram domate	a kilo of tomatoes
një paketë cigare	a pack of cigarettes
dhjetëra libra	a dozen books
gjashtë kokrra vezë	half a dozen eggs

With the phrase **një kuti** ‘a box’ or **një qese** ‘a bag’, the preposition **me** ‘with’ is typically used, although in colloquial Albanian it is typically omitted:

një kuti (me) çokollata	a box of chocolates
një kuti (me) mollë	a box of apples
një kuti (me) drithëra	a box of cereal
një qese (me) patatina	a bag of potato chips

If the noun is a mass noun, use the singular form:³

gjysmë kilogram sallam	half a kilo of salami
një shishe birra	a bottle of beer
një gotë verë	a glass of wine
disa feta djathë	some slices of cheese
një kanaçe kola	a tin of soda

§65 Asking questions with “whose”

If we want to ask for the possessor of an object, in English we use the interrogative word ‘whose’. Notice the two ways the question can be asked in Albanian:

Mësuesi i kujt është ky?	Whose teacher (masc.) is this?
I kujt është ky mësues?	lit., Whose is this teacher (masc.)?
Mësuesja e kujt është kjo?	Whose teacher (fem.) is this?
E kujt është kjo mësuese?	lit., Whose is this teacher (fem.)?
Mësuesit e kujt janë këta?	Whose teachers (masc.) are these?
Të kujt janë këta mësues?	lit., Whose are these teachers (masc.)?
Mësueset e kujt janë keto?	Whose teachers (fem.) are these?
Të kujt janë këto mësuese?	lit., Whose are these teachers (fem.)?

Remember that the plural linking articles **i** and **e** change to **të** when the linking article is not next to a definite noun (see §31 and §42). This explains the use of **të kujt** rather than **i/e kujt** when the question word appears at the beginning of the question in the last two sets of examples. Use a parallel structure to answer these questions:

Mësuesi i kujt është ky?	Whose teacher (masc.) is this?
(Ky është mësuesi) i Gëzimit .	This is Gëzim’s teacher (masc.).
I kujt është ky mësues?	lit., Whose is this teacher (masc.)?
(Ky mësues është) i Gëzimit .	lit., This teacher’s (masc.) is Gëzim’s.
Mësuesit e kujt janë këta?	Whose teachers (masc.) are these?
Këta janë mësuesit e Gëzimit .	These are Gëzim’s teachers.
Të Gëzimit . ⁴	Gëzim’s.

3. With the measure phrase **një liter** ‘a liter’ you need to use the ablative case (see §89 to §91): **një litër qumësht** ‘a liter of milk’.

4. Notice that if the preceding sentence is not pronounced, we must use the linking article **të** instead of **e**. As we saw in §42, **të** is used when the linking article is not immediately adjacent to the definite noun it modifies.

Të kujt janë këta mësues?
(Këta mësues janë) **të Gëzimit**.

lit., Whose are those teachers (masc.)?
lit., Those teachers are Gezim's.

§66 Modifying the genitive definite form

It is possible for a possessor to be possessed by another noun, as you can see in the following examples. Use **së** as the linking article when modifying a feminine genitive singular definite noun; use **të** in the other cases:

mësuesja e vëllait të Dritës	Drita's brother's teacher (fem.) (lit., the teacher of the brother of Drita's)
mësuesja e motrës së Dritës	Drita's sister's teacher (fem.) (lit., the teacher of the sister of Drita's)
mësuesja e vëllezërve të Dritës	Drita's brothers' teacher (fem.) (lit., the teacher of the brothers of Drita's)
mësuesja e motrave të Dritës	Drita's sisters' teacher (fem.) (lit., the teacher of the sisters of Drita's)

The same forms of the linking article are used when we modify a genitive noun with a class 2 adjective:

mësuesi i djalit të vogël	the small boy's teacher
mësuesi i vajzës së vogël	the little girl's teacher
mësuesi i djemve të vegjël	the little boys' teacher
mësuesi i vajzave të vogla	the little girls' teacher

Së changes to **të** if **së** is not next to the noun it modifies or if this noun is not definite:

mësuesja e motrës së Dritës	Drita's sister's teacher
mësuesja e motrës së vogël të Dritës	Drita's small sister's teacher
mësuesi i vajzës së vogël	the small girl's teacher
mësuesi i vajzës së zgjuar dhe të vogël	the teacher of the intelligent and small girl

Notice that in the examples above, the first adjective appears with the linking article **së**, while the second modifier (whether a possessor or an adjective) appears with the linking article **të** since the latter is not adjacent to the noun it modifies. We saw a similar phenomenon for **e** in §42.

The following chart summarizes the different forms of the linking article when modifying a definite noun. Where there are two forms, the second form is obligatorily used if the modifying element (whether a class 2 adjective or a possessive) is not next (or adjacent) to the definite noun it modifies.

	Singular		Plural	
	<i>Masculine</i>	<i>Feminine</i>	<i>Masculine</i>	<i>Feminine</i>
Nominative	i	e	e/të	e/të
Accusative	e/të	e/të	e/të	e/të
Genitive	të	së/të	e/të	e/të

USHTRIMI 10.1

Indicate whether the following statements are true (T) or false (F) based on Dialogu 10.1.

1. _____ Në Shqipëri bashkëjetojnë në harmoni tri fe, feja myslimane, feja ortodokse dhe feja katolike.
2. _____ Në Shqipëri, nuk festojnë festat fetare katolike më të rëndësishme.
3. _____ Dita e Sulltan Novruzit është festa e katolikëve.
4. _____ Bektashizmi është një sekt fetar islamik.
5. _____ Më 10 mars, në Shqipëri, festojnë Ditën e Verës.
6. _____ Dita e Verës është një festë pagane.
7. _____ Dita e Pavarësisë së Shqipërisë është më 28 Nëntor.
8. _____ Dita e Çlirimit të Shqipërisë është më 30 nëntor.
9. _____ Nënë Tereza është me origjinë shqiptare.
10. _____ Data 19 nëntor është festa e Lumturimit të Nënë Terezës.
11. _____ Pesë Maji është Dita e Dëshmorëve.
12. _____ Dita e Mësuesit është më 8 Mars.
13. _____ Më 1 Qershor është Dita e Fëmijëve.

USHTRIMI 10.2

Answer the following questions based on Dialogu 10.1.

1. Sa festa zyrtare ka në Republikën e Shqipërisë?

2. Cilat janë festat fetare?

3. Çfarë është Dita e Novruzit?

4. Çfarë është bektashizmi?

5. Çfarë është Dita e Verës?

6. Çfarë simbolizon ajo?

7. Ku është Dita e Verës festë tradicionale?

8. Kur është Dita e Pavarësisë së Shqipërisë?

9. Kur është Dita e Çlirimit të Shqipërisë?

10. Kur është Dita e Punëtorëve?

11. Cili është emri i vërtetë i Nënë Terezës?

12. Çfarë është 5 Maji?

13. Çfarë është 7 Marsi?

14. Kur është Dita Ndërkombëtare e Fëmijëve?

15. Çfarë është 19 Tetori?

USHTRIMI 10.3

Explain the use of the linking articles **i**, **e**, **së**, and **të** in the following examples. Identify the case (nominative, accusative, genitive), gender (masculine, feminine), and number (singular, plural) of the noun being modified. Refer to the charts of linking articles in §62:

1. Në Shqipëri, ne festojmë festat më **të** rëndësishme **të** komuniteteve fetare myslimane, ortodokse dhe katolike.
2. Dita **e** Sulltan Novruzit është festa **e** bektashinje.
3. Dita **e** Pavarësisë së Shqipërisë është më 28 Nëntor.
4. Data 19 Tetor është Dita **e** Lumturimit **të** Nënë Terezës.
5. Më 1 Qershor është Dita Ndërkombëtare **e** Fëmijëve.
6. Emri **i** vërtetë **i** Nënë Terezës është Gonxhe Bojaxhi.
7. Çfarë është Dita **e** Verës?
8. Cila është ëmbëlsira tradicionale për Ditën **e** Verës?
9. Viti **i** Ri është festë tradicionale.
10. Shtatë Marsi është Festa **e** Mësuesit.

USHTRIMI 10.4

Complete the following sentences with the necessary linking article and the genitive form of the noun in parentheses. Then make the sentences plural, changing the possessor and the possessee into the plural.

1. Fletorja _____ (vajzë) është mbi karrige.

2. Libri _____ (djalë) është mbi televizor.

3. Ky është lapsi _____ (student).

4. Po lexoj librin _____ (shkrimtar) shqiptar.

5. Ai po shikon djalin _____ (motër).

6. Shikoj nga dritarja vajzën _____ (shoqe).

7. Bicikleta _____ (nënë) është blu.

8. Kjo është dhoma _____ (hotel).

9. Kërkoj fjalorin _____ (anglishte).⁵

10. Po takoj babanë _____ (djalë).

DIALOGU 10.2: NË ZYRËN E INFORMACIONIT

Punonjësja: Mirëmbërëma, zonjë!

Mirela: Mirëmbërëma! Kam nevojë për disa informacione për aktivitetet kulturore që ka sot pasdite në Tiranë.

Punonjësja: Në Tiranë ka shumë aktivitete kulturore sot pasdite. Për çfarë jeni e interesuar?

Mirela: Ç'shfaqje ka në Teatrin e Operës dhe të Baletit?

Punonjësja: Në Teatrin e Operës dhe të Baletit ka një shfaqje shumë të bukur. Ansambli i Këngëve dhe i Valleve Popullore hap sezonin e ri artistik me një koncert me këngë e valle popullore.

Mirela: Çfarë ka në program?

Punonjësja: Në program ka këngë e valle të shumë trevave shqiptare, të Veriut, të Jugut dhe të Shqipërisë së Mesme. Ka dhe këngë e valle kosovare dhe çame.

Mirela: Në çfarë ore fillon koncerti?

Punonjësja: Koncerti fillon në orën 20:00 dhe mbaron në orën 22:00.

Mirela: A ka ndonjë koncert tjetër sot pasdite?

Punonjësja: Po, në Akademinë e Arteve të Bukura ka një koncert recital.

Mirela: I kujt është koncerti recital?

Punonjësja: Është koncerti i një pianisteje shqiptare, studente në Akademinë e Arteve. Kurse nesër në mbrëmje, në Pallatin e Kongreseve fillon Festivali i Këngës në Radio-Televizion.

Mirela: A ka bileta në shitje?

Punonjësja: Po. Sot po shesim biletat e fundit.

Mirela: Në cilat radhë janë vendet?

Punonjësja: Janë në radhën e fundit, karriget 5, 6, 7 dhe 8.

Mirela: Mirë. Po blej dy bileta. Po në Teatrin Kombëtar, çfarë ka sonte?

Punonjësja: Trupa e Teatrit Kombëtar shfaq një shfaqje të re.

5. You have learned the word **anglisht**, as in **Unë flas anglisht** 'I speak English'. However, **anglisht** is an adverb, so when you say **Unë flas anglisht**, you are actually saying something close to 'I speak in an English way'. If you add **-e** to the language adverb, you get the corresponding language, so **anglishte** is 'the English language', **italishte** 'the Italian language', **shqipe** 'the Albanian language', and so on. **Fjalor i shqipes** means 'dictionary of the Albanian language'.

Mirela: E kujt është kjo shfaqje?

Punonjësja: Është e një dramaturgu rumun.

Mirela: Po në Galerinë e Arteve çfarë aktiviteti ka?

Punonjësja: Në Galerinë e Arteve sot pasdite është përurimi i një ekspozite pikturë.

Mirela: Të kujt janë punimet?

Punonjësja: Punimet janë të piktorëve shkodranë: Kolë Idromeno dhe Zef Kolombi. Edhe në Muzeun Historik Kombëtar ka një ekspozitë të përbashkët të disa artistëve të njohur.

Mirela: Shumë faleminderit për informacionet.

Punonjësja: Asgjë. Është kënaqësia ime.

FJALOR

akademí, -a, -	academy	net	nights
Akademía e Árteve	Academy of Fine Arts	i,e njóhur	famous, well-known
të Búkura		óper/ë, -a, -a	opera
aktivítet, -i, -e	activity, show	pallát, -i, -e	palace, building
ansámbl/ël, -li, -le	ensemble		(group of
Ansámbl i Këngëve	Ensemble of Folk		apartments)
dhe i Válleve	Music and Dance	Palláti i Kongréseve	Convention Center
Popullóre		i,e përbáshkët	joint
asgjë	anything, nothing	përrurím, -i, -e	inauguration
Asgjë!	You're welcome!	pianíst/e, -ja, -e	pianist
balét, -i, -e	ballet	píst/ë, -a, -a	lane, floor
çám, -e	related to the Çam	popullór, -e	popular, folk
	population	puním, -i, -e	work
dramatúrg/-u, -ë	playwright, dramatist	rádh/ë, -a, -ë	row
ekspozít/ë, -a, -a	exhibit	recitál, -i, -e	recital
ekspozítë piktúre	painting exhibit	sezón, -i, -e	season
Festiváli i Këngës	Song Festival	sónte	tonight
i,e fúndit	last	shfáq, -a, -ur	to show, put on
galerí, -a, -	gallery	shfáqj/e, -a, -e	show
galería e árteve	art gallery	shítj/e, -a, -e	sale
hóll, -i, -e	hall	shkodrán, -e	from Shkodër
kënaqësí, -a, -	pleasure	Teátri Kombëtár	National Theater
kongrés, -i, -e	congress, convention, conference	Teátri i Óperës dhe i Balétit	Theater of Opera and Ballet
mbrëmje, -a	evening	trév/ë, -a, -a	region
në mbrëmje	in the evening	trúp/ë, -a, -a	troupe, company
i més/ëm, e -me	central, middle	váll/e, -ja, -e	dance
nát/ë, -a	night	vallëzím, -i, -e	dancing

§67 The genitive indefinite form

In the previous sections of this lesson, we learned how to form the genitive definite. In this section, we will learn how to form the genitive indefinite. You encountered a few examples in Dialogu 10.2:

është e një dramaturgu	it's by (of) a playwright
koncerti i një pianisteje	the concert of a pianist
përurimi i një ekspozite	the inauguration of an exhibit
ka një ekspozitë të disa artistëve	there is an exhibit by some artists

We have already seen that the linking article always agrees in gender, case, number, and definiteness with the noun that the possessive modifies. Here we will concentrate on the forms of the indefinite possessor. Let's first consider masculine singular indefinite nouns:

libri i një shoku	a friend's book (lit., the book of a friend)
pupla e një zogu	a bird feather (lit., the feather of a bird)
libri i një studenti	a student's book (lit., the book of a student)
klasa e një mësuesi	a teacher's class (lit., the class of a teacher)

Do these endings remind you of any other form you have studied?

What is "strange" about the endings of these indefinite constructions?

Let's now concentrate on the way you form the genitive indefinite:

1. To form the genitive indefinite of masculine singular nouns, add **-u** if the noun ends in **-k**, **-g**, or **-h**. Otherwise, add **-i**. As you can see, these forms are exactly the same as those of the nominative definite (see §28). It is a bit shocking to find these forms here, since these forms are not definite!

Now let's consider feminine singular indefinite nouns:

përurimi i një ekspozite	the inauguration of an exhibit
dera e një shtëpie	the door of a house
klasa e një mësueseje	a teacher's class (lit., the class of a teacher)

2. To form the genitive indefinite of a feminine singular noun, there are basically three patterns (cf. §27):
 - a. If the indefinite nominative noun ends in **-ë**, replace **-ë** with **-e** (ekspozitë → i/e një ekspozite 'of an exhibit').⁶
 - b. If the nominative indefinite noun ends in a stressed **-i**, add **-e** (shtëpi → i/e një shtëpie 'of a house').

6. The same rule applies to nouns ending in **-ër** (motër → i/e një motre 'of a sister'), **-ërr** (ëndërr → i një ëndrre 'of a dream'), **-ël** (vegël → vegle 'of a tool').

- c. If the nominative indefinite noun ends in **-e** or in a stressed vowel (except **-i**), add **-je** (studente → i/e një studente**je** ‘of a student’, kala → i/e një kal**a**je ‘of a castle’). This is an “elsewhere” or “default” rule. If you haven’t applied rules (a) or (b), simply apply rule (c).⁷

Finally, let’s consider the formation of genitive plural indefinite nouns:

librat e disa studentëve	the books of some students (masc.)
librat e disa studenteve	the books of some students (fem.)
klasat e disa mësuesve	the classes of some teachers (masc.)
klasat e disa mësueseve	the classes of some teachers (fem.)

3. To form genitive plural indefinite nouns, both masculine and feminine, simply add **-ve** to the nominative plural indefinite form. Notice that the forms are the same as the corresponding genitive plural definite forms (§63).

Genitive endings for both indefinite and definite nouns are summarized in the following charts for easy reference:

Masculine singular:

<i>Nominative indefinite</i>	<i>Genitive indefinite</i>	<i>Nominative definite</i>	<i>Genitive definite</i>
(një) qytet	(i/e) një qyteti	qyteti	(i/e) qytetit
(një) dramaturg	(i/e) një dramaturgu	dramaturgu	(i/e) dramaturgut

Masculine plural:

<i>Nominative indefinite</i>	<i>Genitive indefinite</i>	<i>Nominative definite</i>	<i>Genitive definite</i>
(disa) qytete	(i/e) disa qyteteve	qytetet	(i/e) qyteteve
(disa) dramaturgë	(i/e) disa dramaturgëve	dramaturgët	(i/e) dramaturgëve

Feminine singular:

<i>Nominative indefinite</i>	<i>Genitive indefinite</i>	<i>Nominative definite</i>	<i>Genitive definite</i>
(një) ekspozitë	(i/e) një ekspozite	ekspozita	(i/e) ekspozitës
(një) shtëpi	(i/e) një shtëpie	shtëpia	(i/e) shtëpisë
(një) pianiste	(i/e) një pianisteje	pianistja	(i/e) pianistes

Feminine plural:

<i>Nominative indefinite</i>	<i>Genitive indefinite</i>	<i>Nominative definite</i>	<i>Genitive definite</i>
(disa) ekspozita	(i/e) disa ekspozitave	ekspozitat	(i/e) ekspozitave
(disa) shtëpi	(i/e) disa shtëpive	shtëpitë	(i/e) shtëpive
(disa) pianiste	(i/e) pianisteve	pianistet	(i/e) pianisteve

7. The word **grua** ‘woman’ falls into the “elsewhere” rule. It does not end in **-ë** or **-e**, so it ought to take **-je**. That is exactly what we observe: **grua** → i/e një **gruaj**e ‘of a woman’.

§68 The genitive forms of **cili** ‘which’

In §65 you learned how to ask questions with **i/e kujt** ‘whose’ about the possessor.

I kujt është ky libër?	Whose is this book?
Libri i kujt është ky?	Whose book is this?
E kujt është kjo fletore?	Whose is this notebook?
Fletorja e kujt është kjo?	Whose notebook is this?

In these examples, you are asking about the identity of the possessor. In some cases, you may know the identity of the possessor (i.e., that it is a boy or a girl), but you may want to make that information more specific (which boy?, which girl?). In this instance, you would use **cili** rather than **kujt**:

Libri i cilit djalë është ky?	Which boy’s book is this?
I cilit djalë është ky libër?	lit., Which boy’s is this book?
Libri i cilës vajzë është ky?	Which girl’s book is this?
I cilës vajzë është ky libër?	lit., Which girl’s is this book?
Librat e cilëve djem janë këta?	Which boys’ books are these?
Të cilëve djem janë këta libra? ⁸	lit., Which boys’ are these books?
Librat e cilave vajza janë këta?	Which girls’ books are these?
Të cilave vajza janë këta libra?	lit., Which girls’ are these books?

Notice that in the examples above, the linking article agrees with the possessee (the object possessed), while **cili** agrees with the possessor. As you can see, **cili** is inflected for gender, case, and number; the possessor, on the other hand, is not inflected for case.

The following chart summarizes the forms of **cili** in the three cases that we have studied so far:

	Singular		Plural	
	<i>Masculine</i>	<i>Feminine</i>	<i>Masculine</i>	<i>Feminine</i>
Nominative	cili	cila	cilët	cilat
Accusative	cilin	cilën	cilët	cilat
Genitive	i/e/të cilit	i/e/të cilës	i/e/të cilëve	i/e/të cilave

§69 The genitive forms of the demonstratives **ky** ‘this’ and **ai** ‘that’

Demonstratives are also inflected for case. As with all possessive constructions, the linking article agrees with the possessee (the possessed object). The demonstrative appears in the genitive case, and it agrees in gender and number with the possessor. Furthermore, notice that the possessor appears in the genitive indefinite form (see §67):

libri i këtij djali	this boy’s book
fletorja e kësaj vajze	this girl’s notebook
fletoret e këtyre djemve	these boys’ notebooks
librat e këtyre vajzave	these girls’ books

8. Notice the change of **e** to **të** in this example and in the following when the linking article is not next to the definite noun it modifies (see §65, §47).

fletorja e atij djali	that boy's notebook
libri i asaj vajze	that girl's book
librat e atyre djemve	those boys' books
fletoret e atyre vajzave	those girls' notebooks
I kujt është ky libër?	Whose is that book?
(Ky libër është) i këtij djali.	That book is this boy's.
Librat e kujt janë ata?	Whose books are those?
Ata janë librat e atyre djemve.	Those books are those boys'.
Të kujt janë ata libra?	Whose are those books?
(Ata libra janë) të atyre djemve.	(Those books are) those boys'.

The following charts summarize the forms of the demonstrative adjectives/pronouns in the nominative, accusative, and genitive cases.

	Singular		Plural	
	<i>Masculine</i>	<i>Feminine</i>	<i>Masculine</i>	<i>Feminine</i>
Nominative	ky	kjo	këta	këto
Accusative	këtë	këtë	këta	këto
Genitive	i/e/të këtij	i/e/të kësaj	i/e/të këtyre	i/e/të këtyre

	Singular		Plural	
	<i>Masculine</i>	<i>Feminine</i>	<i>Masculine</i>	<i>Feminine</i>
Nominative	ai	ajo	ata	ato
Accusative	atë	atë	ata	ato
Genitive	i/e/të atij	i/e/të asaj	i/e/të atyre	i/e/të atyre

USHTRIMI 10.5

Indicate whether the following statements are true (T) or false (F) based on Dialogu 10.2.

- _____ Në Tiranë ka disa aktivitete pasdite.
- _____ Në Teatrin e Operës dhe të Baletit ka një shfaqje shumë të bukur.
- _____ Ansambli i Këngëve dhe i Valleve Popullore hap sezonin e ri artistik me një koncert me këngë e valle popullore.
- _____ Në program nuk ka këngë e valle kosovare dhe çame.
- _____ Koncerti fillon në orën 20:00 dhe mbaron në orën 22:00.
- _____ Në Akademinë e Arteve të Bukura ka një koncert recital.
- _____ Shfaqja në Teatrin Kombëtar është e një dramaturgu italian.
- _____ Punimet në Galerinë e Arteve janë të piktorëve kosovarë.
- _____ Në Muzeun Historik Kombëtar ka një ekspozitë të përbashkët të disa artistëve të njohur.
- _____ Trupa e Teatrit Kombëtar shfaq një shfaqje të re.

USHTRIMI 10.6

Answer the following questions based on Dialogu 10.2.

1. Ç'aktivitete kulturore ka sot pasdite në Tiranë?

2. Ç'shfaqje ka në Teatrin e Operës dhe të Baletit?

3. Në çfarë ore fillon koncerti?

4. A ka ndonjë koncert në Akademinë e Arteve?

5. I kujt është koncerti?

6. Çfarë ka në Pallatin e Kongreseve?

7. A ka bileta për në festival?

8. Ç'shfaqje ka në Teatrin Kombëtar?

9. E kujt është kjo shfaqje?

10. Të kujt janë punimet në Galerinë e Arteve?

USHTRIMI 10.7

Change the following sentences as in the example.

Ky është libri i studentit.

Këta janë librat e studentëve.

Unë shikoj librin e studentit.

Unë shikoj librat e studentëve.

1. Kjo është klasa e nxënëses.

2. Kjo është galeria e artit.

3. Kjo është vajza e shoqes.

4. Ky është fjalori i një studenti. _____

5. Kjo është lulja e parkut. _____

USHTRIMI 10.8

Change the nouns in bold in the following sentences to the corresponding feminine form, as in the example. Make all other necessary changes:

Libri i **nxënësit** është i ri.

Libri i **nxënëses** është i ri.

1. Fletorja e **djalit** është mbi tryezë.

2. Koncerti i **pianistit** është i bukur.

3. Shpjegimi i **mësuesit** është i mirë.

4. Po takoj **shokun** e klasës.

5. **Aktorët** e teatrit luajnë bukur.

6. Ai po bisedon me **pianistin** e ri.

7. Po dëgjoj këngën e **një kompozitori** shqiptar.

8. Takimi i **studentëve** është i rëndësishëm.

9. A është kjo adresa e **këtij mjeku**?

10. Ne po flasim me **mësuesit** e shkollës.

Festivali Folklorik Kombëtar i Gjirokastrës

Festivali Folklorik Kombëtar i Gjirokastrës është një aktivitet i një rëndësie të veçantë. Kalaja e Gjirokastrës pret një herë në katër vjet grupe folklorike nga Shqipëria, dhe nga shqiptarët e Kosovës, e Malit të Zi, e Maqedonisë, Turqisë, Greqisë, e Amerikës, nga grupet arbëreshe etj.

Këto grupe paraqesin folklorin shqiptar të trevave të ndryshme. Qyteti i Gjirokastrës, në ditët e Festivalit Folklorik ka shumë vizitorë shqiptarë dhe të huaj. Ky është një aktivitet i Qendrës së Veprimtarisë Folklorike, nën kujdesin e Ministrisë së Kulturës, Turizmit, Rinisë dhe Sporteve. Ky festival dëshmon se folklori muzikor është i pasur dhe i larmishëm. Këngët kanë forma të ndryshme të interpretimit. Instrumenta muzikorë specifikë, si lahuta, çiftelia, sharkia dhe daullja shoqërojnë këngët dhe vallet e Veriut. Kurse në Jug të vendit është karakteristike iso-polifonia që tani është pjesë e trashëgimisë orale të njerëzimit.

Pjesë e rëndësishme e festivalit janë vallet. Valle të famshme janë vallja e Rugovës, vallja e Tropojës, e Devollit, e Lunxhërisë, vallja e Rrajcës, vallet labe si dhe vallja çame e Osman Tagës.

FJALOR

çiftelí, -a, -	two-stringed lute	muzikór, -e	musical
dashurí, -a, -	love	njerëzím, -i	humanity
daúll/e, -ja, -e	drum	një hërë në kátër vjët	once every four years
dëshmój	to witness, testify	orál, -e	oral
i fámsh/ëm, e -me	famous	paraqés	to introduce, present
festivál, -i, -e	festival	i,e pásur	rich
Festiváli Folklorík	National Folk	përfaqësój	to represent
Kombëtar	Festival	polifoní, -a, -	polyphony
fórm/ë, -a, -a	form	rëndësí, -a	weight; fig.,
instrumént, -i, -e	instrument		importance,
interpretím, -i, -e	interpretation		significance
kalá, -ja, -	fortress, palace	riní, -a, -	youth
Kalája e	Fortress of	specifík, -e	specific
Gjirokastrës	Gjirokastra	shoqërój	to accompany
karakteristík, -e	typical, peculiar	trashëgímí, -a	heritage
kujdés, -i, -e	care, responsibility	váll/e, -ja, -e	dance
lahút/ë, -a, -a	lute	veprimtarí, -a, -	activity
i larmísh/ëm, e -me	varied, diversified	vizitór, -i, -ë	visitor
ministrí, -a, -	ministry		
Ministría e Kultúrës,	Ministry of Culture,		
Turízmit, Rinísë	Tourism, Youth,		
dhe Spórtëve	and Sports		

USHTRIMI 10.9

Indicate whether the following statements are true (T), false (F), or not mentioned (NM) based on Leximi 10.1. Where they are false or not mentioned, briefly explain why (in Albanian!).

1. _____ Festivali Folklorik Kombëtar i Gjirokastrës është një aktivitet i një rëndësie të veçantë.
2. _____ Kalaja e Gjirokastrës pret një herë në katër vjet grupe folklorike nga Shqipëria, dhe nga shqiptarët e Kosovës, e Malit të Zi, e Maqedonisë, Turqisë, Greqisë, e Amerikës, nga grupet arbëreshe etj.
3. _____ Këto grupe paraqesin folklorin shqiptar të trevave të ndryshme.
4. _____ Ky aktivitet është nën kujdesin e Ministrisë së Kulturës, Turizmit, Rinisë dhe Sporteve.
5. _____ Ky festival dëshmon se folklori muzikor në Shqipëri nuk është i pasur dhe i larmishëm.
6. _____ Këngët nuk kanë forma të ndryshme të interpretimit.
7. _____ Iso-polifonia tani dhe është pjesë e trashëgimisë orale të njerëzimit.
8. _____ Vallet nuk janë pjesë e rëndësishme e festivalit.
9. _____ Në festivalin e Gjirokastrës nuk ka shumë vizitorë shqiptarë.
10. _____ Në Veri të vendit është karakteristike iso-polifonia.
11. _____ Valle të famshme janë vallja e Rugovës, vallja e Tropojës, e Devollit, e Lunxhërisë, etj.

USHTRIMI 10.10

Together with a classmate, create dialogues using the following information. Try to read the ads without consulting a dictionary, even though there may be words you don't know. Try to guess their meaning from the context.

Ekspozitë ikonografike: Zografi, Shpataraku, Onufri, Selenica
Muzeu Historik Kombëtar
Sheshi 'Skënderbej'
9–24 qershor
E martë—E diel, ora: 09:00–13:00 & 17:00–19:00
Tel: 223 446

Në Muzeun Historik Kombëtar ka një ekspozitë ikonografike me rreth 50 ikona. Ikonat janë të ikonografëve të njohur Zografi, Shpataraku, Onufri, Selenica etj.
Publiku do të shohë për herë të parë disa prej këtyre ikonave me vlera historike, estetike dhe artistike.
Ceremonia e hapjes është më 9 qershor, në orën 9:00.

Recital për piano
Teatri i Operës dhe i Baletit
Sheshi 'Skënderbej'
20 qershor, ora: 19:00
Tel: 227 471, 224 753

Pianistë shqiptarë dhe të huaj vijnë me një recital për piano në Teatrin e Operës dhe të Baletit. Ata do të interpretojnë pjesë nga Bahu, Vivaldi, Shopen, Brahms, Shubert etj.

Kinema 'Millenium'
Filmi 'Letra fatale'
Nga data 12 dhjetor
Tel: 253 654

e hënë—e enjte		e premte—e diel	
Ora	Çmimi	Ora	Çmimi
10:00	200 lekë	10:00	200 lekë
12:30	200 lekë	12:30	300 lekë
15:00	200 lekë	15:00	500 lekë
17:30	300 lekë	17:30	500 lekë

Kinema 'Millenium' shfaq filmin 'Letra fatale'. Ky është një film mbi rininë dhe problemet e sotme sociale. Në qendër është jeta dhe fati i dy të rinjve. Filmi është prodhim i Radio-Televizionit Shqiptar.

Kosovo Independence Day, 17 February 2008 (photo: Bevis Fusha)

FJALOR

artistík, -e	artistic	i,e njóhur	known
ceremoní, -a, -	ceremony	prej	from
estetík, -e	aesthetic	prodhím, -i, -e	production
fát, -i, -e	luck	i ri, të rinj	young man, youth
fatál, -e	fatal	sociál, -e	social
hápj/e, -a, -e	opening	i sót/ëm, e -me	of today
historík, -e	historical	shësh, -i, -e	square, plaza
ikonografík, -e	with icons	shfaq	to show, display
interpret/ój, -óva, -úar	to interpret	vlér/ë, -a, -a	value
mjedís, -i, -e	premises, environment		

MËSIMI 11

Rrobat

Clothes

In this lesson you will learn:

- about clothes
- how to shop for clothes

You will learn the following grammatical points:

- class 6 verbs
- the passive form of verbs
- the dative case
- the impersonal passive forms

DIALOGU 11.1

Mimoza: Çfarë do të bësh sot, Jeta?

Jeta: Sot do të dal nëpër dyqane bashkë me Krenarin.

Mimoza: Çfarë do të blesh?

Jeta: Dua të blej një fund dhe një bluzë, kurse Krenari do të blejë një palë këpucë.

Mimoza: A mund të vij dhe unë me ju? Kam nevojë për një kostum të zi.

Jeta: Nëse do të vish me ne, duhet të ngrihesh nga krevati dhe të bëhesh gati shpejt.

Mimoza: Kur do të takohesh me Krenarin?

Jeta: Për një orë.

Mimoza: Po ngrihem menjëherë. Ndërkohë që ti po hekuros rrobat, unë po shkoj të lahem dhe të krihem.

Jeta: Moza, ti do të hekurosësh ndonjë gjë?

Mimoza: Jo. Do të vesh xhinset dhe një bluzë pambuku. Nuk kanë nevojë të hekurosen.

Jeta: Kurse unë do të vesh një palë pantallona të zeza dhe një këmishë të bardhë.

Mimoza: Pse nuk vishesh me xhinse?

Jeta: Ndihem më mirë kështu.

Mimoza: Mirë.

Jeta: Moza, po përpiqem të marr dhe Norën në telefon, por nuk përgjigjet. Si thua sikur të vijë dhe ajo me ne?

Mimoza: Shumë mirë do të bësh. Nora martohet muajin tjetër dhe tani po merret me përgatitjet e dasmës. Ndoshta ka nevojë që të bëjë blerjet e fundit.

Jeta: Po, por nuk po përgjigjet në telefon.

Mimoza: Mbase është e zënë tani.

Jeta: Mirë. Por po shqetësohem sepse nuk po përgjigjet as në telefonin e shtëpisë.

Mimoza: Presim dhe pak. Me siguri që do të telefonojë vetë më vonë.

Jeta: Po sikur të mos telefonojë?

Mimoza: Atëherë, para se të kthehem për në shtëpi, do të shkojmë tek Nora të pyesim si është me shëndet.

FJALOR

afróhem	to reach, approach	mérrem	to be busy, have a job
bëhem	to become, get	ndíhem	to feel
bëhem gáti	to get ready	ndóshta	maybe
blérj/e, -a, -e	buying, purchasing	nëpër	about, around, up and down
blúz/ë, -a, -a	blouse	nëse	if
blúzë pambúku	cotton blouse	ngríhem	to get up
çlódhem	to rest	pál/ë, -a, -a	pleat, crease
dásm/ë, -a, -a	wedding	pál/ë, -a, -ë	pair
dhëmb, -i, -ë	tooth	një pálë këpúcë	a pair of shoes
fúnd, -i, -e	skirt	pambúk, -u	cotton
fúnd i gjátë	long skirt	pantallóna	pants
fúnd i shkúrtër	short skirt	pantallóna të zéza	black pants
fúnd me pála	pleated skirt	përgatútj/e, -a, -e	preparation
fúnd xhins	denim skirt	përgjígjem	to answer
i,e fúndit	last	përpíqem	to try
fustán, -i, -e	dress	rrób/ë, -a, -a	clothes
hekurós	to iron	sigurí, -a	certainty
këmísh/ë, -a, -ë	shirt	me sigurí	certainly
këpúc/ë, -a, -ë	shoe	sikúr	as if
këpúcë me cilësi	quality shoes	po sikúr	what if
kostúm, -i, -e	costume, suit	shqetësóhem	to get worried
kostúm për búrra	men's suit	takój	to meet (someone)
kostúm për grá	women's outfit	takóhem	to meet with
kreh	to comb (someone's hair)	vesh	to dress, wear
kríhem	to comb one's own hair, have one's hair combed	víshem	to dress oneself, get dressed
kthéhem	to return	xhínse	jeans, denim
láj	to wash (something), bathe (someone), clean	pantallóna (blu)	blue jeans
		xhins	

§70 Class 6 Verbs: the present indicative of verbs that end in **-(h)em**

In Dialogu 11.1 you encountered several verbs that end in **-hem**. The chart below shows the present indicative of the verbs **zgjohem** ‘to wake up’ and **nisem** ‘to leave’:

	zgjohem	nisem
unë	zgjohem	nisem
ti	zgjohesh	nisesh
ai, ajo	zgjohet	niset
ne	zgjohemi	nisemi
ju	zgjoheni	niseni
ata, ato	zgjohen	nisen

Now you complete the forms for the verbs **lahem** ‘to wash oneself’ and **përgjigjem** ‘to answer’:

	lahem	përgjigjem
unë	_____	_____
ti	_____	_____
ai, ajo	_____	_____
ne	_____	_____
ju	_____	_____
ata, ato	_____	_____

As you can see above, many of the verbs that end in **-(h)em** are verbs where the subject both carries out and receives the action of the verb. Because of this property, verbs like **zgjohem** ‘to wake up’, **lahem** ‘to wash oneself’, and **vishem** ‘to dress oneself’ are called reflexive verbs.

Consider the following pairs of sentences:

Nëna zgjon vajzën në orën 8.	The mother wakes the girl up at 8 o’clock.
Nëna zgjohet në orën 7.	The mother wakes up at 7 o’clock.
Nëna lan vajzën çdo ditë.	The mother bathes the girl every day.
Nëna lahet çdo mëngjes.	The mother takes a bath every morning.
Unë vesh djalën.	I dress the boy/the son.
Babai vesh djalën.	The father dresses the boy/the son.
Babai vishet dhe ha mëngjes.	The father gets dressed and has breakfast. ¹

As you can see above, when the subject performs the action on another person, then we use the transitive form of the verb, where the direct object is the (different) person receiving the action of the verb. If the subject both carries out and receives the action, then we must use the **-(h)em** form of the verb.

1. In Dialogu 11.1 you had the following sentence: Unë do të **vesh** një palë pantallona të zeza. (I will wear a pair of black pants [lit., I will dress a pair of black pants].) In this case, the verb **vesh** is being used transitively; thus, we do not use the corresponding class 6 verb. If we make the verb intransitive, then a class 6 verb is called for: Unë do të **vishem** me pantallona të zeza. (I will wear a pair of black pants.)

How do we form the **-(h)em** form of verbs that have a corresponding transitive form? You take the second-person plural of the present indicative of the transitive verb, drop the **-ni** of the third person, and then add **-(h)em**. If the second-person plural (without the **-ni** ending) ends in a consonant, add **-em**; add **-hem** if it ends in a vowel.

If the verb changes stem in the second-person plural, use this stem all throughout the **-(h)em** form. Below you can see the conjugations for **vesh** ‘to dress (someone)’ and **vishem** ‘to dress oneself’ as well as for **marr** ‘to take’ and **merrem** ‘to be engaged (with something)’. Notice that the **-hem** form comes from the second-person plural: **vish** ‘he or she dresses (someone)’ and **merr** ‘he or she takes’:

	vesh	vishem	marr	merrem
unë	vesh	vishem	marr	merrem
ti	vesh	vishesh	merr	merresh
ai, ajo	vesh	vishet	merr	merret
ne	veshim	vishemi	marrim	merremi
ju	vishni	visheni	merrni	merreni
ata, ato	veshin	vishen	marrin	merren

The following verbs are interpreted as reflexive verbs when used with the **-(h)em** form:

fsheh ‘to hide’	fshihem ‘to hide oneself’
kreh ‘to comb’	krihem ‘to comb oneself’
largoj ‘to remove’	largohem ‘to go away’
mërzit ‘to bore, bother’	mërzitem ‘to get bored’
paraqes ‘to present’	paraqitem ‘to present oneself’
përgatis ‘to prepare’	përgatitem ‘to prepare oneself’
rruaj ‘to shave’	rruhem ‘to shave oneself’

As you can see with the pair **marr** ‘to take’ and **merrem** ‘to be engaged (with something)’, the semantic relation is not as transparent as with the other pairs of verbs that we saw before. Therefore, we recommend that you memorize these **-(h)em** verbs as separate verbs from their corresponding transitive nonreflexive forms.

As with **marr** ‘to take’ and **merrem** ‘to be engaged (with something)’, some verbs will also undergo a slight change of meaning, thus further suggesting that you should memorize these forms as separate verbs:

afroj ‘to bring closer’	afrohem ‘to draw nearer, approach’
bëj ‘to do’	bëhem ‘to become’
çlodh ‘to rest’	çlodhem ‘to rest, vacation’
gjej ‘to find (something)’	gjendem ‘to find oneself, be’
kthej ‘to return (something)’	kthehem ‘to return, come back’
ngre ‘to lift’	ngrihem ‘to get up’
shpreh ‘to express, declare’	shprehem ‘to declare oneself’
takoj ‘to meet (someone)’	takohem ‘to meet with (someone)’
vras ‘to kill’	vritem ‘to fall’
zhvilloj ‘to develop’	zhvillohem ‘to take place, be developed’

Furthermore, many **-(h)em** verbs have no corresponding regular transitive form.² You already encountered the verb **nisem** ‘to leave’, which does not have a corresponding transitive verb. These verbs are known as mediopassive verbs:

ankohem ‘to complain’
duhet ‘must’
dukem ‘to seem’
ndodhem ‘to be located’
përgjigjem ‘to answer’
përpiqem ‘to try’

In the next sections, we will see other constructions that make use of the **-(h)em** form.

§71 Passive constructions

Consider the following sentences:

Gazeta publikon artikullin.	The newspaper publishes the article.
Artikulli publikohet nga gazeta.	The article is published by the newspaper.

The first sentence is an active sentence because the subject performs the action of the verb. The second example is a passive sentence because the subject receives rather than performs the action of the verb. Notice that in English we use the passive auxiliary verb ‘to be’ + the past participle to form such constructions. In Albanian we use the **-hem** form of the verb to form a passive construction. Below are a few more examples:

Nëna hap dritaret.	The mother opens the windows.
Dritaret hapen nga nëna.	The windows are opened by the mother.
Babai mbyll derën.	The father closes the door.
Dera mbyllet nga babai.	The door is closed by the father.

Notice the use of **nga** in the passive sentence to express the agent of the action.

§72 Negative, progressive, subjunctive, and future of class 6 verbs

Verbs that end in **-(h)em** are negated by putting the negative adverb **nuk** in front of the verb:

Nuk përgjigjet në telefon.	She is not answering the phone.
-----------------------------------	---------------------------------

Progressive forms are formed by putting the particle **po** in front of the verb:

Po lahem dhe po krihem .	I am taking a shower and combing (my hair).
--	---

The present subjunctive is formed by putting **të** in front of the corresponding form of the present indicative. Second- and third-person singular forms keep their **-(h)em** form in the subjunctive as well, unlike what is observed with the equivalent forms in classes 1–5 (cf. §49):

2. Most traditional and pedagogical grammars of Albanian that follow that tradition do not consider class 6 a separate class of verbs. We argue for a class 6 for verbs ending in **-(h)em** here because, first, these verbs have a distinct paradigm in all the different tenses; second, verbs like **ankohem** ‘to complain’ and others would not belong to any class of verbs if there were no class 6, since they do not have a corresponding transitive counterpart; and third, there are verbs that change meaning when they are used in the **-(h)em** form.

Duhet **të ngrihesh** nga krevati.

You should get out of bed.

Mimoza duhet **të ngrihet** nga krevati.

Mimoza has to get out of bed.

The future form is formed by putting the auxiliary **do të** in front of the verb. Again, **-(h)em** verbs do not change in the second- or third-person singular, unlike what is observed in other verb classes (cf. §52):

Kur **do të takohesh** me Krenarin?

When are you meeting with Krenar?

Jeta **do të takohet** me Krenarin më vonë.

I will meet with Krenar later.

The following chart summarizes the forms of the present indicative, present subjunctive, and future for the two types of class 6 verbs: those that end in **-hem** and those that end in **-em**, respectively.

	Present Indicative	Present Subjunctive/Future	Present Indicative	Present Subjunctive/Future
unë	zgjo hem	(do) të zgjo hem	nise m	(do) të nise m
ti	zgjo hesh	(do) të zgjo hesh	nise sh	(do) të nise sh
ai, ajo	zgjo het	(do) të zgjo het	nise t	(do) të nise t
ne	zgjo hemi	(do) të zgjo hemi	nise mi	(do) të nise mi
ju	zgjo heni	(do) të zgjo heni	nise ni	(do) të nise ni
ata, ata	zgjo hen	(do) të zgjo hen	nise n	(do) të nise n

USHTRIMI 11.1

The following statements, based on Dialogu 11.1, are all false. Briefly indicate why.

1. ____ Jeta do të rrijë në shtëpi më Krenarin.
2. ____ Krenari do të blejë bluzë të zezë.
3. ____ Mimoza po lan shtëpinë.
4. ____ Jeta po lahet.
5. ____ Krenari do të blejë një kostum të ri.
6. ____ Mimoza po hekuros xhinset dhe bluzën e pambukut.
7. ____ Jeta preferon të vishet me xhinse.
8. ____ Krenari vesh një palë pantallona të zeza dhe një këmbishë të bardhë.
9. ____ Vajzat flasin në telefon me Norën.
10. ____ Ajo martohet të dielën.
11. ____ Nora nuk blen shumë rroba të reja.
12. ____ Vajzat shqetësohen, sepse Nora nuk shkon me ato.
13. ____ Jeta dhe Mimoza shkojnë në shtëpinë e Norës.
14. ____ Nora është shumë mirë me shëndet.

USHTRIMI 11.2

Answer the following questions based on Dialogu 11.1.

1. Me kë po bisedon Jeta?

2. Ku do të shkojë Jeta?

3. Çfarë thotë Mimoza?

4. Pse ngrihet Mimoza menjëherë nga krevati?

5. Ç'po bën Jeta?

6. Çfarë do të bëjë Mimoza?

7. Kë merr Jeta në telefon?

8. Kur martohet ajo?

9. Çfarë do të blejë Jeta? Po Mimoza?

10. Pse shqetësohen vajzat?

USHTRIMI 11.3

Complete the following sentences with the appropriate form of the verb in parentheses.

1. Në ç'orë _____ (zgjohem, ti) çdo ditë?

_____ (Zgjohem) në orën 7, por nuk _____ (ngrihem) deri në orën 7:15.

Ç'bën pasi _____ (ngrihem)?

_____ (Ruhem), _____ (lahem), _____ (laj) dhëmbët

dhe _____ (vishem). _____ (Ha) mëngjes shumë shpejt dhe

_____ (nisem) për në punë.

2. Në ç'orë _____ (zgjohem) Artani çdo ditë?

_____ (Zgjohem) në orën 7, por nuk _____ (ngrihem) deri në orën 7:15.

Ç'bën pasi _____ (ngrihem)?

_____ (Ruhem), _____ (lahem), _____ (laj) dhëmbët

dhe _____ (vishem). _____ (Ha) mëngjes shumë shpejt dhe

_____ (nisem) për në punë.

3. Në ç'orë _____ (zgjohem, ju) çdo ditë?

_____ (Zgjohem) në orën 7, por nuk _____ (ngrihem) deri në orën 7:15.

- Ç'bëni pasi _____ (ngrihem)?
 _____ (Rruhem), _____ (lahem), _____ (laj) dhëmbët
 dhe _____ (vishem). _____ (Ha) mëngjes shumë shpejt dhe
 _____ (nisem) për në punë.
4. Në ç'orë _____ (zgjohem) Sokoli dhe Artani çdo ditë?
 _____ (Zgjohem) në orën 7, por nuk _____ (ngrihem) deri në orën 7:15.
 Ç'bëjnë pasi _____ (ngrihem)?
 _____ (Rruhem), _____ (lahem), _____ (laj) dhëmbët
 dhe _____ (vishem). _____ (Ha) mëngjes shumë shpejt dhe
 _____ (nisem) për në punë.
5. Ç'po _____ (bëj) djali?
 Po _____ (vishem). _____ (Dua) të _____ (luaj) pak.
6. Ç'po _____ (bëj) djemtë?
 Po _____ (vishem). _____ (Dua) të _____ (luaj) pak.
7. Ç' _____ (bëj, ti) në fillim: _____ (rruhem) apo _____ (krihem)?
 Zakonisht _____ (rruhem) kur _____ (bëj) dush. Pastaj
 _____ (krihem).
8. Zonja dhe zotërinj! Po _____ (afrohem, ne) në qytetin e Sarandës dhe do
 të _____ (çlodhem) atje për 20 minuta, para se _____ (vazhdoj)
 udhëtimin për në qytetin e Vlorës.
9. Ç'do të _____ (bëhem) vëllai yt?
 Do të _____ (bëhem) ekonomist.

DIALOGU 11.2: NË DHOMËN E PROVËS

Jeta: Mimoza, ku është dhoma e provës? Dua të shkoj të provoj rrobat.

Mimoza: Është atje në fund.

Jeta: Shkojmë bashkë, sepse dua të më thuash si më rrinë.

Mimoza: Mirë, Jeta. Shkojmë.

Jeta: Po provoj në fillim fundin. Mimoza, si më rri fundi?

Mimoza: Të rri shumë bukur. Mua më pëlqen shumë.

Jeta: Mirë. Të lutem, më jep pak bluzën e bardhë?

Mimoza: Po, një sekondë. Ja, ku është.

Jeta: Oh! Bluza më rri e vogël. Nuk është masa ime.

Mimoza: Ndoshta ka masa të tjera. Po shkoj të shoh.

Jeta: Jo, Mimoza. Tani dua të provoj sandalet. Si thua, më rrinë mirë?

Mimoza: Të rrinë shumë mirë dhe duken shumë të rehatshme.

Jeta: Po, ashtu janë. Mua po më pëlqejnë shumë.

Mimoza: Jeta, të vjen keq të presësh dhe pak minuta sa të provoj dhe unë kostumin?

Jeta: Patjetër.

Mimoza: Hë, Jeta, si më rri?

Jeta: Të rri shumë mirë në trup dhe të shkon shumë. Të tregon elegante.

Mimoza: Faleminderit! A shkojmë tani të gjejmë një bluzë të bardhë?

Jeta: Shkojmë. Pastaj dua të provoj dhe një palë këpucë që janë në vitrinë. Janë shumë të bukura.

Mimoza: Në rregull.

Jeta: Nuk ka bluza të bardha. Shkojmë të provojmë këpucët. Po i them shitëses që dua një palë këpucë si ato që janë në vitrinë. Shpresoj të ketë numër 38.

Mimoza: Kurse mua më duhen një palë çizme.

Jeta: Shumë mirë. Pastaj shkojmë në restorant, sepse po më dhemb koka dhe po më hahet shumë. Po i them Krenarit që të vijë atje.

Mimoza: Edhe unë kam uri. Shkojmë të hamë një drekë të mirë.

Jeta: Ndërkohë po i telefonoj edhe njëherë Norës. Ndoshta përgjigjet tani.

FJALOR

çízm/e, -ja, -e	knee-high boot	provój	to try on
dhemb	to hurt	i rehátsh/ëm, e -me	comfortable
dúkem	to appear, seem	rri	to fit, stay
më dúket	it seems to me	Më rrí.	It suits me, it fits me.
fal	to excuse	Më rrí i/e vógël.	It's too small for me.
Më fál.	Excuse me.	sandál/e, -ja, -e	sandals
fillím, -i, -e	beginning	stomák, -u, -ë	stomach
në fillím	at the beginning	shkoj	to go, suit
fúnd, -i, -e	skirt, end, bottom	Të shkón shúmë.	It suits you very well.
grýk/ë, -a, -ë	throat	shpresój	to hope
ha	to eat	të	you, to you
më háhet	I am hungry	tjétër, të tjér/ë, -a	other, another
Hë!	Hey!	tregój	to show, narrate
i	her, to her	Të tregón . . .	It looks . . . on you.
këmb/ë, -a, -ë	foot	trúp, -i, -a	body
kók/ë, -a, -ë	head	ty	to you
más/ë, -a, -a	size	urí, -a	hunger
më	me, to me	Më vjén uría.	I get hungry.
mos	don't, not, perhaps	víj	to come
múa	to me	Më vjén mírë që . . .	I am glad that . . .
ndërkóhë	in the meantime	Më vjén kéq.	I'm sorry.
ndóshta	perhaps, probably	Të vjén kéq të . . . ?	Is it inconvenient for you to . . . ?
pëlqéj	to like	vitrín/ë, -a, -a	shop window
më pëlqén	I like		
próv/ë, -a, -a	fitting		
dhóma e próvës	fitting room		

§73 Dative pronouns: strong and weak forms

As you can see from the chart below, all personal nominative pronouns have two corresponding dative forms, a strong one and a weak one. The weak forms are also referred to as clitics or clitic pronouns:

	Strong Dative Form	Weak Dative Form
unë	mua	më
ti	ty	të
ai	atij	i
ajo	asaj	i
ne	neve	na
ju	juve	ju
ata, ato	atyre	u

The strong forms of the dative personal pronouns are not obligatory in a structure; they are only used for contrast or for emphasis, and they must co-occur with the weak form:

Më duket se bën vapë jashtë.

It seems to me that it's hot outside.

Mua më duket se bën vapë jashtë. Po ty?

(As for me), it seems to me that it's hot outside. And (how does it seem) to you?

In the next section we will study the basic uses of the dative pronouns.

§74 Basic uses of the dative case

1. The verbs **pëlqen** 'to like', **rri** 'to fit', and **shkoj** 'to fit, go'.

Compare the following sentences in English and Albanian:

Më pëlqen kjo këmishë.	I like this shirt.
Më pëlqejnë këto këmishë.	I like these shirts.
I pëlqen libri i ri.	She/He likes the new book.
I pëlqejnë librat e rinj.	She/He likes the new books.
Atyre u pëlqejnë këngët shqiptare.	They like Albanian songs.
Atyre u pëlqen këngëtari shqiptar.	They like the Albanian singer.
Të pëlqen ai film?	Do you like that film?
Ju pëlqen Shqipëria?	Do you like Albania?

Notice that the verb **pëlqen** 'to like' appears in two forms in the previous examples: **pëlqen** and **pëlqejnë**. When do we use each form?

We use the singular form **pëlqen** when _____

We use the plural form **pëlqejnë** when _____

What do the dative pronouns refer to? To the object we like or to the person who likes something?

What does the verb agree with? With the object that we like or with the person that does the liking? How does English compare with Albanian regarding this construction?

It is important to notice that the verb agrees with the object that we like, which is the grammatical subject. The person who “likes” appears as a dative pronoun. Thus, when you say **Më pëlqen kjo këmishë**, it’s as if you were saying “This shirt is pleasing to me,” and the verb appears in the singular because the object that we like (the grammatical subject) is **kjo këmishë** ‘this shirt’. If instead of **kjo këmishë** we had the corresponding plural form, **këto këmishë** ‘these shirts’, then, as expected, the verb also changes to the plural form: **Më pëlqejnë këto këmishë**.

Another verb that is used like **pëlqen** ‘to like’ is the verb **dhemb** ‘to hurt’:

Më dhemb koka.	My head hurts (lit., The head hurts to me).
Të dhemb gryka?	Does your throat hurt?
I dhembin këmbët.	His/Her feet hurt.
Na dhemb stomaku.	Our stomachs hurt (lit., Our stomach hurts).

Notice that the possessive is not used with the noun, as it is in English. The possessor is understood through the dative pronoun. Notice that with both **pëlqen** ‘to like’ and **dhemb** ‘to hurt’ the grammatical subject (the object liked or the part that hurts) typically appears after the verb.

In the dialogue you encountered other verbs that function like **pëlqen** in that they take a dative pronoun:

Më rri mirë fundi?	Does the skirt fit me?
Të rri shumë bukur.	It fits you very well.
Bluza të shkon shumë.	The blouse fits you well (lit., It goes well with you).

Unlike what we observed with **pëlqej** and **dhemb**, where the subject typically follows the verb, with the verbs **rrri** and **shkoj** the subject may appear either before or after the verb with these verbs.

The verb **duket** ‘to seem’ also takes a dative complement:

Më duket se bluza të rri mirë.	It seems to me that the shirt fits you well.
---------------------------------------	--

The expressions **vjen keq** ‘to be sorry (lit., it comes bad)’ and **vjen mirë** ‘to be pleased (lit., it comes well)’ also take an indirect object:

Më vjen keq , por duhet të shkoj.	I’m sorry, but I have to leave.
I vjen keq , por nuk mund të vijë.	She/He is sorry, but she/he cannot come.
Më vjen mirë që të pëlqejnë këpucët.	I’m pleased that you like the shoes.

Vjen keq is taken in a more literal sense in the following expression in the dialogue:

Të vjen keq të presësh pak minuta?	Is it inconvenient for you to wait for a few minutes?
---	---

2. The most common and basic function of the dative pronoun is to indicate the recipient (i.e., someone who “receives” something), and as such, it is typically used with indirect objects:

jap : Unë të jap një letër.	I give you a letter.
dërgoj : Ata po na dërgojnë një letër.	They are sending us a letter.
shkruaj : Unë i shkruaj një letër.	I write him/her a letter.

Dative pronouns are also typically used with verbs of communication, where we can imagine that the content of the message is “received” by someone (hence also a recipient):

them : Unë të them diçka	I am telling you something.
flas : Ti po më flet mua?	Are you speaking to me?

3. Some verbs allow an impersonal passive construction. These impersonal passive constructions typically appear with indirect object clitic pronouns:

Më hahet.	I’m hungry (lit., It is eaten to me).
Më pihet.	I’m thirsty (lit., It is drunk to me).
Më flihet.	I’m sleepy (lit., It is slept to me).

§75 Dative case on nouns

Consider the following examples:

Po **i** them **shitëses** se dua një palë këpucë.
I’m telling the seller (fem.) that I want a pair of shoes.

Po **i** shkruaj **babait** një letër.
I’m writing my father a letter.

Po **i** dërgoj **nënë**s një dhuratë.
I’m sending my mother a present.

Po **u** them **shitëseve** se dua një palë këpucë.
I’m telling the sellers (fem.) that I want a pair of shoes.

Po **u** shkruaj **prindërve**.
I’m writing to my parents.

Remember that the indirect object is the one that is a recipient. The nouns above in bold are indirect objects. Briefly explain the use of the pronouns **i** and **u** in the examples above:

The dative clitic pronoun **i** is used when _____

The dative clitic pronoun **u** is used when _____

Each noun in bold is in its dative form. What do these dative forms remind you of?

The dative forms are the same forms as the genitives that you learned in Lesson 10! (see §62 and §63). Remember that the word order in Albanian is quite flexible, so don’t be surprised to find the indirect object in different places in a sentence. However, no matter where it appears, the indirect object must always be doubled by a clitic pronoun:

I dërgoj **nënës** një dhuratë.
I dërgoj një dhuratë **nënës**.
Nënës i dërgoj një dhuratë.

I send my mother a gift.
I send a gift to my mother.
I send my mother a gift.

§76 Position of the dative clitic pronouns

Look at the following examples, where we use a dative clitic pronoun: (1) in the present indicative in a declarative sentence, (2) in the present indicative in a negative sentence, (3) in the progressive construction with **po**, (4) in a subjunctive construction, and (5) in a future construction:

(1) Besa më dërgon një letër.	Besa sends me a letter.
(2) Besa nuk më dërgon një letër.	Besa does not send me a letter.
(3) Besa po më dërgon një letër.	Besa is sending me a letter.
(4) Besa duhet të më dërgojë një letër.	Besa must send me a letter.
(5) Besa do të më dërgojë një letër.	Besa will send me a letter.

Where does the dative clitic pronoun appear in relation to the following elements?

the negative marker nuk :	_____
the progressive marker po :	_____
the subjunctive marker të :	_____
the future marker do të :	_____

You may have observed that the dative clitic pronoun always follows all of the above markers. The generalization we can draw from examples (1) through (5) above is that dative clitic pronouns always precede and are immediately adjacent to the verb.

§77 Dative demonstratives

Consider the following examples:

Po i shkruaj **asaj studenteje**.
I am writing to that student (fem.).

Po i shpjegoj **këtij mësuesi**.
I am explaining to this teacher (masc.).

Atyre vajzave nuk **u** rrinë mirë sandalet.
Those sandals don't fit those girls well.

Këtyre djemve nuk **u** pëlqejnë gjuhët e huaja.
These boys don't like foreign languages.

Do these demonstrative forms remind you of any other form you have studied before?

What about the endings on the nouns that follow the demonstratives? Have you encountered these endings before?

You may have discovered that the forms for the dative demonstratives are the same as the genitive demonstratives that we studied in §69. The nouns that follow the demonstratives are also the same as the indefinite genitive forms that we studied in §67. The different forms of the demonstratives are shown in the following chart:

	Singular		Plural	
	<i>Masculine</i>	<i>Feminine</i>	<i>Masculine</i>	<i>Feminine</i>
Nominative	ky	kjo	këta	këto
Accusative	këtë	këtë	këta	këto
Genitive/Dative	këtij	kësaj	këtyre	këtyre

	Singular		Plural	
	<i>Masculine</i>	<i>Feminine</i>	<i>Masculine</i>	<i>Feminine</i>
Nominative	ai	ajo	ata	ato
Accusative	atë	atë	ata	ato
Genitive/Dative	atij	asaj	atyre	atyre

§78 Dative forms of **kush** ‘who’ and **cili** ‘which’

When you ask for the identity of the indirect object, you must use the dative form of **kush** ‘who’, which is **kujt** ‘to whom’. Notice that both **kujt** in the question and the indirect object in the reply appear doubled by a direct object clitic pronoun:

Kujt po i shkruan tani?	Whom are you writing to now?
Tani po i shkruaj nënës .	I’m writing to my mother.
Kujt po i telefonon tani?	Whom are you calling on the phone now?
Po i telefonoj Dritës .	I’m calling Drita now.

If instead of ‘who’ you want to ask ‘which’, then you must use the dative form of **cili**:

Cilit djalë po i blen një dhuratë?	Which boy are you buying a present for?
Po i blej Artanit një dhuratë.	I’m buying a present for Artan.
Cilës studente po i tregon revistën?	Which student (fem.) are you showing the magazine to?
Po i tregoj Verës revistën.	I’m showing Vera the magazine.
Cilëve djem po u blen një dhuratë?	Which boys are you buying a present for?
Po u blej Artanit dhe Sokolit një dhuratë.	I’m buying Artan and Sokol a present.
Cilave vajza po u tregon revistën?	Which girls are you showing the magazine to?
Po u tregoj Verës dhe Dritës revistën.	I’m showing Vera and Drita the magazine.

The following chart includes the forms of **kush** ‘who’ and **cili** ‘which’ in the different cases that we have studied so far:

		Singular		Plural	
		<i>Masculine</i>	<i>Feminine</i>	<i>Masculine</i>	<i>Feminine</i>
Nominative	kush	cili	cila	cilët	cilat
Accusative	kë	cilin	cilën	cilët	cilat
Genitive	i,e kujt	i,e cilit	i,e cilës	i,e cilëve	i,e cilave
Dative	kujt	cilit	cilës	cilëve	cilave

USHTRIMI 11.4

Indicate whether the following statements are true (T) or false (F) based on Dialogu 11.2.

1. _____ Jeta dhe Mimoza shkojnë në dhomën e provës.
2. _____ Ato duan të provojnë rrobat.
3. _____ Jeta provon në fillim një fund.
4. _____ Mimoza i thotë Jetës se fundi i rri shumë bukur.
5. _____ Bluza e bardhë i rri e madhe nuk është masa e saj.
6. _____ Jeta do një bluzë tjetër.
7. _____ Kostumi i zi i rri shumë mirë Erës.
8. _____ Jetës dhe Mimosës u pëlqen kostumi i zi.
9. _____ Jeta dhe Mimoza kërkojnë për një bluzë të bardhë.
10. _____ Jeta blen një palë këpucë.
11. _____ Mimoza do të blejë sandale.
12. _____ Jeta do të blejë çizmet që janë në vitrinë.

USHTRIMI 11.5

Answer the following questions based on Dialogu 11.2.

1. Ku shkojnë Mimoza dhe Jeta?

2. Çfarë bëjnë ato atje?

3. Çfarë provon Jeta në fillim?

4. Si i rri fundi? Po bluza?

5. Si i rri kostumi Mimosës?

6. Çfarë ka në vitrinë?

7. A ka bluza të bardha në dyqan?

8. Pse do të shkojë Jeta në restorant?

9. Kush do të blejë çizme?

10. Kuft i telefonojnë ato?

USHTRIMI 11.6

Complete the following sentences with the weak form of the dative pronoun. Remember that the use of the strong dative pronoun emphasizes or contrasts the indirect object.

1. Vajza _____ thotë mua diçka të rëndësishme.
2. Shitësja _____ tregon asaj një fund të bukur.
3. Ty _____ duket ky dyqan i bukur.
4. Neve _____ pëlqejnë gjërat e reja.
5. Juve _____ vjen keq për Dritanin.
6. Atij _____ rrinë shumë bukur rrobat.
7. Po _____ shpjegoj atyre problemin.

Complete the following sentences with the strong form of the dative pronoun.

8. Vajza po i thotë _____ (him) diçka të rëndësishme.
9. Shitësja ju tregon _____ një libër të ri.
10. _____ na duket ky dyqan pak i shtrenjtë.
11. _____ nuk më pëlqejnë gjërat e vjetra.
12. _____ i vjen keq për nënën. (She feels sorry . . .)
13. _____ të shkon shumë ajo këmishë. Po _____, si më rrinë këto pantallona?
14. _____ u dhemb koka. Po _____, çfarë të dhemb?

USHTRIMI 11.7

Complete the following sentences with the appropriate form of the noun and the corresponding weak pronouns.

1. Andi _____ shkruan një kartolinë _____ (Vilma).
2. Djali _____ dërgon _____ (miq) disa libra.
3. Po _____ japim mësimë _____ (studentë).
4. Ne po _____ flasim _____ (shqiptarë).
5. _____ (Djem) _____ pëlqen sporti.
6. _____ (Djalë) _____ pëlqen basketbolli.
7. _____ (Vajza, sing.) _____ pëlqen baleti.
8. _____ (Vajza, pl.) _____ pëlqejnë gjuhët e huaja.

9. _____ (Këta studentë) _____ duket i vështirë mësimi.
10. _____ (Kjo mësuese) _____ duket i lehtë mësimi.
11. _____ (Baba) _____ dhemb koka, kurse _____ (nënë) _____ dhembin këmbët.
12. Kjo bluzë _____ shkon shumë _____ (Besa).
13. Ç'po _____ thotë nëna _____ (Sokol)?
14. Artani po _____ blen _____ (Entela) një CD me muzikë shqiptare.
15. _____ (Ju) _____ duket se po bie shi?
16. _____ (Prindër) _____ vjen mirë kur unë marr nota të mira në shkollë.
17. Mësuesja po _____ shpjegon _____ (ai student) gramatikën.
18. Polici po _____ tregon _____ (ajo grua) adresën që po kërkon.
19. _____ (Gjysh) nuk _____ pëlqen shahu. Po _____ (gjyshja)?
20. Ajo po _____ shkruan _____ (disa shoqe) një kartolinë.

LEXIMI 11.1

Qendra tregtare në Tiranë

Në Tiranë ka disa qendra tregtare ku banorët e kryeqytetit kanë mundësinë të blejnë ushqime, veshje, pajisje elektronike etj. Në këto qendra tregtare ka dyqane me mallra të firmave të njohura të huaja dhe shqiptare. Po ashtu, në këto qendra kryejnë aktivitetin e tyre dhe banka, kompani celulare, agjenci turistike etj.

Dyqanet e veshjeve numërojnë me mijëra klientë. Dyqanet ofrojnë veshje të përditshme, veshje sportive dhe veshje elegante.

Për veshjet e brendshme, rrobat e banjës, getat e çorapet ka dyqane të veçanta.

Në dyqanet e këpucëve, kompani të vendit dhe të huaja ofrojnë modele të shumëllojshme të këpucëve për meshkuj dhe femra. Edhe dyqanet për fëmijë tërheqin shumë klientë. Prindërit mund të plotësojnë nevojat dhe dëshirat e fëmijëve me produkte të larmishme, me cilësi të lartë dhe me çmime konkurruese.

FJALOR

agjencí turistíke	tourist agency	dëshír/ë, -a, -a	desire
aktivitét, -i, -e	activity	elektroník, -e	electronic
bánk/ë, -a, -a	bank	fém/ër, -ra, -ra	female
i bréndsh/ëm, e-me	interior, underwear	gét/ë, -a, -a	panty hose
celulár, -e	cellular (adj.)	konkurrúes, -e	competitive
kompaní celuláre	cellular companies	krýej	to carry out
telefon celulár	cell phone	i larmísh/ëm, e -me	varied, diversified
cilësí, -a, -	quality	máll, -i, -ra	goods
çoráp/e, -ja, -e	socks	máshkull, -i, méshkuj	male

míjëra	thousands	i shumëllósh/ëm,	various, diverse
mundësi, -a, -	possibility	e -me	
kám mundësinë	to have the possibility	tërhëq	to attract
nevó/j/ë, -a, -a	need, necessity	tregtár, -e	commercial
numërój	to count	qëndër tregtare	commercial center
pajísj/e, -a, -e	device	ushqím, -i, -e	food
i përdítshëm, e -me	daily	i,e veçantë	special, specific
plotësój	to complete, satisfy	vëshj/e, -a, -e	clothing
rrób/ë, -a, -a	cloth, clothes	vëshje sportíve	sport clothes
rróba bánje	bathing suit	vëshjet e brëndshme	underwear
rróbat e bánjës	bathing suit		

USHTRIMI 11.8

Indicate whether the following statements are true (T), false (F), or not mentioned (NM). If they are false or not mentioned, briefly explain why (in Albanian).

- _____ Në Tiranë ka disa qendra tregtare.
- _____ Në këto qendra tregtare klientët mund të blejnë ushqime, veshje dhe pajisje elektronike.
- _____ Në këto qendra tregtare ka dyqane vetëm me mallra të firmave të njohura shqiptare.
- _____ Atje kryejnë aktivitetin e tyre dhe kompani celulare, banka, agjenci turistike etj.
- _____ Dyqanet e veshjeve numërojnë me qindra klientë.
- _____ Dyqanet ofrojnë veshje të përditshme, veshje sportive dhe veshje elegante.
- _____ Për veshjet e brendshme, për rrobat e banjës, getat e çorapet ka dyqane të veçanta.
- _____ Dyqanet për fëmijë tërheqin shumë klientë.
- _____ Ato ofrojnë produkte me cilësi të lartë.

USHTRIMI 11.9

Answer the following questions based on Leximi 11.1. Give as much information as you can.

- Çfarë ka në Tiranë?

- A ka dyqane me mallrat të firmave të njohura?

- A kanë klientë këto qendra tregtare?

- Çfarë ofrojnë dyqanet?

- A ka dyqane të veçanta?

Albanian traditional dresses (photos: Edmond Prifti)

6. A ka klientë në dyqanet për fëmijë?

7. A kanë mundësi prindërit që të plotësojnë dëshirat e fëmijëve?

8. Si janë çmimet?

9. Ka kompani të ndryshme në këto qendra tregtare?

MËSIMI 12

Përsëritje

Review

DIALOGU 12.1

Martini: Ulpjana, ti je nga Prishtina, apo jo?

Ulpjana: Po, Martin, jam nga Prishtina. Pse po pyet?

Martini: Sepse di pak për Prishtinën dhe jam shumë kureshtar të mësoj më shumë për të.

Ulpjana: Prishtina është qytet shumë i vjetër. Dhjetë kilometra nga Prishtina është Ulpiana, dikur një qytet i madh antik, i njohur me emrin Justiniana Sekunda.

Martini: Po sot, si është Prishtina?

Ulpjana: Prishtina është sot një qytet i madh, me rreth 600 000 banorë.

Martini: Sa është sipërfaqja e saj?

Ulpjana: 854 km².

Martini: A është e bukur Prishtina?

Ulpjana: Prishtina është një qytet modern. Tani ka shumë ndërtesa të reja dhe të larta. Është qytet me shumë gjallëri, sepse është qendër shumë e rëndësishme administrative, kulturore dhe universitare.

Martini: Çfarë mund të vizitoj në Prishtinë?

Ulpjana: Mund të vizitosh Parkun Kombëtar 'Gërmia'. Gërmia është një vend shumë i bukur me pyje, ku prishtinasit kalojnë kohën e lirë. Atje ka një liqen dhe restorante të ndryshme.

Martini: Po tjetër?

Ulpjana: Mund të vizitosh Muzeun e Kosovës. Ai ndodhet në një ndërtesë të vjetër.

Martini: Po Galeria e Arteve, si është në Prishtinë?

Ulpjana: Prishtina ka një galeri shumë të mirë. Ajo organizon çdo vit ekspozita kombëtare dhe ndërkombëtare, publikime, katalogë etj.

Martini: Po objekte historike, a mund të vizitoj në Prishtinë?

Ulpjana: Po, në Prishtinë ka 21 monumente që mbrohen nga shteti. Objekte me rëndësi historike janë: Sahat kulla, Shadërvani, Hamami i Madh etj.

Martini: Po klima, si është në Prishtinë?

Ulpjana: Prishtina ka klimë kontinentale. Në dimër bën ftohtë. Shpesh bie borë dhe temperaturat shkojnë deri në minus zero gradë Celsius. Kurse vera është e nxehtë, me temperatura të larta.

Martini: Atëherë, është mirë që unë të vizitoj Prishtinën në pranverë. Faleminderit për informacionin.

FJALOR

administratív, -e	administrative	kureshtár, -e	curious
di	to know	liqén, -i, -e	lake
ekspozít/ë, -a, -a	exhibition	i,e lírë	free
galerí, -a, -	gallery	modérn, -e	modern
galería e árteve	art gallery	monumént, -i, -e	monument
hamám, -i, -e	Turkish bath	ndërkombëtar, -e	international
historí, -e	historical	i ndrysh/ëm, e -me	different
kalój	to spend	objékt, -i, -e	object
kalój kóhën e lírë	to spend one's free time	organizój	to organize
katalóg, -u, -ë	catalog	pár/k, -ku, -qe	park
kënaqësi, -a, -	pleasure	prishtinas, -i, -	inhabitant of Prishtina
me kënaqësi	with pleasure	publikím, -i, -e	publication
klím/ë, -a, -a	climate	pýll, -i, -je	forest
kóh/ë, -a, -ë	time, weather	shtét, -i, -e	state
kontinentál, -e	continental	universitár, -e	university (adj.)
kulturór, -e	cultural	vizitój	to visit

USHTRIMI 12.1

Indicate whether the following statements are true (T) or false (F) based on Dialogu 12.1.

1. ____ Martini dhe Ulpjana bisedojnë për Prishtinën.
2. ____ Martini është i interesuar për Prishtinën, sepse nuk ka shumë informacione për këtë qytet.
3. ____ Ulpjana thotë se Prishtina është qytet i vogël, por modern.
4. ____ Prishtina është qendër e rëndësishme kulturore dhe administrative.
5. ____ Në Prishtinë ndodhet një park i rëndësishëm kombëtar.
6. ____ Prishtinasit kalojnë kohën e lirë në këtë park.
7. ____ Muzeu është në një ndërtesë të vjetër.
8. ____ Galeria e Arteve është shumë e vogël.
9. ____ Galeria e Arteve organizon shumë aktivitete.
10. ____ Prishtina ka klimë kontinentale.

USHTRIMI 12.2

Answer the following questions based on Dialogu 12.1.

1. Për çfarë po bisedojnë Martini me Ulpjanën?

2. Pse është i interesuar Martini për Prishtinën?

3. Si është Prishtina?

4. A është e bukur Prishtina?

5. Çfarë është Gërmia?

6. Ku ndodhet Muzeu i Kosovës?

7. Si është Galeria e Arteve?

8. Çfarë organizon Galeria e Arteve?

9. A ka objekte historike në Prishtinë?

10. Cilat janë disa nga këto objekte?

11. Si është klima në Prishtinë?

12. Si është dimri?

LEXIMI 12.1

Prizreni

Prizreni është një qytet i lashtë me vlera të shumta historike, kulturore dhe arkitekturore. Të dhënat arkeologjike dëshmojnë se Prizreni është një nga qytetet më të vjetra në Evropën Juglindore. Arkeologët mendojnë se jeta në Prizren fillon me Therandën, një qendër dardane (fis ilir), që ndodhet 6 km larg nga Prizreni i sotëm.

Prizreni ka objekte me vlera historike që dëshmojnë për lashtësinë e tij.

Prizreni është i përmendur në shumë burime historike si në dokumente me karakter ekonomik ose politik dhe në kronika, apo vepra fetare dhe shkencore.

Në periudha të ndryshme historike, Prizreni del me emra të ndryshëm: në dokumentet latine emrin Prisrien, Prisrenum etj, kurse në dokumentet osmane me emrat Tarzerin, Perse-rin etj. Në Prizren ka terma dhe mure nga periudha romake (tek Sahat Kulla), si dhe mozaikë. Prizreni quhet 'Qytet-muze'.

FJALOR

burím, -i, -e	source	i,e láshtë	ancient
dardán, -e	Dardan	lashtësí, -a	antiquity
dëshmój	to witness, testify	latín, -e	Latin
dokumént, -i, -e	document	mendój	to think, consider
të dhënat	the data	mozaík, -u, -ë	mosaic
ém/ër, -ri, -ra	name	múr, -i, -e	wall
fetár, -e	religious	osmán, -e	Ottoman
fís, -i, -e	tribe	i,e përmëndur	mentioned
gjithmónë	always	politík, -e	political
ilír, -e	Illyrian	romák, -e	Roman
jét/ë, -a	life	si dhe	as well as
juglindór, -e	southeastern	shkencór, -e	scientific
karaktér, -i, -e	character, nature	térma	thermal baths
kroník/ë, -a, -a	chronicle, annals	vép/ër, -ra, -ra	work
kryeqytét, -i, -e	capital (city)	i,e vjëtër	old
		vlér/ë, -a, -a	value

USHTRIMI 12.3

Answer the following questions based on Leximi 12.1.

1. Çfarë është Prizreni?

2. Çfarë dëshmojnë të dhënat arkeologjike?

3. Në cilat dokumente përmendet Prizreni?

4. Cilat janë emrat latinë për Prizrenin?

5. Cilat janë emrat osmanë për Prizrenin?

6. A ka monumente nga periudha romake në Prizren?

7. Cilat janë ato?

USHTRIMI 12.4

Complete the following text with the appropriate form of the word(s) indicated in parentheses. Make all the necessary changes. The words have been classified according to their syntactic class. You may use some words more than once.

Nouns:

arkeolog, burim, të dhënat, dokument, emër, Evropë, fis, jetë, kronikë, mozaik, mur, periudhë, Prizren, qendër, qytet, Therandë, vepër

Adjectives:

dardan, ekonomik, fetar, juglindor, historik, i lashtë, latin, i ndryshëm, osman, i përmendur, politik, romak, i sotëm, shkencor, i vjetër

Verbs:

dëshmoj, filloj, mendoj, ndodhet

Prepositions:

në, nga, tek

_____ (Prisren) është qytet _____ (ancient). _____ (The data) arkeologjike _____ (witness) se Prizreni është një _____ (from) _____ (the cities) _____ (oldest) në _____ (Europe) _____ (southeastern). _____ (Archaeologists) _____ (think/believe) se _____ (life) _____ (in) _____ (Prisren) _____ (starts) me _____ (Theranda), një _____ (center) _____ (Dardan) (_____ [tribe] ilir), që _____ (is located) 6 km nga Prizreni _____ (today's). Prizreni _____ (is mentioned) në shumë _____ (historical sources) si në _____ (documents) me karakter _____ (economic) ose _____ (political) dhe në _____ (chronicles), apo _____ (works) _____ (religious) dhe _____ (scientific). Në periudha _____ (different/various) historike, Prizreni del me _____ (different names): në dokumentet _____ (Latin) me _____ (the name) Prisrien, Prisrenum etj, kurse në _____ (the Ottoman documents) me _____ (the names) Tarzerin, Perserin etj. Në _____ (Prisren) e sotëm ka terma dhe _____ (walls) nga _____ (the Roman period) (_____ [at] Sahat Kulla), si dhe _____ (mosaics).

INFORMACIONE KULTURORE

Prishtina, the capital of Kosovo, has several protected monuments:

- **Sahat Kulla**, built in the nineteenth century, was reconstructed in brick after it burned down.
- **Hamami i madh** dates back to the fifteenth century. This building was a fundamental part of the complex of the Mosque of King Fatih.
- **Shadërvani** is a marble decorated fountain. It is located between **Xhamia e Çarshisë** and the Museum of Kosovo. It is the only public fountain that remains in Prishtina.

Prizren, Kosovo (photo: Edmond Prifti)

- **Varrezat e hebrenjve** (the cemeteries of the Jews) are located on top of the hill of Tauk Bashqa. They date back to the nineteenth century, the period during which there was a population of about 1 500 Jews in Prishtina.

In Prizren there are several important historical spots:

- **Nënkalaja** has a unique urban structure: narrow winding lanes climbing up the hill and small old houses with a beautiful view of the town.
- **Kalaja** (the Fortress) is considered the symbol of Prizren, and it is extremely important for Kosovo's cultural identity. The Fortress is built on a high hill on the southeastern side of the city. It is now on the list of endangered World Heritage Sites.

MËSIMI 13

Pushime dhe libra

Vacations and books

In this lesson you will learn:

- how to talk about a trip you took
- how to buy books

You will learn the following grammatical points:

- the simple past indicative
- the accusative forms of personal pronouns

DIALOGU 13.1: PUSHIMET E VERËS

Drini: Briz, ku ishe sivjet me pushime?

Brizi: Isha bashkë me disa miq të huaj në një udhëtim nëpër Shqipëri.

Drini: Si kaluat?

Brizi: Kaluam shumë mirë. Ishte një udhëtim shumë i bukur. Vizituam shumë qendra arkeologjike dhe pika turistike.

Drini: Ku shkuat?

Brizi: Në fillim shkuam në Durrës. Atje vizituam amfiteatrin dhe muzeun arkeologjik.

Drini: U pëlqeu amfiteatri miqve të huaj?

Brizi: Po. U pëlqeu shumë. U tregova për historinë e amfiteatrit dhe mbetën të habitur kur u thashë se ai është amfiteatri romak më i madh dhe më i rëndësishëm në Ballkan.

Drini: Po në Krujë, a shkuat?

Brizi: Po, nga Durrësi shkuam në Krujë. Në Krujë u bëri përshtypje Muzeu Etnografik dhe pazari karakteristik i Krujës. Atje blenë shumë suvenire, veshje tradicionale, qilima etj. Në Krujë bëmë dhe shumë fotografi.

Drini: Po më pas, për ku udhëtuat?

Brizi: Udhëtuam për në Shkodër. Në Shkodër qëndruam vetëm një natë. Nga Shkodra shkuam në Razëm. Razma është vërtet një vend shumë i bukur dhe me klimë shumë të mirë. Atje fjetëm disa net dhe organizuam shumë aktivitete: shëtitëm në ajrin e pastër, bëmë piknik etj.

Drini: Po në Jug, a shkuat?

Brizi: Po. Fillimisht vizituam Beratin. Në Berat, na lanë mbresa të forta shtëpitë në kala dhe Muzeu Kombëtar Onufri. Nga Berati shkuam në Vlorë, ku ndenjëm disa ditë.

Drini: A vizituat vende të tjera?

Brizi: Po, vizituam dhe Kalanë e Ali Pashë Tepelenës që ndodhet në Porto Palermo.

Drini: Po plazh, a bëtë?

Brizi: Po. Plazh bëmë në Potam, Ksamil dhe Sarandë. Atje mbetën të mahnitur nga bukuria e natyrës shqiptare.

Drini: Shkuat në Butrint?

Brizi: Patjetër. Butrinti ishte pjesë e rëndësishme e këtij udhëtimi. Atje pamë qytetin antik, kurse në mbrëmje ndoqëm një shfaqje teatrale në Teatrin e Butrintit. Në Butrint kishte shumë turistë shqiptarë dhe të huaj.

Drini: A mbetët të kënaqur nga ky udhëtim?

Brizi: Shumë të kënaqur. Vitin tjetër mund të organizojmë një udhëtim në vende të tjera turistike.

FJALOR

áj/ër, -ri	air	kíshte (kam)	there was, there were
ájër i pástër	fresh air	lë, lëshë	to leave
në ájër të pástër	in the open air	lánë (lë)	they left
amfiteát/ër, -ri, -ro	amphitheater	lë mbrésë (+ dat.)	to make an impresssion
antík, -e	ancient, old	i,e mahnítur	amazed
bë/j, -ra	to make, do	mbé/s, -ta	to remain, stay, be
běj fotografi	to take pictures	mbés i kënaqúr	to be satisfied
běj përshtëypje (+ dat.)	to make an impression	mbés i mahnítur	to be amazed
běj plázh	to go swimming (at the beach)	mbétën	they remained, they were
bëmë (běj)	we made	mbétët	you remained, you were
bëri (běj)	he/she/it made	mbrës/ë, -a, -a	impression
blé/j, -va	to buy	lë mbrésë	to make an impression, to impress
blénë (blej)	they bought	më pás	afterwards
bukurí, -a, -	beauty	muzé, -u, -	Museum
fillím, -i, -e	beginning	Muzéu	Archaeological Museum
fillimisht	at the beginning	Arkeologjík	
fle, fjéta	to sleep	Muzéu Etnografík	Ethnographic Museum
fjëtëm (fle)	we slept	ndal/ój, -óva	to stop
i,e habítur	surprised, astonished	ndénjëm (rri)	we stayed
i,e húaj	foreign	ndjék, ndóqa	to attend, follow
jam	to be	ndóqëm (ndjek)	we attended
ísha (jam)	I was	ndódhem	to be located
íshe (jam)	you were	nëpër	around
íshte (jam)	he/she/it was	organiz/ój, -óva	to organize
kalá, -ja, -	fortress	organizúam	we organized
kal/ój, -óva	to pass, go	përshtëypj/e, -a, -e	impression
Kalúam shúmë	We had a good time (lit., mírë.	běj përshtëypje	to make an impression, impress
Si kalúat?	We passed very well).	pík/ë, -a, -a	point
karakteristík, -e	How did it go (for you)?	pjés/ë, -a	part
	typical, peculiar	pámë (shoh)	we saw

i,e pástër	clean	shkúam (shkoj)	we went
ájër i pástër	pure air	shkúat (shkoj)	you went
patjëtër	certainly, definitely	shoh, páshë	to see
pazár, -i, -e	market	teatrál, -e	theatrical
plázh, -i, -e	beach	tradicionál, -e	traditional
pushím, -i, -e	vacation	treg/ó, -óva	to tell, narrate
qëndr/ó, -óva	to stay, spend (time)	tháshë (them)	I told
qëndrúam	we spent the night	them, tháshë	to tell
qilím, -i, -a	carpet	udhëtím, -i, -e	travel, journey
i rëndësísh/ëm,	important	udhët/ó, -óva	to travel
e -me		udhëtúam	we traveled
romák, -e	Roman	(udhëtoj)	
rrí, ndénja	to stay	udhëtúat	you traveled
sivjët	this year	(udhëtoj)	
suvenír, -i, -e	souvenir	vënd, -i, -e	place, area, country,
shéku/ll, -lli, -j	century		region
shëtí/s, -ta	to walk, stroll	vizít/ë, -a, -a	visit
shëtítëm	we walked, strolled	vizít/ó, -óva	to visit
shfáqj/e, -a, -e	show, performance	vizitúam (vizitoj)	we visited
shk/ó, -óva	to go	vizitúat (vizitoj)	you visited

GRAMATIKË

§79 The simple past indicative of class 1 verbs

Consider the following examples from Dialogu 13.1. Remember that class 1 verbs end in **-oj, -aj, -ëj, -ij, -yj, -iej, -uaj, or -yej** (see §6):

Udhëtuam për në Shkodër.	We traveled to Shkodra.
Ku shkua?	Where did you go?
Fillimisht vizituam Beratin.	First, we visited Berat.
Ju pëlqeu amfiteatri?	Did you like the amphitheater?

These examples demonstrate the simple past indicative, which is typically used to indicate that an action has been completed or finished in the past. Some typical past expressions are the following:

dje	yesterday
të hënë e kaluar, të hënë që shkoi	last Monday
të mërkurë e kaluar, të mërkurë që shkoi	last Wednesday
javën e kaluar, javën që shkoi	last week
muajin e kaluar, muajin që shkoi	last month
vitin e kaluar, vitin që shkoi/kaloi	last year
javën e kaluar, një javë më parë	a week ago
muajin e kaluar, muajin që shkoi	a month ago
një vit më parë, vitin që shkoi	a year ago

In this section we will learn how to form the past indicative of class 1 verbs.

Let's start with the verbs that end in **-aj**, **-ej**, **-ij**, or **-yj**:¹

	blej	laj	fshij	fryj
	to buy	to wash	to sweep	to blow
unë	bleva	lava	fshiva	fryva
ti	bleve	lave	fshive	fryve
ai, ajo	bleu	lau	fshiu	fryu
ne	blemë	lamë	fshimë	frymë
ju	bletë	latë	fshitë	frytë
ata, ato	blenë	lanë	fshinë	frynë

Verbs that end in **-oj** or **-uaj** have the following endings in the past indicative:

	punoj	shkruaj²
	to work	to write
unë	punova	shkrova
ti	punove	shkrove
ai, ajo	punoi	shkroi
ne	punuam	shkruam
ju	punuat	shkruat
ata, ato	punuan	shkruan

Verbs that end in **-yej** take the following endings. Notice that the **-y-** disappears in the singular forms but reappears in the plural forms:³

	thyej
	to break
unë	theva
ti	theve
ai, ajo	theu
ne	thyem
ju	thyet
ata, ato	thyen

There are a few exceptions to the forms we saw above, but don't get too anxious! The irregularities are of two types, and not many verbs fall into this category. The verbs **bëj** 'to do' and the **hyj** 'to enter' take the following forms. Notice that the singular forms bear an **-r-** that is not present in the past endings we discussed earlier:

1. Because of all the irregularities found in the past indicative, we will list the first person singular of the simple past indicative form of all verbs, whether regular or irregular. This form will appear following the simple present indicative form. In the glossary at the end of the book, verbs will appear with three forms. Take **punoj** 'to work', for instance. In the glossary at the end of the book you will find **pun/oj**, **-ova**, **-uar**. **Punoj** is the present indicative, **punova** is the simple past, and **punuar** is the past participle, respectively.

2. In colloquial Albanian you will also hear **shkruajta**. This form, however, is not considered "standard."

3. The verb **pëlqej** 'to like' also behaves like **thyej** 'to break': **pëlqeva**, **pëlqeve**, **pëlqeu**, **pëlqyem**, **pëlqyet**, **pëlqyen**.

	běj	hyj
	to do	to enter
unë	bëra	hyra
ti	bëre	hyre
ai, ajo	bëri	hyri
ne	bëmë	hymë
ju	bëtë	hytë
ata, ato	bënë	hynë

A few verbs take an extra **-t-** in the past indicative. Contrary to the **-r-** with the two verbs noted above, this **-t-** is kept throughout the past indicative paradigm:

	arrij	gjej	luaj
	to arrive	to find	to play
unë	arrita	gjeta	luajta
ti	arrite	gjete	luajte
ai, ajo	arriti	gjeti	luajti
ne	arritëm	gjetëm	luajtëm
ju	arritët	gjetët	luajtët
ata, ato	arritën	gjetën	luajtën

§80 The simple past indicative of class 3 verbs

Class 3 verbs are the verbs that end in a vowel in the present indicative form. These verbs take the same endings as the verbs that end in **-aj**, **-ej**, **ij**, or **yj** discussed in §79.

	pi
	to drink
unë	piva
ti	pive
ai, ajo	piu
ne	pimë
ju	pitë
ata, ato	pinë

However, many class 3 verbs are irregular. Some form the past indicative with **-ta**:

di ‘to know’: dita, dite, diti, ditëm, ditët, ditën

fle ‘to sleep’: fjeta, fjete, fjeti, fjetëm, fjetët, fjetën

Other class 3 verbs take **-ra**, but only in the singular forms:

vë ‘to put’: vura, vure, vuri, vumë, vutë, vunë

zë ‘to catch’: zura, zure, zuri, zumë, zutë, zunë

§81 The simple past indicative of class 2 verbs

Class 2 verbs are the ones that end in a consonant. They take the following endings in the simple past:

	ha
	to open
unë	hapa
ti	hape
ai, ajo	hapi
ne	hapëm
ju	hapët
ata, ato	hapën

If the verb ends in **-h**, then the third person singular takes **-u** rather than **-i**:⁴

kreh ‘to comb (someone’s hair)’: **kreha**, **krehe**, **krehu**, **krehëm**, **krehët**, **krehën**

njoh ‘to know’: **njoha**, **njohe**, **njohu**, **njohëm**, **njohët**, **njohën**

Class 2 verbs that end in **-as**, **-es**, or **-yes** take **-ta** in the past indicative. Notice that the vowel preceding **-s** in the stem becomes **-i-** when it precedes **-ta**:

bërtas ‘to shout’: **bërtita**, **bërtite**, **bërtiti**, **bërtitëm**, **bërtitët**, **bërtitën**

pres ‘to wait’: **prita**, **prite**, **priti**, **pritëm**, **pritët**, **pritën**⁵

shes ‘to sell’: **shita**, **shite**, **shiti**, **shitëm**, **shitët**, **shitën**

Verbs that end in **-yes** drop the **-s** and take **-ta**; no **-i-** is necessary:

pyes ‘to ask’: **pyeta**, **pyete**, **pyeti**, **pyetëm**, **pyetët**, **pyetën**

Other verbs change stem, but the endings remain the same as those for **hap** above. The following verbs take an **-o-** in the past indicative:

dal ‘to go out’: **dola**, **dole**, **doli**, **dolëm**, **dolët**, **dolën**

flas ‘to speak’: **fol**, **fole**, **foli**, **folëm**, **folët**, **folën**

marr ‘to take’: **mora**, **more**, **mori**, **morëm**, **morët**, **morën**

nxjerr ‘to take out/off’: **nxora**, **nxore**, **nxori**, **nxorëm**, **nxorët**, **nxorën**

sjell ‘to bring’: **solla**, **solle**, **solli**, **sollëm**, **sollët**, **sollën**

zgjedh ‘to choose’: **zgjedha**, **zgjedhe**, **zgjedhi**, **zgjedhëm**, **zgjedhët**, **zgjedhën**

The following verbs also change their stem, but instead of taking an **-o-**, they take an **-i-**. Notice that the final **-i** for the third-person singular is absorbed by **-q**:

thërras ‘to call’: **thirra**, **thirre**, **thirri**, **thirrëm**, **thirrët**, **thirrën**⁶

vdes ‘to die’: **vdiqua**, **vdique**, **vdiqu**, **vdiquëm**, **vdiquët**, **vdiquën**

§82 The simple past indicative of irregular verbs

We noticed in §6 that irregular verbs belong to class 5. For pedagogical reasons, in this section of the chapter we include verbs that drastically change their stems when forming the past, although they do not necessarily belong to class 5.

4. This rule refers to the sound [h] rather than to the letter *h*. Notice the past indicative of the verb **vesh** ‘to dress (someone)’: **vesha**, **veshe**, **veshi**, **veshëm**, **veshët**, **veshën**.

5. Notice that the verb **pres** ‘to cut’ takes the following endings (compare these forms with those of the verb **pres** ‘to wait’ in the text): **preva**, **preve**, **preu**, **premë**, **pretë**, **prenë**.

6. **Thërras** ‘to call’ can also take **-ta** in the simple past: **thërrita**, **thërrite**, **thërriti**, **thërritëm**, **thërritët**, **thërritën**.

bie ‘to fall’: rashë, re, ra, ramë, ratë, ranë
jap ‘to give’: dhashë, dhe, dha, dhamë, dhatë, dhanë
jam ‘to be’: qeshë, qe, qe, qemë, qetë, qenë⁷
lë ‘to leave’: lashë, le, la, lamë, latë, lanë
shoh ‘to see’: pashë, pe, pa, pamë, patë, panë
them ‘to say’: thashë, the, tha, thamë, thatë, thanë
kam ‘to have’: pata, pate, pati, patëm, patët, patën⁸
vete ‘to go’: vajta, vajte, vajti, vajtëm, vajtët, vajtën
dua ‘to want’: desha, deshe, deshi, deshëm, deshët, deshën
ha ‘to eat’: hëngra, hëngre, hëngri, hëngrëm, hëngrët, hëngrën
rri ‘to stay’: ndenja, ndenje, ndenji, ndenjëm, ndenjët, ndenjën
vij ‘to come’: erdha, erdhe, erdhi, erdhëm, erdhët, erdhën

USHTRIMI 13.1

Indicate whether the following statements are true (T), false (F), or not mentioned (NM) in Dialogu 13.1. When a statement is false, briefly say why (in Albanian!).

1. _____ Sivjet Brizi shkoi me disa miq në një vend të huaj.
2. _____ Në fillim Brizi dhe miqtë e tij shkuan në Krujë.
3. _____ Në Durrës nuk ka qendra arkeologjike.
4. _____ Amfiteatri i Durrësit është amfiteatër grek dhe nuk është shumë i madh.
5. _____ Në Krujë qëndruan një natë.
6. _____ Kruja ka klimë shumë të mirë.
7. _____ Muzeu Etnografik i Durrësit i bëri përshtypje Brizit.
8. _____ Brizi dhe miqtë e tij qëndruan në Shkodër vetëm një natë.
9. _____ Në Berat u lanë mbresa të forta shtëpitë në plazh.
10. _____ Kalaja e Ali Pashë Tepelenës ndodhet në Jug të Shqipërisë.

USHTRIMI 13.2

Answer the following questions based on Dialogu 13.1.

1. Me kë bisedon Drini?

2. Ku ishte Brizi?

3. Cilin vend vizituan në fillim?

7. The imperfect tense rather than the simple past tense of the verb **jam** is used more often to express the past. The forms are: isha, ishe, ishte, ishim, ishit, ishin.

8. The imperfect forms of the verb **kam** are also used more often than those of the past tense. The imperfect forms are: kisha, kishe, kishte, kishim, kishit, kishin.

4. Çfarë bënë turistët në Durrës?

5. Çfarë bënë turistët në Krujë?

6. Sa ditë qëndruan në Shkodër?

7. Po në Jug, a shkuan?

8. Çfarë u la mbresa në Berat?

9. Po plazh, a bënë ata?

10. A shkuan në Butrint?

USHTRIMI 13.3

Complete the following sentences with the past indicative of the verbs in parentheses.

1. Ata _____ (shkoj) në plazh.
2. Studentët _____ (lexoj) librat e rinj.
3. Atyre u _____ (pëlqej) shumë udhëtimi.
4. Ne _____ (shoh) vende shumë të bukura.
5. Turistët _____ (udhëtoj) nëpër Shqipëri.
6. Në pazar ajo _____ (blej) disa suvenire.
7. Në autobus _____ (këndo, ne) shumë këngë.
8. Ju _____ (them) se sot është pushim.
9. Djali _____ (vë) çantën mbi bankë.
10. _____ (Pi, unë) një çaj të ftohtë.
11. Ku _____ (shkoj) ata?
12. Çfarë _____ (marr, ti) nga Shqipëria?
13. Nuk _____ (dal, ato) dje nga shtëpia.
14. Pse nuk _____ (vij, ju) me ne?
15. U _____ (jap, ne) disa informacione të rëndësishme.
16. Sot nuk _____ (ha, ne) mëngjes.
17. _____ (Rri, unë) gjithë fundjavën në shtëpi.
18. Ku _____ (jam, ti) dje?
19. _____ (Mbyll, ata) derën e shtëpisë.
20. Në muze _____ (kam) shumë turistë.

USHTRIMI 13.4

Change the following sentences to the simple past indicative.

1. Ajo po udhëton nëpër Shqipëri.

2. Ne po vizitojmë disa vende të bukura turistike.

3. Ata nuk kanë shumë informacione për Shqipërinë.

4. Të pëlqen Durrësi?

5. Unë rri gjithë ditën në qytet.

6. Ata bëjnë vizita në muze.

7. Po hamë darkë këtu.

8. Ata mbeten të mahnitur nga bukuria e natyrës shqiptare.

9. Po shohim Kalanë e Ali Pashë Tepelenës.

10. Ti po merr informacione për Skënderbeun.

11. Unë po shoh disa dokumente.

12. Do të qëndrojë vetëm një natë.

DIALOGU 13.2: NË LIBRARI

Genti: Mirëdita!

Shitësi: Mirëdita! Si mund t'ju ndihmoj?

Genti: Interesohem për libra të autorëve shqiptarë. Çfarë më sugjeroni?

Shitësi: Interesoheni për libra të shkrimtarëve modernë apo të traditës?

Genti: E kam porosi nga disa miq që nuk jetojnë në Shqipëri që të blej libra nga shkrimtarë të ndryshëm shqiptarë. Ata duan t'i pasurojnë bibliotekat e tyre me libra në gjuhën shqipe, që fëmijët e tyre ta njohin letërsinë shqipe. Çfarë më këshilloni të marr?

Shitësi: Së pari, ju këshilloj të merrni veprën e poetit Naim Frashëri.

Genti: Shumë mirë. Po e marr. Tjetër?

Shitësi: Blini dhe veprën e Faik Konicës. Është në katër vëllime.

Genti: Mirë. Po i marr të katër vëllimet.

Shitësi: Po nga veprat e Ismail Kadaresë, çfarë doni të merrni?

Genti: E keni librin 'Kronikë në gur'?

Shitësi: E kemi.

Genti: Atëherë, po marr disa kopje nga ky roman. Jam i gëzuar që e gjeta. Dua të blej dhe disa nga botimet e fundit, pasi shumë libra të këtij autori i kam.

Shitësi: Nëse doni, mund të merrni veprën e plotë të Ismail Kadaresë, sepse tashmë është e përmbledhur në disa vëllime.

Genti: A mund ta shoh?

Shitësi: Patjetër. Ja, ku i keni të gjitha vëllimet.

Genti: Mirë, atëherë, po i marr të gjitha vëllimet. Më falni, por dua t'ju pyes edhe për libra të autorëve të tjerë shqiptarë. Çfarë më këshilloni?

Shitësi: Mund të merrni romanet e Petro Markos, Fatos Kongolit etj.

Genti: Po libra me poezi keni?

Shitësi: Po kemi antologjinë e poezisë bashkëkohore shqiptare. E doni?

Genti: Po. Po nga librat për fëmijë, çfarë më rekomandoni?

Shitësi: Ju rekomandoj librin 'Tregime të moçme shqiptare'.

Genti: Sa mirë që më kujtuat për librin 'Tregime të moçme shqiptare'. Fëmijët tanë duhet ta lexojnë atë patjetër. Ju falënderoj pa masë për ndihmën. Do të vij sërish nesër, nëse do të më kërkojnë të blej libra të tjerë.

Shitësi: Mirë se të vini!

FJALOR

From now on, all verbs except class 6 verbs will be introduced in the present, simple past, and past participle forms.

antologji, -a, -	anthology	i móç/ëm, e -me	ancient, old
bashkëkohór, -e	contemporary	në mënýrë që	in order to, so that
botím, -i, -e	edition, publication	pa másë	immensely
falënder/ój, -óva, -úar	to thank	pasí	since
i,e fúndit	last	pasur/ój, -óva, -úar	to enrich
i,e gëzúar	glad	i,e përmbledhur	collected
gúr, -i, -ë	stone	i,e plótë	whole, complete
gjé/j, -ta	to find	poét, -i, -ë	poet
interesóhem	to be interested in	porosí, -a, -	request (n.)
kërk/ój, -óva, -úar	to ask	próz/ë, -a, -a	prose
këshill/ój, -óva, -úar	to advise, suggest	Sa mirë që . . .	It's good that . . . , a good thing that . . .
kópj/e, -a, -e	copy	sërísh	again
kroník/ë, -a, -a	chronicle	tánë	our
Kronikë në gúr	<i>Chronicle in Stone</i>	tradít/ë, -a, -a	tradition
kujt/ój, -óva, -úar	to remind	i,e týre	their
librarí, -a, -	bookstore	vëllím, -i, -e	volume
más/ë, -a, -a	measure	vép/ër, -ra, -ra	work
pa másë	immensely	vépër e plótë	complete work(s)
Mirë se të vini!	You are welcome! Any time!	i,e zgjédhur	selected

§83 Accusative pronouns: strong and weak forms

In Dialogu 13.2 you saw the following sentences:

E keni librin ‘Kronikë në gur’?

Do you have the book *Chronicle in Stone*? (lit., It you have the book *Chronicle in Stone*?)

Po, **e** kemi.

Yes, we have it (lit., Yes, it we have).

Ja, ku **i** keni të gjitha vëllimet.

Here (is where) we have all the volumes (lit., Here them you have all the volumes).

The words in bold are direct object pronouns, or clitics, in Albanian. As the indirect object pronouns (§73) they can appear in two forms, a strong form and a weak one (also called a clitic pronoun). The chart below summarizes both forms:

	Strong Accusative Form	Weak Accusative Form
unë	mua	më
ti	ty	të
ai	atë	e
ajo	atë	e
ne	ne	na
ju	ju	ju
ata	ata	i
ato	ato	i

The weak forms cannot be used separately from the verb, and thus we use the term *clitic pronouns* to refer to them. The strong forms of the accusative personal pronouns, on the other hand, are not obligatory and can be used alone, without the verb. However, when they are used in a sentence, they are used only for contrast or emphasis, and they must necessarily co-occur with the weak form:

Ai **e** takoi në universitet.

He met her/him at the university.

Ai **e** takoi **atë** në rrugë.

He met her/him on the street.

In the next section we will study the basic uses of the weak accusative clitic pronouns.

§84 Basic uses of the accusative clitic pronouns

1. The clitic pronoun generally replaces the direct object.

Consider the following example from Dialogu 13.2:

E keni **librin** ‘Kronikë në gur’?

Do you have the book *Chronicle in Stone*?

Po, **e** kemi.

Yes, we have it.

In the previous example, the clitic pronoun **e** replaces the whole direct object, **librin ‘Kronikë në gur’**, ‘the book *Chronicle in Stone*’.

2. The clitic pronoun anticipates the direct object.

Consider the following examples:

Ja, ku i keni **të gjitha vëllimet**.

Here you have all the volumes.

Ata duan **t’i** pasurojnë **bibliotekat** e tyre.

They want to enrich their libraries.

Nuk e di, a **e** keni **veprën e Kutelit**.

I don’t know if you have Kuteli’s work.

In Albanian, an accusative weak clitic pronoun is typically used if the direct object is definite. We see that the accusative clitics **i** and **e** above “anticipate” the direct object. This phenomenon, where both the clitic and the object appear simultaneously, is called clitic doubling.

3. The direct object precedes the verb.

Remember that word order is quite flexible in Albanian. If the direct object precedes the verb, then the weak accusative clitic pronoun must appear obligatorily:

Librin e fundit të Konicës e kemi atje.

Lit., Konica’s last book, we have it there.

In the example above, the direct object is definite. The accusative clitic may appear even when an indefinite direct object precedes the verb:

Një pjesë të veprave të Kadaresë i kam.

Lit., One volume of the works by Kadare, I have (it).

§85 **Të plus accusative clitic pronouns**

In Dialogu 13.2 you encountered the weak forms of accusative clitics used with the future and the subjunctive:

Ata duan **t’i** pasurojnë bibliotekat e tyre.

They want to enrich their libraries.

Më falni, por dua **t’ju** pyes edhe për vepra të autorëve të tjerë shqiptarë.

Excuse me, but I want to ask you about works by other Albanian authors.

As you can see above, **të** is contracted to **t’** in front of **i** ‘them’ and **ju** ‘you’.

When **të** is followed by **e**, we use the form **ta**:

Fëmijet tanë duhet **ta** lexojnë atë libër patjetër.

Our children must read that book by all means.

A mund **ta** shoh?

Can I see it?

The following chart summarizes the different combinations of **të** with direct object clitics. Incidentally, notice that the verb **pyes** ‘to ask’ takes an accusative complement; that is, the person being asked always appears in the accusative case:

	Subjunctive	Future
më	Duhet të më pyesësh. You have to ask me.	Do të më pyesësh. You will ask me.
të	Duhet të të pyes. I have to ask you.	Do të të pyes. I will ask you.
e	Duhet ta pyes. I have to ask him/her.	Do ta pyes. I will ask him/her.
na	Duhet të na pyesësh. You have to ask us.	Do të na pyesësh. You will ask us.
ju	Duhet t’ju pyes. I have to ask you.	Do t’ju pyes. I will ask you.
i	Duhet t’i pyes. I have to ask them.	Do t’i pyes. I will ask them.

The following chart contains the three forms of **të** that get truncated or altered:

të + ju	→	t’ju
të + i	→	t’i
të + e	→	ta

USHTRIMI 13.5

Indicate whether the following statements are true (T), false (F), or not mentioned (NM) in Dialogu 13.2. When a statement is false, briefly say why (in Albanian!).

- _____ Genti po blen libra për disa miq që nuk jetojnë në Shqipëri.
- _____ Shitësi i këshillon të marrë veprën e poetit Naim Frashëri.
- _____ Vepra e Faik Konicës është në dy vëllime.
- _____ Shitësi thotë Gentit se nuk e ka librin ‘Kronikë në gur’.
- _____ Genti nuk ka asnjë libër të Ismail Kadaresë.
- _____ Shitësi e këshillon të marrë romanet e Fatos Kongolit.
- _____ Genti e pyet nëse ka libra me poezi.
- _____ Genti blen antologjinë e poezisë bashkëkohore shqiptare.
- _____ Genti kërkon të blejë dhe libra për fëmijë.
- _____ Genti blen librin ‘Tregime të moçme shqiptare’.

USHTRIMI 13.6

Answer the following questions based on Dialogu 13.2.

1. Ku zhvillohet dialogu?

2. Pse kërkon Genti të blejë libra?

3. Për çfarë interesohet ai?

4. Cili është autori që i sugjeron shitësi?

5. Në sa vëllime është vepra e Faik Konicës?

6. Për cilin libër të Kadaresë interesohet ai?

7. A blen ai libra nga Mitrush Kuteli?

8. A blen libra me poezi?

9. Çfarë i thotë ai shitësit? A do të vijë ai sërish në librari?

10. Cili është autori i librit ‘Kronikë në gur’?

USHTRIMI 13.7

Complete the following sentences with the appropriate form of the weak accusative clitic pronoun.

1. Po _____ (ti) pyes për librat.
2. Ai _____ (unë) mori dje në telefon.
3. Si mund të _____ (ti) ndihmoj?
4. Ata duan të _____ (ato) pasurojnë bibliotekat e tyre.
5. Çfarë _____ (unë) këshilloni të marr?
6. _____ (Ju) këshilloj të merrni veprën e poetit Naim Frashëri.
7. Ata po _____ (unë) dëgjojnë.
8. Sa mirë që _____ (ajo) kujtuat librin ‘Tregime të moçme shqiptare’.
9. Ai _____ (ne) pa i çuditur.
10. _____ (Ai) takova dje.

USHTRIMI 13.8

Complete the following sentences with the appropriate form of the strong accusative pronoun.

1. Po e kërkoj _____ (ai) për një punë.
2. Më mori _____ (unë) në telefon.
3. Çfarë të pyeti _____ (ti)?
4. Kjo histori na kujtoi _____ (ne) për atë natë.
5. Çfarë e keni _____ (ajo)?
6. Ju këshillova _____ (ju) të blini një libër me poezi.
7. Nëse i dëgjoni _____ (ata), mos shkoni në Durrës nesër.
8. I pashë _____ (ato) në shkollë.

LEXIMI 13.1

Gjergj Kastrioti Skënderbeu

Gjergj Kastrioti Skënderbeu është heroi kombëtar i shqiptarëve. Ai vlerësohet si prijësi më i madh në historinë e Shqipërisë, por edhe si sundimtar, diplomat, strateg e ushtarak.

Informacionet për jetën e Skënderbeut vijnë kryesisht nga Marin Barleti. Në vitet 1508–1510 ai shkroi në latinisht veprën ‘Historia e jetës dhe e bëmave të Skënderbeut’. Gjergj Kastrioti ishte 63 vjeç kur vdiq, më 17 janar 1468, prandaj mendohet se ai lindi në vitin 1405. Në moshë të vogël e morën peng në pallatin e Sulltan Muratit II. Atje i dhanë emrin mysliman Iskënder.

Si një ushtarak i zoti, në vitin 1443 luftoi me Janosh Huniadin. Ushtria osmane humbi luftën dhe Skënderbeu, bashkë me kalorës shqiptarë dhe me nipin e tij Hamza Kastrioti, shkoi në Dibër, dhe më pas në Krujë. Më datë 28 nëntor 1443 shpalli rimëkëmbjen e principatës së Kastriotëve. Më 2 mars 1444, Skënderbeu organizoi Kuvendin e Arbrit në Lezhë (Shqipëri). Lidhja Shqiptare e Lezhës ishte një aleancë politike dhe ushtarake e fisnikëve shqiptarë.

Për njëzet e pesë vjet me radhë Skënderbeu mbrojt vendin e tij dhe Evropën Perëndimore nga pushtimi osman.

FJALOR

aleánc/ë, -a, -a	alliance	kryesísht	mainly
bëm/ë, -a, -a	deed, action	kuvénd, -i, -e	assembly, convention
diplomát, -i, -ë	diplomat	lídhj/e, -a, -e	linkage, league
fisník, -u, -ë	nobleman, knight	Lídhja shqiptáre e	Albanian League of
heró, -i, -nj	hero	Lézhës	Lezha
húmb, -a	to lose	línd, -a, -ur	to be born
húmbj/e, -a, -e	loss	lúft/ë, -a, -a	war
kalórës, -i, -	rider, horseman	mbrójj, -ta, -tur	to defend

mendóhet	it is thought	me rádhë	in a row, consecutively
myslimán, -e	Muslim	rimëkëmbj/e, -a	reestablishment
níp, -i, -a	nephew	stratég, -u, -ë	strategist
osmán, -e	Ottoman	sundimtár, -i, -ë	ruler
pén/g, -gu, -gje	pledge	shpáll, -a, -ur	to proclaim
politík, -e	political	ushtarák, -u, -ë	military, officer
príjës, -i, -	leader, commander	ushtrí, -a, -	army
principát/ë, -a, -a	principality, principedom	vdes, vdiq, vdëkur	to die
pushtét, -i, -e	power	vlerësóhet	he/she/it is appreciated,
pushtím, -i, -e	invasion		is appraised
rádh/ë, -a, -ë	row, line	i zóti, e zónja	skilled

USHTRIMI 13.9

Match the words with the definitions.

1. shpall	a. dal në jetë
2. vdes	b. djali i vajzës apo i djalit, i motrës apo i vëllait
3. lind	c. nuk jetoj më
4. sundimtar	d. bëj diçka të njohur
5. nip	e. ai që ka pushtet të plotë

USHTRIMI 13.10

Answer the following questions based on Leximi 13.1. Expand your answers as much as possible.

1. Cili është Gjergj Kastrioti Skënderbeu?

2. Si vlerësohet ai?

3. Kur e shkroi Marin Barleti veprën e tij për Skënderbeun?

4. Çfarë bëri Skënderbeu në vitin 1443?

5. Çfarë ishte Lidhja Shqiptare e Lezhës?

6. Ç'bëri ai për njëzet e pesë vjet me radhë?

7. Kur lindi dhe kur vdiq Skënderbeu?

8. Cili është emri i tij i vërtetë?

USHTRIMI 13.11

Create dialogues for the following situations.

1. Discuss with a friend your last summer vacation. Ask as many questions as you can and give as much information as possible.
2. You are at a bookstore and ask the salesperson questions about the latest novels.
3. Do research about your favorite historical character. Then give a small presentation about his or her life.

INFORMACIONE KULTURORE

- Located on the coast of the Adriatic Sea, **Durrës** is just a short drive from Tirana, Albania's capital city. Not only is Durrës the main port of Albania, it is also a very popular tourist destination because of its picturesque beaches.
- The amphitheater, constructed in the second century B.C., is an important landmark.
- The old fortress was built around A.D. 600.

Durrës amphitheater, Albania (photo: Edmond Prifti)

- The archaeological museum has a collection of objects dating back to antiquity.
- **Krujë**, the birthplace of Albania's legendary hero Skanderbeg, resisted an Ottoman takeover from 1443 to 1468. Krujë comes from the word **krua** 'spring' in Albanian. In Krujë be sure to visit the restored castle, the Ethnographic Museum, the Skanderbeg Museum (located in the castle), and the old bazaar.
- A member of the UNESCO World Heritage List for its religious and cultural diversity throughout the centuries, **Berat** is home to the Kala, a castle built during the thirteenth century, as well as many Byzantine churches also dating back to that period. This south-central Albanian town also features a number of mosques built during the Ottoman era, from approximately 1417 onward.
- János Hunyadi (1387?–1456) was a renowned Hungarian military leader.

MËSIMI 14

Kinema, imejl dhe internet

Movies, e-mail, and the Internet

In this lesson you will learn:

- how to talk about movies
- how to talk about the Internet and e-mail

You will learn the following grammatical points:

- the simple past indicative (class 6 verbs)
- the nominative and accusative forms of possessive adjectives

DIALOGU 14.1: BISEDË

Vesa: Dita, çfarë bërë sot paradite?

Dita: Sot fjeta deri vonë, se e kisha pushim.

Vesa: Në ç'orë u zgjove?

Dita: U zgjova në orën 9:00. Hëngra një mëngjes të mirë dhe pastaj u mora me punët e shtëpisë.

Vesa: U lodhe shumë?

Dita: U lodha se pastrova gjithë shtëpinë. Pasi mbarova gjithë punët, përgatita dhe drekën.

Vesa: Po pasdite çfarë bërë?

Dita: Pasi hëngra drekë, u bëra gati dhe dola për një kafe. U takova me me dy shoqe dhe në orën 19:00 shkuam në kinema.

Vesa: Çfarë filmi patë?

Dita: Ishte nata e parë e festivalit të filmit dhe në kinema u shfaqën dy filma të shkurtër: një film shqiptar dhe një film italian.

Vesa: Ju pëlqyen filmat?

Dita: Po. Ishin filma shumë të bukur. Filmat u shoqëruan dhe me diskutime që ngjallën shumë interes tek publiku në sallë.

Vesa: Për çfarë u diskutua?

Dita: U diskutua për mesazhet e filmave. Në sallë ishin të pranishëm dhe regjisorët e filmave që u dhanë përgjigje shumë pyetjeve të publikut.

Vesa: Zgjatën shumë diskutimet?

Dita: Gati një orë. Ne u larguam nga kinemaja, pasi mbaruan të gjitha diskutimet, sepse na pëlqeu shumë atmosfera që u krijua.

Vesa: Kur u ktheve në shtëpi?

Dita: Nuk ka shumë. Tani do të shtrihem të fle, sepse ndihem shumë e lodhur. Po ti, si kalove sot?

Vesa: Mirë. Edhe unë sapo u ktheva në shtëpi. Sot shkova në Vlorë, sepse kisha një mbledhje.

Dita: Kur u nise për në Vlorë?

Vesa: U nisa herët në mëngjes, sepse mbledhja ishte në orën 10:00.

Dita: Kalove mirë?

Vesa: Shumë mirë. Tani po bie të fle dhe unë, sepse nesër do të ngrihem herët në mëngjes.

Dita: Faleminderit që më telefonove. Natën e mirë.

Vesa: Natën e mirë.

FJALOR

atmosfër/ë, -a, -a	atmosphere	nís/em, u -a	to leave, depart
bë/hem, u -ra	to become	nuk ka shumë	not long ago
bëhem gáti	to get ready	pasí	after, when
diskutím, -i, -e	discussion	pastr/ój, -óva, -úar	to clean
diskut/óhet, u -óva	it is discussed	i pranísh/ëm,e -me	present
gjúm/ë, -i	sleep	publí/k, -e	public
hérët	early	púnët e shtëpísë	house chores
krij/óhet, u -óva	it is created	sáll/ë, -a	room
kth/éhem, u -éva	to return	sápo	just, this moment
larg/óhem, u -óva	to leave	se	because
lódh/em, u -a	to get tired	shfáq/em, u -a	to appear, display,
i,e lódhur	tired		show (movie)
mblédh/je, -ja, -je	meeting	shfáqet	it is being shown
mérrem, u móra	to be busy, occupied		(movie)
mesázh, -i, -e	message	shoqër/óhem, u -óva	to be accompanied
ndíhem, u ndjéva	to feel	shtrí/hem, u -va	to lie down
ngrí/hem, u -ta	to get up, stand up	tak/óhem, u -óva	to meet with
ngjáll, -a	to create, inspire,	zgját, -a, -ur	to last, lengthen,
	arouse		prolong
ngjárj/e, -a, -a	event	zgj/óhem, u -óva	to wake up

GRAMATIKE

§86 The simple past indicative of class 6 verbs

Remember that class 6 verbs are those that end in **-em** or **-hem** (see §6, §70, §71), and they are usually nonactive forms. The simple past indicative of class 6 verbs is formed by adding the particle **u** in front of the corresponding active form. Look at the verbs **lahem** ‘to be washed’ and **futem** ‘to be put’ below and compare them with the corresponding active forms. Then answer the questions:

	la	lahem	fut	futem
	to wash	to be washed	to put	to be put
unë	lava	u lava	futa	u futa
ti	lave	u lave	fute	u fute
ai, ajo	lau	u la	futi	u fut
ne	lamë	u lamë	futëm	u futëm
ju	latë	u latë	futët	u futët
ata, ato	lanë	u lanë	futën	u futën

What forms take **u** in front of the past indicative? _____

What form is different in the corresponding passive form? _____

How is this form different? _____

You noticed that the third-person singular is the only person that differs. The third person typically loses the past indicative ending that it takes in the active form.

An exception to this rule are the verbs that end in **-oj** or **-uaj**, on the one hand, and those that end in **-ej** or **-yej**. Verbs that end in **-oj** or **-uaj** take the ending **-ua** instead of **-oi** in the third-person singular (as you can see, the third-person singular takes the same vowels that the plural forms take). This is illustrated with the verbs **takoj/takohem** and **rruaj/rruhem** in the following chart:

	takoj	takohem	rruaj	rruhem
	to meet	to meet with someone	to shave	to be shaved by someone
unë	takova	u takova	rrova	u rrova
ti	takove	u takove	rove	u rove
ai, ajo	takoi	u takua	rroi	u rrua
ne	takuam	u takuam	rruam	u rruam
ju	takuat	u takuat	rruat	u rruat
ata, ato	takuan	u takuan	rruan	u rruan

Verbs that end in **-ej** or **-yej** take **-ye** instead of **-eu** in the third-person singular. As with the verbs above, notice that in the ending found in the third-person singular vowels, we find the same vowels as those of the plural forms:

	kthej	kthehem	thyej	thyhem
	to return	to return something, come back	to break	to be broken
unë	ktheva	u ktheva	theva	u theva
ti	ktheve	u ktheve	theve	u theve
ai, ajo	ktheu	u kthye	theu	u thye
ne	kthyem	u kthyem	thyem	u thyem
ju	kthyet	u kthyet	thyet	u thyet
ata, ato	kthyen	u kthyen	thyen	u thyen

Verbs that take **-ra** in the simple past indicative (see §80) lose the **-ri** ending in the corresponding passive form:¹

	vë to put	vihe to be put	bëj to do	bëhem to become, be made
unë	vura	u vura	bëra	u bëra
ti	vure	u vure	bëre	u bëre
ai, ajo	vuri	u vu	bëri	u bë
ne	vumë	u vumë	bëmë	u bëmë
ju	vutë	u vutë	bëtë	u bëtë
ata, ato	vunë	u vunë	bënë	u bëne

USHTRIMI 14.1

Indicate whether the following statements are true (T) or false (F) based on Dialogu 14.1.

1. ____ Dita po bisedon me Entelën në telefon.
2. ____ Dita u zgjua nga gjumi në orën 10:00.
3. ____ Pasi hëngri mëngjesin, Dita u nis për në Vlorë.
4. ____ Dita pastroi gjithë shtëpinë.
5. ____ Pasi mbaroi gjithë punët, përgatiti drekën.
6. ____ Në orën 17:00 shkoi me dy shoqe në kinema.
7. ____ Në kinema u shfaq një film francez.
8. ____ Filmi u shoqërua me diskutime në sallë.
9. ____ Në sallë ishte i pranishëm dhe regjisori i filmit francez.
10. ____ Dita u largua nga kinemaja, pasi mbaruan të gjitha diskutimet.
11. ____ Vesa ishte në Vlorë.
12. ____ Ajo kishte atje një mbledhje.
13. ____ Vesa u nis për në Vlorë në orën 10:00.
14. ____ Vesa do të ngrihet herët në mëngjes.

USHTRIMI 14.2

Answer the following questions based on Dialogu 14.1.

1. Me kë po bisedon Dita në telefon?

2. Në ç'orë u zgjua Dita nga gjumi?

1. Compare the simple past of the verb **marr** 'to take, receive' with the simple past of **merrem** 'to get involved, occupy oneself with':

marr: mora, more, **mori**, morëm, morët, morën

merrem: u mora, u more, u **mor**, u morëm, u morët, u morën

3. Çfarë bëri pasi u zgjua nga gjumi?

4. A u lodh shumë?

5. Çfarë bëri ajo pasi i mbaroi gjithë punët?

6. Me kë u takua Dita pasdite?

7. Në ç'orë shkoi me shoqet në kinema?

8. Çfarë filmi panë në kinema?

9. Si ishin filmat?

10. Me se u shoqëruan filmat?

11. Për çfarë u diskutua?

12. Zgjatën shumë diskutimet?

13. Ku ishte Vesa?

14. Kur u nis ajo për në Vlorë?

15. Pse shkoi Vesa në Vlorë?

USHTRIMI 14.3

Complete the following sentences with the past indicative of the verbs in parentheses.

1. Ti _____ (nisem) për në shkollë.
2. Ata _____ (kënaqem) shumë në kinema.
3. Vajza _____ (largohem) nga kinemaja në orën 21:00.
4. Fëmijët _____ (lahem) në det.
5. Aktiviteti _____ (organizohet) shumë bukur.
6. Në takim _____ (diskutohet) për shumë probleme.
7. Filmi _____ (shoqërohet) me diskutime.
8. Djali _____ (ngrihem) nga gjumi në orën 7:00.
9. Vesa _____ (lahem), _____ (krihem) dhe _____ (bëhem) gati për në punë.
10. Ne _____ (mërzitem) shumë në shtëpi.

DIALOGU 14.2: LIBRA NË INTERNET

Indriti: Alo, Neritan, e more imejlin (e-mail) tim?

Neritani: Sapo e kontrollova postën elektronike dhe pashë imejlin tënd. E hapa dhe i shkarkova² materialet e bashkëlidhura. I ruajta në kompjuter, por nuk i lexova dot se nuk pata kohë. Do t'i lexoj më vonë.

Indriti: Shpresoj të të pëlqejnë. Janë materiale që i nxora nga interneti.

Neritani: Më bëre kureshtar tani. Mund të më thuash se ç'materiale janë?

Indriti: Janë materiale shumë interesante. Bashkë me shokët e mi bëmë një kërkim të gjatë në internet dhe u habitëm kur pamë se kishte disa libra të vjetër për gjuhën shqipe dhe historinë e Shqipërisë, të cilët mund të shkarkohen falas nga interneti.

Neritani: Janë libra të autorëve shqiptarë apo të huaj?

Indriti: Të autorëve të huaj.

Neritani: Në ç'gjuhë janë?

Indriti: Janë në anglisht, frëngjisht dhe gjermanisht.

Neritani: I shkarkove të gjithë librat nga interneti?

Indriti: Po, i shkarkova të gjithë dhe i ruajta në kompjuterin tim në një skedar³ të veçantë.

Neritani: Shumë mirë. Besoj se këta libra janë me shumë interes dhe për miqtë e mi, prandaj po i dërgoj menjëherë me e-mail në adresat e tyre.

Indriti: Po të duash, po të dërgoj dhe një adresë në internet me libra elektronikë në gjuhën shqipe.

Neritani: Ç'libra janë?

Indriti: Janë libra me tregime për fëmijë, me përralla dhe legjenda në gjuhën shqipe.

Neritani: Më duken me shumë interes për motrën time. Ajo është mësuese dhe mund t'i përdorë këto materiale për nxënësit e saj.

Indriti: Shumë mirë. Po ta dërgoj faqen e internetit me imejl në adresën tënde. Nëse do materiale të tjera për vete ose për miqtë e tu, mund të komunikojmë me imejl. Kjo është adresa ime e re.

Neritani: Shumë faleminderit.

FJALOR

i, e bashkëlidhur	attached	fálas	free, gratis
dërg/ó, -óva, -úar	to send	fáq/e, -ja, -e	page
elektroník, -e	electronic	fáqe internéti	webpage, website
e mi	my (masc. pl.)	habít/em, u -a	to be surprised
e mía	my (fem. pl.)	iméjl, -i, -e	e-mail
e tu	your (masc. pl.)	internét, -i	Internet
e túa	your (fem. pl.)	kërkím, -i, -e	search
i,e saj	her (masc., fem.)	komunik/ó, -óva, -úar	to communicate
i,e tij	his (masc., fem.)	kontroll/ó, -óva, -úar	to check
i,e tyre	their (pl.)	kureshtár, -e	curious

2. Colloquially, **daunlodoj**.

3. In colloquial speech, **folder**.

legjénd/ë, -a, -a	legend	tím	my (acc. masc.)
nxjérr, nxóra, nxjérrë	to take out, download	tíme	my (acc. fem.)
përdór, -a	to use	tënd	your (acc. masc.)
përráll/ë, -a, -a	fairy tale, folktale	tënde	your (acc. fem.)
póst/ë, -a, -a	post	tónë	our (acc. masc., fem.)
póstë elektroníke	e-mail	tánë	our (acc. masc., fem.)
prandáj	therefore	tregím, -i, -e	story, narration
rúaj, rúajta, rúajtur	to save	i,e veçántë	special
skedár, -i, -ë	folder	vét/e, -ja	(one)self
shkark/ój, -óva, -úar	to download		

GRAMATIKË

§87 Possessive adjectives: nominative forms

Consider the following sentences and then answer the following questions:

- (1) (a) **Djali im** shkon në shkollë.
My son goes to school.
(b) **Vajza ime** nuk flet shqip.
My daughter does not speak Albanian.
- (2) (a) **Djemtë e mi** shkojnë në shkollë.
My sons go to school.
(b) **Vajzat e mia** nuk flasin shqip.
My daughters don't speak Albanian.

How do **djali** in example (1a) and **djemtë** in example (2b) differ?

How do **vajza** in example (1b) and **vajzat** in example (2b) differ?

Are we using the words in bold as the subject (nominative) or the object (accusative)?

Im and **e mi** both mean 'my'. Explain when we use **im** and when we use **e mi**.

Im and **ime** both mean 'my'. Explain when we use **im** and when we use **ime**.

Explain when we use **ime** and when we use **e mi**.

As you can see in the examples above, these four possessive forms (**im**, **ime**, **e mi**, and **e mia**) are all translated as 'my' in English. In Albanian, however, possessive adjectives agree with the noun possessed. They agree in gender and number, and, as we will see in the next section, they also agree in case. In this section we are only looking at possessives used in nominative, that is, when they indicate possession of a subject noun. The chart below summarizes the different possessive forms in nominative:

	Singular		Plural	
	<i>Masculine</i>	<i>Feminine</i>	<i>Masculine</i>	<i>Feminine</i>
my	shoku im	shoqja ime	shokët e mi	shoqet e mia
your	shoku yt	shoqja jote	shokët e tu	shoqet e tua
his	shoku i tij	shoqja e tij	shokët e tij	shoqet e tij
her	shoku i saj	shoqja e saj	shokët e saj	shoqet e saj
our	shoku ynë	shoqja jonë	shokët tanë	shoqet tona
your	shoku juaj	shoqja juaj	shokët tuaj	shoqet tuaja
their	shoku i tyre	shoqja e tyre	shokët e tyre	shoqet e tyre

Since these forms are quite complex, in this book we will concentrate on and give you intensive practice with all the singular forms (my, your, his, her) and with the third-person plural (their). In the next volume we will reinforce the first- and second-person plural forms. At this point, you should only be able to recognize these latter forms.

§88 Possessive adjectives: accusative forms

Possessive adjectives have different forms depending on the gender, number, and case of the person or object possessed. Read the following examples and then answer the questions that follow:

- (1) (a) **Djali im** shkon në shkollë.
My son goes to school.
(b) E njeh ti **djalin tim**?
Do you know my son?
- (2) (a) **Vajza ime** nuk flet shqip.
My daughter does not speak Albanian.
(b) E njeh ti **vajzën time**?
Do you know my daughter?

Explain why we use **djali** in example (1a) but **djalin** in example (1b):

Why do you think we use **im** in example (1a) but **tim** in example (1b)?

Why do we use **im** in example (1a) but **ime** in example (2a)?

Why do we use **tim** in example (1b) but **time** in example (2b)?

As you can see in the examples above, possessives agree with the element possessed. Not only do they agree in number, but they also agree in case. Yes, we sympathize with you! There are four ways to say ‘my’, and this only when the object possessed is singular (and when it is a subject [nominative] or an object [accusative])! Let’s make the sentences above plural to see what happens to the possessive. You will see that there are two additional ways of saying ‘my’:

- (3) (a) **Djemtë e mi** shkojnë në shkollë.
My sons go to school.
(b) **Vajzat e mia** nuk flasin shqip.
My daughters don’t speak Albanian.

- (4) (a) I njeh ti **djemtë e mi**?
Do you know my children?
(b) I njeh ti **vajzat e mia**?
Do you know my daughters?

Let's see what patterns we find here.

When do we use **e mi**? Do we use this form exclusively with subjects?

When do we use **e mia**? Do we use this form exclusively with direct objects?

The charts below show the different forms of the possessives in nominative (when used with subjects) and accusative (when used as direct objects). We recommend that, as a beginning student, you master the following forms:

Possessive, first-person singular (my):				
Nominative	shoku im	shoqja ime	shokët e mi	shoqet e mia
Accusative	shokun tim	shoqen time	shokët e mi	shoqet e mia
Possessive, second-person singular (your):				
Nominative	shoku yt	shoqja jote	shokët e tu	shoqet e tua
Accusative	shokun tënd	shoqen tënde	shokët e tu	shoqet e tua
Possessive, third-person singular masculine (his):				
Nominative	shoku i tij	shoqja e tij	shokët e tij	shoqet e tij
Accusative	shokun e tij	shoqen e tij	shokët e tij	shoqet e tij
Possessive, third-person singular feminine (her):				
Nominative	shoku i saj	shoqja e saj	shokët e saj	shoqet e saj
Accusative	shokun e saj	shoqen e saj	shokët e saj	shoqet e saj
Possessive, third-person plural, masculine or feminine (their):				
Nominative	shoku i tyre	shoqja e tyre	shokët e tyre	shoqet e tyre
Accusative	shokun e tyre	shoqen e tyre	shokët e tyre	shoqet e tyre

The following generalizations may help you memorize the forms above.

1. All the plural forms as well as the third-person possessive forms are formed with a linking article. This linking article is typically **e** with the exception of 'his' when referring to a nominative singular possessed element.
2. All plural forms share the same forms in the nominative and accusative.
3. Add an **-e** to the masculine singular forms to form a feminine form for first-person singular (my) and second-person singular (your). Pay attention to **yt**, which becomes **jote** in the feminine.
4. Add an **-a** to the masculine plural form to form a feminine plural form for the first-person singular (my) and second-person singular (your).

We recommend that you become acquainted with the following remaining forms. These forms will be reinforced for mastery in volume 2:

Possessive, first-person plural (our):

Nominative	shoku ynë	shoqja jonë	shokët tanë	shoqet tona
Accusative	shokun tonë	shoqen tonë	shokët tanë	shoqet tona

Possessive, second-person plural (your):

Nominative	shoku juaj	shoqja juaj	shokët tuaj	shoqet tuaja
Accusative	shokun tuaj	shoqen tuaj	shokët tuaj	shoqet tuaja

USHTRIMI 14.4

Indicate whether the following statements are true (T) or false (F) based on Dialogu 14.2.

1. _____ Neritani e hapi dhe e lexoi imejlin e Indritit.
2. _____ Neritani i shkarkoi dhe i ruajti në kompjuterin e tij materialet.
3. _____ Indriti bashkë me shokët e tij bënë një kërkim në internet.
4. _____ Ata gjetën libra në turqisht për historinë e Shqipërisë.
5. _____ Librat janë shumë të vjetër dhe mund të shkarkohen falas.
6. _____ Në internet ka libra me tregime për fëmijë, me përralla dhe legjenda në gjuhën shqipe.
7. _____ Motra e Neritanit është mësuese dhe ajo është shumë e interesuar për këta libra.
8. _____ Indriti i dërgon asaj një imejl.
9. _____ Indriti ka dhe materiale të tjera që janë me interes për Neritanin dhe miqtë e tij.
10. _____ Ata do të komunikojnë me imejl.

USHTRIMI 14.5

Answer the following questions based on Dialogu 14.2.

1. Me kë po bisedon Indriti?

2. Cila është pyetja e tij?

3. E lexoi Neritani imejlin e Indritit?

4. Ku i ruajti ai materialet që shkarkoi?

5. Pse u habitën Indriti dhe shokët e tij?

6. Çfarë u dërgon Neritani me imejl miqve të tij?

7. Pse Neritani mendon se librat elektronikë janë me interes për motrën e tij?

8. Si e dërgon Indriti informacionin për librat elektronikë?

9. A ka libra elektronikë me përralla?

10. Si do të komunikojnë Indriti dhe Neritani?

USHTRIMI 14.6

Change the noun phrases in bold to the plural. Make all the necessary changes.

1. **Djali im** jeton në Tiranë.

2. **Shoku yt** po studion në universitet.

3. **Mësuesja e tij** shpjegoi mësimin.

4. **Vajza e saj** po shikon një fotografi.

5. **Motra ime** po bëhet gati për punë.

6. **Shoqja ime** po shkruan detyrën pa gabime.

7. **Shtëpia jote** është larg që këtej.

8. **Televizori i tij** është i shtrenjtë.

9. **Hoteli i tyre** është i madh.

10. **Shoqja e tyre** shkoi në shkollë.

USHTRIMI 14.7

Change the noun phrases in bold to the feminine.

1. **Djali im** jeton në Tiranë.

2. **Babai i tij** është mjek i njohur.

3. **Miku yt** do të vijë tani.

4. Vëllai i saj takohet shpesh me ne.

5. Djemtë e mi studiojnë në Romë.

6. Mësuesit e tyre janë të shqetësuar për mësimin.

7. Studentët e tu po bëjnë detyrat.

8. Mjekët e tij janë shumë të përgatitur.

9. Mësuesit e mi janë shumë të mirë.

10. Shokët e saj duan të shkojnë në kinema.

USHTRIMI 14.8

Complete the following sentences with the accusative form of the noun phrases in parentheses.

1. Po takoj _____ (vajza ime).
2. Bisedoj me _____ (babai i tij).
3. Fola me _____ (shoku yt).
4. Kërkova _____ (vëllai i saj).
5. Shkova në _____ (shtëpia e saj).
6. Vizitova _____ (nena jotë).
7. Po takohen me _____ (mësuesit e tyre).
8. Shoh _____ (studentët e tu).
9. Mërzitem për _____ (problemet e tua).
10. Gjeta _____ (librat e tij).

LEXIMI 14.1

Besa e Konstandinit⁴

Ishte një herë një nënë shumë e mirë që kishte dymbëdhjetë djem dhe një vajzë shumë të bukur, me emrin Doruntinë. Kur Doruntina u rrit, një trim i huaj e kërkoi për nuse. Nëna dhe njëmbëdhjetë vëllezërit nuk e pranuan këtë kërkesë, sepse trimi ishte nga një vend i largët. Vetëm djali i vogël Konstandini ishte dakord.

—Trimi është shumë i mirë, -i tha ai nënës. Mua më pëlqen shumë. Të jap besën se kur ti ta duash Doruntinën në shtëpi, do të shkoj unë dhe do ta sjell.

4. Adapted from Mitrush Kuteli's 'Tregime të moçme shqiptare'.

Nëna dhe njëmbëdhjetë vëllezërit u bindën. E fejuan dhe e martuan Doruntinën me trimin e largët. Bënë dasmë nëntë ditë. Ditën e dhjetë trimi mori nusen dhe shkoi.

Kaluan vite. Vendi u pushtua dhe dymbëdhjetë vëllezërit luftuan dhe u vranë në luftë.

Kur u vra Konstandini, nëna shkoi te varri i Konstandinit dhe i tha:

—O Konstandin, ku është besa që më dhe? Nuk do ta shoh kurrë më Doruntinën.

Në mesnatë, Konstandini u ngrit nga varri. Varri u bë kalë. Ai udhëtoi ditë e natë dhe arriti te shtëpia e motrës.

—Doruntinë, shkojmë në shtëpi. Të pret nëna.

Ata u nisën për në shtëpi. Kur arritën në shtëpi, Konstandini i tha motrës:

—Doruntinë, unë po hyj pak në kishë. Vij më vonë.

Doruntina shkoi në shtëpi dhe trokiti në derë.

—Kush je ti që po troket?—e pyeti nëna.

—Jam unë, Doruntina!

—Ti nuk je Doruntina, ti je vdekja që më mori 12 djem dhe tani po vjen për mua që të mos e shoh më Doruntinën.

—Ç’thua ashtu nënë. Jam unë Doruntina, nuk më njeh?

—Kush të solli këtu?—e pyeti nëna.

—Më solli vëllai im Konstandini.

—Çfarë thua, Doruntinë? Konstandini nuk jeton më,—i tha nëna.

Dhe të dyja, njëra te pragu e tjetra te dera, plasën si qelqi me verë . . .

FJALOR

bés/ë, -a, -a	oath	mart/ój, -óva	to marry, make
jap básën	to give an oath		someone marry
mbaj básën	to keep an oath	mart/óhem u -óva	to get married
bë/hem, u -ra	to become	ngrí/hem, u -ta	to rise
bínd/em, u -a	to be convinced	nús/e, -ja, -e	bride, wife
Ç’thua ashtu nënë?	Why are you saying	njëra . . . tjetra	the one . . . the other,
	that, Mother?		one another (fem.)
dásm/ë, -a, -a	wedding	njëri . . . tjetri	the one . . . the other,
fej/ój, -óva	to get someone		one another (masc.)
	engaged	nuk do ta shoh kurrë	I will never see
fej/óhem, u -óva	to get engaged	më Doruntinën	Doruntina
hý/j, -ra	to go in	plás, -a	to explode
kál/ë, -i, kuaj	horse	prá/g, -u, -gje	doorstep, threshold
kërkés/ë, -a, -a	request	pran/ój, -óva	to accept
kísh/ë, -a, -a	church	pusht/óhem, u -óva	to be invaded, embrace
kúrrë	never	qelq, -i	glass
i,e lárget	distant	rrít/em, u -a	to grow up
luft/ój, -óva	to fight	sjéll, sólla, sjéllë	to send

sólli	he/she sent	vdëkj/e, -a, -e	death
të dy, të dýja	both of them	vdes, vdiq	to die
trím, -i, -a	brave person	vë/rë, -ra, rëra	wine
trok/ás, -íta	to knock	vrítem, u vráva	to be killed
várr, -i, -e	grave		

USHTRIMI 14.9

Indicate whether the following statements are true (T), false (F), or not mentioned (NM). Where they are false or not mentioned, briefly explain why (in Albanian).

- _____ Kjo është një histori e vjetër shqiptare.
- _____ Doruntina u martua shumë larg.
- _____ Vendi u pushtua dhe dymbëdhjetë vëllezërit luftuan dhe u vranë në luftë.
- _____ Dymbëdhjetë vëllezërit u vranë në luftë.
- _____ Nëna shkoi te varri i Konstandinit.
- _____ Konstandini nuk e mbajti besën.
- _____ Ai udhëtoi ditë e natë dhe shkoi te shtëpia e motrës.
- _____ Kur arritën në shtëpi, ai hyri në kishë.
- _____ Njëmbëdhjetë vëllezërit e pritën Doruntinën te dera e shtëpisë.
- _____ Nëna dhe Doruntina vdiqën tek dera.

USHTRIMI 14.10

Answer the following questions. Expand your answers as much as possible.

1. Për çfarë flet kjo histori?

2. Pse u vranë dymbëdhjetë vëllezërit?

3. Pse shkoi nëna te varri i Konstandinit?

4. Çfarë i tha nëna Konstandinit?

5. Ç'bëri Konstandini?

6. Si udhëtoi ai?

7. Ku hyri ai kur arritën në shtëpi?

8. Çfarë i thotë Doruntina nënës?

9. Çfarë i thotë nëna Doruntinës?

10. Ishte e gëzuar nëna kur pa Doruntinën pas dasmës?

USHTRIMI 14.11

Create dialogues for the following situations.

1. Talk to a friend about all the activities he or she did yesterday. Ask as many questions as possible.
2. You go to a cybercafé in Tirana. Ask for as much information as possible about how to open your e-mail and download a file that a friend has sent you.
3. You must certainly remember a story or legend you learned in your childhood. Prepare to narrate it in front of the class.

INFORMACIONE KULTURORE

- Dhimitër Pasko, known as Dimitrie Pascu in Romania and as Mitrush Kuteli (1907–67) in Albania, sets the model for the short story in Albania. He is known for having adapted into prose traditional Albanian oral verse. His most famous work is ‘Tregime të moçme shqiptare’ (Old Albanian stories), published in Tirana in 1965.
- The Albanian word **besa** is usually translated into English as ‘faith’, ‘trust’, or ‘oath of peace’, but its truer meaning is ‘word of honor’, and it is typically associated with keeping a promise. The word first gained prominence in the *Kanun* by Lekë Dukagjini (1410–81), which contains a collection of customary codes and traditions transmitted orally and then recorded by this chieftain. In the *Kanun*, the **besa** is described as the highest authority. Some proverbs contain the word **besa** in them:

Besa e shqiptarit nuk shitet pazarit (The Albanians’ word of honor cannot be sold in the bazaar).

Besa e shqiptarit si purteka e arit (The Albanians’ word of honor is like the golden rod).

- The same word is also found in expressions like:

e pres në besë dikë	to betray someone
i rri në besë dikujt	to keep one’s promise to someone
shkel/thyej/kthej besën	to break one’s promise
kam besë	to be reliable
me besë	loyally
Për besë!	My word of honor!

- Albanian songs, language, folklore, and literature are full of references to the **besa**.

Sixth-century baptistery, Butrint (photo: Albes Fusha)

- The legend of young Constantine, who rises from the grave to bring his sister Dhoqina back to his dying mother in fulfillment of his pledge, is one of the best-known stories of Albanian folklore. In Albania, Constantine's sister is known either as Dhoqina or Doruntina, and in the Italo-Albanian version of the legend, she appears as Garantina or Fjoruntina. Constantine is also known in northern Albania under the name Halil Garria. The Muslims of central Albania on occasion call him Ali or Hysen i vogël. The ballad is known wherever Albanian is spoken, not only in Albania but also in southern Italy, Kosovo, Montenegro, and Macedonia. It was adapted by the writer Ismail Kadare (1936–present) in his successful 1979 novel *Kush e solli Doruntinën?* (Who brought Doruntina back?). This novel was translated into English as *Doruntine* (1998, New Amsterdam Books).⁵

5. See www.elsie.de.

MËSIMI 15

Çfarë dëshironi?

How can I help you?

In this lesson you will learn:

- how to ask and talk about food
- how to order food in a restaurant
- about Albanian money

You will learn the following grammatical points:

- the indefinite ablative case
- the imperative
- the definite ablative case
- basic uses of the ablative case in Albanian
- the pronouns 'who' and 'which' in the ablative case
- the ablative forms of demonstratives

DIALOGU 15.1: NË DYQAN

Pranvera: Mirëdita!

Shitësja: Mirëdita, zonjë! Çfarë dëshironi?

Pranvera: Një kilogram djathë.

Shitësja: Çfarë djathi doni? Kemi djathë të bardhë dhe djathë kaçkavall.

Pranvera: Si është djathi i bardhë?

Shitësja: Është shumë i mirë. Kemi shumë lloje djathërash. Kemi djathë Gjirokastrë, djathë Sarandë etj. Çfarë ju pëlqen juve?

Pranvera: A mund të provoj pak djathë Gjirokastrë?

Shitësja: Patjetër.

Pranvera: Më pëlqen. Do të marr një kilogram.

Shitësja: Mirë. Po tjetër, çfarë dëshironi?

Pranvera: Dua dhe gjalpë. Keni gjalpë me pako?

Shitësja: Po, kemi. Sa pako doni?

Pranvera: Më jepni tre pako gjalpë. Po gjizë a keni?

Shitësja: Kemi gjizë Sarandë. Është shumë e mirë.

Pranvera: Është gjizë me kripë?

Shitësja: Jo. Është gjizë pa kripë. Kemi dhe salcë kosi.

Pranvera: Në rregull, më bëni gjysmë kilogrami gjizë dhe dyqind gramë salcë kosi. A keni salsiçe?

Shitësja: Kemi salsiçe vendi, sallam dhe proshutë.

Pranvera: Mirë. Dua një kilogram salsiçe vendi dhe 300 gramë proshutë. Po suxhuk Kosove a keni?

Shitësja: Po, kemi. Sa kilogramë do të merrni?

Pranvera: Një gjysmë kilogrami. A keni mish?

Shitësja: Kemi mish viçi, mish qengji, mish lope, mish derri, mish deleje dhe pula.

Pranvera: Si është mishi i viçit?

Shitësja: Shumë i freskët.

Pranvera: Më peshoni një kilogram mish viçi, pa kocka.

Shitësja: Sot kemi dhe brinjë qengji. Dëshironi?

Pranvera: Jo, faleminderit. Po marr dhe një gjysmë pule, nëse keni.

Shitësja: Kemi pula fshati shumë të mira.

Pranvera: Më jepni dhe katërqind gramë mish të grirë.

Shitësja: Urdhëroni!

Pranvera: Faleminderit. Tani, po shkoj të bëj pagesën në arkë.

FJALOR

árk/ë, -a, -a	cash register, cashier	gjýsm/ë, -a	half
bë/j, -ra, -rë	to make, do, prepare, give	jáp, dháshë, dhënë	to give
më bëj	give me	më jépni	give me (imp.)
brínj/ë, -a, -ë	rib	júve	to you
brínjë qéngji	lamb ribs	kabín/ë, -a, -a	booth
dél/e, -ja, -e	ewe, goat	kabínë telefóni	telephone booth
mísh déleje	goat meat	kilográ, -i, -ë	kilogram
dérr, -i, -a	pig	kóck/ë, -a, -a	bone
mísh dérr	pork	pa kócka	boneless
djáth/ë, -i, -ëra	cheese	kós, -i	yogurt
djáthë i bárdhë	feta cheese	kríp/ë, -a, -ëra	salt
djáthë kaçkaváll	fat cheese	lóp/ë, -a, -ë	cow
djáthërash	cheese (ablative pl. form)	mísh lópe	beef
fajtór, -e	guilty	llój, -i, -e	type
fést/ë, -a, -a	holiday	mísh, -i, -ra	meat
i, e grírë	minced	pagés/ë, -a, -a	payment
mísh i grírë	mincemeat	páko, -ja, -	pack, package
gjálp/ë, -i, -ë	butter	patjëtër	certainly, absolutely
gjálpë me krípë	salted butter	pazár, -i, -e	bazaar, marketplace
gjíz/ë, -a	curd, cottage cheese	pesh/ój, -óva, -úar	to weigh
gjízë me krípë	salted curd	më peshóni	weigh for me (imp.)
gjízë pa krípë	unsalted curd	prov/ój, -óva, -úar	to try, taste
gjykátës, -i, -	judge	proshút/ë, -a, -a	ham, bacon
		púl/ë, -a, -a	chicken
		gjýsmë púle	half a chicken

qéngj, -i	lamb ¹	tjét/ër, -ra	other, another (fem.)
mísh qéngji	lamb	ullí, -ri, -nj	olive
sálc/ë, -a, -a	sauce	váj, -i	oil
sálcë kósi	sour cream	váj ullíri	olive oil
salsíc/e, -ja, -e	sausage	vénd, -i, -e	place, area, region,
salsíçe véndi	local sausages		country
sallám, -i, -e	sausage	víc, -i, -a	calf
suxhúk, -u, -ë	hot dog, sausage	mísh víçi	veal
tjét/ër, -ri	other, another (masc.)	xhép, -i, -a	pocket

GRAMATIKË

§89 Attributive ablative singular indefinite nouns

In Dialogu 15.1 you encountered several indefinite nouns in the ablative case:

mish viçi	veal
djathë Sarande	Saranda cheese
salcë kosi	sour cream (lit., yogurt sauce)

The ablative case is typically used when a noun modifies an indefinite noun. These constructions are usually called attributive ablative constructions. Since the noun in the ablative case functions as an attribute to the noun, it modifies the noun like an adjective.²

Let's look at the formation of ablative forms, starting with singular indefinite nouns:

Masculine nouns:

viç	mish viçi	veal
fik	reçel fiku	fig jam

Feminine nouns:

lopë	qumësht lope	cow's milk
dele	mish deleje	ewe meat

The nouns in bold above are in the ablative indefinite case. How do we form the ablative indefinite case of these nouns? Do you see a pattern? What form do we take as the “base”? What do we add to that base?

1. Mostly used as **qingj**.

2. If the noun to be modified is in the definite form, then the attribute will be in the genitive:

mishi i viçit	the veal meat
djathi i Sarandës	the Saranda cheese
salca e kosit	the sour cream (lit., the yogurt sauce)

These constructions where the attribute is in the genitive are called attributive genitive constructions.

Masculine singular nouns:

Base	Ablative Form
viç	_____
fik	_____

Feminine singular nouns:

Base	Ablative Form
pulë	_____
dele	_____

What previous form(s) does the ablative indefinite remind you of?

_____ (see §67)

_____ (see §77)

Let's consider first the ablative indefinite form of masculine singular nouns:

Nominative		Ablative
<i>Indefinite</i>	<i>Definite</i>	<i>Indefinite</i>
viç	viçi	viçi (veal)
qengj	qengji	qengji (lamb)
fik	fiku	fiku (fig)
zog	zogu	zogu (bird)
krah	krahu	krahu (hand)

As you can see, the masculine ablative indefinite form is built on the form of the indefinite noun in the nominative case. All we need to do is add **-i** to the nominative indefinite form of the masculine singular noun to obtain the ablative indefinite form. For nouns ending in **-k**, **-g**, or **-h**, we add **-u** to the indefinite form of the nominative. Notice that the ablative indefinite forms are exactly the same as the definite nominative forms when the noun is masculine and singular.

Let's consider next the ablative indefinite form of feminine singular nouns:

Nominative		Ablative
<i>Indefinite</i>	<i>Definite</i>	<i>Indefinite</i>
Sarandë	Saranda	Sarande (Saranda)
pulë	pula	pule (chicken, lit., hen)
Shqipëri	Shqipëria	Shqipërie (Albania)
shtëpi	shtëpia	shtëpie (house)
dele	delja	deleje (ewe)
kala	kalaja	kalaje (castle)

As you can see above, there are basically three patterns (see also §67):

1. If the nominative indefinite noun ends in **-ë**, replace **-ë** with **-e** (pulë → pule).³
2. If the nominative indefinite noun ends in a **stressed -i**, add **-e** (shtëpi → shtëpie).
3. If the nominative indefinite noun ends in **-e** or in a **stressed vowel except -i**, add **-je** (dele → deleje, kala → kalaje). This is an “elsewhere” or “default” rule. If you haven’t applied rules 1 or 2, simply apply rule 3.⁴

§90 Attributive ablative plural indefinite nouns

Consider the following examples. The plural nouns in bold are the nouns bearing the ablative case:

kostume burrash	men’s suits
këpucë grash	women’s shoes
disa lloje shtëpish	some types of houses
disa lloje kalash	some types of fortresses
një tufë lulesh	a bunch of flowers

How do we get the ablative form of plural indefinite nouns? Which form do we take as the “base”? What suffix do we add to that base? Do masculine and feminine nouns differ in the way their ablative plural definite form is created?

Masculine plural nouns:

Base	Ablative Form
burrë	_____
dele	_____

Feminine plural nouns:

Base	Ablative Form
grua	_____
shtëpi	_____
kala	_____
lule	_____

You have just discovered that the ablative plural of indefinite nouns, both masculine and feminine, is formed by adding **-sh** to the plural indefinite form.

§91 Basic uses of the ablative indefinite case

(a) We have already seen (§90) that the ablative indefinite is used when an indefinite noun serves as an attribute to another indefinite noun, that is, when an indefinite noun modifies another indefinite noun:

mish viçi	veal (lit., meat of veal)
qumësht lope	cow’s milk (lit., milk of cow)

3. Feminine nouns that end in **-ër** take **-re**: Gjirokastër → Gjirokastrë.

4. The word **grua** ‘woman’ falls into the “elsewhere” rule. It does not end in **-ë** or **-e**, so it ought to take **-je**. That is exactly what we observe: **grua** → **gruaje**.

As we observed in §90, when the main noun is definite, then both nouns must be definite:

mishi i viçit	the veal (lit., the meat of the veal)
qumështi i lopës	the cow's milk (lit., the milk of the cow)

(b) The indefinite ablative is typically used to indicate the material composition of an object:

këpucë lëkure	leather shoes (lit., shoes of leather)
këmishë pambuku	cotton shirt (lit., shirt of cotton)
brinjë qengji	lamb chops (lit., chops of lamb)

As we observed in (a), if the main noun is definite, then we must use the genitive form:

këpucët e lëkurës	the leather shoes (lit., the shoes of the leather)
këmisha e pambukut	the cotton shirt (lit., the shirt of the cotton)
brinjët e qengjit	the lamb chops (lit., the chops of the lamb)

(c) The ablative indefinite is also used with some measure phrases:

shumë lloje djathërash	many types of cheese
një gjysmë kilogrami	half a kilo

However, notice that with the following measure expressions, we use the indefinite form:

tre pako gjalpë	three packages of butter
dyqind gramë proshutë	two hundred grams of ham
një kilogram salsiçe	one kilogram of sausages

§92 Çfarë versus ç'

Since Mësimi 1 you have been using both **çfarë** and **ç'** to mean 'what'. However, you had to be careful to remember the form of the noun that follows **çfarë**:

ç'gjuhë, çfarë gjuhe ?	what language?
ç'kombësi, çfarë kombësie ?	what nationality?
ç'profesion, çfarë profesioni ?	what profession?
në ç'orë, në çfarë ore ?	at what time?
ç'ngjyrë, çfarë ngjyre ?	what color?

What is the form of the noun that follows **ç'**? _____

What is the form of the noun that follows **çfarë**? _____

As you can see in the previous examples, **ç'** is followed by the indefinite form of the noun,⁵ while **çfarë** is followed by the ablative form of the indefinite noun. Exactly the same behavior is observed in the plural forms.

Ç'libra përdorni në klasë?	What books do you use in that class?
Çfarë librash përdorni në klasë?	

5. The indefinite form of the noun is the form given in the vocabulary lists and in dictionaries, in general. It corresponds to the nominative or accusative indefinite form of the noun.

Ç'fruta vini në sallatë? What fruits do you put in that salad?
 Çfarë frutash vini në sallatë?

§93 The imperative

Imperative forms are used when we want to express an order. In Dialogu 15.1, you encountered the following imperative forms:

Më **peshoni** një kilogram mish viçi. Please weigh a kilogram of veal for me.
 Më **jepni** tre pako gjalpë. Please give me three packages of butter.
 Më **bëni** gjysmë kilogrami gjizë. Please give me half a kilo of cottage cheese.

The imperative is used only for the second-person singular (**ti**) and second-person plural (**ju**). The second-person plural in the imperative has the same form as the second-person plural in the present indicative (see §12, §46, and §61). The following chart shows the forms for regular class 1, 2, and 3 verbs, respectively:

	Indicative	Imperative	
punoj	(ju) punoni	punoni!	work!
hap	(ju) hap	hapni!	open!
pi	(ju) pi	pini!	drink!

Verbs that undergo a vowel change in the present indicative in the **ju** form also exhibit the vowel change in the imperative of the **ti** form:

	Indicative	Imperative	
dal	(ju) dilni	dilni!	go out!
fle	(ju) flini	flini!	sleep!
marr	(ju) merrni	merrni!	take!
jap	(ju) jep	jepni!	give!

The forms of the singular **ti** are a bit more complex and exhibit the following patterns:

- (a) For class 2, 3, and 4 verbs as well as for class 1 verbs ending in **-oj** and **-ij**, take the imperative form for **ju** (which is equivalent to the **ju** form of the present indicative) and drop the ending **-ni**:

hap	hapni!	hap!	open!
pi	pini!	pi!	drink!
eci	ecni!	ec!	walk!
iki	ikni!	ik!	go!
punoj	punoni!	puno!	work!
fshij	fshini!	fshi!	clean, sweep!

If the **ju** form undergoes a vowel change in the **ju** form, use the same vowel in the **ti** form:

dal	dilni!	dil!	go out!
fle	flini!	fli!	sleep!
marr	merrni!	merr!	take!
jap	jepni	jep!	give!

(b) Class 1 verbs that end in **-aj**, **-ëj**, or **-uaj** keep the final **-j** in the **ti** form:⁶

laj	lani!	laj!	wash!
luaj	luani!	luaj!	play!
bëj	bëni!	bëj!	do!
shkruaj	shkruani!	shkruaj!	write!

Monosyllabic verbs that end in **-ej** also keep the **-j** in the **ti** form; those verbs with more than one syllable drop the **-j**. Where the vowel changes in the **ju** form, the same vowel is observed in the **ti** forms:

gjej	gjeni!	gjej!	find!
kërcej	kërceni!	kërce!	dance!
blej	blini	bli!	buy!

(c) Class 2 verbs that end in **-s** take a **-t** in the **ti** form:

pyes	pyesni!	pyet!	ask!
------	---------	-------	------

If the verb undergoes a vowel change in the **ju** form of the present indicative, the same vowel is maintained for the **ti** form in the imperative:

ngas	ngani!	nga!	ride! ⁷
pres	pritni!	prit!	wait!
shes	shitni!	shit!	buy!
vras	vrani!	vra!	kill! ⁸
zbres	zbritni!	zbrit!	get off!

(d) Certain verbs take **-r**:⁹

bie	bini	bjer!	fall!
hyj	hyni!	hyr!	come in!
lë	lini!	lër!	leave!
shpie	shpini!	shpjer!	send!
vë	vini!	vër!	put!
zë	zini!	zër!	take, hold!

(e) Some verbs are irregular:

	ti	ju	
dua	duaj!	doni!	want!
flas	fol!	flisni!	speak!
jam	ji!	jini!	be!

6. The same rule applies to verbs that end in **-yej** and **-yj**, but we will set these aside for the moment, since they are not as productive.

7. You may also hear **ngit**, **ngitni** instead of **nga**, **ngani** 'ride'!

8. You may also hear **vrit**, **vritni** instead of **vra**, **vrani** 'kill'!

9. Notice that most of these verbs also take **-ra** in the simple past indicative: **hyj** → **hyra** 'to enter, come in', **shpie** → **shpura** 'to send', **vë** → **vura** 'to put', **zë** → **zura** 'to take, hold'. Exceptions would be **bie** → **rashë** 'to fall' and **lë** → **lashë** 'to leave'.

kam	ki!	kini!	have!
them	thuaj!	thoni!	say!
vij	eja!	ejani!	come!

§94 Negative imperative clitic pronouns

To form the negative of an imperative, simply use **mos** in front of the imperative form of the verb:

Fol shpejt!	Mos fol shpejt!	Don't speak fast!
Shkruaj ngadalë!	Mos shkruaj ngadalë!	Don't write fast!
Hyni brenda!	Mos hyni brenda!	Don't come in!
Dilni nga klasa!	Mos dilni nga klasa!	Don't leave the class!

In Dialogu 15.1, you encountered the following imperative forms:

Më peshoni një kilogram.	Please weigh a kilogram for me.
Më jepni tre pako gjalpë.	Please give me three packages of butter.
Më bëni gjysmë kilogrami gjizë.	Please give me half a kilo of cottage cheese.

As you can see, the clitic pronoun **më** precedes the imperative. This is very typical of spoken Albanian. In a more formal style, the clitic pronoun **më** typically follows the affirmative imperative. The same behavior is exhibited by the pronoun **na** '(to) us':

Informal style	Formal style	
Më pesho një kilogram!	Peshom më një kilogram!	Please weigh a kilo for me!
Më jep tre pako!	Jep më tre pako!	Please give me three packages!
Na jep një kilogram!	Jep na një kilogram!	Give us a kilo, please!

In the examples above, we use the imperative for the **ti** form. The same is observed with the **ju** forms, although the structure is slightly more complicated when the clitic pronoun follows the verb:

Informal style	Formal style	
Më peshoni një kilogram!	Peshom mëni një kilogram!	Please weigh a kilo for me!
Më jepni tre pako!	Jep mëni tre pako!	Please give me three packages!
Na jepni një kilogram!	Jep na ni një kilogram!	Please give us a kilo!

As you can see above, in the formal style the clitic pronouns (**më** and **na**) go between the verb and the **-ni** ending. This phenomenon is called mesocclisis, and it is typically found with the **ju** form in the imperative when there is a clitic pronoun.

Verbs that keep the **-j** in the imperative (see §92(b)) drop the **-j** in the clitic pronoun that follows:

Na shkruaj një kartolinë!	Shkruana një kartolinë!	(Please) write us a postcard!
Më laj një këmishë!	Lamë një këmishë!	(Please) wash a shirt for me!

Other clitic pronouns will follow the formal style; that is, they will follow the affirmative imperative.

USHTRIMI 15.1

Indicate whether the following statements are true (T) or false (F) based on Dialogu 15.1.

1. ____ Në dyqan ka djathë të bardhë dhe djathë kaçkavall.
2. ____ Atje ka djathë Gjirokastrë, djathë Sarandë etj.
3. ____ Pranvera blen 2 kilogramë djathë Delvine.
4. ____ Ajo blen dhe 1 pako gjalpë me kripë.
5. ____ Blerësja blen dy kilogramë gjizë dhe pesëqind gramë salcë kosi.
6. ____ Në dyqan nuk ka sallam dhe salsiçe vendi.
7. ____ Pranvera blen një kilogram salsiçe vendi dhe 300 gramë proshutë.
8. ____ Pranvera kërkon të blejë suxhuk Kosovë, por nuk ka në dyqan.
9. ____ Shitësja thotë se kanë mish viçi, mish qengji, mish lope, mish derri, por nuk kanë mish deleje.
10. ____ Mishi i viçit nuk është shumë i freskët.
11. ____ Pranvera do të blejë dy kilogramë mish viçi me kocka.
12. ____ Pranvera blen dhe dyqind gramë mish të grirë.
13. ____ Shitësja thotë se nuk ka pula në dyqan.
14. ____ Pranvera i jep lekët shitëses.

USHTRIMI 15.2

Answer the following questions based on Dialogu 15.1.

1. Çfarë djathi blen Pranvera?

2. Çfarë djathi provon Pranvera?

3. Çfarë gjalpë ka në dyqan?

4. A ka gjizë në dyqan?

5. Si është gjiza?

6. A blen Pranvera salcë kosi?

7. Çfarë salsiçesh ka në dyqan?

8. A ka suxhuk Kosovë në dyqan?

9. Sa lloje mishi ka në dyqan?

10. Çfarë mishi blen Pranvera?

11. A është i freskët mishi i viçit?

12. A blen Pranvera mish të grirë?

USHTRIMI 15.3

Complete the following sentences with the ablative form of the noun in parentheses.

1. Në dyqan ka mish _____ (pulë).
2. Vajzat po hanë mish _____ (qengj).
3. Po blej salcë _____ (kos).
4. Në restorant ha shpesh brinjë _____ (qengj).
5. Bleva disa lloje _____ (djathë).
6. Ka disa lloje _____ (shtëpi) në projekt.
7. Ky model _____ (zyrë), më pëlqen.

USHTRIMI 15.4

Complete the following sentences with the correct form of the noun in parentheses.

1. Çfarë _____ (ditë) është sot?
2. Në çfarë _____ (orë) është takimi?
3. Çfarë _____ (mësim) kemi nesër?
4. Për çfarë _____ (problem) po diskutoni?
5. Në çfarë _____ (vend) jeni?

USHTRIMI 15.5

Put the verbs in parentheses in the imperative. Provide both the **ti** and the **ju** forms of the imperative.

1. _____ (Hyj) në shtëpi!
2. _____ (Dal) nga klasa!
3. _____ (Mësoj) shumë!
4. Mos _____ (kaloj) në rrugë!
5. _____ (Ha) tani!
6. Mos _____ (hap) librat!
7. _____ (Marr) në telefon!
8. Mos _____ (shkoj) në shkollë sot!
9. _____ (Kam) më shumë kujdes!
10. _____ (Jam) më të vëmendshëm!

DIALOGU 15.2: NË RESTORANT

Kamarieri: Mirëmbërma! Mirë se vini!

Klientët: Mirëmbërma. Duam një tavolinë për katër veta.

Kamarieri: Ku dëshironi të uleni?

Klientët: A mund të ulemi tek ajo tavolina afër dritares?

Kamarieri: Po. Më ndiqni, ju lutem.

Kamarieri: Çfarë dëshironi të pini?

Klientët: Duam dy shishe ujë natyral dhe një shishe ujë me gaz. Na sillni dhe një shishe verë të kuqe.

Kamarieri: Çfarë dëshironi të porosisni?

Klientët: Çfarë na sugjeroni?

Kamarieri: Unë po ju tregoj në fillim menynë. Po filloj me supat dhe sallatat. Kemi lloje të ndryshme supash: supë me perime, supë peshku, supë me domate, etj. Kemi dhe disa lloje sallatash: sallatë me perime të skarës ose të ziera: sallatë me domate, tranguj, ullinj; sallatë me specat turshi; sallatë mikse etj.¹⁰ Përveç këtyre mund të porosisni dhe sallatë sipas dëshirës. Çfarë dëshironi të merrni?

Klientët: Po marrim një sallatë me perime të skarës dhe një sallatë mikse. Po për pjatë të parë, çfarë mund të porosisim?

Kamarieri: Nëse doni produkte mishi, mund të zgjidhni mes llojeve të ndryshme të bërthorave dhe të biftekëve: bërthorë viçi, bërthorë derri, biftek viçi. Përveç tyre kemi dhe filetë pule.

Klientët: A keni gatime peshku?

Kamarieri: Po. Kemi lloje të ndryshme peshku: levrek, koran, gjuhëz, barbun, etj. Mund të përgatisim dhe karkaleca, sepje, kallamarë etj.

Klientët: Si është peshku?

Kamarieri: Është peshk shumë i freskët. E marrim çdo ditë prej peshkatarëve vendas.

Klientët: Po gatime tradicionale shqiptare, a keni?

Kamarieri: Po, kemi tavë kosi me mish qengji, tavë me patëllxhanë ose me specat të mbushur, patate furre etj.

Klientët: Atëherë, po porosisim dy bifteke të skarës, një sallatë me fruta deti, një pjatë me karkaleca të skuqur dhe një tavë kosi.

Kamarieri: Doni të porosisni dhe ndonjë gjë tjetër?

Klientët: Dhe një pyetje: çfarë ëmbëlsirash keni?

Kamarieri: Krahës ëmbëlsirave tradicionale si bakllavaja dhe kadaifi, kemi edhe krem karamel, torta të ndryshme, akullore etj.

Klientët: Po marrim nga një ëmbëlsirë të ndryshme për secilin prej nesh.

Kamarieri: Po ju sjell menjëherë porositë.

10. You will also find **zgarë** instead of **skarës** in colloquial speech.

FJALOR

ashtú	thus	i,e pářë	first
bakllavá, -ja, -	baklava	patëllxhán, -i, -ë	eggplant, aubergine
barbú/n, -ni, -nj	red mullet	períme, -t	vegetables
bërxóll/ë, -a, -a	chop	períme të	grilled vegetables
bërxóllë dérr	pork chop	skárës	
bërxóllë víçi	beef steak	períme të zíera	stewed vegetables
bifték, -u, -ë	beefsteak	peshkatár, -i, -ë	fisherman
domát/e, -ja, -e	tomato	përgatí/s, -ta, -tur	to prepare
ëmbëlsír/ë, -a, -a	sweet	përmës	through
filét/ë, -a, -a	fillet	përvëç	besides, apart from
filëtë púle ¹¹	chicken fillet	përvëç këtyre	besides these
filëtë víçi	beef fillet	përvëç týre	besides them
frút/ë, -a, -a	fruit	píj/e, -a, -e	drink
frúta déti	seafood	pját/ë, -a, -a	plate, dish
fúrr/ë, -a	baked	porosí/s, -ta, -tur	to order
gatím, -i, -e	cooking, cuisine	qóft/e, -ja, -e	meatball
gáz, -i, -e	gas	rreth	around
gjúhëz, -a, -a	tongue	sallát/ë, -a, -a	salad
kadaíf, -i	kadaifi, a type of sweet	secíl/i, -a	each one, every single one
kallamár, -i, -ë	squid	sépj/e, -a, -e	cuttlefish
karkaléc, -i, -a	shrimp	sipás	according to, in
korán, -i, -ë	trout		conformity with
kráhas	beside, along with	sipás dëshírës	at will
kráp, -i	carp	sípër	above, on
krem karamél	caramel cream	skár/ë, -a, -a	grill
kryesór, -e	main, principal	i,e skúqur	fried
levrék, -u, -ë	bass	spéc, -i, -a	pepper
lokál, -i, -e	parlor	sugjer/ó/j, -óva,	to suggest
i,e mbúshur	stuffed	-úar	
mes	among, across	súp/ë, -a, -a	soup
mený, -ja, -	menu	súpë me períme	vegetable soup
Më ndíqni, ju	Follow me, please!	súpë pëshku	fish soup
lútem!		súpë me	tomato soup
míks, -e	mix	domáte	
ndjék, ndóqa,	to follow	shísh/e, -ja, -e	bottle
ndjékur		shishqebáp, -i, -ë	shish kebab
nesh	(to) us (abl.)	táv/ë, -a, -a	pan
ndónjë gjë	anything	tórt/ë, -a, -a	cake
ndónjë gjë tjetër	anything else	tradicionál, -e	traditional

11. In colloquial speech you will also hear **fileto**.

trángu/ll, -lli, -j	cucumber	vendós, -a, -ur	to place, set
turshí, -a, -	pickle	vét/ë, -a, -a	person
úl/em, u -a, -ur	to sit	skár/ë, -a, -a	grill
ullí, -ri, -nj	olive	të skárës	grilled
ushqím, -i, -e	food	zgjédh, zgjódha	to select, choose
variánt, -i, -e	variant, variation	zgjídhní	you select
véndas, -e	local	i,e zíer	boiled

GRAMATIKË

§95 Ablative singular definite nouns

In the previous sections of this lesson we learned how to form the ablative indefinite. In this section we will learn how to form the ablative definite. You have already encountered a few examples in Dialogu 15.2:

afer dritares	near the window
sipas dëshirës	at will
prej peshkatarëve	from the fishermen
krahas ëmbëlsirave	apart from the sweets

The ablative forms are in bold in the examples above. What form(s) do these forms remind you of?

These endings are familiar to you because they are the same as the genitive definite forms that you learned in §62 and §63.

The **masculine singular form** is based on the **definite form** of the noun. All you need to do is add **-t** to that form. The **feminine singular form**, on the other hand, is formed on the **indefinite form**, and you need to add **-s** or **-së**:

Indefinite	Nominative Definite	Genitive/Ablative Definite
baba	babai	babait (father)
libër	libri	librit (book)
shok	shoku	shokut (friend)
nënë	nëna	nënës (mother)
Dritë	Drita	Dritës (Drita)
shtëpi	shtëpia	shtëpisë (house)
Shqipëri	Shqipëria	Shqipërisë (Albania)

The plural forms are also identical to the corresponding genitive ones. All you need to do is add **-ve** to the plural form:

Indefinite	Plural Indefinite	Genitive/Ablative Plural Definite
libër	libra	librave (books)
student	studentë	studentëve (students, masc.)
studente	studente	studenteve (students, fem.)
vajzë	vajza	vajzave (girls)

§96 Basic uses of the ablative case

The ablative definite is used only after the following prepositions and adverbs:

afër	near
gjatë	during
jashtë	outside
krahas	beside, along; in addition to
kundër	opposite, against
larg	far from
para	before
pas	after
përballë	opposite, in front of
përgjatë	along
përpara	in front of
përveç	besides, except for
pranë	near, close
prapa	behind
prej	from, because of
rreth	around
sipas	according to

Ne banojmë **afër** universitetit.

We live near the university.

Gjatë mësimit, studentët flasin vetëm shqip.

During the lesson the students speak only Albanian.

Përpara shkollës, ka një hotel.

In front of the school there is a hotel.

Sipas Gencit, sot kemi pushim.

According to Genci, we have the day off today.

Çfarë ka **prapa** bankës?

What is there behind the bank?

Po vij prej takimit.

I'm coming from the meeting.

Çfarë ka **përballë** dyqanit dhe kinemasë?

What is there opposite the store and the cinema?

§97 The ablative forms of **kush** ‘who’ and **cili** ‘which’

In Mësimi 10 (§65) and Mësimi 11 (§78) you learned that the form of the pronoun **kush** in the genitive and dative is **kujt**. The same form is used also in the ablative, but in the ablative this form requires the presence of a preposition, as do ablative definite nouns (see §95):

Prej kujt po merr mesazhe?

Who(m) are you receiving messages **from**?

Afër kujt banon ti?

Near whom do you live? (i.e., You live near who?)

Notice that in English the interrogative pronoun *who(m)* may appear separated from the preposition or immediately following the preposition. In Albanian **kujt** must always follow the preposition, and it must appear in front of the sentence.

Let’s now turn to **cili** ‘which’. The ablative forms of **cili** are the same as the corresponding genitive and dative forms you learned before (§68, 78). The following chart summarizes the different forms of **cili** that we have studied so far:

	Singular		Plural	
	<i>Masculine</i>	<i>Feminine</i>	<i>Masculine</i>	<i>Feminine</i>
Nominative	cili	cila	cilët	cilat
Accusative	cilin	cilën	cilët	cilat
Genitive	i/e/të cilit	i/e/të cilës	i/e/të cilëve	i/e/të cilave
Dative	cilit	cilës	cilëve	cilave
Ablative	(prej) cilit	(prej) cilës	(prej) cilëve	(prej) cilave

Prej cilit djalë merrni mesazhe?

From which boy do you receive messages?

Prej cilës vajzë merrni mesazhe?

From which girl do you receive messages?

Prej cilëve djem merrni mesazhe?

From which boys do you receive messages?

Prej cilave vajza merrni mesazhe?

From which girls do you receive messages?

§98 The ablative forms of **ky** ‘this’ and **ai** ‘that’

The ablative forms of demonstratives are the same as the genitive and dative forms. The ablative forms, however, require the use of a preposition. The following charts summarize the different forms of **ky** ‘this’ and **ai** ‘that’:

	Singular		Plural	
	<i>Masculine</i>	<i>Feminine</i>	<i>Masculine</i>	<i>Feminine</i>
Nominative	ky	kjo	këta	këto
Accusative	këtë	këtë	këta	këto
Genitive	i/e/të këtij	i/e/të kësaj	i/e/të këtyre	i/e/të këtyre
Dative	këtij	kësaj	këtyre	këtyre
Ablative	(prej) këtij	(prej) kësaj	(prej) këtyre	(prej) këtyre

	Singular		Plural	
	<i>Masculine</i>	<i>Feminine</i>	<i>Masculine</i>	<i>Feminine</i>
Nominative	ai	ajo	ata	ato
Accusative	atë	atë	ata	ato
Genitive	i/e/të atij	i/e/të asaj	i/e/të atyre	i/e/të atyre
Dative	atij	asaj	atyre	atyre
Ablative	(prej) atij	(prej) asaj	(prej) atyre	(prej) atyre

Here are some examples with these demonstratives in the ablative case:

rreth asaj date	around that date
sipas kësaj gazetareje	according to that journalist (fem.)
përpara atij takimi	before that meeting
përgjatë këtij dimri	during this winter

Notice that the noun following the demonstrative appears in its indefinite ablative form (see §89).

§99 The ablative forms of the personal pronouns

In Dialogu 15.2, you encountered some of the personal pronouns used in the ablative:

... për secilin prej nesh	... for each of us
Përveç tyre kemi dhe filetë pule.	Besides them, we also have chicken fillets.

The following chart summarizes the forms of the personal pronouns in the nominative, ablative, and dative cases. Notice that, unlike what we have observed for nouns, demonstratives, and the pronouns **kush** and **cili**, for which the genitive, dative, and ablative forms are the same, the dative and ablative forms of personal pronouns differ:

	Nominative	Ablative	Dative	
			<i>strong</i>	<i>weak</i>
unë		(prej) meje	mua	më
ti		(prej) teje	ty	të
ai		(prej) atij	atij	i
ajo		(prej) asaj	asaj	i
ne		(prej) nesh	neve	na
ju		(prej) jush	juve	ju
ata		(prej) (a)tyre	atyre	u
ato		(prej) (a)tyre	atyre	u

Here are some examples of personal pronouns following a preposition that requires the ablative case:

Sokoli është prapa meje .	Sokol is behind me.
Vera është përballë atij dhe asaj .	Vera is between him and her.
Banon mësuesi afër teje ?	Does the teacher live near you?

USHTRIMI 15.6

Indicate whether the following statements are true (T) or false (F) based on Dialogu 15.2.

1. _____ Tre klientë po bisedojnë me kamarierin.
2. _____ Ata ulen pranë derës.
3. _____ Klientët porosisin dy shishe ujë natyral dhe një shishe ujë me gaz.
4. _____ Kamarieri u tregon menynë.
5. _____ Klientët porosisin supë me perime.
6. _____ Ata marrin dhe një sallatë me perime të skarës.
7. _____ Peshku është shumë i freskët.
8. _____ Klientët porosisin peshk të skarës.
9. _____ Në restorant nuk ka gatime tradicionale.
10. _____ Klientët porosisin dy biftekë të skarës, një sallatë me fruta deti, një pjatë me karkaleca të skuqur dhe një tavë kosi.

USHTRIMI 15.7

Answer the following questions based on Dialogu 15.2.

1. Me kë po bisedon kamarieri?

2. Ku ulen klientët?

3. Çfarë duan të pinë ata?

4. Çfarë ka në meny?

5. Çfarë sallatash porosisin ata?

6. Çfarë lloje peshku ka në restorant?

7. Si është peshku?

8. Çfarë porosisin ata?

9. Çfarë ëmbëlsirash ka në restorant?

10. Çfarë marrin ata?

USHTRIMI 15.8

Put the noun phrases in bold in the ablative plural.

1. Studenti rri pranë **dritares**.

2. Krahës **kësaj detyre**, ajo ka dhe detyra më të rëndësishme.

3. Jemi shumë të shqetësuar prej **këtij informacioni**.

4. Rreth **kësaj ngjarjeje** ka shumë diskutime.

5. Sipas **kësaj gazetares** situata është e vështirë.

USHTRIMI 15.9

Change the nouns in bold in the following sentences to the corresponding feminine form, as in the example. Make all other necessary changes.

Unë po rri pranë mësuesit.

Unë po rri pranë **mësueses**.

1. Krahës **djemve** në takim janë dhe disa vajza.

2. Ata po marrin sugjerime prej **kamariarit**.

3. Sipas **studentit**, mësimi është shumë i vështirë.

4. Po diskutojnë rreth **kompozitorëve** shqiptarë.

5. Kërkojmë edhe një gazetare, përveç këtyre **gazetarëve** që kemi.

USHTRIMI 15.10

Complete the following sentences with the appropriate form of the words in parentheses. Be careful: some prepositions require the accusative; others require the ablative.

1. Pas _____ (pranverë) vjen _____ (verë).
2. Artani merr shumë _____ (letër) prej _____ (nënë) dhe _____ (motër).
3. Banojmë afër _____ (shkollë).

4. _____ (Libër) _____ (gramatikë) është mbi _____ (tryezë) afër _____ (dritare).
5. _____ (Dollap) _____ (rroba) është në _____ (dhomë) _____ (i vogël).
6. _____ (Libra) _____ (përralla) janë mbi _____ (tryezë).
7. Pranë _____ (shkollë) është një spital.
8. Mos _____ (vë, ti) _____ (revista) në _____ (sirtar) _____ (tryezë)!
9. Ne _____ (marr) letra prej _____ (prindër).
10. Ku do të _____ (shkoj, ti) nesër? Nesër do të _____ (shkoj) tek _____ (shoqe) për _____ (darkë). Do të _____ (vij) edhe ti?

LEXIMI 15.1

Restorantet

Menyja në restorantet shqiptare është e larmishme. Ajo është zakonisht një kombinim i gatimeve tradicionale shqiptare me gatimet e vendeve të ndryshme. Gatimet tradicionale shqiptare ngjajnë kryesisht me kuzhinën turke dhe greke ku produktet e mishit zënë një vend të rëndësishëm. Megjithatë, vitet e fundit, prirja është drejt kuzhinës italiane. Përsa u përket pijeve, në restorante mund të gjesësh verëra shqiptare, franceze, italiane etj. Janë më shumë se 120 lloje verërash që ofrojnë sot restorantet në Shqipëri, sidomos në Tiranë. Një pije tradicionale shqiptare është rakia.

Çmimet në restorante janë kryesisht në monedhën shqiptare, në lekë. Ka një problem me përdorimin e lekut, sepse në Shqipëri njerëzit flasin me lekë të reja dhe me lekë të vjetra.¹² Shifra në lekë të reja ka një zero më pak nga shifra me lekë të vjetra, p.sh: me lekë të reja çmimi i një sallate është 250 Lekë, kurse me lekë të vjetra është 2 500 Lekë (rreth 3.125 USD). Zyrtarisht, të gjitha çmimet janë me lekë të reja, por njerëzit flasin shpesh me lekë të vjetra.

Çmimet variojnë sipas restoranteve. Kështu, çmimet e antipastave variojnë nga 400 deri në 1 200 lekë, kurse supat kushtojnë nga 150 në 800 lekë. Pjatat me mish variojnë nga 450 në 900 lekë. Picat e llojeve të ndryshme variojnë nga 300 lekë në 700–800 Lekë.

Në restorante të mira mund të paguani dhe me kartë krediti, ose në monedhë të huaj. Në kryeqytet dhe në qytetet kryesore ka kudo zyra të këmbimit valutor dhe makina ATM (bankomate).

12. Actually, instead of **lekë të reja**, the grammatical version should be **lekë të rinj** ‘new lek’, **lekë të vjetër** ‘old lek’, since **lek** is a masculine noun, but in spoken Albanian we use **lekë të reja**, **lekë të vjetra**, as if it were a feminine noun.

100 lekë

200 lekë

1 000 lekë

5 000 lekë

FJALOR

antipást/ë, -a, -a	appetizer	ngjál/j, -va, -rë	to resemble
bankomat, -i	ATM machine	p.sh., për shëmbull	for example
byrëk, -u, -ë	pie	përdorim, -i, -e	use
çmim, -i, -e	prize, cost	përk/ás, -íta, -ítur	belong
dréjt	toward	përsa i/u përkét	regarding
hambúrger, -i, -ë	hamburger	píc/ë, -a, -a	pizza
kárt/ë, -a, -a	card	prírj/e, -a, -e	tendency, trend
kártë kredíti	credit card	rakí, -a	brandy
këmb/ëj, -éva, -ýer	to change, exchange	sistém, -i, -e	system
këmbím valutór	money exchange	shíf/ër, -ra, -ra	figure, cipher
kështú	thus, so, like this	vari/ój, -óva, -úar	to vary
kombiním, -i, -e	combination	valutór	exchange (office)
kudó	everywhere	vé/rë, -ra, -rëra	wine
i larmísh/ëm, e -me	diverse	zë, zúra, zënë	to take
lék, -u, -ë	lek (Albanian currency)	zë një vënd	to take a place
megjítatë	however	zyra e këmbímit	money
monédh/ë, -a, -a	coin, currency	zyrtarísh	officially, formally
monédhë e húaj	foreign currency		

USHTRIMI 15.11

Indicate whether the following statements are true (T), false (F), or not mentioned (NM). Where they are false or not mentioned, briefly explain why (in Albanian).

1. _____ Menyja në restorantet shqiptare është e larmishme.
2. _____ Menyja në restorante është zakonisht një kombinim i gatimeve tradicionale shqiptare me kuzhinën e vendeve të ndryshme.
3. _____ Gatimet tradicionale shqiptare ngjasojnë kryesisht me kuzhinën turke dhe kineze ku produktet e mishit zënë një vend të rëndësishëm.
4. _____ Gjatë viteve të fundit prirja është drejt kuzhinës gjermane.
5. _____ Një pije tradicionale shqiptare është rakia.
6. _____ Zyrtarisht, në Shqipëri të gjitha çmimet janë me lekë të reja.
7. _____ Nëpër restorante dhe nëpër dyqanet e reja çmimet janë me sistemin e ri.
8. _____ Çmimet nuk variojnë sipas restoranteve.
9. _____ Në restorante të mira mund të paguani dhe me kartë krediti.
10. _____ Në kryeqytet dhe në qytetet kryesore ka kudo zyra të këmbimit valutor.

USHTRIMI 15.12

Answer the following questions. Expand your answers as much as possible.

1. Si është menyja në restorantet shqiptare?

2. Si janë gatimet tradicionale?

3. Cila është prirja gjatë viteve të fundit?

4. A ka verëra të huaja në Shqipëri?

5. Çfarë është rakia?

6. A mund të paguajmë me monedhë të huaj në restorantet shqiptare?

7. Ç'problem ka me çmimet në Shqipëri? Pse?

8. Ku mund të këmbejmë para?

9. A variojnë çmimet sipas restoranteve? Jepni disa shembuj.

10. A ka bankomate në Tiranë?

USHTRIMI 15.13

Create dialogues for the following situations.

1. You are seated in a restaurant and given the menu shown below. Have a conversation with the waiter during which he or she describes some of the dishes.

Meny taxi	Çmimi
Byrek me spinaq	100 lekë
Byrek me qepë e me domate	100 lekë
Patate të skuqura	100 lekë
Tavë dheu me mish viçi	200 lekë
Perime të skarës	200 lekë
Supë e ditës	200 lekë
Supë me perime	120 lekë
Qofte Korçe me pure	250 lekë

Pica taxi	Çmimi
Margarita (salcë, djathë)	300 lekë
Proshutë (salcë, djathë, proshutë)	400 lekë
Sallam (salcë, djathë, sallam)	400 lekë
Vegjetariane (salcë, djathë, perime)	450 lekë
Kapriçioza (salcë, djathë, specia, këpurdha, proshuta)	500 lekë
4 stinët (salcë, 4 lloje djathërash)	500 lekë
Ton (salcë, djathë, peshk ton)	500 lekë

2. You must certainly have a favorite dish! Find out the ingredients you need and be prepared to give the recipe.
3. Do research on the Internet about food that is beneficial for your health. Present a short report to your classmates.

INFORMACIONE KULTURORE

- During the Ottoman empire (1481–1912), the Albanians who moved to Istanbul took with them their knowledge of Albanian cuisine. Most Turkish dishes made of offal (a culinary term that refers to the internal organs and entrails of an animal) are of Rumeli¹³ origin. The famous appetizer known as “Albanian liver” is a favorite dish both in restaurants and at home. Also of Rumeli origin are the egg and lemon sauces that are used in many soups and stews. The famous Elbasan tava, a dish made with lamb and yogurt, is another good example of the Rumeli influence in the method of food preparation.¹⁴

13. From the fifteenth century on, the term Rumeli was used to refer to the southern Balkan region of the Ottoman Empire. Rumeli literally means “land of the Romans”, and it was used to refer to the Byzantine Empire.

14. <http://www.thy.com/de-DE/corporate/skylife/article.aspx?mkl=267>.

Dollma (photo: Albes Fusha)

- The vegetables used the most in Albanian cuisine are tomato, pepper, eggplant, potato, cabbage, onion, garlic, green bean, legumes, and cucumber. Usually they are fried, baked, or boiled. Among the legumes, beans are the most popular and traditional. They are usually cooked with vegetables or with meat. In some regions beans are also used to make pies. Peas and green beans are also used in many traditional dishes.
- Lemon, tomato, vinegar, and yogurt are very common in traditional Albanian cuisine. Milk and its by-products as well as eggs are also commonly found in Albanian dishes.
- Some traditional Albanian dishes are dried plum casserole (**tavë me pistil**), Elbasani yogurt dish (**tavë kosi Elbasani**), Tirana stew (**fërgesë Tirane**), baked phyllo pie (**byrek me petë të pjekura**), turkey with bread crumbs (**kaposh deti me përshesh**), baked rice with milk (**birjan me qumësht**), and milky rice of Myzeqe (**oriz qumështor Myzeqeje—yshmer**), among many others.
- Albania is well known for its **raki** (a fruit brandy prepared by distilling fermented fruits, especially grapes and plums), wine (made from a variety of grapes), fruit juices, preserves, and compotes.
- The climate in the coastal area favors the cultivation of olives and citrus. In every home as well as in the restaurants of the whole region, olives are typically served as appetizers as well as in salads or accompanied by other vegetables.

MËSIMI 16

Pushime dhe histori

Vacations and history

In this lesson you will learn:

- how to talk about actions in the past
- how to talk about historical tourist sites

You will learn the following grammatical points:

- the imperfect indicative
- the imperfect subjunctive

DIALOGU 16.1: DITË PUSHIMESH

Glauk: Ardian, çfarë fotografish po shikon?

Ardian: Po shikoj disa fotografi që sapo m'i dërgoi një shok me imejl. Janë nga pushimet e verës.

Glauk: Ku ishit këtë verë me pushime?

Ardian: Ishim në një kamp rinie.

Glauk: Si kaluat?

Ardian: Kaluam shumë mirë. Në kamp kishte shumë të rinj. Në përgjithësi, të gjithë ishin njerëz shumë aktivë dhe çdo ditë organizonim aktivitete të ndryshme.

Glauk: Çfarë bënit në mëngjes?

Ardian: Në mëngjes zgjoheshim herët dhe pasi hanim mëngjes, shëtisnim ose vraponim në breg të detit.

Glauk: Në ç'orë dilnit në plazh?

Ardian: Në plazh dilnim rreth orës 9:00 dhe rrinim deri në orën 12:00.

Glauk: A bënit banja dielli pasdite?

Ardian: Po, pasi hanim drekë, dilnim sërisht në plazh. Laheshim në det, ose luanim me top. Kishte dhe nga ata që rrinin gjithë kohën në çadër dhe lexonin ose luanin me letra. Nganjëherë merrnim varkat dhe shkonim që të vizitonim gjire të vogla.

Glauk: Po drekë, ku hanit?

Ardian: Dreke hanim në kamp. Nganjëherë shkonim dhe në restorant.

Glauk: A ju pëlqente ushqimi?

Ardian: Po, sepse ne gatuanim të gjithë bashkë. Shpesh shtronim edhe tavolinat.

Glauk: Po në mbrëmje, çfarë bënit?

Ardian: Në mbrëmje, luanim ping-pong, basketboll, volejboll, futboll etj. Shihnim filmat që shfaqeshin në kamp dhe pastaj diskutonim për tema të ndryshme. Bisedonim gjatë dhe shkonim të flinim shumë vonë.

Glauk: Ku flinit?

Ardian: Flanim në çadra.

Glauk: Si ishin çadrat?

Ardian: Çadrat ishin të mëdha dhe shumë komode. Brenda në çadër kishte krevate dhe flihej shumë mirë.

Glauk: Po diskotekë, a kishte atje?

Ardian: Kishte diskotekë, por ne mbledheshim në mbrëmje në kamp dhe atje kërcenim e këndonim së bashku.

Glauk: Po të shkosh vitin tjetër, mund të vij dhe unë me ju.

Ardian: Shumë mirë do të bësh. Do të kënaqesh.

FJALOR

aktív, -e	active	mbl/édh, -ódha,	to gather, collect
aktivitét, -i, -e	activity	-édhur	
bánj/ë, -a, -a	bath, closet, toilet	mbl/ídhem, u -ódha,	to gather, meet
bánja díelli	sunbaths	-édhur	
basketbóll, -i	basketball	në përgjithësi	in general
brég, -u, brígje	coast, shore	ping-pong	Ping-Pong
në brég të détit	on the seashore	po	if
çád/ër, -ra, -ra	tent, umbrella	i ri, e re, të rínj, të	young (people)
dërg/ój, -óva, -úar	to send	réja	
diskoték/ë, -a, -a	disco, discotheque	ríní, -a	youth
flihej	one could sleep	sapó	just
	(impersonal, lit., it	sërisht	again
	was slept)	Si kalúat?	How did it go? Did you
futbóll, -i	soccer		have a good time?
gjí, -ri, -re	bay	sivjét	this year
ísha	I was	shtr/ój, -óva, -úar	spread
kal/ój, -óva, -úar	to pass, spend	shtrój tavolínën	to set the table
kámp, -i, -e	camp	tém/ë, -a, -a	topic
kámp riníe	youth camp	tóp, -i, -a	ball
kënáq/em, u -a, -ur	to be satisfied, pleased	ushqím, -i, -e	food
lá/hem, u -va, -rë	to bathe, swim in	várk/ë, -a, -a	boat, jolly boat
lét/ër, -ra, -ra	letter, card	verór, -e	summery
lúaj me létra	to play cards	volejbóll, -i	volleyball

§100 The imperfect indicative of active verbs

Consider the following examples from Dialogu 16.1:

Ku **ishe** sivjet me pushime?

Where were you on vacation this year?

Kishte shumë të rinj shqiptarë që **studionin** jashtë.

There were many young Albanians who were studying abroad.

Zgjheshim herët dhe pasi **hanim** mëngjes, **shëtisnim** ose **vraponim** në breg të detit.

We used to get up early, and after we ate breakfast, we used to go for a walk or to run on the beach.

All the forms in bold above are in the imperfect indicative, which is used to express an action or condition that used to go on for a period of time in the past. The following chart contains the forms for class 1 (**udhëtoj** ‘to travel’) and class 2 (**dal** ‘to leave, go out’) verbs. Both the present indicative and the imperfect indicative are given so that you can compare the forms:

	Present	Imperfect	Present	Imperfect
unë	udhëtoj	udhëtoja	dal	dilja
ti	udhëton	udhëtoje	del	dilje
ai, ajo	udhëton	udhëtonte	del	dilte
ne	udhëtojmë	udhëtonim	dalim	dilnim
ju	udhëtoni	udhëtonit	dilni	dilnit
ata, ato	udhëtojnë	udhëtonin	dalin	dilnin

Are the endings for the imperfect the same for class 1 and class 2 verbs?

If they differ, in what person do they differ?

The verb **dal** ‘to leave’ has three different stems in the present indicative (**dal**, **del**, **dil**). Which form is taken as the base for the imperfect? What pronoun does that form correspond to?

As you can see, the imperfect indicative endings are the same for class 1 and class 2 verbs. We take as the base the present indicative of the **ju** form. The only difference is in the third-person singular (**ai/ajo**), where we can have either **-nte** or just **-te**. Taking as the base the stem of the present indicative of **ju** (i.e., **udhëto-**, **dil-**), use **-nte** if the stem ends in a vowel and **-te** if the stem ends in a consonant.

Consider now the verbs **dua** ‘to want’ and **fle** ‘to sleep’ (class 3 verbs) as well as **marr** ‘to take’ and **shoh** ‘to see’ (class 2 verbs). Why do we get the forms **doja** and **merrja**, respectively? Where do the stems of these forms come from? Why do we get the form **donte** but **merrte**? Complete the chart with the imperfect indicative of **fle** ‘sleep’, **shoh** ‘to see’, and **them** ‘to say’:

	dua	fle	marr	shoh	them
	doni	flini	merrni	shihni	thoni
unë	doja	_____	merrja	_____	_____
ti	doje	_____	merrje	_____	_____
ai, ajo	donte	_____	merrte	_____	_____
ne	donim	_____	merrnim	_____	_____
ju	donit	_____	merrnit	_____	_____
ata, ato	donin	_____	merrnin	_____	_____

Below is the conjugation for **lë** ‘to leave’. Please complete the forms for **vë** ‘to put’ (both verbs belong to class 3):

	Present	Imperfect	Present	Imperfect
unë	lë	lija	_____	_____
ti	lë	lije	_____	_____
ai, ajo	lë	linte	_____	_____
ne	lëmë	linim	_____	_____
ju	lini	linit	_____	_____
ata, ato	lënë	linin	_____	_____

For class 2 verbs that alternate **s/t** (see §46), we use the stem with a **-t-**, which is the stem typically found with the **ju** form. However, in the third-person singular, the **-s-** appears again.¹ **Flas** ‘to speak’ and **pres** ‘to wait’ are conjugated for you below.² Please complete the forms for **shëtis** ‘to walk’, **shes** ‘to sell’, and **vras** ‘to kill’:

	flas	pres	shëtis	shes	vras
	flisni	prisni	shëtitni	shitni	vritni
unë	flisja	prisja	_____	_____	_____
ti	flisje	prisje	_____	_____	_____
ai, ajo	fliste	priste	_____	_____	_____
ne	flisnim	prisnim	_____	_____	_____
ju	flisnit	prisnit	_____	_____	_____
ata, ato	flisnin	prisnin	_____	_____	_____

Class 4 verbs follow the same pattern. Following the model of **iki** ‘to go, go away’, complete the imperfect indicative forms of **eci** ‘to walk’ and **hipi** ‘to get on’:

	iki	eci	hipi
	ikni	ecni	hipni
unë	ikja	_____	_____
ti	ikje	_____	_____
ai, ajo	ikte	_____	_____
ne	iknim	_____	_____
ju	iknit	_____	_____
ata, ato	iknin	_____	_____

1. We are avoiding the form **flitte** ‘he or she used to speak’ or **pritte** ‘he or she used to wait’, which contain a **-tt-**. This spelling goes against the general phonotactics of Albanian.

2. You will also find **flitja**, **flitje**, **flitnim**, **flitnit**, and **flitnin** as well as **pritni**, **pritja**, **pritje**, **pritnim**, **pritnit**, and **pritnin**.

There are only three class 5 (irregular) verbs in the imperfect indicative: **jam** ‘to be’, **kam** ‘to have’, and **them** ‘to say’. The chart below shows the forms of **jam**, **kam**, and **them** in the present and the imperfect indicative:

	Present	Imperfect	Present	Imperfect	Present	Imperfect
unë	jam	isha	kam	kisha	them	thosha
ti	je	ishe	ke	kishe	thua	thoshe
ai, ajo	ështëë	ishte	ka	kishte	thotë	thoshte
ne	jemi	ishim	kemi	kishim	themi	thoshim
ju	jeni	ishit	keni	kishit	thoni	thoshit
ata, ato	janë	ishin	kanë	kishin	thonë	thoshin

For a discussion of class 6 verbs in the imperfect indicative, please see §101.

The imperfect indicative forms can be preceded by the particle **po** (see §13) in order to emphasize the fact that an action was taking place at a certain moment in the past. Compare the following examples:³

Kur **isha** e vogël, **shkoja** në kopsht.

When I was little, I used to go to kindergarten.

Po lexoja dhe prandaj nuk **po dëgjoja** çfarë **po bisedonin**.

I was reading; therefore, I wasn’t listening to what they were discussing.

§101 The imperfect indicative of class 6 verbs

In Dialogu 16.1 you encountered some class 6 verbs in the imperfect indicative:

Laheshim në det ose luanim me top.

We used to bathe in the ocean, or we played with a ball.⁴

Ne **mblidheshim** në mbrëmje në kamp dhe atje kërcenim e këndonim së bashku.

We would gather in the evening at the camp, and we would dance and sing together.

The following chart shows the forms that class 6 verbs take in the imperfect indicative. The present indicative is also included for comparison.

	Present	Imperfect	Present	Imperfect
unë	gëzohem	gëzohesha	nisem	nisesha
ti	gëzohesh	gëzoheshe	nisesh	niseshe
ai, ajo	gëzohet	gëzohej	niset	nisej
ne	gëzohemi	gëzoheshim	nisemi	niseshim
ju	gëzoheni	gëzoheshit	niseni	niseshit
ata, ato	gëzohen	gëzoheshin	nisen	niseshin

3. We can get the same progressive effect by using the **duke** construction:

Po lexoja një libër. I was reading a book.

Isha duke lexuar një libër. I was reading a book.

Duke requires the use of a past participle. We will cover this construction in volume 2.

4. Notice that in English you could express this example with the auxiliary ‘would’: ‘We would play in the ocean, or we would run on the beach’.

As you can see, the endings are essentially the same, the only difference being that we use **-h-** in the imperfect if the present also includes an **-h-**. Remember that **-h-** is used in the present if the active stem ends in a vowel (see §70).

§102 The imperfect subjunctive

You already encountered some imperfect subjunctive forms in Dialogu 16.1:

Nganjëherë merrnim varkat dhe shkonim që **të vizitonim** gjire të vogla.
Sometimes we used to take the boats, and we would go to visit other small bays.

Bisedonim gjatë dhe shkonim **të flinim** shumë vonë.
We used to talk a lot, and we would go to sleep very late.

An imperfect subjunctive is used when the subjunctive is required by the main verb and when the main verb is in the past. This requirement that both the main and the embedded verb be in the same tense is called the sequence of tenses.

The imperfect subjunctive is formed simply by adding the particle **të** to the imperfect indicative, so you don't need to learn any new forms. You just need to keep in mind the sequence of tenses! Below are the imperfect forms of **laj** 'to wash' and **lahem** 'to get washed' in the imperfect indicative and the subjunctive.

	Imperfect		Imperfect	
	<i>Indicative</i>	<i>Subjunctive</i>	<i>Indicative</i>	<i>Subjunctive</i>
unë	laja	të laja	lahesha	të lahesha
ti	laje	të laje	laheshe	të laheshe
ai, ajo	lante	të lante	lahej	të lahej
ne	lanim	të lanim	laheshim	të laheshim
ju	lanit	të lanit	laheshit	të laheshit
ata, ato	lanin	të lanin	laheshin	të laheshin

Dua të lexoj një libër.	I want to read a book.
Doja të lexoja një libër.	I wanted to read a book.
Duhet të krihesh.	You have to comb your hair.
Duhej të kriheshe .	You had to comb your hair.

USHTRIMI 16.1

Indicate whether the following statements are true (T) or false (F) based on Dialogu 16.1.

- _____ Ardiani po shikon një film.
- _____ Ardiani ishte për pushime në një kamp rinie.
- _____ Në kamp kishte shumë fëmijë.
- _____ Të gjithë ishin njerëz shumë aktivë dhe çdo ditë organizonin aktivitete të ndryshme.
- _____ Në mëngjes zgjoheshin herët dhe pasi hanin mëngjes, shëtisnin ose vraponin në breg të detit.

6. _____ Ata dilnin në plazh në orën 7:00.
7. _____ Nganjëherë merrnin varkat dhe shkonin që të vizitonin gjire të vogla.
8. _____ Në kamp gatuanin të gjithë bashkë.
9. _____ Në kamp nuk kishte diskotekë.

USHTRIMI 16.2

Answer the following questions based on Dialogu 16.1.

1. Kush po shikon fotografi?

2. Ku ishte Ardiani me pushime?

3. Si i kaloi ai pushimet?

4. A kishte shumë të rinj në kamp?

5. Ç'bënin ata në mëngjes?

6. Në ç'orë dilnin në plazh? Ç'bënin atje?

7. Po pasdite, a bënin banja dielli?

8. Ç'aktivitete të tjera bënin?

9. Po në mbrëmje ç'bënin?

10. Si ishin çadrat?

USHTRIMI 16.3

Complete the following sentences with the imperfect form of the verb in parentheses.

1. Në ç'orë _____ (zgjohem, ju) kur _____ (jam, ju) me pushime?
 _____ (Zgjohem, ne) në orën 8, por nuk _____ (ngrihem, ne) deri në
 orën 8.30.
 Ç' _____ (bëj, ju) pasi _____ (ngrihem, ju)?
 _____ (Rruhem, ne), _____ (lahem), _____ (laj) dhëmbët
 dhe _____ (vishem). _____ (Ha) mëngjes shumë shpejt dhe
 _____ (nisem) për punë.

2. Në ç'orë _____ (zgjohem, ata) kur _____ (jam, ata) me pushime?
 _____ (Zgjohem) në orën 8, por nuk _____ (ngrihem) deri në orën 8:30.
 Ç' _____ (bëj, ata) pasi _____ (ngrihem, ata)?
 _____ (Rruhem), _____ (lahem), _____ (laj) dhëmbët
 dhe _____ (vishem). _____ (Ha) mëngjes shumë shpejt dhe
 _____ (nisem) për në punë.
3. Ç'po _____ (bëj) vajza? Po _____ (vishem). _____ (Dua) të
 _____ (luaj) pak.
4. Ç'po _____ (bëj) djemtë? Po _____ (vishem). _____ (Dua) të
 _____ (luaj) pak.
5. Ç' _____ (bëj, ti) në fillim: _____ (rruhem) apo _____ (krihem)?
 Zakonisht _____ (rruhem) kur _____ (bëj) dush. Pastaj
 _____ (krihem).

LEXIMI 16.1

Letër nga Shqipëria

Tiranë, më 15. 06. 2011

I dashur Arian,

Po të shkruaj sërish nga Shqipëria. Para disa ditësh ishim në Butrint. Ky ishte udhëtimi i fundit i programit tonë turistik në Shqipëri. Nga Tirana u nisëm herët në mëngjes rreth orës 6:00 dhe udhëtuam për disa orë gjatë rivierës së Jonit. Ishte një udhëtim shumë i bukur. Para syve tanë kalonin peizazhet e mrekullueshme të natyrës shqiptare. Në këtë udhëtim na shoqëronin studentë të historisë. Ata ishin shumë të sjellshëm dhe u përgjigjeshin me shumë kënaqësi dhe dëshirë të gjitha pyetjeve tona për vendet që shihnim. Në Butrint arritëm në mesditë. Te porta kryesore e Parkut Kombëtar Arkeologjik të Butrintit pamë shumë turistë të huaj. Shoqëruesit tanë na treguan në fillim për historinë e Butrintit.⁵ Qyteti antik i Butrintit daton në shekullin VIII p.e.s. Ai përmendet dhe nga Virgjili në veprën e tij “Eneida”.

Gjatë vizitës sonë në Parkun e Butrintit vizituam disa objekte dhe monumente arkeologjike që dëshmojnë për lashtësinë e tij. Grupit tonë i bëri përshtypje në veçanti Teatri Antik i Butrintit, i ndërtuar në shekullin III p.e.s. Në përfundim ndodhej tempulli i Asklepit, disa shtëpi me oborr etj, kurse në lindje kishte terma nga periudha romake. Në fund vizituam dhe muzeun e pasur me objekte arkeologjike. Pasi vizituam parkun arkeologjik u çlodhëm në natyrën e mrekullueshme. Qyteti i Butrintit ndodhej në mes të gjelbërimit, buzë liqenit karakteristik dhe bukuria e natyrës na tërhoqi të gjithëve.

Kështu kaluam një ditë shumë të bukur në Butrint, një vend që i përket trashëgimisë kulturore botërore dhe mbrohet nga UNESCO-ja.

Shumë të fala,
 Teuta

5. In colloquial Albanian, **guidë** is used instead of **shoqërues**.

FJALOR

Asklép, -i	Asclepius (Greek god of medicine)	përgjigj/em, u -a, -ur	to answer
búzë	on the edge, close by	përk/ás, -íta, -ítur	to belong
çlódh/em, u -a, -ur	to rest	përmënd/em, u -a, -ur	to be mentioned
dat/ój, -óva, -úar	to date	përshtýpj/e, -a, -e	impression
déti Jon	Ionian Sea	běj përshtýpje	to make an impression
dëshír/ë, -a, -a	desire, will	pórt/ë, -a, -a	gate
dëshm/ój, -óva, -úar	bear witness	riviér/ë, -a, -a	Riviera
i,e fúndit	last	romák, -e	Roman
gjelbërim, -i	greenery	sërish	again
Jon, -i	Ionian Sea	i sjéllsh/ëm, e -me	courteous, well-behaved
kënaqësi, -a, -	happiness, desire	sý, -ri, -	eye
kështú	thus, so	shoqër/ ój, -óva, -úar	to accompany
lashtësi, -a, -	antiquity, ancientness	shoqërúes, -i, -	guide
lindj/e, -a	east	tánë	our (gen., dat., acc., abl., masc)
liqén, -i, -e	lake	tempú/ll, -lli, -j	temple
mbró/hem, u -jta, -jtur	to be protected	térma, -t	thermal waters
i mrekullúesh/ëm, e -me	marvelous	tërh/éq, -óqa, -équr	to attract
i,e ndërtúar	built	tóna	our (gen., dat., acc., abl., fem)
ndódh/em, u -a, -ur	to be located	trashëgimí, -a, -	heritage
i,e pásur	rich	turistík, e	tourist
peizázh, -i, -e	landscape	udhëtím, -i, -e	travel, trip
perëndím, -i	west	i,e veçántë	special
p.e.s. (para erës sonë)	B.C. (lit., before our era)	vép/ër, -ra, -ra	work

GRAMATIKË

§103 The genitive, dative, and ablative forms of possessive adjectives

Consider the following phrases:

udhëtimi i fundit i programit tonë	the final trip of our program
para syve tanë	in front of our eyes
shoqëruesit tanë	our tour guides

These forms should all seem familiar! Let's now look at these forms in more detail starting with the masculine singular forms. As you can see below, the masculine forms in the genitive, dative, and ablative are the same as the forms that you learned for the accusative in §88. The only difference is the form of the adjectival article of the third persons, for which the accusative linking article e

becomes **të** in the genitive, dative, and ablative. The differences from the accusative forms are indicated in bold.⁶

Nominative	Accusative	Genitive	Dative	Ablative
djali im	djalín tím	i/e djalit tím	djalit tím	(prej) djalit tím
djali yt	djalín tënd	i/e djalit tënd	djalit tënd	(prej) djalit tënd
djali i tij	djalín e tij	i/e djalit të tij	djalit të tij	(prej) djalit të tij
djali i saj	djalín e saj	i/e djalit të saj	djalit të saj	(prej) djalit të saj
djali ynë	djalín tonë	i/e djalit tonë	djalit tonë	(prej) djalit tonë
djali juaj	djalín tuaj	i/e djalit tuaj	djalit tuaj	(prej) djalit tuaj
djali i tyre	djalín e tyre	i/e djalit të tyre	djalit të tyre	(prej) djalit të tyre

Consider now the feminine singular forms:

Nominative	Accusative	Genitive	Dative	Ablative
vajza ime	vajzën time	i/e vajzës sime	vajzës sime	(prej) vajzës sime
vajza jote	vajzën tënde	i/e vajzës sate	vajzës sate	(prej) vajzës sate
vajza e tij	vajzën e tij	i/e vajzës së tij	vajzës së tij	(prej) vajzës së tij
vajza e saj	vajzën e saj	i/e vajzës së saj	vajzës së saj	(prej) vajzës së saj
vajza jonë	vajzën tonë	i/e vajzës sonë	vajzës sonë	(prej) vajzës sonë
vajza juaj	vajzën tuaj	i/e vajzës suaj	vajzës suaj	(prej) vajzës suaj
vajza e tyre	vajzën e tyre	i/e vajzës së tyre	vajzës së tyre	(prej) vajzës së tyre

As you can see, the feminine forms vary more than the masculine form. An easy way to remember is that with the exception of **tënde** ‘your (sing.)’, which remains invariable, the first letter of the possessive accusative, **t-**, changes to **s-**. The linking article, on the other hand, changes from **e** to **së**.⁷

Below are the forms of the masculine plural possessors. If you memorize the nominative form, all you need to remember is that, with the exception of the linking article changing from **e** to **të**, all the other forms are the same in all five cases. This certainly compensates for the excess of variety in the singular forms, doesn’t it?

Nominative	Accusative	Genitive	Dative	Ablative
djemtë e mi	djemtë e mi	i/e djemve të mi	djemve të mi	(prej) djemve të mi
djemtë e tu	djemtë e tu	i/e djemve të tu	djemve të tu	(prej) djemve të tu
djemtë e tij	djemtë e tij	i/e djemve të tij	djemve të tij	(prej) djemve të tij
djemtë e saj	djemtë e saj	i/e djemve të saj	djemve të saj	(prej) djemve të saj
djemtë tanë	djemtë tanë	i/e djemve tanë	djemve tanë	(prej) djemve tanë
djemtë tuaj	djemtë tuaj	i/e djemve tuaj	djemve tuaj	(prej) djemve tuaj
djemtë e tyre	djemtë e tyre	i/e djemve të tyre	djemve të tyre	(prej) djemve të tyre

6. Is there a way for you to remember all of these forms? (And these are just the masculine singular forms!) Memorize the nominative forms and remember that the second-person singular (your) is always **tënd**. Then remember that the forms for the third persons are **tij**, **saj**, and **tyre** and that they always need a linking article. Finally, think of the accusative forms as adding a **t-** to the nominative possessive forms. Then learn the following vowel rules:

t + y = to t + ynë = tonë
t + j (vowel) = t + vowel t + juaj = juaj

7. As with the masculine singular forms, there is an easy way to remember all these feminine forms. Memorize the nominative possessives. As with the masculine forms, remember that the second-person singular is **tënde** (same as the

As with the masculine plural forms, the genitive, dative, and ablative forms for feminine plural nouns are the same as those in the accusative, except that instead of **e**, the linking article **të** is used throughout except with the forms **tona** and **tuaja**.

Nominative	Accusative	Genitive	Dative	Ablative
vajzat e mia	vajzat e mia	i/e vajzave të mia	vajzave të mia	(prej) vajzave të mia
vajzat e tua	vajzat e tua	i/e vajzave të tua	vajzave të tua	(prej) vajzave të tua
vajzat e tij	vajzat e tij	i/e vajzave të tij	vajzave të tij	(prej) vajzave të tij
vajzat e saj	vajzat e saj	i/e vajzave të saj	vajzave të saj	(prej) vajzave të saj
vajzat tona	vajzat tona	i/e vajzave tona	vajzave tona	(prej) vajzave tona
vajzat tuaja	vajzat tuaja	i/e vajzave tuaja	vajzave tuaja	(prej) vajzave tuaja
vajzat e tyre	vajzat e tyre	i/e vajzave të tyre	vajzave të tyre	(prej) vajzave të tyre

Below are all the different forms for each possessive adjective. Remember that the possessive adjective agrees in gender, number and case with the object possessed:

My

	Singular		Plural	
	<i>Masculine</i>	<i>Feminine</i>	<i>Masculine</i>	<i>Feminine</i>
Nominative	im	ime	e mi	e mia
Accusative	tim	time	e mi	e mia
Genitive, Dative, Ablative	tim	sime	të mi	të mia

Your (sing.)

	Singular		Plural	
	<i>Masculine</i>	<i>Feminine</i>	<i>Masculine</i>	<i>Feminine</i>
Nominative	yt	jote	e tu	e tua
Accusative	tënd	tënde	e tu	e tua
Genitive, Dative, Ablative	tënd	sate	të tu	të tua

His

	Singular		Plural	
	<i>Masculine</i>	<i>Feminine</i>	<i>Masculine</i>	<i>Feminine</i>
Nominative	i tij	e tij	e tij	e tij
Accusative	e tij	e tij	e tij	e tij
Genitive, Dative, Ablative	të tij	së tij	të tij	të tij

Her

	Singular		Plural	
	<i>Masculine</i>	<i>Feminine</i>	<i>Masculine</i>	<i>Feminine</i>
Nominative	i saj	e saj	e saj	e saj
Accusative	e saj	e saj	e saj	e saj
Genitive, Dative, Ablative	të saj	së saj	të saj	të saj

masculine form, but add **-e** because it's a feminine form). As with the masculine forms, remember that the forms are **tij**, **saj**, and **tyre** and that the linking article is needed. As for the other forms, add **t-** in front of the accusative forms and **s-** in front of the genitive, dative, and ablative forms.

Our

	Singular		Plural	
	<i>Masculine</i>	<i>Feminine</i>	<i>Masculine</i>	<i>Feminine</i>
Nominative	ynë	jonë	tanë	tona
Accusative	tonë	tonë	tanë	tona
Genitive, Dative, Ablative	tonë	sonë	tanë	tona

Your (pl.)

	Singular		Plural	
	<i>Masculine</i>	<i>Feminine</i>	<i>Masculine</i>	<i>Feminine</i>
Nominative	juaj	juaj	tuaj	tuaja
Accusative	tuaj	tuaj	tuaj	tuaja
Genitive, Dative, Ablative	tuaj	suaj	tuaj	tuaja

Their

	Singular		Plural	
	<i>Masculine</i>	<i>Feminine</i>	<i>Masculine</i>	<i>Feminine</i>
Nominative	i tyre	e tyre	e tyre	e tyre
Accusative	e tyre	e tyre	e tyre	e tyre
Genitive, Dative, Ablative	të tyre	së tyre	të tyre	të tyre

USHTRIMI 16.4

Indicate whether the following statements are true (T) or false (F) based on Leximi 16.1.

1. _____ Teuta po i shkruan një imejl Arianit nga Butrinti.
2. _____ Teuta dhe turistët e tjerë kaluan disa ditë në Butrint.
3. _____ Ata u nisën nga Tirana në orën 10:00 të mëngjesit.
4. _____ Turistët u shoqëruan nga një profesor historie.
5. _____ Në Butrint kishtë shumë turistë të huaj.
6. _____ Qyteti antik i Butrintit daton në shekullin V p.e.s.
7. _____ Gjatë vizitës së tyre në Parkun e Butrintit, turistët vizituan disa objekte dhe monumente arkeologjike që dëshmojnë për lashtësinë e tij.
8. _____ Grupit tonë i bëri përshtypje në veçanti Teatri Antik i Butrintit.
9. _____ Ata vizituan dhe muzeun e pasur me objekte arkeologjike.
10. _____ Pasi vizituan parkun arkeologjik, ata u çlodhën në natyrën e mrekullueshme.

USHTRIMI 16.5

Answer the following questions based on Leximi 16.1.

1. Për çfarë i tregon Teuta në imejlin e saj Arianit?
-

2. Kur u nisën ata nga Tirana?

3. Si ishte udhëtimi?

4. Kush i shoqëroi turistët për në Butrint?

5. Çfarë vizituan ata në Butrint?

6. Çfarë u treguan shoqëruesit?

7. Çfarë i bëri përshtypje grupit të turistëve?

8. Ku ndodhet tempulli i Asklepit?

9. Çfarë vizituan në fund të vizitës?

10. Ku u çlodhën ata?

USHTRIMI 16.6

Complete the following sentences with the appropriate form of the noun phrases in parentheses.

1. Po i flas _____ (vajza ime).
2. Po ulem pranë _____ (babai i tij).
3. Mora letër prej _____ (shoku yt).
4. Kjo është shoqja e _____ (vëllai i saj).
5. Erdha prej _____ (shtëpia e saj).
6. Po u tregoj miqve _____ (klasa jote).
7. Ishin larg _____ (mësuesit e tyre).
8. Po u shkruaj _____ (studentët e tu).
9. Po rri larg _____ (problemet e tua).
10. Ky është mësuesi i _____ (klasa e tij).

USHTRIMI 16.7

Complete the following sentences with the appropriate form of the word in parentheses.

1. Para disa ditësh _____ (we are) në Butrint.
2. Ky ishte udhëtimi i fundit _____ (of our program) turistik në Shqipëri.
3. Nga Tirana, _____ (we left) herët në mëngjes rreth orës 6:00 dhe _____ (we traveled) për disa orë _____ (along the riviera of the Ionian Sea).

4. Para _____ (our eyes) kalonin peizazhet e mrekullueshme _____ (of the Albanian nature).
5. Në këtë udhëtim na _____ (accompanied us) studentë _____ (of history).
6. Ata ishin shumë _____ (gentle) dhe _____ (answered) _____ (with pleasure) dhe dëshirë _____ (to all of our questions) për vendet _____ (that we were seeing).
7. Në Butrint (ne) _____ (we arrived) në mesditë.
8. _____ (Our guides) na treguan në fillim për _____ (of Butrint's history).
9. _____ (During our visit) në _____ (Butrint Park) vizituam disa objekte dhe _____ (archaeological monuments) _____ (that witness) për _____ (its antiquity).
10. Në perëndim ndodhej _____ (the temple of Asclepius), disa shtëpi me oborr etj.
11. Në fund _____ (we visited), dhe muzeun _____ (rich with archaeological objects).
12. Pasi vizituam parkun arkeologjik _____ (we rested), në _____ (the wonderful nature).
13. Qyteti i Butrintit _____ (is located), në mes _____ (of the greenery), _____ (on the edge of a lake) karakteristik dhe _____ (the beauty of nature) _____ (attracted us all).
14. _____ (Thus we spent), një ditë shumë të bukur në Butrint.
15. Ky vend i _____ (belongs, is part of) _____ (world cultural heritage) dhe _____ (is protected by Unesco).

LEXIMI 16.2: ROZAFATI⁸

Kështjella e Rozafatit ndodhet në qytetin e Shkodrës.⁹ Për të ka një gojëdhënë të bukur dhe të hidhur që na vjen nga lashtësia.

... Ishin tre vëllezër. Ata po ndërtonin një kështjellë. Ata e ndërtonin ditën, por kështjella shembej natën. Një ditë kaloi atje një plak i mirë. Ai i uroi vëllezërit për punën e tyre. Ata i treguan se çdo natë kështjella shembej dhe ata nuk dinin se çfarë të bënin.

Plaku i mirë u mendua dhe i pyeti:

—A jeni të martuar?

—Po, -u përgjigjën tre vëllezërit.

—Nëse jeni të martuar, atëherë duhet të murosni në kështjellë gruan që do të sjellë nesër ushqimin për ju. Por nuk duhet t'u tregoni sonte grave tuaja.

8. The text is adapted from Mitrush Kuteli's 'Tregime të moçme shqiptare'.

9. **Rozafa** instead of **Rozafatit** is also used.

Kështu foli plaku i mirë dhe shkoi. Dy vëllezërit e mëdhenj shkuan në shtëpi dhe u treguan grave të tyre. Vetëm vëllai i vogël nuk i tregoi gruas së tij.

Në mëngjes, nëna i kërkoi një nga një tri nuseve t'u çojnë ushqimin djemve. Nusja e madhe dhe nusja e dytë nuk pranuan të shkonin. Ato i thanë vjehrrës se kishin punë të tjera. Vetëm nusja e vogël pranoi të shkonte.

Ajo u nis të shkonte. Kur arriti tek kështjella, kunati i madh i tregoi se ajo duhej të murosej që kështjella të qëndronte.

Atëherë ajo u tha:

—Po ju lë një porosi. Ma lini syrin e djathtë jashtë, që kur djali të qajë, me një sy ta shikoj. Ma lini dorën e djathtë jashtë që me një dorë ta ledhatoj. Ma lini këmbën e djathtë jashtë që me një këmbë ta tund djepin. Ma lini gjirin e djathtë jashtë që t'i jap të pijë.

Vëllezërit e murosën nusen në kështjellë dhe kështjella qëndroi e fortë.

FJALOR

ç/ó/j, -óva, -úar	to carry	ndërt/ó/j, -óva, -úar	to build
i,e djáhtë	right	nús/e, -ja, -e	bride
djép, -i, -e	cradle, crib	plak, pláku, pleq	old man
gójëdhën/ë, -a, -a	legend	porosí, -a, -	order, request
gjí, -ri, -nj	breast	pran/ó/j, -óva, -úar	to accept
i,e hídhur	bitter	qá/j, -va, -rë	to cry
kërk/ó/j, -óva, -úar	to request	qëndr/ó/j, -óva, -úar	to stand
kështjéll/ë, -a, -a	castle	sjéll, sólla, sjéllë	to bring
kun/át, -áti, -étër	brother-in-law	sónte	tonight
kunát/ë, -a, -a	sister-in-law	sý-ri, -	eye
lashtësí, -a, -	antiquity	shémb/em, u -a, -ur	to fall, collapse
ledhat/ó/j, -óva, -úar	to caress	túnd, -a, -ur	to rock
i,e mártuar	married	ur/ó/j, -óva, -úar	to congratulate, wish
mend/óhem, u -óva, -úar	to think	ushqím, -i, -e	food
		vjéh/ërr, -rra, -rra	mother-in-law
murós, -a, -ur	to wall in		

USHTRIMI 16.8

Indicate whether the following statements are true (T), false (F), or not mentioned (NM). If they are false or not mentioned, briefly explain why (in Albanian).

- _____ Kështjella e Rozafatit ndodhet në qytetin e Tiranës.
- _____ Për të ka një gojëdhënë të bukur dhe të hidhur që na vjen nga lashtësia.
- _____ Ishin pesë vëllezër që po ndërtonin një kështjellë.

4. _____ Ata e ndërtonin ditën, por kështjella shembej natën.
5. _____ Dy vëllezërit e mëdhenj shkuan në shtëpi dhe u treguan grave të tyre për plakun e mirë.
6. _____ Vetëm vëllai i vogël nuk i tregoi gruas së tij.
7. _____ Në mëngjes, nëna i kërkoi një nga një tri nuseve t'u çojnë ushqimin djemve.
8. _____ Nusja e madhe dhe nusja e dytë pranuan të shkonin.
9. _____ Vetëm nusja e vogël nuk pranoi.
10. _____ Kështjella nuk qëndroi e fortë.

USHTRIMI 16.9

Answer the following questions. Expand your answers as much as possible.

1. Ku ndodhet Kështjella e Rozafatit?

2. Çfarë ka për këtë kështjellë?

3. Nga vjen ajo?

4. Çfarë po bënin tre vëllezërit?

5. Çfarë i treguan ata plakut të mirë?

6. Çfarë u thotë plaku i mirë?

7. Çfarë bënë dy vëllezërit e mëdhenj? Po vëllai i vogël?

8. Po vëllai i vogël?

9. Çfarë i thanë dy nusët e mëdha nënës? Po nusja e vogël?

10. Çfarë porositë u lë ajo burrit dhe kunetërve?

USHTRIMI 16.10

Prepare a short talk about each of the following situations.

1. Bring a picture of your last vacation to class. Be prepared to describe everyone in the picture and to tell the whole story about your trip.
2. What is the strangest or craziest adventure you have had in your life? Be ready to describe it in front of the class.

Rozafat Castle, Shkodër, Albania (photo: Albes Fusha)

3. You have won the lottery and decided to travel around the world. Pick four countries you would like to visit. Do research on the Internet about places to visit. Tell your classmates about this imaginary but fun trip.

INFORMACIONE KULTURORE

- The *Aeneid*, a Latin epic poem written by Virgil in the late first century B.C. (29–19 B.C.), tells the story of Aeneas, a Trojan who traveled to Italy and became the ancestor of all the Romans.
- According to Virgil (*Aeneid* 3.301–5), when Aeneas comes to Buthrotum, he finds that they have recreated the vanished city of Troy, an architectural alternative to the epic’s textual representations of the vanished past.
- The events in Racine’s (1639–99) classical tragedy *Andromache*, first performed in 1667, take place in Butrint.
- In 1992 Butrint was declared a UNESCO World Heritage Site. The following description is found on UNESCO’s World Heritage webpage: “Inhabited since prehistoric times, Butrint has been the site of a Greek colony, a Roman city, and a bishopric. Following a period of prosperity under Byzantine administration, then a brief occupation by the Venetians, the city was abandoned in the late Middle Ages after marshes formed in the area. The present archaeological site is a repository of ruins representing each period in the city’s development.”¹⁰
- Rozafat Castle is near the city of Shkodër in northwestern Albania. It rises imposingly on a rocky hill, 130 meters above sea level. It is surrounded by the Buna and Drini rivers. Shkodër is the capital of the district of Shkodër and is one of Albania’s oldest and most historic towns as well as an important cultural and economic center. Due to its strategic location, the hill has been settled since antiquity. It was an Illyrian stronghold until it was captured by the Romans in 167 B.C. Rozafat’s castle is now the ruins of an Illyrian fortification.

10. For information on Butrint, see whc.unesco.org/en/list/570.

MËSIMI 17

Shëndeti

Health

In this lesson you will learn:

- how to talk about health problems
- how to talk to a doctor
- how to talk to a dentist

You will learn the following grammatical points:

- the present perfect
- the present perfect subjunctive
- the future perfect
- the pluperfect

DIALOGU 17.1: SI JE ME SHËNDET?

Arian: Alo, Flladia. Si je? Mora të të pyes pse nuk ke ardhur sot në punë.

Flladia: Jam sëmurë, Arian. Nuk kam fjetur mbrëmë gjithë natën. Kam pasur dhimbje të forta koke dhe temperaturë të lartë.

Arian: Je vizituar?

Flladja: Po. U vizitova sot në mëngjes. Mjeku më tha se jam me grip. Duhet të kesh dhe ti shumë kujdes, sepse ka rënë një virozë gripi dhe shumë njerëz janë prekur prej saj.¹

Arian: Në fakt, e kanë dhënë edhe lajmet sot në mëngjes se ka rënë një virozë gripi, pasi temperaturat janë ulur në mënyrë të menjëhershme. Unë kam bërë bërë një vaksinë antigrip, por megjithatë është mirë të ruhem. Ti ke marrë ndonjë mjekim?

Flladja: Kam pirë aspirinë dhe çaj të nxehtë.

Arian: Çfarë të këshilloi mjeku?

Flladja: Më këshilloi të bëj dhe banjë me ujë të ngrohtë.

Arian: Po tani çfarë po bën?

Flladja: Jam shtrirë në shtrat, sepse ndihem shumë e pafuqishme. Më dhemb gjithë trupi dhe më djegin grykët. Tani më duket se kam djersitur pak.

Arian: Po temperaturë ke pasur? E ke vënë termometrin?

Flladja: Në mëngjes isha me 38.3, por tani më është ulur në 37.5.

Arian: Ke bërë kompresë të ftohta?

Flladja: Po. Kam bërë edhe kompresë.

Arian: Po kollë ke pasur?

1. **Virus gripi** instead of **virozë gripi** is also correct.

Flladja: Jo. Kollë nuk kam pasur shumë. Megjithatë kam blerë një shurup për kollë që ta pi.

Arian: Po lëngje ke pirë?

Flladja: Po. Kam gjithë ditën që pi vetëm lëngje, sepse kështu më këshilloi edhe mjeku. Shpresoj të mos kem komplikacione të tjera, prandaj është mirë që të rri disa ditë në shtëpi.

Arian: Sa ditë pushim të ka dhënë mjeku?

Flladja: Tri ditë.

Arian: Mirë. Të shkuara dhe më telefono nëse ke nevojë për ndonjë gjë.

Flladja: Faleminderit!

FJALOR

bánj/ë, -a	bath	i menjëhersh/ëm,	immediate, sudden
bëj bánjë	to take a bath	e -me	
çáj, -i, -ra	tea	mjekím, -i, -e	medication, treatment
dhímbj/e, -a, -e	pain	ndíhem, u ndjéva,	to feel
dhímbje fýti	sore throat	ndíer	
dhímbje kóke	headache	i,e nxéhtë	hot
djeg, dógja, djégur	to burn	i pafuqísh/ëm, e -me	weak, feeble
më djégin grýkët	I have a sore throat (lit., My throat is burning).	prék/em, u -a, -ur	to be affected
		prékem nga	to be affected by
		rú/hem, u -ajta, -ajtur	to watch out
djersí/s, -ta, -tur	to sweat	i,e sëmúrë	sick
fýt, -i	throat	simptóm/ë, -a, -a	symptom
gríp, -i	flu	sý, -ri, -	eye
grýk/ë, -a, -ë	throat	Të shkúara!	Get well soon!
ilác, -i, -e	medicine	shpres/ój, -óva, -úar	to hope
këmb/ë, -a, -ë	leg, foot	shqetësím, -i, -e	discomfort
këshill/ój, -óva, -úar	to suggest, advise	shtrát, -i, shtretër	bed
kók/ë, -a, -ë	head	shtrí/hem, u -va, -rë	to lie down
kóll/ë, -a	cough	shurúp, -i, -e	syrup
komplikacion, -i, -e	complication	temperatúr/ë, -a, -a	temperature, fever
komprés/ë, -a, -a	pack, compress	trúp, -i, -a	body
kujdés, -i, -e	caution, carefulness	úl/em, u -a, -ur	to sit, pull down
láj, -i, -e	news	vaksín/ë, -a, -a	vaccine
lën/g, -gu, -gje	liquid	viróz/ë, -a	virus
megjithatë	however	vizit/óhem, u -óva,	to see the doctor
		-úar	

§104 The present perfect of class 1 through class 5 verbs

If you look at the structures in bold below, you will notice that all of them have two verbs: the verb **kam** ‘to have’ and another verb that appears in the past participle form.

Nuk **kam fjetur** mbrëmë gjithë natën.

I haven’t slept all night long.

Kam pasur dhimbje të forta koke dhe temperaturë të lartë.

I have had a strong headache and a high fever.

Ke marrë ndonjë mjekim?

Have you taken any medication?

As you can see in the English translations, these forms are in the present perfect. The present perfect in Albanian, like in English, is typically used to indicate an action that starts in the past and whose effect continues on into the present.

For class 1 through 5 verbs, the present perfect is formed with the present indicative of the verb **kam** ‘to have’ and the past participle of the verb. The full paradigm for the present perfect of **fle** ‘to sleep’ is shown below:²

unë	kam	fjetur
ti	ke	fjetur
ai, ajo	ka	fjetur
ne	kemi	fjetur
ju	keni	fjetur
ato, ata	kanë	fjetur

The past participle is formed in different ways:

1. Class 1 verbs

- a. Verbs of the first conjugation that end in **-oj** form the participle by changing the **-o** into **-ua** and then adding the suffix **-r**.

puno(j) → pun**uar** (worked)

lexo(j) → lex**uar** (read)

- b. Verbs of the first conjugation that end in **-ej** form the participle by changing the **-e** into **-ye** and then adding **-r**:

kërce(j) → kërc**yer** (danced)

kthe(j) → kth**yer** (returned something)

2. The past participle form for regular and irregular verbs will be listed as the third form in the vocabulary list and glossary entry. For instance, for the verb **fle** ‘to sleep’ you will find **fle**, **fjeta**, **fjetur**. The first form is the present indicative, the second form is the simple past, and the third form is the corresponding past participle.

c. Monosyllabic verbs form the participle by adding **-rë** to the stem:

la(j)	→	larë	(washed)
ble(j)	→	blerë	(bought)
hy(j)	→	hyrë	(entered)

d. The verb **vij** has an irregular participle form:

vij	→	ardhur	(come)
-----	---	--------	--------

2. Class 2 verbs

a. Some verbs of second conjugation ending in a consonant take **-ur**:

hap	→	hapur	(opened)
mbyll	→	mbyllur	(closed)
pjek	→	pjekur	(baked)
pres	→	pritur	(waited) ³
vesh	→	veshur	(dressed)
njoh	→	njohur	(known)

b. Verbs ending in **-s/t** form the participle by adding the suffix **-tur**:

mas/mat	→	matur	(measured)
pyes	→	pyetur	(asked)
shëtis	→	shëtitur	(walked)

c. Some verbs take **-ë**:

dal	→	dalë	(left)
marr	→	marrë	(taken)
sjell	→	sjellë	(brought)

3. Class 3 verbs

a. Verbs of the third conjugation usually have irregular forms of the participle. Verbs that end in **-ë** take **-në**:

vë	→	vënë	(put)
zë	→	zënë	(find, catch)
lë	→	lënë	(left, let)

b. Some class 3 verbs are irregular:

ha	→	ngrënë	(eaten)
pi	→	pirë	(drunk)
rri	→	ndenjur	(stayed)

3. The verb **pres** can also mean 'to cut'. The past participle for this verb is **prerë**. The present, past, and past participle forms are shown below:

'to wait': **pres**, **prita**, **pritur**
'to cut': **pres**, **preva**, **prerë**

ngre	→	ngritur	(raised)
fle	→	fjetur	(slept)
di	→	ditur	(known)

4. Class 4 verbs

a. All three class 4 verbs take **-ur**:

eci	→	ecur	(gone)
hipi	→	hipur	(climbed, gotten on)
iki	→	ikur	(left, departed)

5. Irregular verbs

We include here the most irregular verbs, although they may belong to the previous classes. One way to remember these forms is to keep in mind their simple past indicative form:

	Simple Past		Past Participle
dua	desha	→	dashur (wanted)
flas	fola	→	folur (spoken)
fle	fjeta	→	fjetur (slept)
kam	pata	→	pasur (had)
rri	ndenja	→	ndenjur (stayed)
vdes	vdiqa	→	vdekur (died)
vij	erdha	→	ardhur (come)
bie	rashë	→	rënë (fallen)
ha	hëngra	→	ngrënë (eaten)
jam	qeshë	→	qenë (been)
jap	dhashë	→	dhënë (given)
them	thashë	→	thënë (said)
bie	prura	→	prurë (brought, caught)
shoh	pashë	→	parë (seen)

§105 The present perfect of class 6 verbs

The present perfect of class 6 verbs (i.e., those verbs that end in **-hem** or **-em**) is formed by using the present indicative of the verb **jam** 'to be' followed by the active past participle. Some examples are shown below:

laj	→	kam larë	(I have washed)
lahem	→	jam larë	(I am washed, I have bathed)
marr	→	kam marrë	(I have taken)
merrem	→	jam marrë	(I have been involved [with])
kreh	→	kam krehur	(I have combed [someone's hair])
krihem	→	jam krehur	(I have combed my hair)
ngre	→	kam ngritur	(I have raised [someone/something])
ngrihem	→	jam ngritur	(I have gotten up)

vizitoj	→	kam vizituar	(I have visited)
vizitohem	→	jam vizituar	(I have seen the doctor)

The following chart contains the present perfect of the verbs **laj** ‘to wash’ and **lahem** ‘to be washed, bathe’:

	laj	lahem
unë	kam larë	jam larë
ti	ke larë	je larë
ai, ajo	ka larë	është larë
ne	kemi larë	jemi larë
ju	keni larë	jeni larë
ata, ato	kanë larë	janë larë

§106 Uses of the present perfect

As we mentioned above, the present perfect in Albanian is used like it is used in English. The main uses are summarized below:

1. The present perfect typically expresses an action that starts in the past and continues uninterrupted all the way to the present.

Zonja Smith **ka jetuar** 10 vjet në Sqipëri.
Mrs. Smith has been living in Albania for ten years.

2. The present perfect is typically used with time expressions that connect the past to the present and when we want to emphasize that connection. Some of these expressions are **ka një javë që** ‘it’s been a week since . . .’, **këtë javë** ‘this week’, **këto ditë** ‘lately’ (lit., these days), **që atëherë** ‘since then’, **që dje** ‘since yesterday’, **sivjet** ‘this year’, **sot** ‘today’:

Ka një javë që nuk **kam dalë** nga shtëpia.
I haven’t gone out of my house for a week.

3. It can be used with general time expressions when we want to express an action that we have or haven’t done from the past to the present. Some of these expressions are **gjithmonë** ‘always’, **kurrë** ‘never’, **ndonjëherë** ‘never’, **shpesh** ‘often’:

Në këtë vend **ka pasur** gjithmonë probleme politike.
There have always been political problems in this country.

Artani nuk **ka shkuar** ndonjëherë në kishë.
Artan has never gone to church.

A **ke qenë** shpesh këtu?
Have you been here often?

Nuk **jam ngritur** kurrë kaq herët.
I have never gotten up so early.

USHTRIMI 17.1

Indicate whether the following statements based on Dialogu 17.1 are true (T), false (F), or not mentioned (NM). Where they are false or not mentioned, briefly explain why (in Albanian).

1. _____ Flladia është e sëmurë.
2. _____ Flladia nuk ka fjetur gjithë natën.
3. _____ Ajo ka pasur dhimbje këmbë.
4. _____ Flladia u vizitua pasdite.
5. _____ Mjeku i tha se kishte grip.
6. _____ Ka rënë një virozë gripi, pasi temperaturat janë ulur në mënyrë të menjëhershme.
7. _____ Flladia ka bërë një vaksinë antigrip.
8. _____ Flladja ka pirë aspirinë dhe çaj të ftohtë.
9. _____ Flladia ka pasur kollë të fortë.
10. _____ Ajo nuk ka pirë lëngje.

USHTRIMI 17.2

Answer the following questions based on Dialogu 17.1.

1. Kush e merr Flladian në telefon?

2. Pse nuk ka shkuar ajo në punë?

3. A është vizituar ajo tek mjeku?

4. Çfarë i tha ai?

5. A ka Flladia temperaturë të lartë?

6. Pse ka rënë virozë gripi?

7. A ka marrë Flladia ndonjë mjekim?

8. Çfarë i këshilloi mjeku Flladias?

9. Sa ditë pushim i dha asaj mjeku?

10. Çfarë i tha asaj Ariani?

USHTRIMI 17.3

Complete the following sentences with the participle forms of the verbs in parentheses.

1. Mora të të pyes pse nuk ke _____(vij) sot në punë.
2. Flladia është _____(sëmurem).
3. Ajo nuk ka _____(fle) gjithë natën.
4. Ti ke _____(kam) dhimbje të forta koke dhe temperaturë të lartë.
5. Mjeku i ka _____(them) se ajo është me grip.
6. Ka _____(bie) një virozë gripi dhe shumë njerëz janë _____(prekem) prej saj.
7. Temperaturat janë _____(ulem) në mënyrë të menjëhershme.
8. Unë kam _____(bëj) një vaksinë antigrip, por megjithatë është mirë të ruhem.
9. Ke _____(pi) ndonjë ilaç?
10. Mjeku më ka _____(këshilloj) të bëj dhe banjë me ujë të ngrohtë.

USHTRIMI 17.4

Complete the following text with the present perfect of the verbs in parentheses.

1. Djemtë _____(marr) disa herë në telefon.
2. _____(Kërkoj, ne) kartolina nga Shqipëria.
3. Unë u _____(përgjigjem) të gjitha pyetjeve.
4. Ajo _____(shtrihem) në shtrat.
5. Vajzat _____(ulem) në karrige.
6. Ti _____(them) shumë gjëra interesante.
7. Unë _____(fle) shumë mbrëmë.
8. Këngëtarët _____(këndo) shumë bukur.
9. Ju _____(kërcej) shumë bukur.
10. Qyteti _____(ndryshoj) në këto vite.

DIALOGU 17.2: TEK DENTISI

Sekretarja: Mirëdita! Si mund t'ju ndihmoj?

Pacientja: Kam ardhur për një kontroll.

Sekretarja: Keni lënë orar?

Pacientja: Po. Ju kam telefonuar para disa ditësh dhe më keni thënë që të vij sot në orën 17:00.

Sekretarja: Si e keni emrin, ju lutem?

Pacientja: Era.

Sekretarja: Mirë. Mund të futeni brenda. Po ju pret mjeku.

Dentisti: Mirëdita. Uluni, ju lutem. Çfarë shqetësimesh keni pasur?

Pacientja: Kam pasur dhimbje të forta dhëmballe.

Dentisti: Cila dhëmballë ju dhemb?

Pacientja: Dhëmballa e fundit lart, djathtas.

Dentisti: E shoh. Ju ka ngacmuar dhe herë të tjera?

Pacientja: Po. Sidomos kur më shkon ushqimi atje. Besoj se do t'i ketë rënë mbushja, se e ndiej me gjuhë.

Dentisti: Po, i ka rënë mbushja. Duhet të keni kohë që nuk e keni mjekuar. Para se ta mbushim është mirë t'i bëni një grafi. Po këtu, ndieni dhimbje?

Pacientja: Jo. Nuk ndiej dhimbje.

Dentisti: Nuk ju ka dhembur asnjëherë?

Pacientja: Nuk mbaj mend të kem pasur ndonjëherë dhimbje nga kjo dhëmballë. Kam hequr një dhëmb para disa kohësh dhe dua të vë një dhëmb porcelani.

Dentisti: Në fillim, do të bëjmë mbushjen e dhëmbit dhe pastaj do t'ju marr masat për dhëmbin e porcelanit.

Pacientja: Kam ndonjë problem tjetër, doktor?

Dentisti: Duhet t'ju pastroj edhe dhëmbët nga gurëzat. Duhet të bëni më shumë kujdes me mishrat e dhëmbëve. Ju del gjak?

Pacienti: Nganjëherë kur i pastroj dhëmbët me fill dentar.

Dentisti: Duhet të keni më shumë kujdes për higjienën e gojës, sepse një higjienë e mirë parandalon sëmundjet e gojës, prishjen e dhëmbëve dhe të mishrave të tyre.

Pacientja: Ju faleminderit për kontrollin dhe për këshillat!

FJALOR

dentár, -e	dental	mbúsh, -a, -ur	to fill in
dhëmb, -i, -ë	tooth	mbúshj/e, -a, -e	filling
dhëmbáll/ë, -a, -ë	molar	mísh, -i, -ra	meat
dhëmbállla e pjekurísë	wisdom tooth	míshra dhëmbësh	gums
dhímjb/e, -a, -e	pain	mjek/ó/j, -óva, -úar	to cure, treat
fí/ll, -lli, -je	string	ndíej, ndjéva, ndíer	to feel
fill dentár	dental floss	ngacm/ó/j, -óva, -úar	to bother, cause pain
fu/s, -ta, -tur	to get in, to come in	orár, -i, -e	timetable, schedule
gják, -u	blood	lë orár	to make an appointment
gjúh/ë, -a, -ë	tongue, language	paciént/e, -ja, -e	patient
gójë, -a, -ë	mouth	parandal/ó/j, -óva, -úar	to prevent
grafí, -a, -	X-ray		
gúrëz, -a, -a	plaque, scale	pjekurí, -a	maturity
heq, hóqa, héqur	to take off	porcelán, -i	porcelain
higjién/ë, -a	hygiene	príshj/e, -a, -e	decay
infeksión, -i, -e	infection	sëmúndj/e, -a, -e	disease, illness
kontróll, -i, -e	control	sidomós	especially
lart	high, up	shqetësim, -i, -e	trouble, disturbance
mbáj, -ta, -tur	to keep, hold	úl/em, u -a, -ur	to sit down
mbaj mend	to remember	zém/ër, -ra, -ra	heart

§107 The future perfect and present perfect subjunctive

Consider the following sentences:

Nuk mbaj mend **të kem pasur** ndonjëherë dhimbje nga kjo dhëmballë.
I don't remember ever having (lit., to have ever had) pain in this molar.

Besoj se **do t'i ketë rënë** mbushja.
I believe that the filling has fallen out.

In these sentences the verb is in the present perfect subjunctive. For class 1 through 5 verbs the present perfect subjunctive is formed with the verb **kam** 'to have' in the present subjunctive followed by the past participle of the main verb.

Here is the full paradigm for the first example above with the present perfect subjunctive:

Nuk	mbaj mend	të kem pasur	dhimbje nga kjo dhëmballë.
	mban mend	të kesh pasur	
	mban mend	të ketë pasur	
	mbajmë mend	të kemi pasur	
	mbani mend	të kenë pasur	
	mbajnë mend	të kenë pasur	

Class 6 verbs require **jam** 'to be' in the present subjunctive:

Nuk mbaj mend **të jem takuar** me këtë burrë.
I don't remember having met with this man.

The full paradigm for the sentence above is shown below:

Nuk	mbaj mend	të jem takuar	me këtë burrë.
	mban mend	të jesh takuar	
	mban mend	të jetë takuar	
	mbajmë mend	të jemi takuar	
	mbani mend	të jeni takuar	
	mbajnë mend	të jenë takuar	

Consider now the future perfect. The future perfect for verb classes 1 through 5 is formed by conjugating the verb **kam** 'to have' in the future, followed by the past participle. The future perfect typically indicates an action that is completed before another action or before a particular point in time in the future.

Do të kem mbaruar detyrat para darkës.
I will have finished the assignments before dinner.

The full paradigm is shown below:

2. The pluperfect is used to indicate an action that took place before a point in the past. It is typically used with time expressions such as **asokohe** ‘at the time’, **atë vit** ‘that year’, **gjer atëherë** ‘until then’, **gjer atë ditë** ‘until that day’, **që atë ditë** ‘since that day’, and so on.

Atë vit, ajo **kishte qëndruar** disa muaj në Paris.

That year, she had spent some months in Paris.

Gjer atëherë, ata s’**ishin nisur**.

Until then, they hadn’t arrived.

The pluperfect is used to indicate indirect speech that is originally in the past or in the present perfect:

Ai më tha: “Dje **punova** deri vonë.” (direct speech in the past)

He told me, “Yesterday I worked late.”

Ai më tha se dje **kishte punuar** deri vonë.

He told me that he had worked until late.

Ai më tha: “**Jam takuar** me Artanin.” (direct speech in the present perfect)

He told me, “I have met with Artan.”

Ai më tha se **ishte takuar** me Artanin.

He told me that he had met with Artan.

USHTRIMI 17.5

Answer the following questions based on Dialogu 17.2.

1. Ku ka shkuar pacientja?

2. Për se ka shkuar ajo atje?

3. Në çfarë ore e ka lënë orarin?

4. Çfarë i dhemb asaj?

5. Cila dhëmballë i dhemb?

6. Çfarë do të vërë ajo?

7. Çfarë do t’i pastrojë dentisti?

8. Me se i pastron ajo dhëmbët?

9. Çfarë i këshillon mjeku për higjienën e gojës?

10. Çfarë problemesh ka ajo me mishrat e dhëmbëve?

USHTRIMI 17.6

Change the verbs in bold to the present perfect subjunctive.

1. Ai duhet **të jetë** me grip.

2. Mund **të ketë** shumë probleme me shëndetin.

3. Është mirë **të lini** një takim me mjekun, thjesht për një kontroll.

4. Nuk është e vështirë **të ruash** higjienën e gojës.

5. Duhet **të mjekosh** dhëmbët.

USHTRIMI 17.7

Complete the following sentences with the present perfect of the verbs in parentheses.

1. Unë _____ (vij) për një kontroll.

2. Ai _____ (lahem) vetë.

3. Ata e _____ (lë) orarin në orën 17:00.

4. Ata i _____ (telefonoj) sekretares dhe ajo u _____ (them) që të shkojnë në orën 15:00.

5. Ndërtesa _____ (mbahet) me kujdes.

6. Çfarë shqetësimesh _____ (kam, ti)?

7. Më _____ (dhemb) dhëmbi.

8. Asaj i _____ (dal) dhëmballa e pjekurisë.

9. Duket t'i _____ (bie) mbushja.

10. Ti _____ (heq) një dhëmb para disa kohësh.

11. Ne i _____ (mbush) dhëmbët para disa kohësh.

12. Mjeku i _____ (pastroj) dhëmbët pacientes.

USHTRIMI 17.8

Change the sentences above into the pluperfect. Start your sentences with **Ata menduan se . . .**
'They thought that . . .'

1. _____
2. _____
3. _____
4. _____
5. _____
6. _____
7. _____
8. _____
9. _____
10. _____

USHTRIMI 17.9

Complete the following sentences with the future perfect of the verb indicated in parentheses.

1. Kur të vish ti, _____ (iki) unë.
2. _____ (shkaktoj) ata këtë dramë.
3. Para se të vij në ata, unë _____ (mbaroj) mësimet.
4. Ajo _____ (mbyllur) me kohë këtë histori.
5. _____ (Jap) edhe ajo mendimin e saj.
6. Mbase _____ (kërkoj) unë këtë gjë.
7. Njerëzit tregojnë se nuk _____ (kam) informacione për aktivitetin.
8. Them se ata _____ (nisem) patjetër.
9. Fakti që nuk më kanë marrë në telefon, tregon se nuk _____ (pranoj).
10. Të premtoj se _____ (mbaruar) punët, derisa të vish ti.

USHTRIMI 17.10

Connect the following pairs of sentences as in the example.

Artani arriti në shkollë. Mësuesja arriti përpara.
Kur Artani arriti në shkollë, mësuesja kishte arritur.

1. Vajza mbaroi mësimin. Djali ishte në shtëpi.

2. Shkuam tek mjeku. Mjeku mbaroi punën.

3. Ne arritëm. Filmi mbaroi.

4. Pushimet mbaruan. Ajo mori letrën e tij.

5. Ti u takove. Ajo foli me të.

LEXIMI 17.1

Këshilla mjekësore

Studiuesit ne Shtetet e Bashkuara të Amerikës kanë arritur të përgatisin një udhëzues me sugjerime për një jetëgjatësi deri në 100 vjet. Shkencëtarët theksojnë se ky udhëzues është bërë publik pas një kërkimi të gjatë në këtë fushë. Për këtë studim, ata kanë punuar për rreth 30 vjet. Janë testuar shumë njerëz të kategorive të ndryshme. Disa nga këto sugjerime janë dhënë më poshtë:

Ushqimet

1. Këshillohet konsumi i perimeve dhe i frutave dhe shmangia e ushqimeve të skuqura dhe me yndyrë.
2. Duhet të konsumohen të paktën një herë në ditë produkte të freskëta të gjelbra si: spinaqi, lakra, sallata jeshile, etj.

Sporti

Sipas studiuesve, është shumë e rëndësishme që trupi i njeriut të jetë gjithnjë në lëvizje.

1. Merruni me ushtrime fizike në mënyrë të rregullt. Mbani një peshë ideale (pesha ideale është ajo që keni pasur kur keni qenë 25 vjeç).
2. Këshillohet ecja e lehtë në natyrë. Bëni çdo ditë të paktën 30 minuta ecje. Ecja e përditshme në mëngjes dhe në mbrëmje është shumë e këshillueshme, sidomos për organet tona të brendshme: mëlçinë, stomakun dhe mushkëritë.
3. Ushtrimet fizike ju ndihmojnë të ulni kolesterolin dhe të ruani në këtë mënyrë një peshë trupi ideale.
4. Ushtrimet e lehta gjimnastikore ndihmojnë dhe në shërimin e reumatizmit.

FJALOR

i brëndshëm, e -me	internal	kategorí, -a, -	category
diabét, -i	diabetes	kolesteról, -i	cholesterol
ditór, -e	daily	konsúm, -i, -e	consumption
écj/e, -a, -e	walk	lák/ër, -ra, -ra	cabbage
fúsh/ë, -a, -a	field	lëvízj/e, -a, -e	motion, movement
gjimnastikór, -e	gymnastic	mbáj, -ta, -tur	to keep
gjithnjë	always	mbrójj, -ta, -tur	to defend, protect
i këshillúeshëm, e -me	advisable	mëlçí, -a, -	liver
jetëgjatësí, -a	longevity	mjekësór, -e	medical

mushkëri, -a, -	lung	stomák, -u, -ë	belly, stomach
ngri/hem, u -ta, -tur	to stand up	studiúes, -i, -	researcher
normalizím, -i, -e	normalization	sugjerím, -i, -e	suggestion
orgán, -i, -e	organ	shërím, -i, -e	cure
orgánet e brëndshme	internal organs	shikím, -i, -e	sight, vision
pakës/ó, -óva, -úar	to reduce, diminish	shkencëtár, -i, -ë	scientist
i,e pangópur	unsatiated, hungry	shmáng, -a, -ur	to avoid
pësh/ë, -a, -a	weight	shmáng/ie, -a, -ie	avoidance
i përdítsh/ëm, e -me	daily	sht/ó, -óva, -úar	to increase
përqíndj/e, -a, -a	percentage	tensión, -i	(blood) pressure
póshhtë	below, underneath	testój, -óva, -úar	to test
qarkullím, -i	circulation	të páktën	at least
qarkullími i gjákut	blood circulation	theksój, -óva, -úar	to stress
redukt/ó, -óva, -úar	to reduce	udhëzúes, -i, -	manual
reumatíz/ëm, -mi	rheumatism	ushq/éhem, u -éva,	to feed, be nourished
ruáj, -ta, -tur	to maintain	-ýer	
sallát/ë, -a, -a	salad	ushtrím, -i, -e	exercise
sallátë jeshíle	lettuce	vákt, -i, -e	meal, mealtime
i,e skúqur	fried	yndýr/ë, -a	fat, grease
spináq, -i	spinach		

USHTRIMI 17.11

Indicate whether the following statements are true (T), false (F), or not mentioned (NM). Where they are false or not mentioned, briefly explain why (in Albanian).

- _____ Studiuesit në Evropë kanë arritur të përgatisin një udhëzues me sugjerime për një jetëgjatësi deri në 100 vjet.
- _____ Shkencëtarët theksojnë se ky udhëzues është bërë publik pas një kërkimi të gjatë në këtë fushë.
- _____ Për këtë studim, ata kanë punuar për rreth 20 vjet.
- _____ Për këtë studim janë testuar pak njerëz.
- _____ Studiuesit këshillojnë konsumin e perimeve dhe të frutave dhe shmangien e ushqimeve të skuqura dhe me yndyrë.
- _____ Studiuesit këshillojnë të konsumohen të paktën një herë në tri ditë produkte të freskëta të gjelbra si: spinaqi, lakra, sallata jeshile, etj.
- _____ Trupi i njeriut duhet të jetë gjithnjë në lëvizje.
- _____ Studiuesit këshillojnë ecjen në natyrë.
- _____ Ata këshillojnë që njerëzit të bëjnë 10 minuta ecje në ditë.
- _____ Ecja e përditshme në mëngjes dhe në mbrëmje është shumë e këshillueshme, sidomos për organet tona të brendshme: mëlçinë, stomakun dhe mushkëritë.

USHTRIMI 17.12

Answer the following questions based on Leximi 17.1.

1. Çfarë kanë përgatitur studiuesit në Shtetet e Bashkuara?

2. Çfarë këshillojnë ata?

3. A këshillohet konsumi i perimeve dhe i frutave?

4. Çfarë këshillohet që të konsumohet të paktën një herë në ditë?

5. Si duhet të jetë trupi i njeriut?

6. Pse këshillohet ecja në natyrë?

7. Për çfarë ndihmojnë ushtrimet fizike?

8. Për çfarë ndihmojnë ushtrimet e lehta fizike?

USHTRIMI 17.13

Complete the following summary of Leximi 17.1 with the appropriate form of the word in parentheses.

1. Studiuesit në _____ (United States) kanë përgatitur një _____ (manual) me _____ (suggestions) për njerëzit që të kenë një _____ (longevity) deri në 100 vjet.
2. _____ (It is recommended) konsumi _____ (of vegetables) dhe i frutave dhe _____ (the avoidance of fried foods) dhe _____ (greasy).
3. Duhet të _____ (to be consumed) të paktën një herë në ditë _____ (fresh green vegetables) si: _____ (spinach), _____ (cabbage), _____ (lettuce), etj.
4. _____ (According to researchers), është shumë _____ (important), që _____ (the body of the individual/person) të jetë gjithnjë _____ (in movement).
5. _____ (It is advised) ecja _____ (light) në natyrë. Bëni _____ (every day), _____ (at least) 30 minuta ecje. _____ (A daily walk), në mëngjes dhe në mbrëmje është shumë e këshillueshme, _____ (especially) për _____ (your internal organs): mëlçinë, stomakun dhe mushkëritë.

6. _____ (The physical exercises) ju ndihmojnë të _____
(lower your cholesterol) dhe _____ (to maintain this way) një
_____ (ideal body weight).
7. Ushtrimet e lehta gjimnastikore ndihmojnë dhe në _____ (the cure for rheumatism).

USHTRIMI 17.14

Create dialogues for the following situations.

1. You are visiting Albania and you have gotten sick. You have a high fever and an upset stomach. Call the doctor's office to make an appointment. Describe your symptoms to the doctor's secretary and make an appointment to see the doctor as soon as possible.
2. You go to see a doctor and tell him or her your symptoms. The doctor asks you how you got sick. Invent an appropriate situation. The doctor gives you advice.
3. While eating some almonds (**bajame**), you lost a filling. You go to see a dentist. Have a conversation with her or him.

Pilgrims in Shna Ndo, Laç, Albania (photo: Bevis Fusha)

MËSIMI 18

Përsëritje

Review

LEXIMI 18.1

Zbulimi i vlerave arkeologjike në Shqipëri¹

Interesi për vlerat arkeologjike të Shqipërisë nis në shek. XIX kur studiues të gjeografisë historike iu kushtuan identifikimit të të dhënave nga burimet antike.

Kështu, i pari që viziton Shqipërinë është francezi Pouqueville.² Anglezi Martin Leake, nga shëtitja që bëri në Shqipërinë e Jugut deri në Apoloni, botoi një përshkrim të hollësishëm të objekteve arkeologjike që i ranë në sy.³ Më vonë arkeologu francez L. Heuzey vizitoi Shqipërinë dhe në studimin e tij u ndal kryesisht mbi Durrësin e Apoloninë.⁴ Në fillim të shek. XX vizitoi Apoloninë dhe rrethinat e Vlorës ballkanologu C. Patsch.⁵ Ai është i pari që zbuloi qytetin e Amantias dhe më pas botoi një studim të hollësishëm mbi antikitetet që pa në Bylis, Klos, Berat etj.

Gjatë Luftës së Parë Botërore erdhën në Shqipëri arkeologët austriakë C. Praschniker e A. Schober të cilët filluan kërkimet nga Veriu i Shqipërisë në drejtim të Jugut dhe u kushtuan vëmendje edhe monumenteve e qendrave arkeologjike ilire.⁶ Më 1924, një mision arkeologjik francez, nën drejtimin e Leon Rey, fillon gërmimet sistematike në Apoloni, të cilat vazhduan deri më 1938 dhe rezultatet u botuan në revistën “Albania.”⁷ Një mision tjetër arkeologjik italian më 1926 filloi gërmimet në qytetin antik të Foinikes dhe më vonë në Butrint. Në fillim, misioni u drejtua nga L. Ugolini e më pas nga Markoni e Mustili.⁸

Pas Luftës së Dytë Botërore deri më 1990 kërkimet e studimet arkeologjike u bënë nga arkeologë shqiptarë. Më 1948 u krijua në Tiranë Muzeu Arkeologjik-Etnografik, më pas më 1976 u formua Qendra e Studimeve Arkeologjike. Më 1991 u formua Instituti i Arkeologjisë.

Vitet e fundit, kanë ardhur në Shqipëri, të organizuar në ekspedita të shumta, ekspertë të instituteve të arkeologjisë dhe të universiteteve nga e gjithë bota. Grupe të ardhura nga Italia, Franca, Gjermania, Izraeli, Britania, Turqia, SHBA-ja, etj., kanë nisur që nga viti 2006 punën për zbulimin e mistereve të nëntokës në vendin tonë, e cila, ka shumë pasuri arkeologjike. Kërkimet janë përqendruar edhe në pasuritë nënujore që ndodhen në afërsi të brigjeve përgjatë Adriatikut dhe Jonit.

1. Partially adapted from Myzafer Korkuti's *Arkeologjia*.

2. F. C. H. L. Pouqueville, *Voyage dans la Grèce, comprenant la description ancienne et moderne de l'Epirde, de l'Illyrie grecque etc.*, vol. 5 (Paris, 1820–21).

3. W. M. Leake, *Travels in Northern Greece*, vol. 4 (London, 1835).

4. L. Heuzey and H. Daument, *Le mission archéologique de Macédoine* (Paris, 1876).

5. C. Patsch, *Das Sandschak Berat in Albanien* (Vienna, 1904).

6. C. Praschniker and A. Schober, *Archäologische Forschungen in Albanien und Montenegro* (1919; Vienna: C. Praschniker, Muzakia und Malakstra, 1920).

7. L. Rey, “Albanie,” *Revue d'archéologie* (Paris, 1925–39).

8. L. Ugolini, *Albania antica* (Rome, 1927–42); D. Mustili, *La civiltà preistorica dell'Albania* (Rome, 1940).

FJALOR

afërsí, -a, -	closeness	lúft/ë, -a, -ëra	war
në afërsí të	in the vicinity of,	Lúfta e Párë	First World War
	close to	Botëróre	
i,e árdhur	come	Lúfta e Dýtë	Second World War
arkeologjík, -e	archaeological	Botëróre	
bot/ó,j, -óva, -úar	to publish	misió,n, -i, -e	mission
breg, -u, brígje	coast	mistér, -i, -e	mystery
burím, -i, -e	source	ndál/em, u -a, -ur	to stop
drejtím, -i, -e	direction	nëntók/ë, -a, -a	underground
në drejtím të	toward	nënujór, -e	underwater
nën drejtímin e	under the direction of	nis, -a, -ur	to begin, start
drejt/óhem, u -ova,	to be led by	pasurí, -a, -	wealth
-úar		përgjátë	along
ekspedít/ë, -a, -a	expedition	përqendr/óhem, u-óva,	to be concentrated
form/óhem, u -óva,	to be formed,	-úar	
-úar	developed	përshkrím, -i, -e	description
gërmím, -i, -e	digging	rrethín/ë, -a, -a	suburbs, environs
i hollësísh/ëm, e -me	detailed	shek., shéku/ll, -lli -j	century
identifikím, -i, -e	identification	i,e shúmtë	multiple, various
kërkím, -i, -e	research	vëmëndj/e, -a, -e	attention
krij/óhem, u-óva, -úar	to be created	vlér/ë, -a, -a	value
kusht/óhem, u-óva,	to be dedicated	zbul/ó,j, -óva, -úar	to discover
-úar (+ dat.)		zbulím, -i, -e	discovery

USHTRIMI 18.1

Indicate whether the following statements are true (T), false (F), or not mentioned (NM). Where they are false or not mentioned, briefly explain why (in Albanian).

- _____ Interesi për vlerat arkeologjike të Shqipërisë nis në shek. XX.
- _____ I pari që vizitoi Shqipërinë ishte francezi Pouqueville.
- _____ Anglezi Martin Leake, nga shëtítja që bëri në Shqipërinë e Jugut deri në Durrës, botoi një përshkrim të hollësishëm të objekteve arkeologjike që i ranë në sy.
- _____ Arkeologu francez L. Heuzey vizitoi Shqipërinë dhe në studimin e tij u ndal kryesisht mbi Tiranën.
- _____ Në fillim të shek. XXI vizitoi Apoloninë dhe rrethinat e Vlorës ballkanologu C. Patsch.
- _____ Ai është i pari që zbuloi qytetin e Amantias dhe më pas botoi një studim të hollësishëm mbi antikitetet që pa në Bylis, Klos, Berat etj.
- _____ Gjatë Luftës së Parë Botërore erdhën në Shqipëri arkeologët italianë C. Praschniker e A. Schober.

8. _____ Më 1924 filloi gërmimet një mision arkeologjik francez.
9. _____ Një mision tjetër arkeologjik turk më 1926 filloi gërmimet në qytetin antik të Foinikes dhe më vonë në Butrint.
10. _____ Në fillim, misioni u drejtua nga L. Ugolini e më pas nga Markoni e Mustili.

USHTRIMI 18.2

Answer the following questions based on Leximi 18.1.

1. Kur nisi interesi për vlerat arkeologjike të Shqipërisë?

2. Cili ishte i pari që vizitoi Shqipërinë?

3. Çfarë botoi anglezi Martin Leake?

4. Ku u ndal në studimin e tij arkeologu francez Heuzey?

5. Ku filloi gërmimet sistematike misioni arkeologjik francez në vitin 1924?

6. Ku u botuan rezultatet?

7. Kur i filloi punimet misioni italian?

8. Kur u formua Instituti i Arkeologjisë?

9. Nga janë ekspertët që kanë ardhur vitet e fundit në Shqipëri?

10. Ku janë përqendruar kërkimet?

USHTRIMI 18.3

Complete the following text with the appropriate form of the linking article or clitic pronoun. Spaces that require clitic pronouns are indicated as <____>.

Interesi për vlerat arkeologjike ____ Shqipërisë nis në shek. XIX kur studiues ____ gjeografisë historike iu kushtuan identifikimit ____ të dhënave nga burimet antike. Kështu, ____ pari që viziton Shqipërinë është francezi Pouqueville. Anglezi Martin Leake, nga shëtitja që bëri në Shqipërinë ____ Jugut deri në Apoloni, botoi një përshkrim ____ hollësishëm ____ objekteve arkeologjike që <____> ranë në sy. Më vonë arkeologu francez L. Heuzey vizitoi Shqipërinë dhe në studimin ____ tij <____> ndal kryesisht mbi Durrësin e Apoloninë. Në fillim ____ shek. XX vizitoi Apoloninë dhe rrethinat ____ Vlorës ballkanologu C. Patsch. Ai është ____ pari që zbuloi qytetin ____ Amantias dhe më pas botoi një studim ____ hollësishëm mbi antikitetet që pa në Bylis, Klos, Berat etj.

Gjatë Luftës ____ Parë Botërore erdhën në Shqipëri arkeologët austriakë C. Praschniker e A. Schober ____ cilët filluan kërkimet nga Veriu ____ Shqipërisë në drejtim ____ Jugut dhe <____> kushtuan vëmendje edhe monumenteve ____ qendrave arkeologjike ilire. Më 1924 një mision arkeologjik francez, nën drejtimin ____ Leon Rey, fillon gërmimet sistematike në Apoloni, ____ cilat vazhduan deri më 1938 dhe rezultatet <____> botuan në revistën “Albania.” Një mision tjetër arkeologjik italian më 1926 filloi gërmimet në qytetin antik ____ Foinikes dhe më vonë në Butrint. Në fillim, misioni <____> drejtua nga L. Ugolini e më pas nga Markoni e Mustili.

Pas Luftës ____ Dytë Botërore deri më 1990 kërkimet ____ studimet arkeologjike <____> bënë nga arkeologë shqiptarë. Më 1948 <____> krijua në Tiranë Muzeu Arkeologjik-Etnografik, më pas më 1976 <____> formua Qendra ____ Studimeve Arkeologjike. Më 1991 <____> formua Instituti ____ Arkeologjisë.

Vitet ____ fundit, kanë ardhur në Shqipëri, ____ organizuar në ekspedita ____ shumta, ekspertë ____ instituteve ____ arkeologjisë dhe ____ universiteteve nga ____ gjithë bota. Grupe ____ ardhura nga Italia, Franca, Gjermania, Izraeli, Britania, Turqia, SHBA-ja, etj., kanë nisur që nga viti 2006 punën për zbulimin ____ mistereve ____ nëntokës në vendin tonë, ____ cila, ka shumë pasuri arkeologjike. Kërkimet janë përqendruar edhe në pasuritë nënujore që ndodhen në afërsi ____ brigjeve përgjatë Adriatikut dhe Jonit.

USHTRIMI 18.4

Complete the following sentences with the appropriate form of the nouns and adjectives.

Interes____ për vler____ arkeologjike të Shqipëri____ nis në shek. XIX kur studiues____ të gjeografi____ historik____ iu kushtuan identifikim____ të të dhën____ nga burim____ antik____. Kështu, i par____ që viziton Shqipëri____ është francez____ Pouqueville. Anglez____ Martin Leake, nga shëtit____ që bëri në Shqipëri____ e Jug____ deri në Apoloni, botoi një përshkrim____ të hollësish____ të objekt____ arkeologjik____ që i ranë në sy. Më vonë arkeolog____ francez L. Heuzey vizitoi Shqipëri____ dhe në studim____ e tij u ndal kryesisht mbi Durrës____ e Apoloni____. Në fillim të shek. XX vizitoi Apoloni____ dhe rrethin____ e Vlor____ ballkanolog____ C. Patsch. Ai është i par____ që zbuloi qytet____ e Amanti____ dhe më pas botoi një studim të hollësish____ mbi antikitet____ që pa në Bylis, Klos, Berat etj.

Gjatë Luft____ së Par____ Botëror____ erdhën në Shqipëri____ arkeolog____ austriak____ C. Praschniker e A. Schober të cilët filluan kërkim____ nga Veri____ i Shqipëri____ në drejtim të Jug____ dhe u kushtuan vëmend____ edhe monument____ e qend____ arkeologjik____ ilir____. Më 1924 një mision arkeologjik____ francez____, nën drejtim____ e Leon Rey, fil- lon gërmim____ sistematik____ në Apoloni, të cil____ vazhduan deri më 1938 dhe rezultat____ u botuan në revist____ *Albania*. Një mision tjetër arkeologjik____ italian____, më 1926, filloi gërmim____ në qytet____ antik____ të Foinik____ dhe më vonë në Butrint____. Në fillim____, mision____ u drejtua nga L. Ugolini e më pas nga Markoni e Mustili.

Pas Luft____ së Dytë Botëror____ deri më 1990 kërkim____ e studim____ arkeologjik____ u bënë nga arkeolog____ shqiptar____. Më 1948 u krijua në Tiran____ Muze____ Arkeologjik-Etnografik, më pas më 1976 u formua Qend____ e Studim____ Arkeologjik____. Më 1991 u for- mua Institut____ i Arkeologji____.

Vit____ e fundit, kanë ardhur në Shqipëri____, të organizuar në ekspedit____ të shumt____, ekspert____ të institut____ të arkeologji____ dhe të universitet____ nga e gjithë bot____. Grupe të ardhura nga Itali____, Franc____, Gjermani____, Izrael____, Britani____, Turqi____, SHBA-ja, etj., kanë nisur që nga vit____ 2006 pun____ për zbulim____ e mister____ të nëntok____ në vend____ tonë, e cila, ka shumë pasuri____ arkeologjik____. Kërkim____ janë përqendruar edhe në pasuri____ nënujor____ që ndodhen në afërsi të brigj____ përgjatë Adriatik____ dhe Jon____.

USHTRIMI 18.5

Complete the following sentences. Pay attention to the verb endings.

Interesi për vlerat arkeologjike të Shqipërisë nis____ në shek. XIX kur studiues të gjeografisë historike iu kusht____ identifikimit të të dhënave nga burimet antike. Kështu, i pari që vizito____ Shqipërinë është francezi Pouqueville. Anglezi Martin Leake, nga shëtitja që bëri në Shqipërinë e Jugut deri në Apoloni, bot____ një përshkrim të hollësishëm të objekteve arkeologjike që i ra____ në sy. Më vonë arkeologu francez L. Heuzey vizit____ Shqipërinë dhe në studimin e tij u ndal____ kryesisht mbi Durrësin e Apoloninë. Në fillim të shek. XX vizit____ Apoloninë dhe rrethinat e Vlorës ballkanologu C. Patsch. Ai është i pari që zbul____ qytetin e Amantias dhe më pas bot____ një studim të hollësishëm mbi antikitetet që pa në Bylis, Klos, Berat etj.

Gjatë Luftës së Parë Botërore erdh____ në Shqipëri arkeologët austriakë C. Praschniker e A. Schober të cilët fill____ kërkimet nga Veriu i Shqipërisë në drejtim të Jugut dhe u kusht____ vëmendje edhe monumenteve e qendrave arkeologjike ilire. Më 1924 një mision arkeologjik francez, nën drejtimin e Leon Rey, fill____ gërmimet sistematike në Apoloni, të cilat vazhd____ deri më 1938 dhe rezultatet u botuan në revistën *Albania*. Një mision tjetër arkeologjik italian më 1926 fill____ gërmimet në qytetin antik të Foinikes dhe më vonë në Butrint. Në fillim, misioni u drejt____ nga L. Ugolini e më pas nga Markoni e Mustili.

Pas Luftës së Dytë Botërore deri më 1990 kërkimet e studimet arkeologjike u bë____ nga arkeologë shqiptarë. Më 1948 u krij____ në Tiranë Muzeu Arkeologjik-Etnografik, më pas më 1976 u form____ Qendra e Studimeve Arkeologjike. Më 1991 u form____ Instituti i Arkeologjisë.

Vitet e fundit, ka____ ardh____ në Shqipëri, të organiz____ në ekspedita të shumta, ekspertë të instituteve të arkeologjisë dhe të universiteteve nga e gjithë bota. Grupe të ardh____ nga Italia, Franca, Gjermania, Izraeli, Britania, Turqia, SHBA-ja, etj., ka____ nis____ që nga viti 2006 punën për zbulimin e mistereve të nëntokës në vendin tonë, e cila, ka shumë pasuri arkeologjike. Kërkimet ja____ përqendr____ edhe në pasuritë nënujore që ndodh____ në afërsi të brigjeve përgjatë Adriatikut dhe Jonit.

The theater at Butrint (photo: Albes Fusha)

USHTRIMI 18.6

Create a description for each of the following situations.

1. One of your friends from Albania is planning to visit your country. Recommend four places for her to visit. Describe those places and tell her about their history.
2. Many of the monuments and relics of antiquity can be found in the major museums in Europe. Find pictures of these objects on the Internet and describe them, including their origin and the period they date from. Finish your presentation by arguing in favor of or against returning these objects to the countries from which they were taken.

APPENDIX 1

Personal pronouns and clitic pronouns

	First-Person Singular	Second-Person Singular	Third-Person Singular (masc.)	Third-Person Singular (fem.)
Nominative	unë	ti	ai	ajo
Accusative	mua, më	ty, të	atë, e	atë, e
Dative	mua, më	ty, të	atij, i	asaj, i
Ablative ¹	(prej) meje	(prej) teje	(prej) atij	(prej) asaj
	First-Person Plural	Second-Person Plural	Third-Person Plural (masc.)	Third-Person Plural (fem.)
Nominative	ne	ju	ata	ato
Accusative	ne, na	ju, ju	ata, i	ato, i
Dative	neve, na	juve, ju	atyre, u	atyre, u
Ablative	(prej) nesh	(prej) jush	(prej) atyre	(prej) atyre

1. For genitive (possessive) forms, please see appendix 3.

APPENDIX 2

Demonstrative pronouns and adjectives

Near the speaker ('this', 'these')

	Masculine Singular	Feminine Singular	Masculine Plural	Feminine Plural
Nominative	ky	kjo	këta	këto
Accusative	këtë	këtë	këta	këto
Dative	këtij	kësaj	këtyre	këtyre
Genitive	i,e këtij	i,e kësaj	i,e këtyre	i,e këtyre
Ablative	(prej) këtij	(prej) kësaj	(prej) këtyre	(prej) këtyre

Far from the speaker ('that', 'those')

	Masculine Singular	Feminine Singular	Masculine Plural	Feminine Plural
Nominative	ai	ajo	ata	ato
Accusative	atë	atë	ata	ato
Dative	atij	asaj	atyre	atyre
Genitive	i,e atij	i,e asaj	i,e atyre	i,e atyre
Ablative	(prej) atij	(prej) asaj	(prej) atyre	(prej) atyre

APPENDIX 3

Possessive adjectives

My

	Masculine Singular	Feminine Singular	Masculine Plural	Feminine Plural
Nominative	im	ime	e mi	e mia
Accusative	tim	time	e mi	e mia
Genitive, Dative, Ablative	tim	sime	të mi	të mia

Your (informal possessor)

	Masculine Singular	Feminine Singular	Masculine Plural	Feminine Plural
Nominative	yt	jote	e tu	e tua
Accusative	tënd	tënde	e tu	e tua
Genitive, Dative, Ablative	tënd	sate	të tu	të tua

His

	Masculine Singular	Feminine Singular	Masculine Plural	Feminine Plural
Nominative	i tij	e tij	e tij	e tij
Accusative	e tij	e tij	e tij	e tij
Genitive, Dative, Ablative	të tij	së tij	të tij	të tij

Her

	Masculine Singular	Feminine Singular	Masculine Plural	Feminine Plural
Nominative	i saj	e saj	e saj	e saj
Accusative	e saj	e saj	e saj	e saj
Genitive, Dative, Ablative	të saj	së saj	të saj	të saj

Our

	Masculine Singular	Feminine Singular	Masculine Plural	Feminine Plural
Nominative	ynë	jonë	tanë	tona
Accusative	tonë	tonë	tanë	tona
Genitive, Dative, Ablative	tonë	sonë	tanë	tona

Your (formal or plural possessor)

	Masculine Singular	Feminine Singular	Masculine Plural	Feminine Plural
Nominative	juaj	juaj	tuaj	tuaja
Accusative	tuaj	tuaj	tuaj	tuaja
Genitive, Dative, Ablative	tuaj	suaj	tuaj	tuaja
Their				
	Masculine Singular	Feminine Singular	Masculine Plural	Feminine Plural
Nominative	i tyre	e tyre	e tyre	e tyre
Accusative	e tyre	e tyre	e tyre	e tyre
Genitive, Dative, Ablative	të tyre	së tyre	të tyre	të tyre

APPENDIX 4

The interrogative and relative pronouns **cili** ‘which’ and **kush** ‘who’

	Masculine Singular	Feminine Singular	Masculine Plural	Feminine Plural	
Nominative	cili	cila	cilët	cilat	kush
Accusative	cilin	cilën	cilët	cilat	kë
Dative	cilit	cilës	cilëve	cilave	kujt
Genitive	i,e cilit	i,e cilës	cilëve	i,e cilave	i,e kujt
Ablative	(prej) cilit	(prej) cilës	(prej) cilëve	(prej) cilave	(prej) kujt

APPENDIX 5

Masculine nouns

Masculine nouns ending in **-k, -g, or -h**

Indefinite form

	Singular	Plural
Nominative	(një) shok	(disa) shokë
Accusative	(një) shok	(disa) shokë
Dative	(një) shoku	(disa) shokëve
Genitive	i,e (një) shoku	i,e (disa) shokëve
Ablative	(prej) (një) shoku	(prej) (disa) shokësh

Definite form

	Singular	Plural
Nominative	shoku	shokët
Accusative	shokun	shokët
Dative	shokut	shokëve
Genitive	i,e shokut	i,e shokëve
Ablative	(prej) shokut	(prej) shokëve

Masculine nouns ending in **-ër**

Indefinite form

	Singular	Plural
Nominative	(një) libër	(disa) libra
Accusative	(një) libër	(disa) libra
Dative	(një) libri	(disa) librave
Genitive	i,e (një) libri	i,e (disa) librave
Ablative	(prej) (një) libri	(prej) (disa) librash

Definite form

	Singular	Plural
Nominative	libri	librat
Accusative	librin	librat
Dative	librit	librave
Genitive	i,e librit	i,e librave
Ablative	(prej) librit	(prej) librave

Masculine nouns ending in a consonant other than **-k, -g, -h, or -ër**

Indefinite form

	Singular	Plural
Nominative	(një) student	(disa) studentë
Accusative	(një) student	(disa) studentë
Dative	(një) studenti	(disa) studentëve
Genitive	i,e (një) studenti	i,e (disa) studentëve
Ablative	(prej) (një) studenti	(prej) (disa) studentësh

Definite form

	Singular	Plural
Nominative	studenti	studentët
Accusative	studentin	studentët
Dative	studentit	studentëve
Genitive	i,e studentit	i,e studentëve
Ablative	(prej) studentit	(prej) studentëve

APPENDIX 6

Feminine nouns

Feminine nouns ending in **-ë**

Indefinite form

	Singular	Plural
Nominative	(një) çantë	(disa) çanta
Accusative	(një) çantë	(disa) çanta
Dative	(një) çante	(disa) çantave
Genitive	i,e (një) çante	i,e (disa) çantave
Ablative	(prej) (një) çante	(prej) (disa) çantash

Definite form

	Singular	Plural
Nominative	çanta	çantat
Accusative	çantën	çantat
Dative	çantës	çantave
Genitive	i,e çantës	i,e çantave
Ablative	(prej) çantës	(prej) çantave

Feminine nouns ending in **-e**

Indefinite form

	Singular	Plural
Nominative	(një) studente	(disa) studente
Accusative	(një) studente	(disa) studente
Dative	(një) studenteje	(disa) studenteve
Genitive	i,e (një) studenteje	i,e (disa) studenteve
Ablative	(prej) (një) studenteje	(prej) (disa) studentesh

Definite form

	Singular	Plural
Nominative	studentja	studentet
Accusative	studenten	studentet
Dative	studentes	studenteve
Genitive	i,e studentes	i,e studenteve
Ablative	(prej) studentes	(prej) studenteve

Feminine nouns ending in stressed **-i**
Indefinite form

	Singular	Plural
Nominative	(një) shtëpi	(disa) shtëpi
Accusative	(një) shtëpi	(disa) shtëpi
Dative	(një) shtëpie	(disa) shtëpive
Genitive	i,e (një) shtëpie	i,e (disa) shtëpive
Ablative	(prej) (një) shtëpie	(prej) (disa) shtëpish

Definite form

	Singular	Plural
Nominative	shtëpia	shtëpitë
Accusative	shtëpinë	shtëpitë
Dative	shtëpisë	shtëpive
Genitive	i,e shtëpisë	i,e shtëpive
Ablative	(prej) shtëpisë	(prej) shtëpive

Feminine nouns ending in **-ër, -ël, -ëll, or -ërr**
Indefinite form

	Singular	Plural
Nominative	(një) motër	(disa) motra
Accusative	(një) motër	(disa) motra
Dative	(një) motre	(disa) motrave
Genitive	i,e (një) motre	i,e (disa) motrave
Ablative	(prej) (një) motre	(prej) (disa) motrash

Definite form

	Singular	Plural
Nominative	motra	motrat
Accusative	motrën	motrat
Dative	motrës	motrave
Genitive	i,e motrës	i,e motrave
Ablative	(prej) motrës	(prej) motrave

APPENDIX 7

Linking articles with class 2 adjectives

Masculine nouns

Definite form

	Singular	Plural
Nominative	djali i bukur	djemtë e bukur
Accusative	djalín e bukur	djemtë e ¹ bukur
Dative	djalit të bukur	djemve të bukur
Genitive	i,e djalit të bukur	djemve të bukur
Ablative	(prej) djalit të bukur	(prej) djemve të bukur

Indefinite form

	Singular	Plural
Nominative	(një) djalë i bukur	(disa) djem të bukur
Accusative	(një) djalë të bukur	(disa) djem të bukur
Dative	(një) djali të bukur	(disa) djemve të bukur
Genitive	i,e (një) djali të bukur	(disa) djemve të bukur
Ablative	(prej) (një) djali të bukur	(prej) (disa) djemsh të bukur

Feminine nouns

Definite form

	Singular	Plural
Nominative	vajza e bukur	vajzat e bukura
Accusative	vajzën e bukur	vajzat e ² bukura
Dative	vajzës së bukur	vajzave të bukura
Genitive	i,e vajzës së bukur	vajzave të bukura
Ablative	(prej) vajzës së bukur	(prej) vajzave të bukura

Indefinite form

	Singular	Plural
Nominative	(një) vajzë e bukur	(disa) vajza të bukura
Accusative	(një) vajzë të bukur	(disa) vajza të bukura
Dative	(një) vajze të bukur	(disa) vajzave të bukura
Genitive	i,e (një) vajze të bukur	(disa) vajzave të bukura
Ablative	(prej) (një) vajze të bukur	(prej) (disa) vajzash të bukura

1. This adjectival article **e** becomes **të** if the adjective does not immediately follow the definite noun.
2. See previous note.

APPENDIX 8

Present and imperfect verb forms

Class 1 verbs

punoj 'to work'

	Present Indicative	Present Subjunctive/(Future)	Imperfect
unë	punoj	(do) të punoj	punoja
ti	punon	(do) të punosh	punoje
ai, ajo	punon	(do) të punojë	punonte
ne	punojmë	(do) të punojmë	punonim
ju	punoni	(do) të punoni	punonit
ata, ato	punojnë	(do) të punojnë	punonin

Class 2 verbs

hap 'to open'

	Present Indicative	Present Subjunctive/(Future)	Imperfect
unë	hap	(do) të hap	hapja
ti	hap	(do) të hapësh	hapje
ai, ajo	hap	(do) të hapë	hapte
ne	hapim	(do) të hapim	hapnim
ju	hapni	(do) të hapni	hapnit
ata, ato	hapin	(do) të hapin	hapnin

Class 3 verbs

ha 'to eat'

	Present Indicative	Present Subjunctive/(Future)	Imperfect
unë	ha	(do) të ha	haja
ti	ha	(do) të hash	haje
ai, ajo	ha	(do) të hajë	hante
ne	hamë	(do) të hamë	hanim
ju	hani	(do) të hani	hanit
ata, ato	hanë	(do) të hanë	hanin

Class 4 verbs

iki 'to go'

	Present Indicative	Present Subjunctive/(Future)	Imperfect
unë	iki	(do) të iki	ikja
ti	ikën	(do) të ikësh	ikje
ai, ajo	ikën	(do) të ikë	ikte
ne	ikim	(do) të ikim	iknim
ju	ikni	(do) të ikni	iknit
ata, ato	ikin	(do) të ikin	iknin

Class 5 verbs

jam 'to be'

	Present Indicative	Present Subjunctive/(Future)	Imperfect
unë	jam	(do) të jem	isha
ti	je	(do) të jesh	ishe
ai, ajo	është	(do) të jetë	ishte
ne	jemi	(do) të jemi	ishim
ju	jeni	(do) të jeni	ishit
ata, ato	janë	(do) të jenë	ishin

kam 'to have'

	Present Indicative	Present Subjunctive/(Future)	Imperfect
unë	kam	(do) të kem	kisha
ti	ke	(do) të kesh	kishe
ai, ajo	ka	(do) të ketë	kishte
ne	kemi	(do) të kemi	kishim
ju	keni	(do) të keni	kishit
ata, ato	kanë	(do) të kenë	kishin

dua 'to want'

	Present Indicative	Present Subjunctive/(Future)	Imperfect
unë	dua	(do) të dua	doja
ti	do	(do) të duash	doje
ai, ajo	do	(do) të dojë	donte
ne	duam	(do) të duam	donim
ju	doni	(do) të doni	donit
ata, ato	duan	(do) të duan	donin

them 'to say'

	Present Indicative	Present Subjunctive/(Future)	Imperfect
unë	them	(do) të them	thosha
ti	thua	(do) të thuash	thoshe
ai, ajo	thotë	(do) të thotë	thoshte
ne	themi	(do) të themi	thoshim
ju	thoni	(do) të thoni	thoshit
ata, ato	thonë	(do) të thonë	thoshin

Class 6 verbs

Verbs ending in **-hem**

zgjohem 'to wake up'

	Present Indicative	Present Subjunctive/(Future)	Imperfect
unë	zgjohem	(do) të zgjohem	zgjohesha
ti	zgjohesh	(do) të zgjohesh	zgjoheshe
ai, ajo	zgjohet	(do) të zgjohet	zgjohej
ne	zgjohemi	(do) të zgjohemi	zgjoheshim
ju	zgjoheni	(do) të zgjoheni	zgjoheshit
ata, ato	zgjohen	(do) të zgjohen	zgjoheshin

Verbs ending in **-em**

nisem 'to depart'

	Present Indicative	Present Subjunctive/(Future)	Imperfect
unë	nisem	(do) të nisem	nishesha
ti	nishesh	(do) të nishesh	nisheshe
ai, ajo	niset	(do) të niset	nisej
ne	nisemi	(do) të nisemi	nisheshim
ju	niseni	(do) të niseni	nisheshit
ata, ato	nisen	(do) të nisen	nisheshin

APPENDIX 9

Most common regular and irregular verbs

	Present Indicative (Second- and Third-Person Singular)	Present Indicative (Second-Person Plural)	Present Subjunctive (Second-Person Singular)	Present Subjunctive (Third-Person Singular)	Imperative (Second-Person Singular)	Imperfect (First-Person Singular)	English
bëj	bën	bëni	të bësh	të bëjë	bëj	bëja	do
bie	bie	bini	të biesh	të bjerë	bjer	bija	fall
blej	blen	blini	të blesh	të blejë	bli	blija	buy
dal	del	dilni	të dalësh	të dalë	dil	dilja	leave
di	di	dini	të dish	të dijë	di	dija	know
dua	do	doni	të duash	të dojë	duaj	doja	want
eci	ecën	ecni	të ecësh	të ecë	ec	ecja	walk
flas	flet	flisni	të flasësh	të flasë	fol	flitja ¹	speak
fle	fle	flini	të flesh	të flejë	fli	flija	sleep
gjej	gjen	gjeni	të gjesh	të gjejë	gjej	gjeja	find
ha	ha	hani	të hash	të hajë	ha	haja	eat
hipi	hipën	hipni	të hipësh	të hipë	hip	hipja	get on
hyj	hyn	hyni	të hysh	të hyjë	hyr	hyja	enter
iki	ikën	ikni	të ikësh	të ikë	ik	ikja	go
jam	je/është	jeni	të jesh	të jetë	ji	isha	be
jap	jep	jepni	të japësh	të japë	jep	jepja	give
kam	ke/ka	keni	të kesh	të ketë	ki	kisha	have
lë	lë	lini	të lësh	të lërë	lër	lija	leave
luaj	luan	luani	të luash	të luajë	luaj	luaja	play
marr	merr	merrni	të marrësh	të marrë	merr	merrja	take
ngre	ngre	ngrini	të ngresh	të ngrejë	ngri	ngrija	lift
njoh	njuh	njihni	të njohësh	të njohë	njih	njihja	know
paguaj	paguan	paguani	të paguash	të paguajë	paguaj	paguaja	pay
pi	pi	pini	të pish	të pijë	pi	pija	drink
pres	pret	pritni	të presësh	të presë	prit	pritja ²	wait
pres	pret	pritni	të presësh	të presë	pre, prit	pritja	cut
punoj	punon	punoni	të punosh	të punojë	puno	punoja	work
pyes	pyet	pyesni	të pyesësh	të pyesë	pyet	pyesja	ask
rri	rri	rrini	të rrish	të rrijë	rri	rrija	stay
sjell	sjell	sillni	të sjellësh	të sjellë	sill	sillja	bring
shes	shet	shitni	të shesësh	të shesë	shit	shitja ³	sell
shkoj	shkon	shkoni	të shkosh	të shkojë	shko	shkoja	come
shkruaj	shkruan	shkruani	të shkruash	të shkruajë	shkruaj	shkruaja	write
shoh	sheh	shihni	të shohësh	të shohë	shih	shihja	see

1. Also **flisja**.

2. Also **prisja**.

them	thua/thotë	thoni	të thuash	të thotë	thuj	thosha	say
thërras	thërret	thërrisni	të thërrasësh	të thërrasë	thirr	thirrja	call
vdes	vdes	vdisni	të vdesësh	të vdesë	vdis	vdisja	die
vesh	vesh	vishni	të veshësh	të veshë	vish	vishja	wear
vë	vë	vini	të vësh	të vërë	vër	vija	put
vij	vjen	vini	të vish	të vijë	eja	vija	come
vras	vret	vritni	të vrasësh	të vrasë	vrit	vritja	kill
zbres	zbret	zbritni	të zbresësh	të zbresë	zbrit	zbritja	get off
zgjedh	zgjedh	zgjidhni	të zgjedhësh	të zgjedhë	zgjidh	zgjidhja	choose

3. Also **shisja**.

APPENDIX 10

Past tense of regular and irregular verbs

Class 1 verbs

	blej 'to buy'	laj 'to wash'	fshij 'to sweep'	fryj 'to blow'	punoj 'to work'	shkruaj 'to write'	thyej 'to break'
unë	bleva	lava	fshiva	fryva	punova	shkrova	theva
ti	bleve	lave	fshive	fryve	punove	shkrove	theve
ai, ajo	bleu	lau	fshiu	fryu	punoi	shkroi	theu
ne	blemë	lamë	fshimë	frymë	punuam	shkruam	thyem
ju	bletë	latë	fshitë	frytë	punuat	shkruat	thyet
ata, ato	blenë	lanë	fshinë	frynë	punuan	shkruan	thyen

Some common irregular class 1 verbs

bëj 'to do': bëra, bëre, bëri, bëmë, bëtë, bënë
hyj 'to enter': hyra, hyre, hyri, hymë, hytë, hynë
arrij 'to arrive': arrita, arrite, arriti, arritëm, arritët, arritën
gjej 'to find': gjeta, gjete, gjeti, gjetëm, gjetët, gjetën
luaj 'to play': luajta, luajte, luajti, luajtëm, luajtët, luajtën
ruaj 'to protect': ruajta, ruajte, ruajti, ruajtëm, ruajtët, ruajtën

Class 2 verbs

	hap 'to open'	bërtas 'to shut'	njoh 'to know'
unë	hapa	bërtita	njoha
ti	hape	bërtite	njohe
ai, ajo	hapi	bërtiti	njohu
ne	hapëm	bërtitëm	njohëm
ju	hapët	bërtitët	njohët
ata, ato	hapën	bërtitën	njohën

Some common irregular class 2 verbs

godas 'to hit, strike': godita, godite, goditi, goditëm, goditët, goditën
paraqes 'to introduce': paraqita, paraqite, paraqiti, paraqitëm, paraqitët, paraqitën
pres 'to wait': prita, prite, priti, pritëm, pritët, pritën¹
pyes 'to ask': pyeta, pyete, pyeti, pyetëm, pyetët, pyetën
shes 'to sell': shita, shite, shiti, shitëm, shitët, shitën
trokas 'to knock': trokita, trokite, trokiti, trokitëm, trokitët, trokitën

1. There are two verbs **pres**, one meaning 'to cut', which is regular, and another meaning 'to wait', which is irregular, as shown below:

'to cut': preva, preve, preu, premë, pretë, prenë
 'to wait': prita, prite, priti, pritëm, pritët, pritën

The verb **vras** 'to kill, murder' takes similar endings to the first **pres** 'to cut' in the preterit:
 'to kill, murder': vrava, vrave, vrau, vramë, vratë, vranë

zbres ‘to get off, go down’: zbrita, zbritë, zbriti, zbritëm, zbritët, zbritën
dal ‘to go out’: dola, dole, doli, dolëm, dolët, dolën
djeg ‘to burn’: dogja, dogje, dogji, dogjëm, dogjët, dogjën
flas ‘to speak’: fola, fole, foli, folëm, folët, folën
hedh ‘to throw’: hodha, hodhe, hodhi, hodhëm, hodhët, hodhën
marr ‘to take’: mora, more, mori, morëm, morët, morën
ndjek ‘to follow’: ndoqa, ndoqe, ndoqi, ndoqëm, ndoqët, ndoqën
nxjerr ‘to take out/off’: nxora, nxore, nxori, nxorëm, nxorët, nxorën
pjek ‘to grill, bake, roast’: poqa, poqe, poqi, poqëm, poqët, poqën
sjell ‘to bring’: solla, solle, solli, sollëm, sollët, sollën
vjedh ‘to steal’: vodha, vodhe, vodhi, vodhëm, vodhët, vodhën
zgjedh ‘to choose’: zgjodha, zgjodhe, zgjodhi, zgjodhëm, zgjodhët, zgjodhën
vesh ‘to dress (someone)’: veshë, veshë, veshi, veshëm, veshët, veshën
zhvesh ‘to undress (someone)’: zhvesha, zhveshe, zhveshi, zhveshëm, zhveshët, zhveshën
thërras ‘to call’: thirra, thirre, thirri, thirrëm, thirrët, thirrën
kreh ‘to comb (someone’s hair)’: kreha, krehe, krehu, krehëm, krehët, krehën
vdes ‘to die’: vdiq, vdiqe, vdiq, vdiqëm, vdiqët, vdiqën

Class 3 verbs

	pi ‘to drink’	di ‘to know’	vë ‘to put’
unë	piva	dita	vura
ti	pive	dite	vure
ai, ajo	piu	diti	vuri
ne	pimë	ditëm	vumë
ju	pitë	ditët	vutë
ata, ato	pinë	ditën	vunë

Some common irregular class 3 verbs

fle ‘to sleep’: fjeta, fjete, fjeti, fjetëm, fjetët, fjetën
ngre ‘to lift’: ngrita, ngrite, ngriti, ngritëm, ngritët, ngritën
bie ‘to bring’: prura, prure, pruri, prumë, prutë, prunë
ha ‘to eat’: hëngra, hëngre, hëngri, hëngrëm, hëngrët, hëngrën
shpie ‘to bring’: shpura, shpure, shpuri, shpumë, shputë, shpunë
zë ‘to catch’: zura, zure, zuri, zumë, zutë, zunë

Class 4 verbs

	eci ‘to go’	hipi ‘to get on’	iki ‘to go away’
unë	eca	hipa	ika
ti	ece	hipe	ike
ai, ajo	eci	hipi	iki
ne	ecëm	hipëm	ikëm
ju	ecët	hipët	ikët
ata, ato	ecën	hipën	ikën

Class 5 verbs

Class 5 is composed of irregular verbs by definition, so all these verbs will be irregular in the past tense as well.

dua ‘to want’: desha, deshe, deshi, deshëm, deshët, deshën
bie ‘to fall’: rashë, re, ra, ramë, ratë, ranë
jam ‘to be’: qeshë, qe, qe, qemë, qetë, qenë
jap ‘to give’: dhashë, dhe, dha, dhamë, dhatë, dhanë
lë ‘to leave’: lashë, le, la, lamë, latë, lanë
shoh ‘to see’: pashë, pe, pa, pamë, patë, panë
them ‘to say’: thashë, the, tha, thamë, thatë, thanë
rri ‘to stay’: ndenja, ndenje, ndenji, ndenjëm, ndenjët, ndenjën
kam ‘to have’: pata, pate, pati, patëm, patët, patën
vete ‘to go’: vajta, vajte, vajti, vajtëm, vajtët, vajtën
vij ‘to come’: erdha, erdhe, erdhi, erdhëm, erdhët, erdhën

Class 6 verbs

	takohem ‘to meet’	kthehem ‘to return’	hapen ‘to be opened’	merrem ‘to be busy with’	bëhem ‘to become’	ngrihem ‘to get up’
unë	u takova	u ktheva	u hapa	u mora	u bëra	u ngrita
ti	u takove	u ktheve	u hape	u more	u bëre	u ngrite
ai, ajo	u takua	u kthye	u hap	u mor	u bë	u ngrit
ne	u takuam	u kthyem	u hapëm	u morëm	u bëmë	u ngritëm
ju	u takuat	u kthyet	u hapët	u morët	u bëtë	u ngritët
ata, ato	u takuan	u kthyen	u hapën	u morën	u bënë	u ngritën

Some common class 6 verbs

afr/ohem, u -ova, -uar	to go closer
ank/ohem, u -ova, -uar	to complain
bëhem, u bëra (u bë), bëre	to become
cakt/ohem, u -ova, -uar	to be appointed
çlir/ohem, u -ova, -uar	to be liberated
çlodh/em, u -a, -ur	to rest
ç/ohem, u -ova, -uar	to stand up, wake up
çudit/em, u -a, -ur	to be surprised
dashur/ohem, u -ova, -uar	to be/fall in love
deh/em, u -a, -ur	to get drunk
detyr/ohem, u -ova, -uar	to be obliged
digjem, u dogja, djegur	to be burned
elimin/ohem, u -ova, -uar	to be eliminated
emër/ohem, u -ova, -uar	to be nominated
fal/em, u -a, -ur	to be forgiven, pray
fej/ohem, u -ova, -uar	to get engaged to someone
fsh/ihem, u -cha, -ehur	to hide oneself, dry oneself
ft/ohem, u -ova, -uar	to be invited, get a cold
ftoh/em, u -a, -ur	to get a cold
fundos/em, u -a, -ur	to sink
habit/em, u -a, -ur	to be surprised
inatos/em, u -a, -ur	to get angry
interes/ohem, u -ova, -uar-ova, -uar	to be interested

jepem, u dhashë, dhënë	to devote oneself
kujt/ohem, u -ova, -uar	to remember
kënaq/em, u -a, -ur	to enjoy something, be pleased with
krihem, u kreha, krehur	to comb one's hair
kth/ehem, u -eva, -yer	to return, come back
kujdes/em, u -a, -ur	to care, take care of
lag/em, u -a, -ur	to get wet
la/hem, u -va, -rë	to get washed
lajmër/ohem, u -ova, -uar	to be announced, be informed
larg/ohem, u -ova, -uar	to move away, leave
lind/em, u -a, -ur	to be born
lodh/em, u -a, -ur	to get tired
lut/em, u -a, -ur	to beg, pray
merrem, u mora, marrë	to get involved, occupy oneself, deal with
mart/ohem, u -ova, -uar	to get married
mend/ohem, u -ova, -uar	to think (about)
mërzit/em, u -a, -ur	to get bored
mës/ohem, u -ova, -uar	to get used to
ndihem, u ndjeva, ndier	to feel
ndodh/em, u -a, -ur	to be situated
ngri/hem, u -ta, -tur	to get up
ngjit/em, u -a, -ur	to ascend, climb
nis/em, u -a, -ur	to depart, set out
njihem, u njoha, njohur	to acquaint oneself with
ofend/ohem, u -ova, -uar	to be offended
pag/uhem, u -ova, -uar	to be paid
paraqit/em, u -a, -ur	to introduce oneself, appear
pastr/ohem, u -ova, -uar	to be cleaned
pend/ohem, u -ova, -uar	to regret, repent
përdor/em, u -a, -ur	to be used
përfaqës/ohem, u -ova, -uar	to represent
përgatit/em, u -a, -ur	to be prepared
përgjigj/em, u -a, -ur	to answer, respond
përpiqem, u përpoqa, përpjekur	to try, make an effort
përqendr/ohem, u -ova, -uar	to concentrate
plagos/em, u -a, -ur	to get wounded
pran/ohem, u -ova, -uar	to be accepted
puth/em, u -a, -ur	to kiss each other
qeth/em, u -a, -ur	to get one's hair cut
qu/hem, u -ajta, -ajtur	to be called
regjistr/ohem, u -ova, -uar	to register
rrit/em, u -a, -ur	to grow up, be increased
rruhem, u rrova, rruar	to shave
sëmur/em, u -a, -ur	to get sick
shihem, u pashë, parë	to see each other
shqetës/ohem, u -ova, -uar	to worry about, be concerned
shtri/hem, u -va, -rë	to lie down, lie on
tak/ohem, u -ova, -uar	to meet with
tall/em, u -a, -ur	to make fun of, kid

tremb/em, u -a, -ur	to be frightened, be scared
thirr/em, u -a, -ur	to be called out
udhëh/iqem, u -oqa, -equr	to be led, be guided
ul/em, u -a, -ur	to sit down
vendos/em, u -a, -ur	to be put, be placed
vishem, u vasha, veshur	to get dressed
von/ohem, u -ova, -uar	to be late
vritem, u vrava, vrarë	to be killed
zbul/ohem, u -ova, -uar	to uncover/reveal oneself
zemër/ohem, u -ova, -uar	to get angry
zgjat/em, u -a, -ur	to get taller, continue, extend
zgj/idhem, u -odha, -edhur	to be elected
zgj/ohem, u -ova, -uar	to wake up
zihem, u zura, zënë	to fight, to quarrel
zhduk/em, u -a, -ur	to disappear
zhvill/ohem, u -ova, -uar	to be developed, take place
zhvishem, u zhvesha, zhveshur	to undress, take one's clothes off

APPENDIX 1 1

Answers to selected exercises

Mësimi 1

Ushtrimi 1.1

1. Unë. Ti. 2. Ne. 3. Ju. Unë. 4. Ajo, ai. 5. Ata. 6. Ato. 7. Ata.

Ushtrimi 1.2

1. Jam. 2. Jeni, jemi. 3. Janë. 4. Jam. Je. Jam. 5. Është. 6. Jemi. 7. Janë. 8. Janë. 9. Janë. 10. Është, është.

Ushtrimi 1.4

1. Ora është shtatë. 2. Ora është dhjetë. 3. Ora është nëntë. 4. Ora është njëmbëdhjetë. 5. Ora është dymbëdhjetë. 6. Ora është pesë. 7. Ora është tre. 8. Ora është një. 9. Ora është dy. 10. Ora është katër. 11. Ora është gjashtë. 12. Ora është tetë.

Ushtrimi 1.6

1. (A) jeni ju Drini? Po, unë jam Drini. 2. (A) jeni ju Genta? Po, unë jam Genta. 3. (A) jeni ju Iliri? Po, unë jam Iliri. 4. (A) jeni ju Arbri? Po, unë jam Arbri. 5. (A) jeni ju Vesa? Po, unë jam Vesa. 6. (A) jeni ju Edoni? Po, unë jam Edoni. 7. (A) jeni ju Besmiri? Po, unë jam Besmiri. 8. (A) jeni ju Entela? Po, unë jam Entela. 9. (A) jeni ju Kaltrina? Po, unë jam Kaltrina. 10. (A) jeni ju Ermali? Po, unë jam Ermali.

Ushtrimi 1.7

1. (A) je ti Drini? Po, unë jam Drini. 2. (A) je ti Genta? Po, unë jam Genta. 3. (A) je ti Iliri? Po, unë jam Iliri. 4. (A) je ti Arbri? Po, unë jam Arbri. 5. (A) je ti Vesa? Po, unë jam Vesa. 6. (A) je ti Edoni? Po, unë jam Edoni. 7. (A) je ti Besmiri? Po, unë jam Besmiri. 8. (A) je ti Entela? Po, unë jam Entela. 9. (A) je ti Kaltrina? Po, unë jam Kaltrina. 10. (A) je ti Ermali? Po, unë jam Ermali.

Ushtrimi 1.8

1. (A) është ai Drini? Jo, ai nuk është Drini./Jo, ai s'është Drini. Ai është Brizi. 2. (A) është ajo Drita? Jo, ajo nuk është Drita./Jo, ajo s'është Drita. Ajo është Persida. 3. (A) është ajo Dhurata? Jo, ajo nuk është Dhurata./Jo, ajo s'është Dhurata. Ajo është Manjola. 4. (A) është ai Kastrioti? Jo, ai nuk është Kastrioti./Jo, ai s'është Kastrioti. Ai është Shpëtimi. 5. (A) është ai Genci? Jo, ai nuk është Genci./Jo, ai s'është Genci./Ai është Mondë.

Ushtrimi 1.9

1. (A) janë ata Artani dhe Beni? Jo, ata nuk janë Artani dhe Beni. Ata janë Edi dhe Arditi. 2. (A) janë ato Qëndresa dhe Lirza? Jo, ato s' janë Qëndresa dhe Lirza. Ato janë Flaka dhe Kaltrina. 3. (A) janë ata Liridoni dhe Trimi? Jo, ata nuk janë Liridoni dhe Trimi. Ata janë Amlë dhe Kevinë. 4. (A) janë ato Manjola dhe Alma? Jo, ato s'janë Manjola dhe Alma. Ato janë Dhurata dhe Andra. 5. (A) janë ato Lura dhe Jonida? Jo, ato s'janë Lura dhe Jonida. Ato janë Eni dhe Kristina.

Ushtrimi 1.10

1. Mirëmëngjes, Çiljeta! Mirëmëngjes _____. Çiljeta, sa është ora? Ora është dhjetë. 2. Mirëmëngjes, Erjon! Mirëmëngjes _____. Erjon, sa është ora? Ora është nëntë. 3. Mirëmëngjes, Agron! Mirëmëngjes _____.

Agron, sa është ora? Ora është tetë. 4. Mirëmëngjes, Gëzim! Mirëmëngjes _____. Gëzim, sa është ora? Ora është dymbëdhjetë. 5. Mirëmëngjes, Jehona! Mirëmëngjes _____. Jehona, sa është ora? Ora është gjashtë.

Mësimi 2

Ushtrimi 2.2

1. Zonja Paola është nga Italia. 2. Zonja Paola flet italisht. 3. Jo, zonja Paola nuk është nga Franca. 4. Jo, Drini nuk është nga Italia. 5. Drini flet shqip. 6. Jo, Drini nuk është francez. 7. Drini është shqiptar. 8. Zonja Paola flet italisht. 9. Drini flet shqip. 10. Po, zoti Pjer është nga Franca.

Ushtrimi 2.3

1. Italia. 2. Italisht. 3. Franca. 4. Frëngjisht. 5. Shqipëria. 6. Shqip. 7. Frëngjisht. 8. Shqiptar. 9. Italiane. 10. Francez.

Ushtrimi 2.4

1. Ai është nga Shqipëria; është shqiptar. Ajo është nga Shqipëria; është shqiptare. 2. Ai është nga Anglia; është anglez. Ajo është nga Anglia; është angleze. 3. Ai është nga Bullgaria; është bullgar. Ajo është nga Bullgaria; është bullgare. 4. Ai është nga Gjermania; është gjerman. Ajo është nga Gjermania; është gjermane. 5. Ai është nga Kina; është kinez. Ajo është nga Kina; është kineze.

Ushtrimi 2.5

1. Ahmeti është nga Turqia; (ai) është turk. 2. Gëzimi është nga Shqipëria; (ai) është shqiptar. 3. Mingu është nga Kina; (ai) është kinez. 4. Elena është nga Gjermania; (ajo) është gjermane. 5. Melita është nga Greqia; (ajo) është greke.

Ushtrimi 2.9

	nga . . .	kombësi	italisht	frëngjisht	gjermanisht	shqip
Paola	Italia	italiane	x	x		
Pjer	Franca	francez		x	x	
Ava	Franca	franceze		x		
Besa	Shqipëria	Shqiptare		x		x

Ushtrimi 2.13

1. Drini dhe unë flasim shqip. Ne jemi nga Shqipëria. 2. A flisni ju greqisht? Jo, ne nuk flasim greqisht. Ne flasim spanjisht dhe pak shqip. 3. A janë Pjeri dhe Ava nga Egjipti? Jo, nuk janë nga Egjipti. Janë nga Franca. Mohamedi është nga Egjipti. Nga je ti? Unë jam nga Anglia. 4. Pse flisni ju shqip? Ne flasim shqip, sepse jemi nga Shqipëria! Nga jeni ju? Unë jam nga Suedia dhe flas suedisht.

Mësimi 3

Ushtrimi 3.2

1. Paola dhe zoti Marko janë nga Roma. Ata banojnë në Romë. 2. Paola është në Shqipëri me pushime. 3. Jo, Zoti Pjer nuk është nga Parisi. 4. Zoti Pjer banon në Paris. 5. Zoti Pjer po mëson shqip në universitet. 6. Drini është nga Tirana. 7. Drini/Ai nuk banon në Tiranë. Ai banon në Sarandë. 8. Po, zoti Pjer është i martuar. 9. Eduardi është 12 vjeç. 10. Maria është 10 vjeçe.

Ushtrimi 3.3

1. Italia. Roma. Romë. 2. Franca. Paris, Parisi. Lioni. 3. Shqipëria. Tirana, Tiranë. Sarandë. 4. Amerika. Bostoni, Shqipëri. Korçë. Korça. 5. Austria. Vjena, Vjenë. Shqipëri, Vlorë.

Ushtrimi 3.4

1. Banoj. 2. Banoni, banojmë. 3. Banojnë. 4. Banoj, banoj. 5. Banon. 6. Banojmë. 7. Banojnë. 8. Banojnë. 9. Banojnë. 10. Banon, banon.

Ushtrimi 3.5

1. Bëni, mësojmë. 2. Bën, punon. 3. Bëjnë, flasin. 4. Bën. Mësoj. 5. Bëjnë, mësojnë.

Ushtrimi 3.7

Drilona po vjen nga puna. 2. Ajo po shkon në shtëpi. 3. Gëzimi po shkon te Sokoli. 4. Sokoli ka dy fëmijë. 5. Vajza e Sokolit është 8 vjeçe. 6. Djali i Sokolit është 10 vjeç. 7. Jo, ata nuk shkojnë në universitet. 8. Po, Drilona ka një vajzë. 9. Vajza e Drilonës është 5 vjeçe. 10. Po, ajo shkon në kopsht. Ajo shkon në kopsht me biçikletë. 11. Në mbrëmje, Drilona lexon, shikon televizor ose gatuan. 12. Gëzimi lexon ose shikon televizor.

Ushtrimi 3.8

1. Vjen, Vlora, banon, punon, Tiranë. 2. Vjen, Durrësi, banon, punon, Tiranë, shkon, shkon, autobus, ka. 3. Kemi, banojnë, punojnë, lexojnë, shikojnë. 4. Shkon, shkoj, shkon, shkoj. 5. Bën, shkoj, shkon, shkoj. 6. Vini, vijmë, është. 7. Shkon./Shkoni, shkoj/shkojmë.

Ushtrimi 3.10

1. Bëjnë tetëdhjetë e tre. 2. Bëjnë njëqind e tridhjetë e dy. 3. Bëjnë gjashtëqind e shtatëdhjetë e pesë. 4. Bëjnë tetëqind e njëzet.

Ushtrimi 3.12

Skënderi, Shqipëria, Vlora, Tiranë, punon, Tiranë, kupton, mëson, kupton, mësuese, punon, Skënderi, punon, punon, fillon, mbaron, kanë, shkon, djali, mëson, luan.

Mësimi 4

Ushtrimi 4.2

1. Alma, Doruntina dhe Adea janë mjeke. 2. Beni është inxhinier dhe punon në fabrikë. 3. Pjeri dhe Ava janë dentistë. Ata janë francezë. 4. Tomi dhe Stefania janë ekonomistë dhe punojnë në një bankë në Boston, në Shtetet e Bashkuara. 5. Elena është mësuese në një shkollë në Korçë. Ajo punon të hënën, të martën, të mërkurën, të enjten dhe të premten. 6. Të shtunën pushon. 7. Jo, ata nuk punojnë bashkë. Elena punon në Korçë, kurse burri i saj, Johani, punon në Tiranë. 8. Bledi dhe Bora janë kosovarë. Ata punojnë në teatër.

Ushtrimi 4.3

1. Ky burrë është kuzhinier. Është italian dhe punon në Korçë. Këta burra janë kuzhinierë. Janë italianë dhe punojnë në Korçë. 2. Ky burrë është artist. Është rumun dhe punon në Berat. Këta burra janë artistë. Janë rumunë dhe punojnë në Berat. 3. Ky burrë është piktor. Është portugez dhe punon në Elbasan. Këta burra janë portugezë. Janë piktorë dhe punojnë në Elbasan. 4. Ky burrë është muzikant. Është gjerman dhe punon në Durrës. Këta burra janë muzikantë. Janë gjermanë dhe punojnë në Durrës. 5. Ky burrë është shofer. Është egjiptian dhe punon në Korçë. Këta burra janë shoferë. Janë egjiptianë dhe punojnë në Korçë. 6. Kjo grua është sekretare. Është greke dhe punon në Vlorë. Këto gra janë sekretare. Janë greke dhe punojnë në Vlorë. 7. Kjo grua është kameriere. Është kineze dhe punon në Krujë. Këto gra janë kamariere. Janë kineze dhe punojnë në Krujë.

Ushtrimi 4.5

1. E hënë, e shtunë. 2. E enjte, e premte, e martë, e hënë. 3. E martë, e mërkurë, e diel. 4. E diel, e premte, e enjte.

Ushtrimi 4.6

1. Ç'punë bëjnë ata? Janë vallëtarë. Kur vallëzojnë ata? Vallëzojnë çdo fundjavë. 2. Ç'punë bën ti? Jam futbollist. Kur luan futboll? Luaj futboll të dielën. 3. Ç'punë bën ajo? Është pastruese. Kur pastron ajo? Ajo pastron çdo ditë. 4. Çfarë profesioni ka ai? Është shkrimtar. Kur shkruan ai romane? Ai shkruan romane të hënën dhe të mërkurën. 5. Ç'profesion ka zonja Dodona? Është mësuese. Kur shpjegon ajo? Ajo shpjegon të hënën, të martën, të mërkurën, të enjten, të premten. Ajo shpjegon nga e hëna deri të premten. 6. Ç'po bën kjo gazetarë? Ajo po raporton një aksident. Kur po raporton ajo? Tani. 7. Ç'punë bën zoti Pjer? Zoti Pjer është kuzhinier. Kur gatuan zoti Pjer? Zoti Pjer gatuan të shtunën dhe të dielën.

Ushtrimi 4.8

1. Agimi dhe Mira po bëjnë shëtitje. 2. Mira ka një fotografi. 3. Gjergji është 48 vjeç. Ai punon në spital. 4. Teuta është gazetarë. Ajo është 41 vjeçe. 5. Ajo punon në një gazetë. 6. Mira ka një vëlla. Ai është student. 7. Brikena punon në fundjavë. 8. Albani është 18 vjeç. 9. Agimi ka dy bileta për në kinema.

Ushtrimi 4.9

1. Bëjnë, bëjnë, gjejnë, hyjnë. 2. Shkoni, shkojmë, shkon, shkoj. 3. Dëshironi, dua, do, dua, duam, vjen.

Ushtrimi 4.11

1. Agroni është shqiptaro-amerikan dhe jeton në Amerikë. 2. Jo, nuk banon në Shqipëri. 3. Babai i tij është shqiptar, kurse nëna e tij është amerikane. 4. Jo, në shtëpi nuk flasin shqip. 5. Agroni nuk flet shqip në shtëpi, sepse nëna e tij nuk flet asnjë fjalë shqip. 6. Agroni studion shqip në universitet. 7. Ai studion shqip çdo ditë, sepse gjuha shqipe është e vështirë. 8. Jo, Agroni nuk banon në shtëpi. Ai banon në konvikt. 9. Ai ka disa shokë shqiptarë. 10. Ai nuk flet shqip me ata, sepse ai flet shqip me vështirësi. 11. Në mbrëmje shkon në bibliotekë. 12. Të shtunën shkon në kinema ose në diskotekë. 13. Bledi është vëllai i tij (i Agronit). Ai është nxënës dhe shkon në shkollë nga e hëna deri të premten. 14. Bora është motra e tij (e Agronit). 15. Po, motra e Agronit është e martuar. Burri i saj është avokat. Ai jep edhe mësim në universitet.

Mësimi 5

Ushtrimi 5.2

1. Ku është zogu? Zogu është djathtas. 2. Ku është studenti? Studenti është në universitet. 3. Ku është peshku? Peshku është në frigorifer. 4. Ku është kolltuku? Kolltuku është në dhomë. 5. Ku është lapsi? Lapsi është në tryezë. 6. Ku është shtëpia? Shtëpia është afër. 7. Ku është frigoriferi? Frigoriferi është në kuzhinë. 8. Ku është vajza? Vajza është në shkollë. 9. Ku është televizori? Televizori është në dyqan. 10. Ku është shkolla? Shkolla është afër. 11. Ku është shahu? Shahu është mbi tryezë. 12. Ku është studentja? Studentja është në universitet. 13. Ku është çelësi? Çelësi është mbi tryezë. 14. Ku është flamuri? Flamuri është jashtë. 15. Ku është mësuesi? Mësuesi është në shkollë. 16. Ku është fletorja? Fletorja është në shtëpi. 17. Ku është karrigia? Karrigia është në dhomë. 18. Ku është kutia? Kutia është mbi karrige. 19. Ku është tryeza? Tryeza është në oborr. 20. Ku është luga? Luga është mbi tryezë.

Ushtrimi 5.3

1. A ka një pirun këtu? Po, këtu ka një pirun. Ku është piruni? Piruni është mbi tryezë. 2. A ka një lule këtu? Po, këtu ka një lule. Ku është lulja? Lulja është në vazo. 3. A ka një makinë këtu? Po, këtu ka një makinë. Ku është makina? Makina është në garazh. 4. A ka një fletore këtu? Po, këtu ka një fletore. Ku është fletorja? Fletorja është mbi tryezë. 5. A ka një mjek këtu? Po, këtu ka një mjek. Ku është mjeku? Mjeku është në spital. 6. A ka një kolltuk këtu? Po, këtu ka një kolltuk. Ku është kolltuku? Kolltuku është në shtëpi. 7. A ka një çelës këtu? Po, këtu ka një çelës. Ku është çelësi? Çelësi është këtu. 8. A ka një gotë këtu? Po, këtu ka një gotë. Ku është gota? Gota është në kuzhinë. 9. A ka një pemë këtu? Po, këtu ka një pemë. Ku është pema? Pema është në oborr. 10. A ka një dritare këtu? Po, këtu ka një dritare. Ku është dritarja? Dritarja është atje.

Ushtrimi 5.5

1. Dea është nga Tirana. 2. Martini është nga Shëngjini. 3. Tirana është një qytet i madh dhe i bukur. 4. Shëngjini është një qytet i vogël bregdetar. 5. Koha në dimër nuk është e keqe. Nuk bën shumë ftohtë, por bie shpesh shi. Shumë rrallë bie edhe borë. 6. Vera në Tiranë është e nxehtë. Bën shumë vapë dhe rrallëherë bie shi. 7. Martini thotë se vjeshta është stinë e trishtuar, sepse qielli është shpesh gri dhe nganjëherë ka dhe mjegull. 8. Koha në pranverë është e ngrohtë dhe natyra është e bukur. Qielli është i kaltër; dielli ndriçon. Dita është e gjatë; nata është e shkurtër. 9. Po, në dimër në Tiranë bie shpesh shi. 10. Në verë, dielli ndriçon, deti është blu dhe qyteti është plot jetë.

Ushtrimi 5.7

1. Qyteti është i madh dhe i bukur. 2. Rruga është e zhurmshme. 3. Natyra është e këndshme në pranverë. 4. Pranvera është stinë e bukur. 5. Dimri është i ftohtë. 6. Dita është e gjatë. 7. Shtëpia është e qetë. 8. Vjeshta është e bukur dhe pak e trishtuar. 9. Qielli është i kaltër. 10. Qyteti është i qetë.

Ushtrimi 5.8

1. Fletorja e kuqe është mbi tryezë. 2. Gazeta e sotme është këtu. 3. Djali i vogël tani shkon në shkollë. 4. Libri i bardhë është mbi tryezë. 5. Tryeza është e kuqe. 6. Kjo birrë është e ftohtë, kurse ajo është e ngrohtë. 7. Mësimi i ri është i lehtë. 8. Diskoteka e re është e hapur, kurse diskoteka e vjetër është e mbyllur. 9. Studenti i ri nuk është i shëndetshëm, ai është shpesh i sëmurë. 10. Lulja është e verdhë; nuk është e gjelbër.

Ushtrimi 5.9

1. Sa vajzë e bukur! 2. Sa djalë i gjatë! 3. Sa grua e zgjuar! 4. Sa ushtrim i lehtë! 5. Sa makinë e shtrenjtë! 6. Sa shtëpi e vjetër! 7. Sa dimër i ftohtë! 8. Sa verë e nxehtë! 9. Sa libër i vështirë! 10. Sa qytet i vjetër!

Ushtrimi 5.10

1. Xhimi është nga Shtetet e Bashkuara dhe tani është në Sarandë. 2. Është muaji gusht. Është verë. 3. Data është 15 gusht 2012. 4. Xhimi është me pushime në Sarandë. Ai është në hotel 'Cosmopole'. 5. Koha është e mirë. Në mëngjes, temperatura është 20 gradë. Nuk bën vapë. 6. Dhoma nuk është si dhoma e tij në Uashington. Dhoma ka pamje nga deti. 7. Në ballkon ka dy karrige, një tryezë dhe një çadër. 8. Në dhomë ka frigorifer dhe televizor. 9. Jo, Xhimi shikon vetëm kanale shqiptare sepse do të mësojë shqip mirë. 10. Ai blen çdo ditë dy gazeta. 11. Ai ka dy shokë. Ata punojnë në Sarandë në verë. Valdeti punon si kamerier në një hotel afër, kurse Tofiku është murator. Valdeti është nga Tirana dhe Tofiku është nga Prishtina (nga Kosova). 10. Tani në Sarandë ka kryesisht turistë nga Ballkani, por jo nga Evropa Perëndimore.

Mësimi 6

Ushtrimi 6.2

1. Po, Pamela është nga Uashingtoni. 2. Babai i saj është dentist dhe punon në një klinikë dentare. 3. Nëna e saj është pedagoge. Punon në universitet. Jep letërsi. 4. Pamela ka një motër dhe një vëlla. Ata shkojnë në shkollë. 5. Pamela studion në universitet. Ajo studion për matematikë. 6. Këtë semestër ajo ka katër lëndë. 7. Pamela studion shqip, sepse babai i saj është shqiptar. 8. Po, ajo ka bursë nga universiteti. 9. Të shtunën në mëngjes noton në pishinë ose vrapon. Pastaj studion pak. Në mbrëmje shkon në diskotekë ose në kinema. 10. Të dielën shkon në bibliotekë.

Mësimi 7

Ushtrimi 7.2

1. Klasa ka 15 studentë. 2. Po, studentët janë fillestarë. 3. Studentët mësojnë shqip për shumë arsye. Disa studentë po mësojnë shqip, sepse jetojnë në Shqipëri. Disa po mësojnë shqip sepse janë studiues dhe po bëjnë kërkime në Shqipëri. Në klasë ka edhe dy përkthyes. Ata flasin disa gjuhë dhe tani po mësojnë edhe shqip.

4. Studiuesit bëjnë kërkime. 5. Studentët flasin shqip, lexojnë tekste, bëjnë ushtrime dhe shpesh shohin në televizor emisione kulturore. 6. Jo shumë. 7. Po, ata shohin filma në klasë. 8. Po, ata bëjnë diskutime për filmat që shohin. 9. Po, ata japin mendime për tekstet që lexojnë në klasë. 10. Klasa duket shumë interesante dhe informuese.

Ushtrimi 7.3

gabim, gabimi, gabime, gabimet; përkthyes, përkthyesi, përkthyes, përkthyesit; ushtrim, ushtrimi, ushtrime, ushtrimet; televizor, televizori, televizorë, televizorët; film, filmi, filma, filmat; studiues, studiuesi, studiues, studiuesit; kërkim, kërkimi, kërkime, kërkimet; mendim, mendimi, mendime, mendimet.

Ushtrimi 7.4

1. Këta këngëtarë janë nga Turqia. 2. Unë njoh disa kuzhinierë në hotel. 3. Ata mësojnë disa mësimë çdo ditë. 4. Ne lexojmë disa libra. 5. Unë njoh disa djem. 6. Ne shohim disa filma në mbrëmje. 7. Universitetet janë në kryeqytete. 8. Takimet mbarojnë në orën katër. 9. Kuzhinierët po gatuajnë darkë. 10. Mësuesit po shikojnë disa emisione në televizor.

Ushtrimi 7.5

1. Zakonisht bëj disa gabime kur shkruaj. 2. Përkthyesit po përkthejnë disa libra. 3. Këta burra po shohin disa filma. 4. Ku janë vëllezërit? 5. Ushtrimet janë në fletore. 6. Tani po lexojmë disa tekste. 7. Ku janë gjyshërit dhe baballarët? 8. Unë njoh disa studiues gjermanë. 9. Nxënësit janë në klasë. 10. Mësuesit po shpjegojnë disa ushtrime.

Ushtrimi 7.7

1. Po sheh lajmet në televizor. 2. Lajmet po japin një kronikë për një olimpiadë ballkanike. 3. Është një olimpiadë ballkanike në matematikë. 4. Po, ka dhe një ekip me nxënës shqiptarë. 5. Rezultatet e tyre janë shumë të mira. (Ata po arrijnë rezultate shumë të mira.) 6. Mësuesit e tyre thonë se këta djem të rinj dhe vajza të reja janë krenaria jonë. 7. Vetë nxënësit thonë se në olimpiadë ka shumë vajza të talentuara dhe djem të talentuar, prandaj konkurrenca është shumë e fortë. 8. Nxënësit studiojnë disa orë në ditë, sepse ushtrimet janë shumë të vështira. 9. Po, ata janë shumë të gëzuar që kanë rezultate të larta. 10. Po, ekipet shqiptare janë të suksesshme në aktivitete të rëndësishme ballkanike dhe botërore.

Ushtrimi 7.8

1. Nxënësit janë të mirë. 2. Rezultatet janë të larta. 3. Ekipet shqiptare janë të suksesshme. 4. Këto vajza të gëzuara po flasin në telefon. 5. Këto aktivitete janë të rëndësishme. 6. Studentët janë shumë të gëzuar. 7. Djemtë e rinj nuk janë në shtëpi. 8. Këto vajza të reja po diskutojnë. 9. Mësueset janë të kënaqura me nxënësit. 10. Mësuesit janë të kënaqur me nxënësit.

Ushtrimi 7.9

1. Qytetet janë të mëdha dhe të bukura. 2. Djemtë janë të mëdhenj. 3. Ditët janë të këndshme në pranverë. 4. Netët janë të ngrohta. 5. Ushtrimet janë të gjata. 6. Shtëpitë janë të qeta. 7. Mësimet janë të vështira. 8. Studentet janë të talentuara. 9. Nxënësit janë të mirë. 10. Librat janë të bukur.

Ushtrimi 7.10

1. Djali i vogël tani shkon në shkollë. Djemtë e vegjël tani shkojnë në shkollë. 2. Fletorja e kuqe është mbi tryezë. Fletoret e kuqe janë mbi tryezë. 3. Lulja është e verdhë; nuk është e gjelbër. Lulet janë të verdha, nuk janë të gjelbra. 4. Libri i bardhë është mbi tryezë. Librat e bardhë janë mbi tryezë. 5. A është i shtrenjtë apo i lirë ai fjalor? A janë të shtrenjtë apo të lirë ata fjalorë? 6. Kjo birrë është e ftohtë, kurse ajo është e ngrohtë. Këto birra janë të ftohta, kurse ato janë të ngrohta. 7. Kjo valixhe është e lehtë, ndërsa ajo atje është e rëndë. Këto valixhe janë të lehta, ndërsa ato atje janë të rënda. 8. Mësimi i ri është i lehtë. Mësimet e reja janë të lehta. 9. Ky dyqan është i hapur, kurse ai atje është i mbyllur. Këto dyqane janë të hapura, kurse ato atje janë

të mbyllura. 10. Kjo revistë është shumë e shtrenjtë. Kjo revistë, nga ana tjetër, është e lirë. Këto revista janë shumë të shtrenjta. Këto revista, nga ana tjetër, janë të lira.

Ushtrimi 7.12

1. Tirana është një qytet i madh dhe i bukur. 2. Në Tiranë ka shumë ndërtesa të reja dhe të vjetra. 3. Ndërtesat e reja janë të larta dhe moderne. 4. Ndërtesat e vjetra janë kryesisht të ulëta dhe me ngjyra të forta. 5. Në ditët e sotme, Tirana është një qytet plot me hotele, restorante, bare dhe kafene. 6. Në shesh ndodhen Muzeu Historik Kombëtar, Pallati i Kulturës, Hotel 'Tirana', Xhamia e Ethem Beut, Kulla e Sahatit. 7. Kulla e Sahatit është 35 metra e lartë. 8. Po, kulla është e hapur për turistët. 9. Qendra të rëndësishme kulturore janë Teatri i Operës dhe i Baletit, Teatri Kombëtar, Galeria e Arteve etj. 10. Klima në Tiranë është e mirë. Temperaturat në dimër nuk janë shumë të ulëta. Kurse në verë janë të larta.

Ushtrimi 7.13

Tirana është një qytet i madh dhe i bukur. Në Tiranë ka shumë ndërtesa të reja dhe të vjetra. Ndërtesat e reja janë të larta dhe moderne, kurse ndërtesat e vjetra janë kryesisht të ulëta dhe me ngjyra të forta. Në ditët e sotme, Tirana është një qytet plot me hotele, restorante, bare dhe kafene. Tirana ka në qendër një shesh të madh dhe të bukur. Ky është sheshi 'Skënderbej'. Atje ndodhen Muzeu Historik Kombëtar, Pallati i Kulturës, Hotel 'Tirana', Xhamia e Ethem Beut, Kulla e Sahatit. Kulla e Sahatit është 35 metra e lartë. Kulla është e hapur për turistët. Nga kjo kullë turistët shohin pamje shumë të bukura. Muzeu Historik Kombëtar është një muze shumë i rëndësishëm dhe me shumë objekte historike. Në Tiranë ka disa kisha dhe xhami. Teatri i Operës dhe i Baletit, Teatri Kombëtar, Galeria e Arteve etj., janë qendra të rëndësishme kulturore. Në Tiranë ka universitete publike dhe private. Tirana ka klimë të mirë. Dimri është i shkurtër dhe i butë. Temperaturat në dimër nuk janë shumë të ulëta. Kurse vera është e nxehtë dhe me temperatura të larta.

Mësimi 8

Ushtrimi 8.2

1. Bojkeni është në zyrë. 2. Eanda është në shtëpi. 3. Eanda ka nevojë për disa gjëra. 4. Eanda po përgatit një byrek dhe një ëmbëlsirë me mjaltë dhe arra. 5. Bojkeni shkon në dyqan. 6. Eanda do dy kilogramë miell. 7. Bojkeni blen në dyqan dy kilogramë sheqer. 8. Po, ai blen dy pako kafe dhe një kuti kakao. 9. Po, ai blen 2 litra vaj ulliri. 10. Po, ata kanë disa kuti me çaj në shtëpi.

Ushtrimi 8.3

1. Kush po hap dritaret? Unë po hap dritaret. 2. Çfarë po përgatitni ju? Ne po përgatisim një ëmbëlsirë. Po ata, çfarë po përgatisin? 3. Ku po shëtitni ju? Ne po shëtitim në qytet. 4. Kush po mbyll dyert? Djali po mbyll dyert. 5. Çfarë po matni ju? Ne po masim një shtëpi. 6. Në çfarë ore dalin ata nga zyra? Ata dalin në orën 17:00. Po ju, kur dilni? Ne dalim për një orë. 7. Ti po merr një shoqe në telefon. 8. Unë po marr një kilogram arra në dyqan. 9. Ju po dilni nga shtëpia dhe po shkoni në zyrë. 10. Kush po merr në telefon? Një shok po merr në telefon.

Ushtrimi 8.4

1. Gjyshi është më i sëmurë se gjyshja. 2. Kjo zyrë është më e madhe se dhoma ime. 3. Kjo fotografi është më e bukur se ajo. 4. Gëzimi është më i gjatë se vëllai i tij. 5. Kjo kafe është më e keqe se ajo. 6. Ky mësim është më i lehtë se ai. 7. Dona dhe Besa janë më të zëna se Sokoli. 8. Artani është djali më i lumtur nga të gjithë. 9. Shtëpia ime është më e re se shtëpia jote. 10. Këto valixhe janë më të rënda se ato.

Ushtrimi 8.6

1. Ana do të blejë dy kilogramë domate. 2. Domatet janë shumë të mira. 3. Po, në dyqan ka specat të kuq. 4. Ana blen edhe një kilogram qepë të bardha dhe dy kilogramë tranguj. 5. Bizelet janë shumë të freskëta. 6. Po, Ana blen dy kilogramë qershi, një shalqi dhe dy pjepra të vegjël. 7. Qershitë janë shumë të ëmbla.

8. Jo, kajsi nuk ka. 9. Dardhat janë pak të forta, por janë shumë të shijshme. 10. Po, Ana blen një kilogram mollë të kuqe.

Ushtrimi 8.7

1. Ato po shkojnë që të blejnë fruta. 2. Ti duhet të flasësh me shokët që të vijnë sonte në koncert. 3. Ne po presim që të takojmë mësueset dhe të bisedojmë për detyrat. 4. Ti duhet të shkosh në disa dyqane, derisa të gjesht atë që dëshiron. 5. Është mirë të flasim bashkë për këto probleme. 6. Është e nevojshme që të dëgjoni edhe studentët, para se të jepni rezultatet. 7. Ti duhet të dalësh nga zyra, sepse këtu ne nuk mund të bisedojmë. 8. Kur të vijë nëna, po vij dhe unë. 9. Flasim kur ju të shkoni atje. 10. Po fillojnë të dalin shumë probleme.

Ushtrimi 8.9

1. Për njerëzit është shumë e rëndësishme një dietë e shëndetshme dhe e rregullt. 2. Njerëzit duhet të kenë çdo ditë në tryezë frutat, perimet e freskëta dhe drithërat. 3. Njerëzit e shëndetshëm duhet të konsumojnë katër deri në gjashtë gota ujë në ditë. 4. Një dietë e mirë duhet të ketë vitamina dhe kripëra minerale që janë shumë të nevojshme. 5. Mjekët, në dimër, këshillojnë të përdorim sa më shumë perime dhe fruta të freskëta që kanë vitamina A dhe C. 6. Mandarina, kivi, spinaqi, kungulli dhe karota kanë vitamina A dhe C. 7. Vitaminë E kanë gruri, bajamet, arrat, patatet dhe lajthitë. 8. Në verë është mirë të konsumojmë shumë perime dhe fruta, sepse kanë ujë. 9. Në situata stresi mjekët këshillojnë një dietë me bukë, makarona, oriz, sallatë jeshile, qepë, djathë, kos, vezë dhe qumësht. 9. Në këto situata është mirë të mos përdorim kafe, çaj, kakao apo çokollata. 10. Po, alkooli është shumë i dëmshëm.

Mësimi 9

Ushtrimi 9.2

1. Arturi banon në Tiranë. 2. Ai po flet me agjencinë imobiliare 'Tirana'. 3. Agjencia imobiliare 'Tirana'. 4. Arturi po kërkon një apartament me dy dhoma dhe një kuzhinë. 5. Po, agjencia ofron vetëm një apartament në rrugën 'Mine Peza'. 6. Apartamenti është i pamobiluar. 7. Çmimi është rreth 25 000 lekë. 8. Po, Arturi është shumë i interesuar për këtë apartament. 9. Ai do të shohë apartamentin. 10. Ai shkon në agjenci në orën dhjetë.

Ushtrimi 9.3

1. Kush është kjo? Kjo është Drita. Ç'bën ajo? Ajo po takon një vajzë. Çfarë ka vajza? Vajza ka një mace. 2. Kush janë ata? Ata janë Erdriti, Vera, Beni dhe Igli. Çfarë bëjnë ata? Ata po bisedojnë. Për çfarë po bisedojnë ata? Ata po bisedojnë për një raport ekonomik. 3. Kush është ajo? Ajo është Moza. Çfarë po bën Moza? Moza po luan golf. Me kë po luan Moza? Moza po luan vetëm. 4. Kush është kjo? Kjo është Sara. Çfarë po bën Sara? Sara po flet në telefon. Me kë po flet në telefon Sara? Sara po flet në telefon me Rean. 5. Kush është ky? Ky është Agimi. Çfarë bën Agimi? Agimi mëson shqip. Ku mëson shqip Agimi? Agimi mëson shqip në shkollë.

Ushtrimi 9.4

1. Kë, Drinin. 2. Kush, kjo, ajo, Erjonin, Albanin, Besartin. 3. Çfarë, mësuesit, këto. 4. Kë, këta, këta, një sportist. 5. Cilën, Entelën, studente.

Ushtrimi 9.7

1. Klara po bisedon me recepsionisten. 2. Klara telefonon sepse do të bëjë një rezervim. 3. Rezervimi është për datat 10–15 tetor. 4. Klara rezervon dy dhoma. 5. Klara preferon (parapëlqen) katin e tetë dhe katin e dhjetë. 6. Çmimi përfshin qëndrimin në hotel dhe mëngjesin. 6. Po, hoteli ka një restorant shumë të mirë. 8. Klara mund të paguajë me kartë. 9. Klara kërkon taksì për datën 10 tetor. 10. Recepsionistja thotë se duhet të dinë orën e saktë kur vjen avioni, si dhe linjën ajrore.

Ushtrimi 9.8

1. Do të shkoni, do të shkojmë, do të hamë. 2. Të pini, kemi, të pimë. 3. Ha, ha. 4. Flini, flemë, flenë. 5. Flisni, hamë, flasim.

Ushtrimi 9.9

1. Unë banoj në katin e parë. 2. Dhoma është në katin e tretë. 3. Po flas me mësuesen e re. 4. Po dëgjoj mësimin e ri. 5. Hoteli është i madh dhe i bukur. 6. Qëndrimi në hotel nuk është i gjatë. 7. Po shikojmë dritaren e hapur. 8. Çmimet janë të larta. 9. Ky është hoteli im i preferuar. 10. Dhomat janë shumë të mira.

Mësimi 10

Ushtrimi 10.2

1. Në Republikën e Shqipërisë ka disa festa zyrtare. 2. Festat fetare janë: Pashkët Katolike, Pashkët Ortodokse, Dita e Novruzit, Bajrami i Madh, Bajrami i Vogël dhe Krishtlindjet. 3. Dita e Novruzit ose Dita e Sulltan Novruzit, është festa e bektashinjeve. 4. Bektashizmi është një sekt fetar islamik. 5. Dita e Verës është një festë pagane. 6. Ajo simbolizon largimin e dimrit dhe ardhjen e pranverës. 7. Dita e Verës është festë tradicionale në qytetin e Elbasanit. 8. Dita e Pavarësisë është më 28 Nëntor. 9. Dita e Çlirimit është më 29 Nëntor. 10. Dita e Punëtorëve është më 1 Maj. 11. Emri i vërtetë i Nënë Terezës është Gonxhe Bojaxhi. 12. Pesë Maji është Dita e Dëshmorëve. 13. Shtatë Marsi është Dita e Mësuesit. 14. Dita Ndërkombëtare e Fëmijëve është më 1 Qershor. 15. Është Dita e Lumturimit të Nënë Terezës.

Ushtrimi 10.4

1. Fletorja e vajzës është mbi karrige./Fletoret e vajzave janë mbi karrige. 2. Libri i djalit është mbi televizor./Librat e djemve janë mbi televizor. 3. Ky është lapsi i studentit./Këta janë lapsat e studentëve. 4. Po lexoj librin e shkrimtarit shqiptar./Po lexoj librat e shkrimtarëve shqiptarë. 5. Ai po shikon djalin e motrës./Ai po shikon djemtë e motrave. 6. Shikoj nga dritarja vajzën e shoqes./Shikoj nga dritarja vajzat e shoqeve. 7. Biçikleta e nënës është blu./Biçikletat e nënave janë blu. 8. Kjo është dhoma e hotelit./Këto janë dhomat e hoteleve. 9. Kërkoj fjalorin e anglishtes./Kërkoj fjalorët e anglishtes./10. Po takoj babanë e djalit./Po takoj baballarët e djemve.

Ushtrimi 10.6

1. Në Tiranë ka shumë aktivitete kulturore. 2. Në Teatrin e Operës dhe të Baletit ka një shfaqje shumë të bukur. 3. Koncerti fillon në orën 20:00. 4. Po, në Akademinë e Arteve të Bukura ka një koncert recital. 5. Është koncerti i një pianisteje shqiptare. 6. Në Pallatin e Kongreseve fillon Festivali i Këngës në Radio-Televizion. 7. Po, ka bileta për në festival. 8. Trupa e Teatrit Kombëtar shfaq një shfaqje të re. 9. Është e një dramaturgu rumun. 10. Punimet janë të piktorëve shkodranë: Kolë Idromeno dhe Zef Kolombi.

Ushtrimi 10.7

1. Kjo është klasa e nxënëses. Këto janë klasat e nxënëseve. Unë shikoj klasën e nxënëses. Unë shikoj klasat e nxënëseve. 2. Kjo është galeria e artit. Këto janë galeritë e arteve. Unë shikoj galerinë e artit. Unë shikoj galeritë e arteve. 3. Kjo është vajza e shoqes. Këto janë vajzat e shoqeve. Unë shikoj vajzën e shoqes. Unë shikoj vajzat e shoqeve. 4. Ky është fjalori i një studenti. Këta janë fjalorët e disa studentëve. Unë shikoj fjalorin e një studenti. Këta janë fjalorët e disa studentëve. 5. Kjo është lulja e parkut. Këto janë lulet e parqeve. Unë shikoj lulen e parkut. Unë shikoj lulet e parqeve.

Ushtrimi 10.8

1. Fletorja e vajzës është mbi tryezë. 2. Koncerti i pianistes është i bukur. 3. Shpjegimi i mësueses është i mirë. 4. Po takoj shoqen e klasës. 5. Aktoret e teatrit luajnë bukur. 6. Ai po bisedon me pianisten e re. 7. Po dëgjoj këngën e një kompozitoreje shqiptare. 8. Takimi i studenteve është i rëndësishëm. 9. A është kjo adresa e kësaj mjekeje? 10. Ne po flasim me mësueset e shkollës.

Mësimi 11

Ushtrimi 11.2

1. Jeta po bisedon me Mimosën. 2. Jeta do të shkojë në dyqan. 3. Mimoza pyet se mund të shkojë edhe ajo me Jetën dhe Krenarin. 4. Mimoza ngrihet menjëherë nga krevati sepse do të bëhet gati. 5. Jeta po hekuros rrobat. 6. Mimoza do të lahet dhe do të krihet. 7. Jeta merr Norën në telefon. 8. Nora martohet muajin tjetër. 9. Jeta do të blejë një fund dhe një bluzë. Mimoza do të blejë një kostum të zi. 10. Vajzat shqetësohen sepse Nora nuk përgjigjet në telefon.

Ushtrimi 11.3

1 Në ç'orë zgjohesh çdo ditë? Zgjahem në orën 7, por nuk ngrihem deri në orën 7:15. Ç'bën pasi ngrihesh? Rruhem, lahem, laj dhëmbët dhe vishem. Ha mëngjes shumë shpejt dhe nisem për punë. 2. Në ç'orë zgjohet Artani çdo ditë? Zgjahet në orën 7, por nuk ngrihet deri në orën 7:15. Ç'bën pasi ngrihet? Rruhet, lahet, laj dhëmbët dhe vishet. Ha mëngjes shumë shpejt dhe nisem për në punë. 3. Në ç'orë zgjoheni çdo ditë? Zgjahemi në orën 7, por nuk ngrihemi deri në orën 7:15. Ç'bëni pasi ngriheni? Rruhemi, lahemi, lajmë dhëmbët dhe vishemi. Hamë mëngjes shumë shpejt dhe nisemi për në punë. 4. Në ç'orë zgjohen Sokoli dhe Artani çdo ditë? Zgjahen në orën 7, por nuk ngrihen deri në orën 7:15. Ç'bëjnë pasi ngrihen? Rruhen, lahen, lajnë dhëmbët dhe vishen. Hanë mëngjes shumë shpejt dhe nisem për në punë. 5. Ç'po bën djali? Po vishet. Do të luajë pak. 6. Ç'po bëjnë djemtë? Po vishen. Duan të luajnë pak. 7. Ç'bën ti në fillim: rruhesh apo krihesh? Zakonisht rruhem kur bëj dush. Pastaj krihem. 8. Zonja dhe zotërinj! Po afrohem në qytetin e Sarandës dhe do të çlodhem atje për 20 minuta, para se vazhdojmë udhëtimin për në qytetin e Vlorës. 9. Ç'do të bëhet vëllai yt? Do të bëhet ekonomist.

Ushtrimi 11.5

1. Mimoza dhe Jeta shkojnë në dyqan. 2. Ato provojnë rrobat. 3. Jeta provon në fillim fundin. 4. Fundi i rri shumë bukur, kurse bluza i rri e vogël. 5. Mimosës i rri shumë mirë kostumi. 6. Në vitrinë ka një palë këpucë. 7. Jo, në dyqan nuk ka bluza të bardha. 8. Jeta do të shkojë në restorant, sepse i hahet. 9. Mimoza do të blejë çizme. 10. Ato i telefonojnë Norës.

Ushtrimi 11.6

1. Vajza më thotë mua diçka të rëndësishme. 2. Shitësja i tregon asaj një fund të bukur. 3. Ty të duket ky dyqan i bukur. 4. Neve na pëlqejnë gjërat e reja. 5. Juve ju vjen keq për Dritanin. 6. Atij i rrinë shumë bukur rrobat. 7. Po u shpjegoj atyre problemin. 8. Vajza po i thotë atij diçka të rëndësishme. 9. Shitësja ju tregon juve një libër të ri. 10. Neve na duket ky dyqan pak i shtrenjtë. 11. Mua nuk më pëlqejnë gjërat e vjetra. 12. Asaj i vjen keq për nënën. 13. Ty të shkon shumë ajo këmishë. Po mua, si më rrinë këto pantallona? 14. Atyre u dhemb koka. Po ty, çfarë të dhemb?

Ushtrimi 11.7

1. Andi i shkruan një kartolinë Vilmës. 2. Djali u dërgon miqve disa libra. 3. Po u japim mësimë studentëve. 4. Ne po u flasim shqiptarëve. 5. Djemve u pëlqen sporti. 6. Djalit i pëlqen basketbolli. 7. Vajzës i pëlqen baleti. 8. Vajzave u pëlqejnë gjuhët e huaja. 9. Këtyre studentëve u duket i vështirë mësimi. 10. Kësaj mësueseje i duket i lehtë mësimi. 11. Babait i dhemb koka, kurse nënës i dhembin këmbët. 12. Kjo bluzë i shkon shumë Besës. 13. Ç'po i thotë nëna Sokolit? 14. Artani po i blen Entelës një CD me muzikë shqiptare. 15. Juve ju duket se po bie shi? 16. Prindërve u vjen mirë kur unë marr nota të mira në shkollë. 17. Mësuesja po i shpjegon atij studenti gramatikën. 18. Polici po i tregon asaj gruajë adresën që po kërkon. 19. Gjyshit nuk i pëlqen shahu. Po gjyshes? 20. Ajo po u shkruan disa shoqeve një kartolinë.

Ushtrimi 11.9

1. Në Tiranë ka disa qendra tregtare, ku banorët e kryeqytetit kanë mundësinë të blejnë ushqime, veshje, pajisje elektronike etj. 2. Po, në këto qendra tregtare ka dyqane me mallra të firmave të njohura të huaja dhe

shqiptare. 3. Po, dyqanet e veshjeve numërojnë me mijëra klientë. 4. Dyqanet ofrojnë veshje të përditshme, veshje sportive dhe veshje elegante. 5. Po, ka dyqanë të veçanta për veshjet e brendshme, rrobat e banjës, getat e çorapet. 6. Po, dyqanet për fëmijë tërheqin shumë klientë. 7. Po, prindërit mund të plotësojnë nevojat dhe dëshirat e fëmijëve me produkte të larmishme, me cilësi të lartë. 8. Çmime janë konkurruese. 9. Po, në këto qendra kryejnë aktivitetin e tyre dhe banka, kompani celulare, agjenci turistike etj.

Mësimi 12

Ushtrimi 12.2

1. Martini me Ulpjanën po bisedojnë për Prishtinën. 2. Martini është i interesuar për Prishtinën sepse di pak për të. 3. Prishtina është qytet shumë i vjetër. 4. Prishtina është një qytet modern. Tani ka shumë ndërtesa të reja dhe të larta. Është qytet me shumë gjallëri, sepse është qendër shumë e rëndësishme administrative, kulturore dhe universitare. 5. Gërmia është një vend shumë i bukur me pyje, ku prishtinasit kalojnë kohën e lirë. Atje ka një liqen dhe restorante të ndryshme. 6. Muzeu i Kosovës ndodhet në një ndërtesë të vjetër. 7. Galeria e Arteve është shumë e mirë. 8. Ajo organizon çdo vit ekspozita kombëtare dhe ndërkombëtare, publikime, katalogë etj. 9. Po, në Prishtinë ka 21 monumente që mbrohen nga shteti. 10. Disa nga këto objekte janë: Sahat kulla, Shadërvani, Hamami i Madh etj. 11. Prishtina ka klimë kontinentale. 12. Në dimër bën ftohtë. Shpesh bie borë dhe temperaturat shkojnë deri në minus zero gradë Celsius.

Ushtrimi 12.3

1. Prizreni është një qytet i lashtë me vlera të shumta historike, kulturore dhe arkitekturore. 2. Të dhënat arkeologjike dëshmojnë se Prizreni është një nga qytetet më të vjetra në Evropën Juglindore. 3. Prizreni është i përmendur në shumë burime historike si në dokumente me karakter ekonomik ose politik dhe në kronika, apo vepra fetare dhe shkencore. 4. Në periudha të ndryshme historike, Prizreni del me emra të ndryshëm: në dokumentet latine emrin Prisrien, Prisrenum etj. 5. Në dokumentet osmane Prizreni del me emrat Tarzerin, Perserin etj. 6. Po, në Prizren ka monumente nga periudha romake. 7. Ato janë terma dhe mure nga periudha romake (tek Sahat Kulla), si dhe mozaikë.

Ushtrimi 12.4

Please see Leximi 12.1.

Mësimi 13

Ushtrimi 13.2

1. Drini bisedon me Brizin. 2. Brizi ishte me disa miq të huaj në një udhëtim nëpër Shqipëri. 3. Në fillim vizituan Durrësin. 4. Në Durrës vizituan amfiteatrin dhe muzeun arkeologjik. 5. Në Krujë blenë shumë suvenire, veshje tradicionale, qilima etj. Atje bënë dhe shumë fotografi. 6. Në Shkodër qëndruan vetëm një natë. 7. Po, shkuan në Jug. 8. Në Berat, u lanë mbresa të forta shtëpitë në kala dhe Muzeu Kombëtar Onufri. 9. Po, plazh bënë në Potam, Ksamil dhe Sarandë. 10. Po, Butrinti ishte pjesë e rëndësishme e këtij udhëtimi. Atje panë qytetin antik, kurse në mbrëmje ndoqën një shfaqje teatrale në Teatrin e Butrintit.

Ushtrimi 13.3

1. Ata shkuan në plazh. 2. Studentët lexuan librat e rinj. 3. Atyre u pëlqeu shumë udhëtimi. 4. Ne pamë vende shumë të bukura. 5. Turistët udhëtuan nëpër Shqipëri. 6. Në pazar ajo bleu disa suvenire. 7. Në autobus kënduan shumë këngë. 8. Ju thatë se sot është pushim. 9. Djali vuri çantën mbi bankë. 10. Piva një çaj të ftohtë. 11. Ku shkuan ata? 12. Çfarë more nga Shqipëria? 13. Nuk dolën dje nga shtëpia. 14. Pse nuk erdhët me ne? 15. U dhamë disa informacione të rëndësishme. 16. Sot nuk hëngrëm mëngjes. 17. Ndenja gjithë fundjavën në shtëpi. 18. Ku qe/ishe ti dje? 19. Mbyllën derën e shtëpisë. 20. Në muze pati/kishte shumë turistë.

Ushtrimi 13.4

1. Ajo udhëtoi nëpër Shqipëri. 2. Ne vizituam disa vende të bukura turistike. 3. Ata nuk patën/kishin shumë informacione për Shqipërinë. 4. Të pëlqeu Durrësi? 5. Unë ndenja gjithë ditën në qytet. 6. Ata bënë vizita në muze. 7. Hëngrëm darkë këtu. 8. Ata mbetën të mahnitur nga bukuria e natyrës shqiptare. 9. Pamë Kalanë e Ali Pashë Tepelenës. 10. Ti more informacione për Skënderbeun. 11. Unë pashë disa dokumente. 12. Qëndroi vetëm një natë.

Ushtrimi 13.6

1. Dialogu zhvillohet në librari. 2. Genti kërkon të blejë libra, sepse e ka porosi nga disa miq që nuk jetojnë në Shqipëri që të blejë libra nga shkrimtarë të ndryshëm shqiptarë. Ata duan t'i pasurojnë bibliotekat e tyre me libra në gjuhën shqipe, që fëmijët e tyre ta njohin letërsinë shqipe. 3. Ai interesohet për libra nga shkrimtarë të ndryshëm shqiptarë. 4. Shitësi i sugjeron veprën e poetit Naim Frashëri. 5. Vepra e Faik Konicës është në katër vëllime. 6. Ai interesohet për librin 'Kronikë në gur'. 7. Po, ai blen librin 'Tregime të moçme shqiptare'. 8. Po, ai blen antologjinë e poezisë bashkëkohore shqiptare. 9. Ai i thotë shitësit se do të vijë sërish nesër, nëse do t'i kërkojnë të blejë libra të tjerë. 10. Autori i librit 'Kronikë në gur' është Ismail Kadare.

Ushtrimi 13.7

1. Po të pyes për librat. 2. Ai më mori dje në telefon. 3. Si mund të të ndihmoj? 4. Ata duan t'i pasurojnë bibliotekat e tyre. 5. Çfarë më këshilloni të marr? 6. Ju këshilloj të merrni veprën e poetit Naim Frashëri. 7. Ata po më dëgjojnë. 8. Sa mirë që e kujtuat librin 'Tregime të moçme shqiptare'. 9. Ai na pa i çuditur. 10. E takova dje.

Ushtrimi 13.8

1. Po e kërkoj atë për një punë. 2. Më mori mua në telefon. 3. Çfarë të pyeti ty? 4. Kjo histori na kujtoi ne për atë natë. 5. Çfarë e keni atë? 6. Ju këshillova ju të blini një libër me poezi. 7. Nëse i dëgjoni ata, mos shkoni në Durrës nesër. 8. I pashë ato në shkollë.

Ushtrimi 13.9

1. d. 2. c. 3. a. 4. e. 5. b.

Ushtrimi 13.10

1. Gjergj Kastrioti Skënderbeu është hero i kombëtar i shqiptarëve. 2. Ai vlerësohet si prijësi më i madh në historinë e Shqipërisë, por edhe si sundimtar, diplomat, strateg ushtarak. 3. Marin Barleti e shkroi veprën e tij për Skënderbeun në vitet 1508–1510. 4. Në vitin 1443 luftoi me Janosh Huniadin. Ushtria osmane humbi luftën dhe Skënderbeu, bashkë me kalorës shqiptarë dhe me nipin e tij Hamza Kastrioti, shkoi në Dibër, dhe më pas në Krujë. 5. Lidhja Shqiptare e Lezhës ishte një aleancë politike dhe ushtarake e fisnikëve shqiptarë. 6. Për njëzet e pesë vjet me radhë Skënderbeu mbrojt vendin e tij dhe Evropën Perëndimore nga pushtimi osman. 7. Skënderbeu ishte 63 vjeç kur vdiq, më 17 janar 1468, prandaj mendohet se ai lindi në vitin 1405. 8. Emri i tij i vërtetë është Gjergj Kastrioti.

Mësimi 14

Ushtrimi 14.2

1. Dita po bisedon në telefon me Vesën. 2. Dita u zgjua nga gjumi në orën 9:00. 3. Pasi u zgjua nga gjumi, hëngri një mëngjes të mirë dhe pastaj u mor me punët e shtëpisë. 4. Po, u lodh se pastroi gjithë shtëpinë. 5. Pasi i mbaroi gjithë punët, përgatiti dhe drekën. 6. Dita u takua pasdite me dy shoqe. 7. Ajo shkoi në kinema në orën 19:00. 8. Ato panë dy filma të shkurtër: një film shqiptar dhe një film italian. 9. Filmat ishin filma shumë të bukur. 10. Filmat u shoqëruan me diskutime që ngjallën shumë interes tek publiku në sallë. 11. U diskutua për mesazhet e filmave. 12. Diskutimet zgjatën gati një orë. 13. Vesa ishte në Vlorë se kishte

një mbledhje. 14. Ajo u nis për në Vlorë herët në mëngjes. 15. Vesa shkoi në Vlorë, sepse kishte një mbledhje në orën 10:00.

Ushtrimi 14.3

1. Ti u nise për në shkollë. 2. Ata u kënaqën shumë në kinema. 3. Vajza u largua nga kinemaja në orën 21:00. 4. Fëmijët u lanë në det. 5. Aktiviteti u organizua shumë bukur. 6. Në takim u diskutua për shumë probleme. 7. Filmi u shoqërua me diskutime. 8. Djali u ngrit nga gjumi në orën 7:00. 9. Vesa u la, u kreh dhe u bë gati për në punë. 10. Ne u mërzitëm shumë në shtëpi.

Ushtrimi 14.5

1. Indriti po bisedon me Neritanin. 2. Pyetja e tij është: a e more imejlin tim? 3. Jo, Neritani nuk e lexoi imejlin e Indritit sepse nuk pati kohë. 4. Ai i ruajti materialet në kompjuter. 5. Ata u habitën sepse panë se kishte disa libra të vjetër për gjuhën shqipe dhe historinë e Shqipërisë, të cilët mund të shkarkohen falas nga interneti. 6. Neritani u dërgon me imejl miqve librat për gjuhën shqipe dhe historinë e Shqipërisë. 7. Neritani mendon se librat elektronikë janë me interes për motrën e tij, sepse ajo është mësuese dhe mund t'i përdorë këto materiale për nxënësit e saj. 8. Indriti e dërgon informacionin për librat elektronikë me imejl. 9. Po, ka dhe libra elektronikë me përralla. 10. Indriti dhe Neritani do të komunikojnë me imejl.

Ushtrimi 14.6

1. Djemtë e mi jetojnë në Tiranë. 2. Shokët e tu po studiojnë në universitet. 3. Mësueset e tij shpjeguan mësimin. 4. Vajzat e saj po shikojnë një fotografi. 5. Motrat e mia po bëhen gati për punë. 6. Shoqet e mia po shkruajnë detyrën pa gabime. 7. Shtëpitë e tua janë larg që këtej. 8. Televizorët e tyre janë të shtrenjtë. 9. Hotelet e tyre janë të mëdha. 10. Shoqet e tyre shkuan në shkollë.

Ushtrimi 14.7

1. Vajza ime jeton në Tiranë. 2. Nëna e tij është mjeke e njohur. 3. Mikja jote do të vijë tani. 4. Motra e saj do të takohet me ne. 5. Vajzat e mia studiojnë në Romë. 6. Mësueset e tyre janë të shqetësuara për mësimin. 7. Studentet e tua po bëjnë detyrat. 8. Mjeket e tij janë shumë të përgatitura. 9. Mësueset e mia janë shumë të mira. 10. Shoqet e saj duan të shkojnë në kinema.

Ushtrimi 14.8

1. Po takoj vajzën time. 2. Bisedoj me babanë e tij. 3. Fola me shokun tënd. 4. Kërkova vëllanë e saj. 5. Shkova në shtëpinë e saj. 6. Vizitova nenën tënde. 7. Po takohem me mësuesit e tyre. 8. Shoh studentët e tu. 9. Mërzitem për problemet e tua. 10. Gjeta librat e tij.

Mësimi 15

Ushtrimi 15.2

1. Pranvera blen djathë Gjirokastre. 2. Pranvera provon djathin e Gjirokastrës. 3. Në dyqan ka gjalpë me pako. 4. Po, në dyqan ka gjizë. 5. Gjiza është shumë e mirë. Është gjizë pa kripë. 6. Po, Pranvera blen dyqind gramë salcë kosi. 7. Në dyqan ka salsiçe vendi. 8. Po, në dyqan ka suxhuk Kosove. 9. Në dyqan ka mish viçi, mish qengji, mish lope, mish derri, mish deleje dhe pula. 10. Pranvera blen mish viçi pa kocka. Ajo blen dhe një gjysmë pule. 11. Po, mishi i viçit është shumë i freskët. 12. Po, Pranvera blen dhe katërqind gramë mish të grirë.

Ushtrimi 15.3

1. Në dyqan ka mish pule. 2. Vajzat po hanë mish qengji. 3. Po blej salcë kosi. 4. Në restorant ha shpesh brinjë qengji. 5. Bleva disa lloje djathërash. 6. Ka disa lloje shtëpish në projekt. 7. Ky model zyre, më pëlqen.

Ushtrimi 15.4

1. Çfarë dite është sot? 2. Në çfarë ore është takimi? 3. Çfarë mësimi kemi nesër? 4. Për çfarë problemi po diskutoni? 5. Në çfarë vendi jeni?

Ushtrimi 15.5

1. Hyr/hyni! 2. Dil/dilni! 3. Mëso/mësoni! 4. Kalo/kaloni! 5. Ha/hani! 6. Hap/hapni! 7. Merr/merrni! 8. Shko/shkoni! 9. Ki/kini! 10. Ji/jini!

Ushtrimi 15.7

1. Kamariери po bisedon me klientët. 2. Klientët ulen tek tavolina afër dritares. 3. Ata duan të pinë dy shishe ujë natyral dhe një shishe ujë me gaz. 4. Në meny ka lloje të ndryshme supash: supë me perime, supë peshku, supë me domate, etj. Ka dhe disa lloje sallatash: sallatë me perime të skarës ose të ziera: sallatë me domate, tranguj, ullinj; sallatë me specia turshi; sallatë mikse etj. 5. Ata marrin një sallatë me perime të skarës dhe një sallatë mikse. 6. Restoranti ka lloje të ndryshme peshku: levrek, koran, gjuhëz, barbun, etj. 7. Peshku është shumë i freskët. 8. Ata porosisin dy bifteke të skarës, një sallatë me fruta deti, një pjatë me karkaleca të skuqur dhe një tavë kosi. 9. Në restorant ka ëmbëlsira tradicionale si bakllavaja dhe kadaifi, si edhe krem karamel, torta të ndryshme, akullore. 10. Ata marrin nga një ëmbëlsirë të ndryshme për secilin prej tyre.

Ushtrimi 15.8

1. Studenti rri pranë dritareve. 2. Krahës këtyre detyrave, ajo ka dhe detyra më të rëndësishme. 3. Jemi shumë të shqetësuar prej këtyre informacioneve. 4. Rreth këtyre ngjarjeve ka shumë diskutime. 5. Sipas këtyre gazetareve situata është e vështirë.

Ushtrimi 15.9

1. Krahës vajzave në takim janë dhe disa vajza/djem. 2. Ata po marrin sugjerime prej kamarieres. 3. Sipas studentes, mësimi është shumë i vështirë. 4. Po diskutojnë rreth kompozitoreve shqiptare. 5. Kërkojmë edhe një gazetarë, përveç këtyre gazetareve që kemi.

Ushtrimi 15.10

1. Pas pranverës vjen vera. 2. Artani merr shumë letra prej nënës dhe motrës. 3. Banojmë afër shkollës. 4. Libri i gramatikës është mbi tryezën afër dritares. 5. Dollapi i rrobave është në dhomën e vogël. 6. Librat e përrallave janë mbi tryezë. 7. Pranë shkollës është një spital. 8. Mos vër revista në sirtarin e tryezës! 9. Ne marrim letra prej prindërve. 10. Ku do të shkosh nesër? Nesër do të shkoj tek shoqja për darkë. Do të vish edhe ti?

Mësimi 16

Ushtrimi 16.2

1. Ardiani po shikon fotografi. 2. Ardiani ishte me pushime në një kamp rinie. 3. Ai i kaloi shumë mirë pushimet. 4. Po, në kamp kishte shumë të rinj. 5. Në mëngjes zgjoheshin herët dhe pasi hanin mëngjes, shëtitnin ose vraponin në breg të detit. 6. Në plazh dilnin rreth orës 9:00 dhe rrinin deri në orën 12:00. 7. Po, pasi hanin drekë, dilnin sërish në plazh. 8. Laheshin në det ose luanin me top. Kishte dhe nga ata që rrinin gjithë kohën në çadër dhe lexonin ose luanin me letra. Nganjëherë merrnin varkat dhe shkonin që të vizitonin gjire të vogla. 9. Në mbrëmje luanin pingpong, basketboll, volejball, futboll etj. 10. Çadrat ishin të mëdha dhe shumë komode.

Ushtrimi 16.3

1. Në ç'orë zgjoheshit kur ishit me pushime? Zgjoheshim në orën 8, por nuk ngriheshim deri në orën 8.30. Ç'bënit pasi ngriheshit? Rruheshim, laheshim, lanim dhëmbët dhe visheshim. Hanim mëngjes shumë shpejt

dhe niseshim për punë. 2. Në ç'orë zgjoheshin kur ishin me pushime? Zgjoheshin në orën 8, por nuk ngriheshin deri në orën 8:30. Ç'bënin pasi ngriheshin? Rruheshin, laheshin, lanin dhëmbët dhe visheshin. Hanin mëngjes shumë shpejt dhe niseshin për në punë. 3. Ç'po bënte vajza? Po vishej. Donte të luante pak. 4. Ç'po bënin djemtë? Po visheshin. Donin të luanin pak. 5. Ç'bëje në fillim: rruheshe apo kriheshe? Zakonisht rruhesha kur bëja dush. Pastaj krihesha.

Ushtrimi 16.5

1. Teuta i tregon Arianit për udhëtimin e saj në Butrint. 2. Ata u nisën nga Tirana herët në mëngjes rreth orës 6:00. 3. Udhëtimi ishte shumë i bukur. 4. Turistët i shoqëruan studentët të historisë. 5. Në Butrint ata vizituan disa objekte dhe monumente arkeologjike që dëshmojnë për lashtësinë e tij. 6. Shoqëruesit u treguan për historinë e Butrintit. 7. Grupit të turistëve i bëri përshtypje në veçanti Teatri Antik i Butrintit, i ndërtuar në shekullin III p.e.s. 8. Tempulli i Asklepit ndodhet në perëndim. 9. Në fund të vizitës vizituan dhe muzeun e pasur me objekte arkeologjike. 10. Ata u çlodhën në natyrën e mrekullueshme.

Ushtrimi 16.6

1. Po i flas vajzës sime. 2. Po ulem pranë babait të tij. 3. Mora letër prej shokut tënd. 4. Kjo është shoqja e vëllait të saj. 5. Erdha prej shtëpisë së saj. 6. Po u tregoj miqve klasën tënde. 7. Ishin larg mësuesve të tyre. 8. Po u shkruaj studentëve të tu. 9. Po rri larg problemeve të tua. 10. Ky është mësuesi i klasës së tij.

Ushtrimi 16.7

1. Para disa ditësh ishim në Butrint. 2. Ky ishte udhëtimi i fundit i programit tonë turistik në Shqipëri. 3. Nga Tirana, u nisëm herët në mëngjes rreth orës 6:00 dhe udhëtuan për disa orë gjatë rivierës së Jonit. 4. Para syve tanë kalonin peizazhet e mrekullueshme të natyrës shqiptare. 5. Në këtë udhëtim na shoqëruan studentët të historisë. 6. Ata ishin shumë të sjellshëm dhe u përgjigjeshin me kënaqësi dhe dëshirë të gjitha pyetjeve tona për vendet që shihnim. 7. Në Butrint ne arritëm në mesditë. 8. Shoqëruesit tanë na treguan në fillim për historinë e Butrintit. 9. Gjatë vizitës sonë në Parkun e Butrintit vizituan disa objekte dhe monumente arkeologjike që dëshmojnë për lashtësinë e tij. 10. Në perëndim ndodhej tempulli i Asklepit, disa shtëpi me oborr etj. 11. Në fund vizituan, dhe muzeun e pasur me objekte arkeologjike. 12. Pasi vizituan parkun arkeologjik u çlodhëm, në natyrën e mrekullueshme. 13. Qyteti i Butrintit ndodhet në mes të gjelbërimit, buzë liqenit karakteristik dhe bukuria e natyrës na tërhoqi të gjithëve. 14. Kështu kaluam një ditë shumë të bukur në Butrint. 15. Ky vend i përket trashëgimisë kulturore botërore dhe mbrohet nga UNESCOja.

Mësimi 17

Ushtrimi 17.2

1. Ariani e merr Flladian në telefon. 2. Ajo nuk ka shkuar në punë, sepse është sëmurë. 3. Po, ajo është vizituar tek mjeku në mëngjes. 4. Mjeku i tha se është me grip. 5. Po, Flladia ka temperaturë të lartë. 6. Ka rënë virozë gripi, sepse janë ulur temperaturat në mënyrë të menjëhershme. 7. Po, Flladia ka pirë aspirinë dhe çaj të nxehtë. 8. Mjeku i këshilloi të bëjë dhe banjë me ujë të nxehtë. 9. Mjeku i dha tri ditë pushim. 10. Ariani i tha të shkuara dhe t'i telefonojë nëse ka nevojë për ndonjë gjë.

Ushtrimi 17.3

1. Mora të të pyes pse nuk ke ardhur sot në punë. 2. Flladia është sëmurë. 3. Ajo nuk ka fjetur gjithë natën. 4. Ti ke pasur dhimbje të forta koke dhe temperaturë të lartë. 5. Mjeku i ka thënë se ajo është me grip. 6. Ka rënë një virozë gripi dhe shumë njerëz janë prekur prej saj. 7. Temperaturat janë ulur në mënyrë të menjëhershme. 8. Unë kam bërë një vaksinë antigrip, por megjithatë është mirë të ruhem. 8. Ke pirë ndonjë ilaç? 9. Mjeku më ka këshilluar të bëj dhe banjë me ujë të ngrohtë.

Ushtrimi 17.4

1. Djemtë kanë marrë disa herë në telefon. 2. Kemi kërkuar kartolina nga Shqipëria. 3. Unë u jam përgjigjur të gjitha pyetjeve. 4. Ajo është shtrirë në shtrat. 5. Vajzat janë ulur në karrige. 6. Ti ke thënë shumë gjëra

interesante. 7. Unë kam fjetur shumë mbrëmë. 8. Këngëtarët kanë kënduar shumë bukur. 9. Ju keni kërcyer shumë bukur. 10. Qyteti ka ndryshuar në këto vite.

Ushtrimi 17.5

1. Pacientja ka shkuar te dentisti. 2. Ajo ka shkuar atje për një kontroll. 3. Ajo e ka lënë orarin në orën 17:00. 4. Asaj i dhemb një dhëmballë. 5. Asaj i dhemb dhëmballa e fundit lart. 6. Ajo do të vërë një dhëmb porcelani. 7. Dentisti do t'i pastrojë dhëmbët nga gurëzat. 8. Ajo i pastron dhëmbët me fill dentar. 9. Mjeku i thotë të ketë më shumë kujdes me higjienën e gojës. 10. Nganjëherë i del gjak nga mishrat e dhëmbëve.

Ushtrimi 17.6

1. Ai duhet të ketë qenë me grip. 2. Mund të ketë pasur shumë probleme me shëndetin. 3. Është mirë të keni lënë një takim me mjekun, thjesht për një kontroll. 4. Nuk është e vështirë të kesh ruajtur higjienën e gojës. 5. Duhet të kesh mjekuar dhëmbët.

Ushtrimi 17.7

1. Unë kam ardhur për një kontroll. 2. Ai është larë vetë. 3. Ata e kanë lënë orarin në orën 17:00. 4. Ata i kanë telefonuar sekretares dhe ajo u ka thënë që të shkojnë në orën 15:00. 5. Ndërtesa është mbajtur me kujdes. 6. Çfarë shqetësimesh ke pasur? 7. Më ka dhembur dhëmbi. 8. Asaj i ka dalë dhëmballa e pjekurisë. 9. Duket t'i ketë rënë mbushja. 10. Ti ke hequr një dhëmb para disa kohësh. 11. Ne i kemi mbushur dhëmbët para disa kohësh. 12. Mjeku i ka pastruar dhëmbët pacientes.

Ushtrimi 17.9

1. Kur të vish ti, do të kem ikur unë. 2. Do ta kenë shkaktuar ata këtë dramë. 3. Para se të vijnë ata, unë do të kem mbaruar mësimet. 4. Ajo do ta ketë mbyllur me kohë këtë histori. 5. Do të ketë dhënë edhe ajo mendimin e saj. 6. Mbase do të kem kërkuar këtë gjë. 7. Njerëzit tregojnë se nuk do të kenë pasur informacione për aktivitetin. 8. Them se ata do të jenë nisur patjetër. 9. Fakti që nuk më kanë marrë në telefon, tregon se nuk do të kenë pranuar. 10. Të premtoj se do t'i kem mbaruar punët, derisa të vish ti.

Mësimi 18

For solutions to Ushtrimi 18.3, 18.4, and 18.5 please see Leximi 18.1

VOCABULARY LIST

Adjectives are shown in their corresponding masculine and feminine singular forms. Nouns are shown in their indefinite, definite, and plural indefinite forms. Verbs are shown in the present indicative, past indicative, and past participle forms. Prepositions are shown with the corresponding case they require: + nom. = nominative, + acc. = accusative, + abl. = ablative. Other abbreviations: adj. = adjective, adv. = adverb, dat. = dative, fem. = feminine, gen. = genitive, masc. = masculine, pl. = plural, sing. = singular.

A

a	interrogative particle	aktor, -i, -ë	actor
administrativ, -e	administrative	aku/ll, -lli, -j	ice
admirim, -i	admiration	akullor/e, -ja, -e	ice cream
aeroplan, -i, -ë	airplane	aleanc/ë, -a, -a	alliance
aeropot, -i, -e	airport	alkool, -i	alcohol
afër (+ abl.)	near(by)	ambasad/ë, -a, -a	embassy
afërm, -i (i), afërm (të)	relatives (family)	ambulanc/ë, -a, -a	outpatient clinic
të afërmit e familjes	close relatives	amerikan, -i, -ë	American
afërsi, -a, -në afërsi të	closeness in the vicinity of	amfiteat/ër, -ri, -ro	amphitheater
afrim, -i, -e	approach, proximity	amtar, -e	native
afr/ohem, u -ova, -uar	to reach, approach	gjuhë amtare	mother tongue
aftësim, -i	qualification, skill	an/ë, -a, -ë	side
aftësim teknologjik	technology class	nga ana tjetër	on the other hand
agjenci, -a, -agencia e lajmeve	agency news agency	ank/ohem, u -ova, -uar	to complain
agjenci imobiliare	housing agency	ansamb/ël, -li, -le	ensemble
agjenci turistike	tourist agency	antik, -e	ancient
agjenci udhëtimesh	travel agency	antikitet, -i	antiquity
ai	he, this (masc.)	antipast/ë, -a, -a	appetizer
aj/ër, -ri	air	antologji, -a, -	anthology
ajër i pastër	fresh air	apartament, -i, -e	apartment
në ajër të pastër	in the open air	apo	or
ajër i kondicionuar	air conditioning	Apo jo?	Is that right?
ajo	she, this (fem.)	aq	so
ajror, -e	air (adj.)	ar, -i	gold
linjë ajrore	airline	arbëresh, -e	Albanian of southern Italy
akademi, -a, -akoma	academy still	ardhj/e, -a, -e	arrival
aksident, -i, -e	accident	i ardhsh/ëm, e -me	next, coming
aktiv, -e	active	i,e ardhur	newcomer
aktivitet, -i, -e	activity, show	argjend, -i	silver
		arkeolog, -u, -ë	archaeologist
		arkeologjik, -e	archaeological
		ark/ë, -a, -a	cash register
		arkitekturo, -e	architectural
		aromë, -a, -a	flavor, perfume
		arsim, -i	education

arsy/e, -ja, -e	reason	i,e banuar	inhabited
për këtë arsye	for this reason	barazim, -i, -e	tie, draw
i arsyesh/ëm, e -me	reasonable	baraz/ohem, u -ova,	to end in a tie
i,e artë	golden	-uar	
artiku/ll, -lli, -j	article	barbu/n, -ni, -nj	red mullet
artist, -i, -ë	artist	i,e bardhë	white
artistik, -e	artistic	basketboll, -i	basketball
arri/j, -ta, -tur	to attain, arrive	basketbollist, -i, -ë	basketball player
as	neither, not even	bashkë	together
as . . . as	neither . . . nor	bashkëkohor, -e	contemporary
asaj	to her (abl., dat., gen.)	i,e bashkëlidhur	attached
asgjë	nothing	së bashku	together
Asgjë!	You're welcome!	bektashi, -u, -nj	Bektashi (Moslem sect)
Asklep, -i	Asclepius	bektashiz/ëm, -mi	Bektashism
asnjë	any, not a single, none	beqar, -e	single
asnjëherë	never	bes/ë, -a, -a	oath
ashtu	thus	jap besën	to give an oath
ata	they (masc.)	mbaj besën	to keep an oath
atëherë	then, in that case	bes/oj, -ova, -uar	to believe, think
atij	to him (abl., dat., gen.)	bë/hem, u -ra, -rë	to become
atje	there	bëhem gati	to get ready
atmosfer/ë, -a, -a	atmosphere	bëhem vonë	to be late
ato	they (fem.)	bë/j, -ra, -rë	I do, to do
atyre	to them (abl., dat., gen.)	bëj detyrat	to do homework
autobus, -i, -ë	bus	bëj fotografi	to take pictures
autoritet, -i, -e	authority	bëj përshtypje	to make an impression
avion, -i, -ë	airplane	bëj plazh	to take a sunbath
avokat, -i, -ë	lawyer	bëj shëtitje	to take a walk
		bën ngrohtë	it's warm (weather)
B		bëm/ë, -a, -a	deed, action
baba, -i, baballarë	father	bërt/as, -ita, -itur	to shout
bajam/e, -ja, -e	almond	bërxoll/ë, -a, -a	chop
Bajrami i Madh	Eid ul-Fitr	bërxollë derri	pork chop
Bajrami i Vogël	Eid Mubarak	bërxollë viçi	beef steak
bakllava, -ja, -	baklava	bibliotek/ë, -a, -a	library
balet, -i, -e	ballet	biçiklet/ë, -a, -a	bicycle
ballkanik, -e	Balkan (adj.)	bie, rashë, rënë	to ring, fall
ballkon, -i, -e	balcony	bie borë	to snow
ballokum/e, -ja, -e	special sweet	bie në sy	to catch the eye
banan/e, -ia, -e	banana	bie shi	to rain
banim, -i, -e	residence, dwelling	biftek, -u, -ë	steak
banj/ë, -a, -a	bathroom, toilet, bath	bij/ë, -a, -a	daughter
banjë dielli	sunbath	bilet/ë, -a, -a	ticket
bëj banjë	to take a bath	biletë autobusi	bus ticket
bankar, -e	banking	biletë avioni	airplane ticket
bank/ë, -a, -a	bank	bind/em, u -a, -ur	to be convinced
banknot/ë, -a, -a	banknote, bill	bi/r, -ri, -j	son
bankomat, -i, -e	ATM machine	birr/ë, -a, -a	beer
ban/oj, -ova, -uar	to live	bised/oj, -ova, -uar	to talk, discuss
banor, -i, -ë	resident, inhabitant	biskot/ë, -a, -a	cookie

bizel/e, -ja, -e	bean, pea	ç' profesion	what profession
ble/j, -va, -rë	to buy	çad/ër, -ra, -ra	parasol, umbrella, tent
blerj/e, -a, -e	buying, purchasing	çaj, -i	tea
bluz/ë, -a, -a	blouse	çam, -e	related to the Çam popula- tion (adj.)
bor/ë, -a	snow		bedsheet
bosh, -e	empty	çarçaf, -i, -ë	every
botanik, -e	botanical	çdo	everything
bot/ë, -a	world	çdo gjë	check
botëror, -e	world (adj.), worldwide	çe/k, -ku, -qe	traveler's check
botim, -i, -e	edition, publication	çek udhëtimi	Czech
bot/oj, -ova, -uar	to publish	çek, -e	key
breg, -u, brigje	coast, shore	çelës, -i, -a	quarter
në breg të detit	on the beach	çerek, -u, -ë	what
bregdet, -i, -e	coast(line)	çfarë	what language
bregdetar, -e	maritime, coastal	çfarë gjuhe	what nationality
brenda	inside	çfarë kombësie	what profession
brenda në (+ acc.)	inside	çfarë profesioni	two-stringed lute
i brendsh/ëm, e-me	interior	çifteli, -a, -	knee-high boot
të brendshmet	underwear	çizm/e, -ja, -e	so-so
brinj/ë, -a, -ë	rib	çka	liberation
brinjë qengji	lamb ribs	çlirim, -i, -e	to rest
britm/ë, -a, -a	exclamation, scream	çlodh/em, u -a, -ur	price
brokoli	broccoli	çmim, -i, -e	very low prices
budalla, -qe	stupid	çmime simbolike	to carry, take
bufe, -ja, -	cupboard	çoj, çova, çuar	chocolate
buk/ë, -a, -ë	bread	çokollat/ë, -a, -a	socks
i,e bukur	pretty, beautiful	çorap/e, -ja, -e	
bukuri, -a, -	beauty		
burim, -i, -e	source	D	
bur/oj, -ova, -uar	to flow out	dakord	all right
burs/ë, -a, -a	scholarship	dal, dola, dalë	to go out, be enough
burr/ë, -i, -a	man, husband	dal nga mësimi	to get out of school
i,e butë	mild, soft, weak	Nuk dalin.	They are not enough.
buzë	on the edge, close by	dardan, -e	Illyrian tribe
byrek, -u, -ë	pastry filled with meat, etc.	dardhar, -e	related to Dardha and its inhabitants (adj.)
C		dardh/ë, -a, -a	pear
celular, -i, -ë	cell phone	dark/ë, -a, -a	dinner
celular, -e	cellular (adj.)	ha darkë	to have dinner
kompani celulare	cellular companies	dasm/ë, -a, -a	wedding
telefon celular	cell phone	dashuri, -a, -	love
ceremoni, -a, -	ceremony	dat/ë, -a, -a	date
cil/a, -at	which (fem.)	dat/oj, -ova, -uar	to date
cilësi, -a, -	quality	daull/e, -ja, -e	drum
cilësor, -e	of good quality	debat, -i, -e	debate
cil/i, -ët	which (masc.)	deg/ë, -a, -ë	branch, affluent
Ç		del/e, -ja, -e	ewe, goat
ç'	what	mish deleje	goat meat
ç'kombësi	what nationality	dentar, -e	dental
		dentist, -i, -ë	dentist

derë, -a, dyer	door	djal/ë, -i, djem	son, boy
deri	until	djath/ë, -i, -ëra	cheese
deri më sot	until today	djathë i bardhë	feta cheese
deri vonë	until late	djathë kaçkavall	fat cheese
derisa	until, as long as	djathtas	to the right
derr, -i, -a	pig	i,e djathtë	right
mish derri	pork meat	djeg, dogja, djegur	to burn
det, -i, -e	sea	Më djegin grykët.	I have a sore throat (lit., my throat is burning).
Deti Jon	Ionian Sea		
detyr/ë, -a, -a	assignment, duty	djep, -i, -e	cradle, crib
detyrë shtëpie	homework	djersi/s, -ta, -tur	to swear
dëgj/oj, -ova, -uar	to listen	dokument, -i, -e	document
i dëmsh/ëm, e -me	harmful	dokumentar, -i, -ë	documentary
dërg/oj, -ova, -uar	to send	dollap, -i, -ë	wardrobe
dëshir/ë, -a, -a	desire	domat/e, -ja, -e	tomato
dëshir/oj, -ova, -uar	to desire	dor/ë, -a, duar	hand
dëshmoj, -ova, -uar	to witness, testify	do të	future marker (= will)
dëshmor, -i, -ë	martyr	dot	at all, can't
di, -ta, -tur	to know	dramaturg, -u, -ë	playwright, dramatist
diabet, -i	diabetes	drejt (+ abl.)	toward
dialekt, -i, -e	dialect	e drejt/ë, -a, të -a	law, right
e diel, -a, -a	Sunday	kam të drejtë	to be right, have the right
të dielën	on Sunday		
die/ll, -lli, -j	sun	drejtim, -i, -e	direction
me diell	sunny	në drejtim të	toward
diet/ë, -a, -a	diet	nën drejtimin e	under the direction of
diku	somewhere	drejt/ohem, -ova, -uar	to be led by
dim/ër, -ri, -ra	winter		
diplomat, -i, -ë	diplomat	drek/ë, -a, -a	lunch
disa	some	dritar/e, -ja, -e	window
diskotek/ë, -a, -a	discotheque	drith/ë, -i, -ëra	cereal
diskutim, -i, -e	discussion	dua, desha, dashur	to want, love
diskut/ohem, u -ova, -uar	to be discussed	dukem	to look, seem
diskut/oj, -ova, -uar	to discuss	duket	it seems, looks
i diskutuesh/ëm, e -me	negotiable	më duket	it seems to me
dit/ë, -a, -ë	day	durim, -i	patience
Dita e Çlirimit	Liberation Day	dy	two
Dita e Dëshmorëve	Martyrs' Day	të dy, të dyja	both (masc., fem.)
Dita e Lumturimit	Mother Teresa's Beatifica- tion Day	dykatësh, -e	two-story
të Nënë Terezës		dyqan, -i, -e	store
Dita e Novruzit	(Sultan) Novrusi's Day	dysh, -e	double
Dita e Pavarësisë	Independence Day	dyshim, -i, -e	doubt
Dita e Punëtorëve	Labor Day	i,e dytë	second
Ditën e mirë!	Good-bye!		
ditor, -e	daily	Dh	
dituri, -a	knowledge	dhall/ë, -a	buttermilk
dituri natyre	science class	dhe, edhe, e	and
divan, -i, -e	sofa, couch	dhemb, -a, -ur	to hurt, ache
		dhëmb, -i, -ë	tooth
		dhëmball/ë, -a, -ë	molar

dhëmballa e pjekurisë e dhën/ë, -a, të dhëna dhimbj/e, -a, -e dhimbje fyti dhimbje koke i,e dhjetë dhjetor, -i dhom/ë, -a, -a dhomë dyshe dhomë e lirë dhomë teke	wisdom tooth datum, data pain sore throat headache tenth December room double room a free/cheap room single room
E ec/i, -a, -ur ecj/e, -a, -e edukat/ë, -a edukátë fizíke ekonomi, -a ekonomi shtëpiake edhe, dhe, e edhe . . . edhe edhe pse edhe unë ekip, -i, -e ekonomik, -e ekonomist, -i, -ë ekskursion, -i, -e ekspedit/ë, -a, -a ekspozit/ë, -a, -a ekspozitë pikturë ekzekutues, -e elegant, -e elektricitet, -i elektronik, -e em/ër, -ri, -ra emision, -i, -e ende e enjt/e, -ja, -e të enjten estetik, -e etj/e, -a kam etje euro	to go, walk walk education physical education economics home economics class and both . . . and even though me too team, group economic economist excursion expedition exhibition painting exhibit executive elegant electricity electronic name TV/radio show, program still, yet Thursday on Thursday aesthetic thirst to be thirsty euro

Ë i,e ëmbël ëmbëlsir/ë, -a, -a ënd/ërr, -rra, -rra	sweet (adj.) sweet, dessert dream
---	---

F fabrik/ë, -a, -a fajtor, -e fakt, -i, -e në fakt fal, -a, -ur Më fal! falas falënder/oj, -ova, -uar Faleminderit! i,e famsh/ëm, e -me fanell/ë, -a, -a faq/e, -ja, -e faqe interneti fare fat, -i, -e për fat të mirë i favorshëm, e -me fe, -ja, - fej/ohem, u -ova, -uar fej/oj, -ova, -uar fem/ër, -ra, -ra fest/ë, -a, -a festival, -i, -e Festivali i Këngës fest/oj, -ova, -uar fetar, -e fet/ë, -a, -a fëmij/ë, -a, -ë filet/ë, -a, -a filetë pule filetë viçi film, -i, -a fill, -i, fije fill dentar fillestar, -i, -ë fillim, -i, -e në fillim fillimisht fill/oj, -ova, -uar financiar, -e firm/ë, -a, -a fis, -i, -e fisnik, -u, -ë fit/oj, -ova, -uar fitor/e, -ja, -e fitues, -e fitues, -i, -	factory guilty fact in fact to excuse Excuse me! free, gratis to thank Thank you! famous flannel shirt, undershirt page webpage, website at all fate, destiny, luck luckily favorable religion, faith to get engaged to get someone engaged female party, holiday festival Song Festival to celebrate religious slice (of bread, cheese) child/children fillet chicken fillet beef fillet film thread dental floss beginner beginning at the beginning at the beginning to start, begin financial firm tribe nobleman, knight to earn, win victory, triumph victorious, winning the winner
---	--

fizik/ë, -a	physics	fustan nusërie	wedding dress
fjal/ë, -a, -ë	word	fustanell/ë, -a, -a	kilt
fjali, -a, -	sentence	fush/ë, -a, -a	field
fjalor, -i, -ë	vocabulary, dictionary	futboll, -i	soccer
fjetj/e, -a, -e	sleep	futbollist, -i, -ë	football player
flak/ë, -a, -ë	flame	fyt, -i	throat
flamur, -i, -ë	flag		
flas, fola, folur	to speak	G	
fle, fjeta, fjetur	to sleep	gabim, -i, -e	mistake
fletor/e, -ja, -e	notebook	gadishu/ll, -lli, -j	peninsula
flitet	it is said	galeri, -a, -	gallery
flok, -u, -ë	hair	galeria e arteve	art gallery
floktor/e, -ja, -e	hairdresser	garazh, -i, -e	garage
flori, -ri, -nj	gold	gati	almost
flutur/oj, -ova, -uar	to fly	gatim, -i, -e	cooking
fllad, -i, -e	light breeze	gatishmëri, -a	readiness
form/ë, -a, -a	form	gat/uaj, -ova, -uar	to cook
form/ohe, u -ova, -uar	to be formed	gaz, -i, -e	gas
i,e fortë	strong, hard	gazetë -a, -a	newspaper
forum, -i, -e	forum	gazetar, -i, -ë	journalist
fotografi, -a, -	photograph	get/ë, -a, -a	panty hose
Franc/ë, -a	France	gërmim, -i, -e	digging
francez, -i, -ë	French	gëzim, -i, -e	happiness
francez, -e	French (nationality)	i,e gëzuar	glad, happy, joyful
frëngjisht	French (language)	godin/ë, -a, -a	building
i,e freskët	fresh	goj/ë, -a, -ë	mouth
freskues, -e	refreshing	gojëdhën/ë, -a, -a	legend
frigorifer, -i, -ë	refrigerator	got/ë, -a, -a	glass
frik/ë, -a, -ë	fear, dread	grad/ë, -a, -a	degree
frut/ë, -a, -a	fruit	grafi, -a, -	X-ray
fruta deti	seafood	Greqi, -a	Greece
fry/j, -va, -rë	to blow	gri	gray
Fryn erë.	It is windy.	grip, -i	flu
i,e ftohtë	cold	i,e grirë	minced
ft/oj, -ova, -uar	to invite	mish i grirë	mincemeat
fund, -i, -e	skirt, end, bottom	grua, grua, gra	woman, wife
fund i drejtë	hobble skirt	grup, -i, -e	group
fund i gjatë	long skirt	grur/ë, -i	grain, wheat
fund i shkurtër	short skirt	gryk/ë, -a, -ë	throat
fund me pala	pleated skirt	gur, -i, -ë	stone
fund xhins	jeans skirt	gurëz, -a, -a	plaque
i,e fundit	last	gusht, -i	August
fundjav/ë, -a, -a	weekend		
fuqi, -a, -	power	Gj	
furç/ë, -a, -a	brush	gjak, -u	blood
furnizim, -i, -e	furnishing, supplies	gjalp/ë, -i, -e	butter
furr/ë, -a	stove	gjalpë me kripë	salty butter
fu/s, -ta, -tur	to put in, let in, get in	gjallëri, -a	hustle and bustle
fustan, -i, -e	dress	i,e gjashtë	sixth
		gjatë	long, for a long time

i,e gjatë	long	në mënyrë harmo-	in a harmonic way
gjatësi, -a, -	length	nike	
gjatë (+ abl.)	during	harr/oj, -ova, -uar	to forget
gje/j, -ta, -tur	to find	hedh, hodha, hedhur	to throw
gje/ndem, u -ta,	to find oneself, be present	hekuros, -a, -ur	to iron
-tur		heq, hoqa, hequr	to take off
i,e gjelbër	green	Hë!	Hey!
gjelbërim, -i	greenery	e hën/ë, -a, -a	Monday
gjeografik, -e	geographic	të hënën	on Monday
gjerman, -i, -ë	German (nationality)	her/ë, -a, -ë	time, while
gjerman, -e	German (adj.)	hera e parë	the first time
gjermanisht	German (language)	një herë	once
gjeth/e, -ja, -e	leaf	një herë në muaj	once a month
gjë, -ja, -ra	thing	për herë të parë	for the first time
çdo gjë	everything	herët	early
gji,-ri, -nj	breast	hero, -i, -nj	hero
gji, -ri, -re	gulf, bay	i hersh/ëm, e -me	early, ancient
gjigand, -i, -ë	giant	heshtj/e, -a	silence, calm
gjimnastikor, -e	gymnastic, adj.	i,e hidhur	bitter
të gjitha	everybody, all (fem., pl.)	higjien/ë, -a	hygiene
gjithashtu	also, similarly	hip/i, -a, -ur	to get on
të gjithë	everybody, all (masc., pl.)	historik, -e	historic(al)
gjithmonë	always	holl, -i, -e	hall
gjithnjë	always	të holla	money (always pl.)
gjithsesi	in any case, anyhow	hollësi, -a, -	detail
gjiz/ë, -a	curd, cottage cheese	me hollësi	in detail
gjizë me kripë	salted curd	i hollësish/ëm,	detailed
gjizë pa kripë	unsalted curd	e -me	
gjuaj, -ta, -tur	to hunt	hotel, -i, -e	hotel
gjuh/ë, -a, -ë	tongue, language	i,e huaj	foreign
gjuhëz, -a, -a	tongue	hudh/ër, -ra, -ra	garlic
gjum/ë, -i	sleep	humb, -a, -ur	to miss, lose
gjurm/ë, -a, -ë	trace, track	humbj/e, -a -e	loss
gjykatës, -i, -	judge	i,e hutuar	confused
gjysm/ë, -a, -a	half	hy/j, -ra, -rë	to go in
gjysh, -i, -ër	grandfather	hyj brenda	to go inside
gjysh/e, -ja, -e	grandmother		
H			
ha, hëngra, ngrënë	to eat	i	her, to her
ha darkë	to have dinner	ide, -ja, -	idea
ha drekë	to have lunch	identifikim, -i, -e	identification
ha mëngjes	to have breakfast	ik/i, -a, -ur	to go (away), pass
më hahet	to be hungry	ikonografik, -e	iconographic
i,e habitur	surprised, astonished	ilaç, -i, -e	medicine
hamburger, -i, -ë	hamburger	ilir, -e	Illyrian
hapësir/ë, -a, -a	space	im	my (masc.)
hapj/e, -a, -e	opening	ime	my (fem.)
i,e hapur	open	imejl, -i, -e	e-mail
harmonik, -e	harmonic, balanced	individual, -e	individual
		infeksion, -i, -e	infection

informativ, -e	informative	jonë	our (fem.)
inform/oj, -ova, -uar	to inform	jote	your (fem.)
institucion, -i, -e	institution	ju	you (pl.)
instrument, -i, -e	instrument	juaj	your
intensivisht	intensively	jug, -u	south
interes, -i, -a	interest	juglindor, -e	southeastern
me interes	of interest	jugperëndim, -i	southwestern
shfaq interes	to show interest	juridik, -e	legal, judicial
interesant, -e	interesting	jurist, -i, -ë	lawyer
interes/ohem,	to be interested in	jush	you (abl.)
u -ova, -uar		juve	to you (dat.)
i,e interesuar	interested		
internet, -i	Internet	K	
interpretim, -i, -e	interpretation	kabin/ë, -a, -a	booth
interpret/oj, -ova,	to interpret	kabinë telefoni	telephone booth
-uar		kadaif, -i	kadaifi, a type of sweet
interpretohet	to be interpreted	kaf/e, -ja, -e	coffee
(pass.)		kafene, -ja, -	coffee shop
inxhinier, -i, -ë	engineer	kajsi, -a, -	apricot
Itali, -a	Italy	kakao, -ja	cocoa
italian, -e	Italian	kala, -ja, -	fortress, palace
italian, -i, -ë	Italian (nationality)	kalendar, -i, -ë	calendar
italisht	Italian (language)	kal/ë, -i, kuaj	horse
itinerar, -i, -e	itinerary	kal/oj, -ova, -uar	to spend time, pass by
		kalorës, -i, -	rider, horseman
J		i,e kaltër	blue, azure, sky blue
ja . . .	here is . . .	kallamar, -i, -ë	squid
Ja, ku janë!	They are over there!	kam, pata, pasur	to have
jam, qeshë, qenë	to be	ka	there is, there are
jam me fat	to be lucky	kam etje	to be thirsty
jam vonë	to be late	kam nevojë për	to need
janar, -i	January	kam të drejtë	to be right
jap, dhashë, dhënë	to give	kam uri	to be hungry
jap fjalën	to promise	ka teatër	there's a play
jap mendime	to give an opinion	nuk ka shumë	not long ago
jap me qira	to rent out	kamarier, -i, -ë	waiter
jap mësim	to teach	kamp, -i, -e	camp
jastëk, -u, -ë	pillow	kamp rinie	youth camp
jashtë (+ abl.)	outside, abroad	kanaç/e, -ja, -e	can, tin
jav/ë, -a, -ë	week	kanal, -i, -e	channel
pesë ditë në javë	five days a week	kanion, -i, -e	canyon
jelek, -u, -ë	vest, waistcoat	kapel/ë, -a, -a	hat, cap
jeshil, -e	green	kaq	so (much, many)
jet/ë, -a, -ë	life	karakter, -i, -e	character, nature
jetëgjatësi, -a, -	longevity	karakteristik, -e	typical, peculiar
jet/oj, -ova, -uar	to live	karkalec, -i, -a	shrimp
jo	no, not	karot/ë, -a, -a	carrot
Jo keq!	Not bad!	kart/ë, -a, -a	card, paper
jo . . . më	not . . . anymore	kartë krediti	credit card
Jon, -i	Ionian (Sea)	kartvizit/ë, -a, -a	business card

karrig/e, -ia, -e	chair	kinema, -ja, -	cinema
kat, -i, -e	floor	kish/ë, -a, -a	church
katalog, -u, -ë	catalog	kivi	kiwi
kategori, -a, -	category	kjo	this (fem.)
i,e katërt	fourth	klient, -i, -ë	client
katolik, -e	Catholic	klim/ë, -a, -a	climate
katror, -e	square	klinik/ë, -a, -a	clinic
metra katrorë	square meters	kock/ë, -a, -a	bone
i keq, e/të këqij	bad (masc.)	pa kocka	boneless
e keqe, e/të këqija	bad (fem.)	koh/ë, -a, -ë	time, weather
kë	whom	koka-kola (kola)	Coca-Cola
këmb/ej, -eva, -yer	to change, exchange	kok/ë, -a, -ë	head
këmb/ë, -a, -ë	leg, foot	kok/ërr, -rra, -rra	piece, unit (of fruit), grain,
këmbim, -i, -e	exchange		bean
këmbim valutor	money exchange	koleg, -u, -ë	colleague
këmish/ë, -a, -ë	shirt	kolesterol, -i	cholesterol
kënaq, -a, -ur	to satisfy	koll/ë, -a	cough
kënaqësi, -a, -	pleasure, satisfaction	kolltuk, -u, -ë	armchair
Kënaqësia ime!	My pleasure!	kombësi, -a, -	nationality
i,e kënaqur	satisfied	kombinim, -i, -e	combination
kënaq/em, u -a, -ur	to be satisfied	komedi, -a, -	comedy
kënd/oj, -ova, -uar	to sing, go well	komod, -e	comfortable
i këndsh/ëm, e -me	comfortable	kompani, -a, -	company
këng/ë, -a, -ë	song	kompjuter, -i, -a	computer
këngëtar, -i, -ë	singer	komplikacion, -i, -e	complication
këpuc/ë, -a, -ë	shoe	kompres/ë, -a, -a	pack, compress
këpucë me cilësi	quality shoes	komunik/oj, -ova,	to communicate
këpurdh/ë, -a, -a	mushroom	-uar	
kërc/ej, -eva, -yer	to dance	komunitet, -i, -e	community
kërkes/ë, -a, -a	request, petition	konferenc/ë, -a, -a	conference
kërkim, -i, -e	research	konfirm/oj, -ova,	to confirm
kërk/oj, -ova, -uar	to look for	-uar	
kërk/ohet, u -ova,	it is asked for	konfirmim, -i, -e	confirmation
-uar		konfuzion, -i, -e	confusion
këshill/oj, -ova, -uar	to advise	kongres, -i, -e	convention
i këshilluesh/ëm,	advisable	konkurrenc/ë, -a	competition
e -me		konkurrent, -i, -ë	competitor
kështjell/ë, -a, -a	castle	konkurruet, -e	competing, competitive
kështu	thus, so, like this	konkurruet, -i, -	competitor
këta	these (masc.)	konsider/oj, -ova,	to consider
këtë	this (acc., sing.)	-uar	
këtë javë	this week	konsu/ll, -lli, -j	consul
këtë vit	this year	konsum, -i, -e	consumption
këto	these (fem.)	komsum/oj, -ova,	to consume
këtu	here	-uar	
kikirik, -u, -ë	peanut	kontakt/oj, -ova, -uar	to contact
kilogram, -i, -ë	kilogram	kontrat/ë, -a, -a	contract, agreement
kilomet/ër, -ri, -ra	kilometer	kontribut, -i, -e	contribution
kilometra katrorë	square kilometers	kontroll/oj, -ova, -uar	to control, inspect, examine
kimi, -a	chemistry	kontroll, -i, -e	control

konvikt, -i, -e	dorm	kujt/oj, -ova, -uar	to remind
kopj/e, -a, -e	copy	kukull, -a, -a	puppet
kopsht, -i, -e	kindergarten, nursery school; garden	kultur/ë, -a, -a	culture
koran, -i, -ë	trout	kulturor, -e	cultural
korrigj/oj, -ova, -uar	to correct	kull/ë, -a, -a	tower
korrik, -u	July	kumbull, -a, -a	plum
kos, -i	yogurt	kun/at, -ati, -etër	brother-in-law
kosovar, -i, -ë	Kosovar (inhabitant of Kosovo)	kunat/ë, -a, -a	sister-in-law
Kosov/ë, -a	Kosovo	kundër (+ abl.)	opposite, against
kostum, -i, -e	costume, suit	kungu/ll, -lli, -j	pumpkin, squash
kostum për burra	men's suit	kupt/oj, -ova, -uar	to understand
kostum për gra	women's costume	kuqezi	red and black (referring to the Albanian flag)
kostum popullor	traditional costume	kur	when
krah, -u, -ë	arm	kurdo	whenever
krahas (+ abl.)	along with, in addition to	kureshtar, -e	curious
krahas/oj, -ova, -uar	to compare	kurs, -i, -e	rate, course
krap, -i, krep	carp	kursi i ndërrimit	exchange rate
kreh, -a, -ur	to comb (someone's hair)	kurse	whereas, as, while
krem karamel	caramel cream	kush	who
krenari, -a	pride	kusht/oj, -ova, -uar	to cost
krevat, -i, -e	bed	kusht/ohem, u -ova, -uar	to be dedicated
krihem, u krehu,	to comb one's hair, be	kuti, -a, -	box
krehur	combed	kuvend, -i, -e	assembly, convention
krij/ohem, u -ova, -uar	to be created	kuzhin/ë, -a, -a	kitchen
krik/ëll, -lla, -lla	mug, jug	kuzhinier, -i, -ë	cook
krip/ë, -a, -ëra	salt	ky	this (masc.)
i,e krishterë	Christian	L	
Krishtlindj/e, -a, -e	Christmas	laborator, -i, -ë	laboratory
kriz/ë, -a, -a	crisis	i,e lagësht	humid
kronik/ë, -a, -a	chronicle, news	lagështi, -a	humidity
kryej, krevu, kryer	to carry out	lagështir/ë, -a	humidity
kryeqytet, -i, -e	capital city	la/hem, u -va, -rë	to wash oneself, bathe, swim
kryesi, -a, -	headship, directorate	lahut/ë, -a, -a	lute
kryesisht	mainly	la/j, -va, -rë	to wash (something), bathe (someone)
kryesor, -e	main, principal	lajm, -i, -e	news
kth/ehem, u -eva, -yer	to return	lajmërim, -i, -e	notification
kthim, -i, -e	return	lajthi, -a, -	hazelnut
ku	where	lak/ër, -ra, -ra	cabbage
kuad/ër, -ri, -ro	frame, setting	laps, -i, -a	pencil
kuçed/ër, -ra, -ra	Hydra, monster	larg (+ abl.)	far (from)
kudo	everywhere	i,e largët	distant
kufi, -ri, -j	border	largim, -i, -e	departure, removal
në kufi me	at the border with	larg/ohem, u -ova, -uar	to leave, depart
kujdes, -i, -e	care	i larmish/ëm, e -me	varied, diversified
kujt/ohem, u -ova, -uar	to remember		

lart	high, up	luaj, -ta, -tur	to play
i,e lartë	high, up	luaj me letra	to play cards
lartësi, -a, -	height	luft/ë, -a, -a	war
i,e lashtë	ancient	Lufta e Parë	First World War
lashtësi, -a, -	antiquity	Botërore	
latin, -e	Latin	Lufta e Dytë	Second World War
latino-amerikan, -e	Latin American	Botërore	
ledhat/oj, -ova, -uar	to caress	luft/oj, -ova, -uar	to fight
legjend/ë, -a, -a	legend	lug/ë, -a, -ë	spoon
i,e lehtë	easy, light	luhet	it is played
lek, -u, -ë	lekë (Albanian currency)	lul/e, -ja, -e	flower
lesh, -i	wool	luleshtrydh/e, -ja, -e	strawberry
let/ër, -ra, -ra	letter, card	lulisht/e, -ja, -e	(public) garden, flower garden
letërsi, -a, -	literature	i,e lumtur	happy
levrek, -u, -ë	bass	lumturim, -i	beatification
lexim, -i	reading	lus/lut, luta, lutur	to ask, beg
lexim letrar	literature class in elemen- tary school		
lex/oj, -ova, -uar	to read	Ll	
lë, lashë, lënë	to leave	lloj, -i, -e	type
lë mbresë/mbresa	to make an impression		
lë orar	to make an appointment	M	
lëkur/ë, -a, -ë	skin, leather	mac/e, -ja, -e	female cat
lënd/ë, -a, -ë	courses, subjects	maçok, -u, -ë	male cat
lën/g, -gu, -gje	juice, liquid	madje	even
lëng frutash	fruit juice	i madh, e/të mëdhenj	big (masc.)
lësh/oj, -ova, -uar	to let out	e madhe, e/të mëdha	big (fem.)
lëvizj/e, -a, -e	motion, movement	madhështi, -a	majesty, grandiosity
lib/ër, -ri, -ra	book	i,e mahnitur	amazed
librari, -a, -	bookstore	maj, -i	May
lidh, -a, -ur	to join, bind	majtas	to the left
lidhj/e, -a, -e	connection, league	makarona, -t	pasta
ligj, -i, -e	law	makin/ë, -a, -a	car
limon, -i, -ë	lemon	mal, -i, -e	mountain
lind, -a, -ur	to be born	Mali i Zi	Montenegro
lindj/e, -a	east	mall, -i, -ra	goods
lindj/e, -a, -e	birth	mall, -i	longing
linj/ë, -a, -a	line	mandarin/ë, -a, -a	tangerine
Lion, -i	Lyon (France)	Maqedoni, -a	Macedonia
liqen, -i, -e	lake	mars, -i	March
i,e lirë	cheap, free, not busy	e mart/ë, -a, -a	Tuesday
lirisht	fluently	të martën	on Tuesday
lit/ër, -ri, -ra	liter	mart/ohem, u -ova, -uar	to get married
lodh/em, u -a, -ur	to get tired	mart/oj, -ova, -uar	to marry, make someone get married
i,e lodhur	tired		
loj/ë, -a, -ëra	play, playing	i,e martuar	married
lojtar, -i, -ë	player	marr, mora, marrë	to take
lokal, -i, -e	premises, room	marr me qira	to rent
lop/ë, -a, -ë	cow	marr në telefon	to call on the phone
mish lope	beef		

marr një vendim	to make a decision	me makinë	by car
marr pjesë	to take part	me pushime	on vacation
marrëveshje, -a, -e	agreement	me qira	renting, for rent
marrje, -a	taking	me se	how (transportation)
ma/s, -ta, -tur	to measure	me shëndet	healthy, with health
mas/ë, -a, -a	size, measure	me vështirësi	with difficulty, not fluently
pa masë	immensely	megjithatë	however, anyway
mashkull, -i,	male	megjithëse	although
meshkuj		meje	me (abl.)
matematik/ë, -a	mathematics	menaxher, -i, -ë	manager
material, -i, -e	material	mendim, -i, -e	opinion, thought
i,e matur	cautious, moderate	jap mendime	to give an opinion
mbaj, -ta, -tur	to carry, wear, hold, keep	mend/ohem, u -ova,	to think
mbaj mend	to remember	-uar	
mbarëkombëtar	nationwide	mend/oj, -ova, -uar	to think
mbar/oj, -ova, -uar	to end, finish	menjëherë	immediately
mbase	perhaps	i menjëhersh/ëm,	immediate
mbasi	after	e -me	
mbe/s, -ta, -tur	to remain, stay, be	mens/ë, -a, -a	cafeteria, canteen
mbes i kënaqur	to be satisfied	meny, -ja, -	menu
mbes i mahnitur	to be amazed	meqë	since
mbet/em, u -a, -ur	to remain, be left, be	merrem, u mora,	to be busy, have a job
mbi (+ acc.)	on, on top of	marrë	
mbledh, -odha,	to gather, collect	merrem me	to engage in
-edhur		mes (+ abl.)	among, across
mbledhje, -a, -e	meeting	në mes (+ abl.)	in the midst of
mbledhje, u -odha,	to gather, get together	mesatar, -e	average (adj.)
-edhur		mesatarisht	on the average
mbres/ë, -a, -a	impression	mesazh, -i, -e	message
lë mbresë, mbresa	to make an impression	Mesdhe, -u	Mediterranean
mbret, -i, -ër	king	mesdhetar, -e	Mediterranean (adj.)
mbretëresh/ë, -a, -a	queen	i mes/ëm, e -me	central, middle
mbretëri, -a, -	kingdom	mesjetar, -e	medieval
Mbretëria e	United Kingdom	metra katrorë	square meters
Bashkuar		mezi	hardly, scarcely
mbrëmje, -a, -e	evening	Mezi po pres.	I can hardly wait.
në mbrëmje	in the evening	më (+ acc.)	in, on
mbro/hem, u -jta,	to be protected	më	me, to me
-jtur		Më falni!	Excuse me!
mbroj, -ta, -tur	to defend, protect	më	more
i,e mbrojtur	protected	më pas	afterward
mbush, -a, -ur	to fill in	më shumë	more (comparing quantities)
mbushje, -a, -e	filling	nuk . . . më	not . . . anymore
i,e mbushur	stuffed	mëlçi, -a, -	liver
mbyll, -a, -ur	to close	mëndafsh, -i	silk
i,e mbyllur	closed	mëngjes, -i, -e	morning, breakfast
me (+ acc.)	by (transportation), with	mënyr/ë, -a, -a	manner, way
me aeroplan	by plane	në mënyrë që	so that, in order to
me autobus	by bus	meqë	since
me biçikletë	by bicycle		

e mërkur/ë, -a, -a	Wednesday	moment, -i, -e	moment
të mërkurën	on Wednesday	monedh/ë, -a, -a	coin, currency
mësim, -i, -e	lesson	monedhë e huaj	foreign currency
mësimor, -e	instructive, teaching	monument, -i, -e	monument
program mësimor	curriculum, syllabus	mos	not, do not, perhaps
mës/oj, -ova, -uar	to study, learn	mosh/ë, -a, -ë	age
mësues, -i, -	teacher	mot/ër, -ra, -ra	sister
e mi	my	mozaik, -u, -ë	mosaic
e mia	my	mrekulli, -a, -	miracle
miell, -i, -ra	flour	i mrekulluesh/ëm,	marvelous
mijëra	thousands	e -me	
miks, -e	mixed	mua	to me
miliard, -i, -ë	thousand million	muaj, -i, -	month
miliarder, -i, -ë	multimillionaire	muajin e ardhshëm	next month
milion, -i, -ë	million	muajin që vjen	next month
milioner, -i, -ë	millionaire	mund	to be able
minist/ër, -ri, -ra	minister	mundësi, -a, -	possibility
Ministri, -a, -	ministry	kam mundësi	to have the possibility
miqësor, -e	friendly, amicable	munges/ë, -a, -a	absence
mirë	well	murator, -i, -ë	stonemason, bricklayer
Mirë se të vini!	You are welcome (any time)!	muros, -a, -ur	to wall in
		mushkëri, -a, -	lung
i/e mirë	good	muze, -u, -	museum
Mirëdita!	Good afternoon!	muzikant, -i, -ë	musician
Mirëmëngjes!	Good morning!	muzikor, -e	musical
Mirëmbërma!	Good evening!	mysliman, -e	Moslem
Mirupafshim!	Good-bye!		
Mirupashim nesër	See you tomorrow!	N	
mision, -i, -e	mission	Na ishte na mos	Once upon a time there
mister, -i, -e	mystery	ishte . . .	was . . .
mish, -i, -ra	meat	nat/ë, -a, net	night
mishra dhëmbësh	gums	natën	at night
mit, -i, -e	myth	Natën e mirë!	Good night!
mjaft	fairly, rather	natyr/ë, -a	nature
i mjaftuesh/ëm,	sufficient, enough	Natyrisht që po!	Of course!
e -me		natyror, -e	natural
mjaft/oj, -ova, -uar	to be sufficient	ndaj (+ abl.)	toward
mjalt/ë, -i	honey	nda/j, -va, -rë	to split, come between
mjedis, -i, -e	premises, environment	ndal/em, u -a, -ur	to stop
mjegull, -a, -a	fog	ndal/oj, -ova, -uar	to stop (someone, something)
mjek, -u, -ë	doctor		
mjekësor, -e	medical	i,e ndezur	aglow
mjekim, -i, -e	medication, treatment	ndër (+ acc.)	among
mjek/oj, -ova, -uar	to cure, treat	ndërkohë	while, in the meantime
mobilj/e, -a, -e	furniture	ndërkombëtar, -e	international
i,e mobiluar	furnished	ndërsa	whereas
i moç/ëm, e -me	ancient, old	ndërt/oj, -ova, -uar	to build
modern, -e	modern	i,e ndërtuar	built
mod/ë, -a	fashion	ndërrim, -i, -e	change, exchange
moll/ë, -a, -ë	apple	ndërr/oj, -ova, -uar	to change

ndiej, ndjeva, ndier	to feel	nga ana tjetër	on the other side
ndi/hem, u -va, -er	to feel	nga 500 gramë	500 grams each
ndihm/ë, -a, -a	help	ngacm/oj, -ova, -uar	to bother, cause pain
ndihm/oj, -ova, -uar	to help	ngadalë	slowly
ndjek, ndoqa,	to attend, follow	nganjëherë	sometimes
ndjekur		ngaqë	because
ndodh, -a, -ur	to happen	ngr/e, -ita, -itur	to raise
ndodh/em, u -a, -ur	to be located, be found	ngri/hem, u -ta, -tur	to get up, rise, stand
ndonëse	although	ngrohtë	warmly (adv.)
ndonjë	any	i,e ngrohtë	warm (adj.)
ndonjë gjë	anything	ngja/j, -va -rë	to resemble
Ndonjë gjë tjetër?	Anything else?	ngjall, -a, -ur	to create, inspire, arouse
ndoshta	maybe, possibly	ngjarj/e, -a, -e	event, happening
ndriç/oj, -ova, -uar	to shine	ngjit/em, u -a, -ur	to ascend
i ndrysh/ëm, e -me	different	ngjyr/ë, -a, -a	color
ndrysh/oj, -ova, -uar	to change	nip, -i, -a	nephew
ne	we	nis, -a, -ur	to start, begin
nesër	tomorrow	nis/em, u -a, -ur	to leave, set out
nesh	(to) us (abl.)	normalizim, -i, -e	normalization
net	nights	notar, -i, -ë	swimmer
neve	to us (dat.)	not/ë, -a, -a	grade, mark, note
nevoj/ë, -a, -a	necessity	not/oj, -ova, -uar	to swim
kam nevojë për	to need	nuk	not
i nevojsh/ëm, e -me	necessary	nuk ka shumë	not long ago
në (+ acc.)	in, at	numër/oj, -ova, -uar	to count
në çfarë ore	what time	nus/e, -ja, -e	bride
në ç'orë	what time	nusëri, -a	belonging to the bride
në lidhje me	in connection with	fustan nusërie	wedding gown
në mbrëmje	in the evening	i,e nxehtë	hot
në mëngjes	in the morning	nxë, nxuri, nxënë	to hold, contain
në mënyrë që	in order to, so that	nxënës, -i, -	pupil
në orën	at (to express time) (lit., at the hour)	nxitim, -i, -e	rush, haste
në përgjithësi	in general	me nxitim	in a rush
në qoftë se	in case that	nxit/oj, -ova, -uar	to hurry
në rregull	all right	nxjerr, nxora,	to take out
në Shtetet e Bash- kuara	in the United States	nxjerrë	
nën (+ acc.)	under	Nj	
nën/ë, -a, -a	mother	një	one
nënshkr/uaj, -ova, -uar	to sign	një çerek	a quarter
i,e nëntë	fifth	një herë	one time
nëntok/ë, -a	underground	njëherë	first, once
nëntor, -i	November	njëngjyrësh, -e	monochromatic
nënujor, -e	underwater	njerëz, -it	people, mankind
nëpër (+ acc.)	about, around, among, up and down	njerëzim, -i	humanity
nëse	if	njeri, -u, njerëz	man, person, people
nga (+ nom.)	from, from where	njëri-tjetri, njëra- tjetra	one another, each other
		nj/i hem, u -oha, -ohur	to be known, become ac- quainted

njoftim, -i, -e	announcement, ad	të paktën	at least
njoft/oj, -ova, -uar	to announce, inform	pal/ë, -a, -a	pleat, crease
njoh, -a, -ur	to know	pal/ë, -a, -ë	pair
i,e njohur	famous, well-known	një palë këpucë	pair of shoes
		pallat, -i, -e	building (block of apart- ments), palace
O		Pallati i Kon- greseve	Convention Center
objekt, -i, -e	objects	pallto, -ja, -	overcoat
oborr, -i, -e	yard	pambuk, -u	cotton
ofert/ë, -a, -a	offer	pamj/e, -a, -e	view
ofr/oj, -ova, -uar	to offer	ka pamje nga	to have a view (to)
oper/ë, -a, -a	opera	me pamje nga	with a view to, facing
oper/oj, -ova, -uar	to operate	i,e pamobiluar	without furniture
oral, -e	oral	pamor, -e	visual
orar, -i, -e	time, schedule	i,e pangopur	unsatiated, hungry
lë orar	to make an appointment	pantallona, -t	pants
or/ë, -a, -ë	clock	pantallona	jeans
organ, -i, -e	organ	(blu)xhins	
organet e	internal organs	papaga/ll, -lli, -j	parrot
brendshme		para (+ abl.)	before
organiz/oj, -ova, -uar	to organize	para se (+ sentence)	before
organizohet	it is organized	para, -ja, -	money
origjin/ë, -a, -a	origin, source	me para në dorë	with cash
oriz, -i	rice	paradite	in the morning, before noon
ortodoks, -e	Orthodox	parandal/oj, -ova, -uar	to prevent
ose	or	parapëlq/eq, -eva, -yer	to prefer
osman, -e	Ottoman	i,e parapëlqyer	preferred
P		paraqes, -ita, -itur	to introduce, present
p.e.s. (para erës sonë)	B.C. (lit., before our era)	paraqit/em, u -a, -ur	to present oneself
p.sh. = për shembull	for example, for instance	parashik/oj, -ova, -uar	to foresee, predict
pa (+ acc.)	without	i,e parë	first
pa masë	immensely	më parë	before, first
pacient, -i, -ë	patient (masc)	Paris, -i	Paris
pacient/e, -ja, -e	patient (fem)	par/k, -ku, -qe	park
padurim, -i	impatience	parlament, -i, -e	parliament
i,e paduruar	impatient	parukeri, -a, -	hairstresser's
i pafuqish/ëm, e -me	weak, feeble	pas (+ abl.)	after, back
pages/ë, -a, -a	payment	më pas	afterward
pag/uaj, -ova, -uar	to pay	pas Krishtit	A.D. (lit., after Christ)
pajisj/e, -a, -e	equipment, device	pas pak	soon
pak	a little	pasdite	in the afternoon
më pak	less	pasi	after, when; since, because
pas pak	soon	pasion, -i, -e	passion, with emotion
i,e pakënaqur	unsatisfied	pasnesër	day after tomorrow
pakës/oj, -ova, -uar	to reduce, diminish	pastaj	afterward
paket/ë, -a, -a	package		
paketë turistike	tourist package		
pako, -ja, -	packet, pack, parcel		

i,e pastër	clean	përfaqësues, -i, -	representative
pastr/oj, -ova, -uar	to clean	përfshi/j, -va, -rë	to include
pastrues, -i, -	cleaning person	i,e përfshirë	included
i,e pasur	rich	përfundim, -i, -e	completion
pasuri, -a, -	wealth	përfundimtar, -e	final, conclusive
pasur/oj, -ova, -uar	to enrich	përgati/s, -ta, -tur	to prepare
Pashkët	Easter	përgatitj/e, -a, -e	preparation
patat/e, -ja, -e	potato	përgatitor, -e	preparatory
patate të skuqura	French fries (fried potatoes)	përgëzim, -i, -e	compliment
patatin/ë, -a, -a	potato chips	Përgëzime!	Congratulations!
patëllxhan, -i, -ë	eggplant, aubergine	përgjatë (+ abl.)	along
patjetër	surely, certainly	përgjegjësi, -a, -	responsibility
pavarësi, -a	independence	përgjigj/em, u -a, -ur	to answer
Dita e Pavarësisë	Independence Day	përgjithësi, -a	generalization
pazar, -i, -e	bazaar, marketplace	në përgjithësi	in general
pedagog, -u, -ë	teacher, professor (at the university level)	përjashta	outside, outdoors
peizazh, -i, -e	landscape	përk/as, -ita, -itur	to belong
pem/ë, -a, -ë	tree	përsa i/u përket	regarding
pen/g, -gu, -gje	pledge, hostage, pawn	përkatësisht	respectively
perëndim, -i	west	përk/oj, -ova, -uar	to coincide
perëndimor, -e	western	përkth/ej, -eva, -yer	to translate
perime	vegetables	përkthim, -i, -e	translation
perime të skarës	grilled vegetables	përkthyes, -i, -	translator
perime të ziera	stewed vegetables	përkujtimor, -e	commemorative
periudh/ë, -a, -a	period, time	përkushtim, -i, -e	devotion
person, -i, -a	person	i,e përkushtuar	devoted
personalitet, -i, -e	personality	përmbledhj/e, -a, -e	summary
i,e pestë	fifth	i,e përmbledhur	collected
pesh/k, -u, peshq	fish	përmend, -a, -ur	to mention
peshkatar, -i, -ë	fisherman	përmend/em, u -a, -ur	to be mentioned
pesh/oj, -ova, -uar	to weigh	i,e përmendur	mentioned
pëlq/ej, -eva, -yer	to like	përmes (+ abl.)	through
për (+ acc.)	for, about	përmetar, -e	related to Përmet and its inhabitants (adj.)
për fat të keq	unfortunately	për nga	with
për fat të mirë	luckily	përpara (+ abl.)	in front of
për qind	percent	i përpar/më, e -me	frontal, in the front
përafërsisht	approximately	për/piqem, u -poqa, -pjekur	to try
përballë (+ abl.)	in front, opposite	përqendr/ohem, u -ova, -uar	to be concentrated
i,e përbashket	joint	përqendr/oj, -ova, -uar	to concentrate
përbërj/e, -a, -e	structure, composition	përqindj/e, -a, -e	percentage
i,e përcaktuar	defined, determinate	përsa i/u përket	regarding
përditë	daily	përse	why, what for
i përditshëm, e -me	daily	S'ka përse!	You are welcome! Not at all!
përdor, -a, -ur	to use		
përdorim, -i, -e	use, usage		
përfaqës/ohem, u -ova, -uar	to be represented		
përfaqës/oj, -ova, -uar	to represent		

përsëri	again	po	and, yes, if
përsënde/s, -ta, -tur	to greet	poet, -i, -ë	poet
përsëndetje, -a, -e	greetings	polifoni, -a, -	polyphony
përshkrim, -i, -e	description	politik, -e	political
përshkr/uj, -ova, -uar	to describe	politik/ë, -a, -a	policy
përshkruhet	to be described	popullor, -e	popular
i përshtatsh/ëm, e -me	suitable	por	but
përshtypj/e, -a, -e	impression	porcelan, -i	porcelain
bëj përshtypje	to make an impression	porosi, -a, -	order
përrim, -i, -e	inauguration	porosit, -a, -ur	to order
përrur/oj, -ova, -uar	to inaugurate	porsa	since
përveç (+ abl.)	besides, except for	port/ë, -a, -a	gate
përvoj/ë, -a, -a	experience	portoka/ll, -lli, -j	orange
përrall/ë, -a, -a	fairy tale, folktale	post/ë, -a, -a	mail, post office, post
pesh/ë, -a, -a	weight	postë elektronike	electronic mail
pesh/oj, -ova, -uar	to weigh	poshtë	below, underneath
pi, -va, -rë	to drink	poture, -t	pants (traditional)
pi duhan	to smoke	pozicion, -i, -e	position
pianist/e, -ja, -e	pianist	pozit/ë, -a, -a	position
pic/ë, -a, -a	pizza	pra	so, then
pij/e, -a, -e	drink, beverage	pra/g, -gu, -gje	(door)step, threshold
pikant, -e	spicy	prandaj	therefore
pik/ë, -a, -a	point	pranë (+ abl.)	near, close
pikërisht	exactly	i pranish/ëm, e -me	present
piktor, -i, -ë	painter	pran/oj, -ova, -uar	to accept
piktur/ë, -a, -a	painting	pranver/ë, -a, -a	spring
ping-pong	Ping-Pong, table tennis	prapa (+ abl.)	behind, back
piper, -i	pepper	prapë	again
pirun, -i, -ë	fork	prefer/oj, -ova, -uar	to prefer
pist/ë, -a, -a	lane, floor	i,e preferuar	favorite
pishin/ë, -a, -a	swimming pool	prej (+ abl.)	from, because of
pishtar, -i, -ë	torchlight	prek/em, u -a, -ur	to be affected
pjat/ë, -a, -a	plate, dish	e premt/e, -ja, -e	Friday
pjekuri, -a	maturity	të premten	on Friday
pjep/ër, -ri, -ra	honeydew melon	premtim, -i, -e	promise
pjes/ë, -a, -ë	part	prenotim, -i, -e	reservation
pjesëmarrës, -i, -	participant	pres, prita, pritur	to wait
pjesëmarrës, -e (adj.)	participating	pre/s, -va, -rë	to cut
pjesëmarrje, -a	participation	pres flokët	to get a haircut
plak, plak, pleq	old man	pretendent, -i, -ë	contender
plan, -i, -e	plan	pretendent/e, -ja, -e	contender (fem.)
plas, -a, -ur	to explode	prezantim	presentation
plazh, -i, -e	beach	prezant/ohem, u -ova, -uar	to introduce oneself
plot	full	prijës, -i, -	leader, commander
plot me	full of, with	prill, -i	April
i,e plotë	whole, complete	prishj/e, -a, -e	decay
plotës/oj, -ova, -uar	to complete	prit/em, u -a, -ur	to be expected
		i,e preferuar	preferred
		principat/ë, -a, -a	principality, principedom

prind, -i, -ër	parent	mish qengji	lamb
prirj/e, -a, -e	tendency	qep/ë, -a, -ë	onion
prishtinas, -i, -	inhabitant of Prishtina	qershî, -a, -	cherry
Prishtinë, -a	Prishtina	qershor, -i	June
privat, -e	private	qes/e, -ja, -e	bag
problem, -i, -e	problem	i,e qetë	quiet
prodhim, -i, -e	production	qeveri, -a, -	government
program, -i, -e	program	që	that, who, which
propoz/oj, -ova, -uar	to propose	që (të)	so as to
proshut/ë, -a, -a	ham	që nga	(starting) from
prov/ë, -a, -a	test, experiment, fitting	qëndrim, -i, -e	stay
dhoma e provës	fitting room	qëndr/oj, -ova, -uar	to stay, stand
provim, -i, -e	test, exam	qie/ll, -lli, -j	sky
prov/oj, -ova, -uar	to try	qilim, -i, -a	carpet
proz/ë, -a, -a	prose	qindra	hundreds
pse	why	qira, -ja, -	rent, lease
edhe pse	even though	jap me qira	to rent out
p.sh., për shembull	for example, for instance	marr me qira	to rent
publik, -u	general public, audience	qoft/e, -ja, -e	meatball
publik, -e	public (adj.)	qoftë	whether
publikim, -i, -e	publication	në qoftë se	in case that
pul/ë, -a, -a	chicken	qu/hem, u -ajta,	to be called
gjysmë pule	half a chicken	-ajtur	
pun/ë, -a, -ë	work	quhet	he/she is called
punët e shtëpisë	house chores	qumësht, -i	milk
punim, -i, -e	work, construction	qytet, -i, -e	city
pun/oj, -ova, -uar	to work		
punoj si	to work as	R	
pup/ël, -la, -la	feather	radio, -ja, -	radio
pushim, -i, -e	vacation, break	radh/ë, -a, -ë	row
me pushime	on vacation	me radhë	in a row, consecutively
push/oj, -ova, -uar	to rest	raki, -a	brandy
pushtet, -i -e	power	raport/oj, -ova, -uar	to report
pushtim, -i, -e	invasion	rast, -i, -e	case, event, occasion
pusht/ohem, u -ova,	to be invaded, embrace	në rast se	in case that
-uar		re, -ja, -	cloud
pye/s, -ta, -tur	to ask	e re, e/të reja	young, new (fem.), young woman
pyet/je, -a, -e	question		
py/ll, -lli, -je	forest	receptionist/e, -ja, -e	receptionist (fem.)
		reciprokisht	reciprocally
Q		recital, -i, -e	recital
qa/j, -va, -rë	to cry	reçel, -i, -e	jam
qarkullim, -i, -e	circulation	redukt/oj, -ova, -uar	to reduce
i,e qartë	clear	i rehatsh/ëm, e -me	comfortable, cosy
qelesh/e, -ja, -e	traditional skullcap	relativisht	relatively, somewhat
qelq, -i	glass	repart, -i, -e	department, unit
qen, -i, -	dog	restorant, -i, -e	restaurant
qend/ër, -ra, -ra	center	reumatiz/ëm, -mi,	rheumatism
qendror, -e	central	-ma	
qengj, -i	lamb	revist/ë, -a, -a	magazine

rezervim, -i, -e	reservation	Sa keq!	What a pity!
rezerv/oj, -ova, -uar	to reserve	sa më shumë	as much as possible
rezultat, -i, -e	result	Sa mirë që . . .	It's good that . . . , it's a
i,e rëndë	heavy		good thing that . . .
rëndësi, -a, -	importance	sa orë	how long
jam me rëndësi	to be important	sa vjeç(e)	how old
i rëndësish/ëm, e -me	important	sa i/e vjetër	how old (for objects)
i ri, e re	young	i,e saj	her
i ri, e/të rinj	young, new (masc.), young man	saktë	exactly
rini, -a	youth	i,e saktë	exact
rigon, -i	oregano	saktësi, -a, -	exactitude
Rilindj/e, -a	Renaissance	me saktësi	exactly
rimëkëmbj/e, -a -e	rebuilding, reestablishment	salc/ë, -a, -a	sauce
ringjallj/e, -a, -e	revival	salcë kosi	sour cream
rini, -a, -	youth	salsiq/e, -ja, -e	sausage
rivier/ë, -a, -a	Riviera	salsiqe vendi	local sausages
rol, -i, -e	role	sallam, -i, -e	sausage
romak, -e	Roman	sallat/ë, -a, -a	salad
roman, -i, -e	novel	sallatë frutash	fruit salad
Rom/ë, -a	Rome	sallatë jeshile	green salad
ruaj, -ta, -tur	to save, protect; to main- tain	sall/ë, -a, -a	lobby, auditorium, room
ru/hem, u -ajta, -ajtur	to watch out	sandal/e, -ja, -e	sandals
Rr		sanduiç, -i, -ë	sandwich
rrallë	rarely, seldom	sapo	immediately after, just as
rrallëherë	rarely	i,e sapopërfunduar	completed recently
i,e rregullt	regular	Sarand/ë, -a	Saranda
rreth (+ abl.)	around	se	that, than, because
rrethin/ë, -a, -a	suburbs, environs	secil/i, -a	each one, every single one
rri, ndenja, ndenjor	to stay, remain, live, fit	sekretar, -i, -ë	secretary
Më rri.	It suits me, it fits me.	sekt, -i, -e	sect
Më rri i/e vogël.	It's too small for me.	semest/ër, -ri, -ra	semester
rrit/em, u -a, -ur	to grow up	seminar, -i, -e	seminar
i/të rritur	adult, grown-up	sepij/e, -a, -e	cuttlefish
rrob/ë, -a, -a	clothes	sepse	because
rroba banje	bathing suit	seri, -a, -	series
rruaj, rrova, rruar	to shave (someone)	serm, -i	silver
rrug/ë, -a, -ë	street	sesa	than
në rrugën . . .	on . . . Street	sezon, -i, -e	season
rr/uhem, u -ova, -uar	to shave oneself	së bashku (me)	together (with)
rrush, -i	grapes	sëmundj/e, -a, -e	disease, sickness
S		i,e sëmurë	sick
S'ka problem!	It doesn't matter!	sërish	again
sa	how many	së shpejti	soon
sa herë	how often, how many times	sfid/ë, -a, -a	challenge
		sfilat/ë, -a	walking onstage
		sfil/oj, -ova, -uar	walk onstage
		si	how
		Si jeni me shëndet?	How are you?
		Si kaluat?	Did you have a good time?
			How did it go?

Si quheni ju?	What is your name?	studio, -ja, -	studio
si	as, like, how	studi/oj, -ova, -uar	to study
si dhe	as well as	studiues, -i, -	researcher
sidomos	especially	sugjerim, -i, -e	suggestion
siguri, -a, -	certainty	sugjer/oj, -ova, -uar	to suggest
me siguri	certainly	sukses, -i, -e	success, achievement
Sigurisht!	Of course!	Suksese!	Good luck!
i,e sigurt	certain, sure	i suksessh/ëm, e	successful
sikur	as if	-me	
po sikur	what if	sulltan, -i, -ë	sultan
simbolik, -e	symbolic, very cheap	Sulltan Novruzi	Sultan Novrus
simboliz/oj, -ova, -uar	to symbolize	sundimtar, -i, -ë	ruler
simptom/ë, -a, -a	symptom	sup/ë, -a, -a	soup
sipas (+ abl.)	according to, in conformity with	supë me perime	vegetable soup
sipas dëshirës	at will	supë peshku	fish soup
sipër (+ abl.)	above, on	suvenir, -i, -e	souvenir
sipërfaq/e, -ja, -e	surface	suxhuk, -u, -ë	hot dog, sausage
sirtar, -i, -ë	drawer	sy, -ri, -	eye
sistem, -i, -e	system	bie në sy	to catch the eye, stand out
situat/ë, -a, -a	situation, condition	Sh	
sivjet	this year	shah, -u	chess
sjell, solla, sjellë	to bring	shalqi, -ri, -nj	watermelon
i sjellsh/ëm, e -me	courteous, well-behaved	shef, -i, -a	boss, chief
skar/ë, -a, -a	grill	shek., sheku/ll, -lli, -j	century
skedar, -i, -ë	folder	shemb/em, u -a, -ur	to fall, collapse
sken/ë, -a, -a	scene, stage	shembu/ll, -lli, -j	example
skuat/ër, -ra, -ra	team	për shembull	for instance, for example
i,e skuqur	fried	sheqer, -i	sugar
social, -e	social	shes, shita, shitur	to sell
solemn, -e	gala, solemn	shesh, -i, -e	square
sonte	tonight	shëndet, -i	health
sot	today	i shëndetsh/ëm, e -me	healthy
i sot/ëm, e -me	today's, of today (adj.)	shën/oj, -ova, -uar	to mark, indicate
spec, -i, -a	pepper	shërbim, -i, -e	service
specat turshi	pickled peppers	shërim, -i, -e	cure
specifik/ë, -a, -a	specific feature	shëti/s, -ta, -tur	to walk
spektak/ël, -li, -le	show	shëtitj/e, -a, -e	walk, stroll, promenade
spektator, -i, -ë	spectator	shfaq, -a, -ur	to show, put on
spinaq, -i	spinach	shfaq/em, u -a, -ur	to show, display, appear
spital, -i, -e	hospital	shfaqj/e, -a, -e	show, performance
stërvit/je, -a, -e	practice, training, workout	shi, -u, -ra	rain
stilograf, -i, -ë	(fountain) pen	Bie shi.	It rains.
stin/ë, -a, -ë	season (of the year)	shif/ër, -ra, -ra	figure, cipher
stomak, -u, -ë	stomach	shigjet/ë, -a, -a	arrow
strateg, -u, -ë	strategist	shihem, u pashë,	to see each other
strategjik, -e	strategic	parë	
stres, -i	stress	Shihemi më vonë!	See you later!
studim, -i, -e	study		

i shijsh/ëm, e -me	delicious, tasty	shpresohet	it is hoped
shikim, -i, -e	sight, vision	shqetësim, -i, -e	discomfort, trouble
shik/oj, -ova, -uar	to see, watch	shqetës/oj, -ova, -uar	to disturb, bother
shish/e, -ja, -e	bottle		
shishqebap, -i, -e	shish kebab	shqetës/ohem, u -ova, -uar	to worry, be disturbed
shitës, -i, -e	seller		
shitj/e, -a, -e	sale	i,e shqetësuar	worried
shkakt/oj, -ova, -uar	to cause	shqip, -e	Albanian (language)
shkark/oj, -ova, -uar	to download	Shqipëri, -a	Albania
shkel, -a, -ur	to step in, trespass	shqiptar, -i, -ë	Albanian (nationality)
shkencëtar, -i, -ë	scientist	i,e shtatë	seventh
shkencor, -e	scientific	shtator, -i	September
shkëmb, -i, -inj	cliff, rock	shtet, -i, -e	country, state
shkodran, -e	someone from Shkodër	Shtetet e Bashkuara	United States
shk/oj, -ova, -uar	to go		
shkoj në punë	to go to work	shtëpi, -a, -e	house
shkoj për ski	to go skiing	shtiz/ë, -a, -a	lance, spear
Të shkon shumë.	It suits you very well.	sht/oj, -ova, -uar	to increase
shkoll/ë, -a, -a	school	shtrat, -i, shtretër	bed
i,e shkretë	poor, miserable	i,e shtrenjtë	expensive
shkrimtar, -i, -ë	writer	shtri/hem, u -va, -rë	to lie down
shkr/uaj, -ova, -uar	to write	shtri/j, -va, -rë	to expand
Të shkuara!	Get well soon!	shtrirj/e, -a	extension
shkurt, -i	February	shtr/oj, -ova, -uar	to lay, spread, set
i,e shkurtër	short	shtroj tavolinën	to set the table
shmangi/e, -a, -e	avoidance	e shtun/ë, -a, -a	Saturday
shofer, -i, -ë	driver	të shtunën	on Saturday
shoh, pashë, parë	to see	shtyp, -i	press
shok, -u, -ë	friend	shumë	many, very
shoq/e, -ja, -e	female friend	nuk ka shumë	not long ago
shoqër/ohem, u -ova, -uar	to be accompanied	shumë mirë	very well
shoqër/oj, -ova, -uar	to accompany	shumë pak	very little
shoqëror, -e	social	i shumëllojsh/ëm, e -me	various, diverse
shoqërues, -i, -e	tour guide	shumëllojshmëri, -a	variety, diversity
shpal/os, -a, -ur	to display	shumëngjyrësh, -e	colorful
shpall, -a, -ur	to declare, proclaim	shumës	plural
shpall/em, u -a, -ur	to be declared	shumic/ë, -a, -a	majority, multitude
shpat/ë, -a, -a	sword	i,e shumtë	multiple, various
shpejt	fast (adv.)	shurup, -i, -e	syrup
i,e shpejtë	fast (adj.)		
shpell/ë, -a, -a	cavern, cave	T	
shpesh	often	tabel/ë, -a, -a	(black)board
shpie, shpura, shpënë	to send, take to	takim, -i, -e	meeting
shpjeg/oj, -ova, -uar	explain	tak/ohem, u -ova, -uar	to meet with
shpreh, -a, -ur	to express		
shpreh/em, u -a, -ur	to express, declare oneself	tak/oj, -ova, -uar	to meet (someone)
shpres/ë, -a, -a	hope	taksi, -a, -e	taxi
shpres/oj, -ova, -uar	to hope	i,e talentuar	talented
		tanë	our

tani	now	tok/ë, -a	ground, earth
tarrac/ë, -a, -a	terrace	tona	our
tashmë	already	tonë	our
taulant, -i, -ë	Taulanti (an Illyrian tribe)	top, -i, -a	ball
tav/ë, -a, -a	pan	tort/ë, -a, -a	cake
tavë dheu	Albanian traditional dish	tradicional, -e	traditional
tavolin/ë, -a, -a	table	tradiit/ë, -a, -a	tradition
te/tek (+ nom.)	to, at	tragjedi, -a	tragedy
te Sokoli	to, at Sokoli's house	trangu/ll, -lli, -j	cucumber
teat/ër, -ri, -ro	theater, play	transfert/ë, -a, -a	transfer, transaction
Teatri Kombëtar	National Theater	trashëgimi, -a, -	patrimony, heritage
teatral, -e	theatrical	tre/g, -gu, -gje	market
teje	you (abl.)	tregim, -i, -e	story
tek, -e	single (room)	treg/ohe, u -ova, -uar	to show oneself
teknik, -e	technical	treg/oj, -ova, -uar	to show, indicate; narrate
teknologji, -a, -	technology	tregoj interes	to show interest
tekst, -i, -e	text	të tregon . . .	it looks . . . on you
telefon, -i, -a	telephone	tregtar, -e	commercial
telefonat/ë, -a, -a	telephone call	qendër tregtare	commercial center
telefon/oj, -ova, -uar	to phone	tregti, -a, -	trade
telenovel/ë, -a, -a	soap opera	tren, -i, -a	train
televizor, -i, -ë	television, TV	i,e tretë	third
tem/ë, -a, -a	theme, topic	trev/ë, -a, -a	region
temperatur/ë, -a, -a	temperature	triko, -ja, -	sweater
tempu/ll, -lli, -j	temple	i,e trishtuar	sad, gloomy
tendenc/ë, -a, -a	tendency, trend	trojan, -i, -ë	Trojan
tension, -i	blood pressure	trok/as, -ita, -itur	to knock
tepër	too much, excessively	trup, -i, -a	body
terma, -t	therm, thermal waters	trup/ë, -a, -a	troupe, company
i,e tetë	eighth	tryez/ë, -a, -a	table
tetor, -i	October	e tu	your
të	you, to you	e tua	your
të dy, të dyja	both of them	tuaj	your
të fala	greetings, regards	tuaja	your
tënd	your	tuf/ë, -a, -a	bouquet
tënde	your	tund, -a, -ur	to rock
tër/heq, -hoqa, -hequr	to attract	turist, -i, -ë	tourist
tërheqës, -e	attractive	turistik, -e	touristic
ti	you (sing.)	turshi, -a, -	pickle
tifo, -i, -ë	fan, supporter	specia turshi	pickled peppers
i,e tij	his	ty	to you
tim	my (acc.)	tym, -i, -ra	smoke
time	my (acc.)	i,e tyre	their
Tiran/ë, -a	Tirana		
tirqe	traditional pants	Th	
titu/ll, -lli, -j	title	tha/j, -va, -rë	to dry
të tjer/ë, -a	other	tha/hem, u -va, -rë	to dry oneself
tjetër, -, të tjetër, të tjera	other, else, something else	theks/oj, -ova, -uar	to stress
		i,e thellë	deep

them, thashë, thënë	to say, tell	vanilj/e, -a	vanilla
thërr/as, -ta, -itur	to call	vap/ë, -a	heat
thik/ë, -a, -a	knife	Është vapë.	It is hot (weather).
i,e thjeshtë	simple	Kam vapë.	I am hot.
thuhet	it is said	var, -a, -ur	to hang
thyej, theva, thyer	to cash; to break	variant, -i, -e	variant, variation
U			
Uashington, -i	Washington	vari/oj, -ova, -uar	to vary
udhëtar, -i, -ë	passenger, traveler	vark/ë, -a, -a	boat
udhëtim, -i, -e	trip	varr, -i, -e	grave, tomb
udhëtim turistik	touristic trip	vazo, -ja, -	vase
udhët/oj, -ova, -uar	to travel	vazhdimisht	continuously
udhëzues, -i, -	manual	vazhd/oj, -ova, -uar	to continue, go on
uj/ë, -i, -ëra	water, the water	vdekj/e, -a, -e	death
i,e ulët	low	vdes, vdiq, vdekur	to die
ul/em, u -a, -ur	to sit down, pull down	i,e veçantë	special
ulj/e, -a, -je	discount, decrease	veçanti, -a	peculiarity
ulje çmimi	on sale	në veçanti	especially, in particular
ulli, -ri, -nj	olive	veg/ël, -la, -la	tool, instrument
unaz/ë, -a, -a	ring	vegjetal, -e	vegetable (adj.)
unë	I	vend, -i, -e	place, area, country, region
universitar, -e	university (adj.)	vendas, -e	local
universitet, -i, -e	university	vendbanim, -i, -e	settlement
urat/ë, -a, -a	blessing	vendim, -i, -e	decision
Urdhëro!	yes	marr vendim	to make a decision
uri, -a	hunger	vendor	local
Më vjen uria.	I get hungry.	vendos, -a, -ur	to decide; to place, set
ur/oj, -ova, -uar	to wish, congratulate	vep/ër, -ra, -ra	work
ushq/ehem, -eva,	to feed, be nourished	vepër e plotë	complete work(s)
-yer		veprimtari, -a, -	activity, action
ushqim, -i, -e	food	verand/ë, -a, -a	terrace, veranda
ushtarak, -u, -ë	military, officer	i,e verdhë	yellow
ushtri, -a, -	army	ver/ë, -a, -a	summer
ushtrim, -i, -e	exercise	ve/rë, -ra, -rëra	wine
ushtroj, -ova, -uar	to exercise	veri, -u	north
uzin/ë, -a, -a	plant	verilindor, -e	northeastern
V			
vaj, -i	oil	verior, -e	northern
vaj ulliri	olive oil	veror, -e	summer (adj.)
vajtje-ardhje	round trip	vesh, -a, -ur	to put on, wear; to dress
vajz/ë, -a, -a	girl, daughter		someone
vaksin/ë -a, -a	vaccine	veshj/e, -a, -e	clothing
vakt, -i, -e	meal, mealtime	veshje sportive	sports clothes
valixh/e, -ja, -e	suitcase	veshjet e	underwear
vall/e, -ja, -e	dance	brendshme	
vallëtar, -i, -ë	dancer	vet/e, -ja, -e	self, oneself
vallëzim, -i, -e	dancing	vete, vajta, vajtur	to go
vallëz/oj, -ova, -uar	to dance	vet/ë, -a, -a	person
		vetë	(one)self
		vetë nxënësit	the students themselves
		vetëm	only
		vetj/e, -a	myself

vez/ë, -a, -ë	egg	e/të vegjël, e/të	young, small (pl.)
vë, vura, vënë	to put	vogla	
vëlla, -i, vëllezër	brother	volejboll, -i	volleyball
vëllim, -i, -e	volume	vonë	late
vëmendj/e, -a, -a	attention	von/oj, -ova, -uar	to delay, be late, take long
i vëmendsh/ëm, e	careful, attentive	vrapim, -i, -e	running
-me		vrap/oj, -ova, -uar	to run
vërtet	indeed, really, truly	vrapues, -i, -	runner
i,e vërtetë	true	vra/s, -va, -rë	to kill, shoot dead, murder
i,e vështirë	difficult	vritem, u vrava,	to be killed
vështirësi, -a, -	difficulty	vrarë	
me vështirësi	not fluently, with difficulty		
viç, -i, -a	calf	Xh	
mish viçi	veal	xhamadan, -i, -ë	doublet (vest for men)
vij, erdha, ardhur	to come	xhami, -a, -	mosque
Më vjen mire	I am glad that . . .	xhep, -i, -a	pocket
që . . .		xhinse, -t	jeans, denim
më vjen keq	I'm sorry	Y	
Të vjen keq të . . . ?	Is it inconvenient for you	yll, -i, yje	star
	to . . . ?	yndyr/ë, -a	fat, grease
vij/ë, -a, -a	line, stripe	ynë	our
vil/ë, -a, -a	villa	yt	your
violin/ë, -a, -a	violin		
viroz/ë, -a, -a	virus	Z	
vishem, u vesha,	to get dressed	zakonisht	usually
veshur		i zakonsh/ëm, e -me	normal, usual
vit, -i, -e	year	zarzavat/e, -ja, -e	vegetables, greens
Viti i Ri	New Year	zbres, zbrita, zbritur	to go down
vitin e ardhshëm	next year	zbritj/e, -a, -e	discount
vitin i kaluar	last year	zbukurim, -i, -e	decoration
vitin që vjen	next year	i, e zbukuruar	decorated, garnished
vitamin/ë, -a, -a	vitamin	zbulim, -i, -e	discovery
vitrin/ë, -a, -a	shop window	zbul/oj, -ova, -uar	to discover
vizatim, -i, -e	drawing	i,e zbuluar	discovered
viz/ë, -a, -a	visa	zem/ër, -ra, -ra	heart
vizit/ë, -a, -a	visit	zë, -ri, -ra	sound, voice
vizit/ohem, u -ova,	to see the doctor	zë, zura, zënë	to take, hold, catch
-uar		i,e zënë	busy
vizit/oj, -ova, -uar	to visit	zgjat (zgjas), -a, -ur	to last, lengthen, prolong
vizitor, -i, -ë	visitor	zgjedh, zgjedha,	to choose, pick
vjeç, vjeçe	years old (masc., fem.)	zgjedhur	
vjeh/ërr, -rra, -rra	mother-in-law	zgjedhj/e, -a, -e	choice, pick
vjesht/ë, -a, -a	fall, autumn	i,e zgjedhur	selected
i,e vjetër	old	zgjidh/je, -a, -je	solution
vjetor, -e	annual	zgj/ohem, u -ova,	to wake up
vler/ë, -a, -a	value	-uar	
vlerës/ohem, u -ova,	to be appreciated, be	zgjoj, -ova, -uar	to wake (someone) up
-uar	appraised	i,e zgjuar	intelligent, smart
i,e vogël,	young, small (sing.)		

i zi, e zinj	black (masc.)	zyrtariz/oj, -ova,	to make official
e zezë, e zeza	black (fem.)	-uar	
i,e zier	boiled		
zonë, -a, -a	zone, area, region	Zh	
zonja	Mrs.	zhgënj/ehem, u	to be disappointed
zoti	Mr.	-eva, -yer	
i zoti, e zonja	skillful	zhgënj/ej, -eva, -yer	to disappoint
zyr/ë, -a, -a	office	i zhurmsh/ëm, e -me	noisy
zyra e këmbimit	money exchange office	zhvill/oj, -ova, -uar	to develop
valuator		zhvillohet	it takes place, it is devel-
zyrtar, -e	official		oped
zyrtarisht	officially, formally		

GRAMMATICAL INDEX

The numbers following each entry indicate the section(s) where the topic is treated.

- ablative case, 89–92, 95–99
- accusative
 - feminine plural definite, 41, 54
 - feminine plural indefinite, 40, 54
 - feminine singular definite, 53
 - feminine singular indefinite, 53
 - masculine plural definite, 38, 54
 - masculine plural indefinite, 37, 54
 - masculine singular definite, 53
 - masculine singular indefinite, 53
 - prepositions with accusative, 55
- adjectival article. *See* article
- adjectives
 - class 1, 7, 39
 - class 2, 31–33, 42–45, 58, 59
 - comparative constructions, 48
 - demonstrative forms, 21, 56, 69, 77, app. 2
 - nationalities, 7, 20, 39
 - possessive forms, 87, 88, 103, app. 3
 - superlative constructions, 47
- ai**, demonstrative, app. 2
 - ablative forms, 98
 - accusative forms, 56
 - dative forms, 77
 - genitive forms, 69
 - nominative forms, 21
- article
 - accusative definite nouns, 58
 - accusative indefinite nouns, 44, 59
 - days of the week, 22
 - definite, 8, 9, 18, 27, 28, 38, 41, 54, 62, 63, 66, 69, 75, 77, 95, 98
 - genitive forms, 66
 - linking or adjectival adjective, app. 7
 - nominative definite nouns, 31, 42
 - nominative indefinite nouns, 33, 44
- case. *See also individual cases*
 - ablative forms, 89–92, 95–99
 - accusative forms, 37–38, 40–41, 53–59
 - dative forms, 73–78
 - genitive forms, 62–69
 - nominative forms, 1, 8, 17, 27, 28
 - vocative forms, 9
- cili**, app. 4
 - ablative forms, 97
 - accusative forms, 57
 - dative forms, 78
 - genitive forms, 68
 - nominative forms, 57
- clitic (pronouns)
 - accusative forms, 83–85
 - dative forms, 73
- comparative adjectives, 48
- countries, 7
- çfarë**, 92
- dative case
 - basic uses, 74
 - dative pronouns/clitics, 73
 - dative on nouns, 75
- days of the week, 22
- demonstratives, app. 2
 - ablative case, 98
 - accusative case, 56
 - dative case, 77
 - genitive case, 69
 - nominative case, 21
- future perfect. *See* tense
- future tense. *See* tense
- genitive
 - basic uses, 64
 - definite nouns, 62, 63, 66
 - indefinite nouns, 67
 - whose?, 65
- imperative, 93–94
- imperfect, app. 8
 - imperfect indicative, 100, 101
 - imperfect subjunctive, 102
- interrogative
 - pronouns, 57
 - sentences, 5

irregular verbs, app. 9, 10

ka, 29

kë, 57

(i/e/të) kujt, 65

kush, app. 4

ablative forms, 97

accusative forms, 57

dative forms, 78

genitive forms, 68

nominative forms, 1, 57

ky, demonstrative, app. 2

ablative forms, 98

accusative forms, 56

dative forms, 77

genitive forms, 69

nominative forms, 21

linking article. *See* article

me, 55

mbi, 30, 55

months of the year, 35

mos, 49, 72

mood

imperative. *See* imperative

indicative. *See* tense

subjunctive. *See* subjunctive

nationalities, 7, 20, 39

negative sentences, 5

në, 14, 55

nën, 30, 55

nga, 8

nominative

feminine plural indefinite, 40

feminine plural definite, 41

feminine singular definite, 8, 27

feminine singular indefinite, 8

masculine plural definite, 38

masculine plural indefinite, 37

masculine singular definite, 8, 28

masculine singular indefinite, 8

nouns

case. *See* case

countries, 7, 8

days of the week, 22

feminine nouns, app. 6

languages, 7

masculine nouns, app. 5

months of the year, 35

professions, 20

seasons of the year, 35

numbers

cardinal

0–12, 3

13–99, 10

100–1 000, 19

1 000–10 000, 26

ordinal, 60

pa, 55

particles

future, 52

po, 13

subjunctive, 49

passive constructions, 71

past tense. *See* tense

personal pronouns. *See* pronouns

për, 55

pluperfect. *See* tense

plural

adjectives, 20, 42–45

nouns, 20, 38, 54, 63, 67. *See also* case

professions and nationalities, 20

po, 13

possessive adjectives, app. 3

ablative forms, 103

accusative forms, 88

dative forms, 103

genitive forms, 103

nominative forms, 87

prepositions

afër, 96

gjatë, 96

jashtë, 96

krahas, 96

kundër, 96

larg, 96

mbi, 30, 55

me, 55

në, 14, 55

nën, 30, 55

nga, 8

pa, 55

para, 96

pas, 96

për, 55

përballë, 96

përgjatë, 96

përpara, 96

përveç, 96

pranë, 96

- prapa**, 96
- prej**, 96
- rreth**, 96
- sipas**, 96
- tek**, 18
- present perfect. *See* tense
- present tense indicative. *See* tense
- present tense subjunctive. *See* tense
- professions, 20
- pronouns, app. 1
 - ablative forms, 99
 - accusative forms, 83–85
 - dative forms, 73
 - demonstrative forms, 21
 - nominative forms, 1
 - subject forms, 1
- sa vjeç(e)**, 15
- seasons, 35
- së**, 89
- subjunctive
 - imperfect, 102
 - pluperfect, 105
 - present, 49–51
 - present perfect, 107
- superlative adjectives, 47
- tek**, 18
- tense
 - future perfect, 107
 - future, 52
 - imperfect indicative, 100, 101
 - imperfect subjunctive, 102
 - past, 79–82, 86
 - pluperfect, 108
 - present perfect indicative, 104–6
 - present perfect subjunctive, 107
 - present subjunctive, 49–51, 72
 - present indicative, 2, 6, 12, 16, 17, 23, 24, 36, 70, 72
- të**
 - contractions with clitics, 85
 - future marker, 52
 - linking article, 22, 31–33, 42–45, 47, 48, 58–60, 65, 66
 - subjunctive marker, 51
- there is/there are, 29
- time
 - (at) what time?, 25
 - telling time, 4, 11
- verbs, apps. 8–10
 - class 1, 6, 12, 49, 52, 79, 93, 100, 104, 107, 108
 - class 2, 46, 49, 52, 81, 93, 100, 104, 107, 108
 - class 3, 49, 52, 61, 80, 93, 100, 104, 107, 108
 - class 4, 49, 52, 6, 93, 100, 104, 107, 108
 - class 5, 49, 52, 82, 93, 100, 104, 107, 108
 - class 6, 49, 52, 70, 72, 86, 93, 101, 105, 107, 108
 - irregular verbs, apps. 8–10
 - most common verbs, app. 9
 - passive constructions, 71
- vocative case, 9
- weather, 34
- what time?, 25
- whose?, 65